SEI SHŌNAGON

ÎNSEMNĂRI DE CĂPĂTÎI

RAO CLASIC

Sei Shōnagon (cca 966-?), poetă şi eseistă japoneză din perioada Heian. Fiica celebrului poet Kiyowara no Motosuke (908-990), Sei făcea parte dintr-o familie de oameni de litere, între strămoşii autoarei numărîndu-se şi unul dintre cei care au compilat celebra *Nikongi* („Cronicile Japoniei"), prima istorie oficială a ţării. Despre viaţa scriitoarei se cunosc destul de puţine lucruri (chiar şi numele, *Shōnagon,* fiind o poreclă primită tîrziu, ce înseamnă „mic sfetnic"). Este sigur însă că primise o educaţie aleasă şi că avea o bună cunoaştere a literaturii chineze. Se ştie cu siguranţă că a făcut parte din anturajul împărătesei Sadako, fiind una dintre doamnele de onoare ale acesteia. În perioada în care a trăit la curte scrie celebra operă *Makura no sōshi* („Însemnări de căpătîi"), considerată a fi primul *zuihitsu* (aproximativ „eseu"), gen greu de definit. Textul eclectic este o combinaţie de aproximativ 300 de „însemnări" care par să fie mai degrabă alăturate fără o ordine tematică sau cronologică (aşa cum se obişnuia în *nikki*, în „jurnale"). Influenţa acestei scrieri unice a fost uriaşă, Sei Shōnagon rămînînd una dintre cele mai importante scriitoare ale epocii Heian, alături de legendara poetă Ono no Komachi şi de Murasaki Shikibu, autoarea strălucitoarei *Genji monogatari.*

Însemnările de căpătîi continuă să farmece şi în zilele noastre. Regizori celebri, precum Peter Greenaway, în al său *Pillow Book,* sau scriitori care abia debutează, precum australianul Jan Blensdorf, cu al său *My Name is Sei Shōnagon,* nu obosesc să rescrie parcă aceeaşi ideogramă care s-ar putea citi „tînăra intelectuală în faţa vieţii şi morţii".

SEI SHŌNAGON

ÎNSEMNĂRI DE CĂPĂTÎI

rao international publishing company

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SHŌNAGON, SEI

Însemnări de căpătîi/ Sei Shōnagon; trad.: Stanca Cionca.
Bucureşti: RAO International Publishing Company, 2004

ISBN 973-576-620-5

I. Cionca, Stanca (trad.)

821.521-31=135.1

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda 117-119, Bucureşti, ROMÂNIA

Sei Shōnagon
Makura no sōshi
Mihon Koten bungaku taikei 19
Editura Iwanami

Ediţia a doua, revizuită de traducătoare
în colaborare cu ROMAN PAŞCA

Traducere din limba japoneză, prefaţă şi note
STANCA CIONCA

© RAO International Publishing Company, 2004
pentru versiunea în limba română

Tiparul executat de
ALFÖLDI NYOMDA AG
Debrecen, Ungaria

septembrie 2004

ISBN 973-576-620-5

CUPRINS

Prefață / 15
1. [Primăvara – ceasul zorilor] / 35
2. Despre vremile anului / 35
3. [De Anul Nou] / 36
4. [În trei ale lunii a treia] / 38
5. [Mă-ncîntă luna a patra, la vremea sărbătorii] / 38
6. Lucruri care sînt de-un fel, dar la ureche sună deosebit / 40
7. [Jalnic e să-ți dai fiul iubit la preoție] / 40
8. [Cînd a mas împărăteasa la casele lui *daijin* Narimasa] / 41
9. [Slăvita Mîță a curții] / 45
10. [De Anul Nou și în trei ale lunii a treia] / 48
11. [Mult îmi place să-i văd pe demnitarii] / 48
12. [Aripa de răsărit a palatului de-acum] / 48
13. Munți / 49
14. Tîrguri / 50
15. Piscuri / 50
16. Șesuri / 50
17. Genuni / 50
18. Mări / 50
19. Locuri de veci ale împăraților / 51
20. Vaduri / 51
21. Săbii / 51
22. Clădiri / 51
23. [În colțul dinspre nord-est al palatului Seiryō] / 51
24. [Cînd mă uit la femeile măritate] / 56
25. Lucruri jalnice / 57
26. Lucruri care rămîn neisprăvite / 61
27. Ce dispreţuieşte lumea / 61
28. Lucruri nesuferite / 61
29. Lucruri la care-ți bate inima mai tare / 64
30. Lucruri dragi de altădată / 64
31. Ce-ți înveselește inima / 65
32. [Trăsurile] / 66

33. [Bonzul se cade să fie plăcut la înfățișare] / 66
34. [O scrisoare primită la mănăstirea Bōdai] / 68
35. [Cele Opt învățături la Micul Shirakawa] / 69
36. [E-atîta zăpușeală în luna a șaptea] / 73
37. Despre florile arborilor / 75
38. Iazuri / 76
39. Sărbători / 77
40. Despre arbori / 78
41. Păsări / 80
42. Lucruri alese / 83
43. Gîngănii / 83
44. [În luna a șaptea suflă vîntul grozav] / 84
45. Nepotriveli / 84
46. [Într-un coridor al palatului] / 85
47. [Slujnicele împărătesei] / 85
48. [Bărbații de neam] / 86
49. [L-am văzut odată pe Yukinari stînd de vorbă cu o anume persoană] / 86
50. Despre cai / 89
51. Despre boi / 89
52. Mîțe / 89
53. [Slujitorii, precum și pajii] / 90
54. [Copiii de casă] / 90
55. [Vizitii] / 90
56. [Strigarea curtenilor. O pățanie a lui Masahiro] / 90
57. [E nepotrivit ca un tînăr de neam să cheme pe nume] / 91
58. [Copilandrii și pruncii] / 92
59. [Jocul băieților] / 92
60. [Impresii dintr-o plimbare cu trăsura] / 92
61. Căderi de apă / 92
62. Rîuri / 93
63. [Dimineața, la ceasul lunii palide] / 93
64. Punți / 94
65. Sate / 95
66. Ierburi / 95
67. Flori / 96
68. Culegeri de versuri / 97
69. Subiecte pentru poezii / 97
70. Lucruri nelinștitoare / 97
71. Lucruri ce nu le poți asemăna / 98
72. [Noaptea, corbii croncăne în somn] / 98

73. [Întîlnirilor tăinuite le e prielnică vara] / 98
74. [Un musafir vorbă-lungă] / 99
75. Lucruri rare / 100
76. [Cămările doamnelor la palat] / 100
77. [Înaintea sărbătorii speciale de la Kamo] / 102
78. [Pe cînd stătea împărăteasa în casele cancelariilor] / 102
79. Lucruri ieşite pe dos / 103
80. Lucruri plăcute / 104
81. [Paravanul cu picturile iadului] / 104
82. [Supărarea lui Tadanobu] / 105
83. [Tadanobu n-o găseşte acasă pe Sei] / 109
84. [Norimitsu îi ascunde lui Tadanobu locul unde se află Sei] / 113
85. Lucruri care parcă te-ntristează / 115
86. [O scrisoare a împărătesei către Sei]] / 115
87. [Maicile rătăcitoare. Muntele de zăpadă] / 116
88. Lucruri pline de măreţie / 125
89. Lucruri gingaşe / 127
90. [Dansurile *gosechi*] / 128
91. [Chipeş e tînărul] / 130
92. [Din nou despre dansurile *gosechi*] / 130
93. [Lăuta Mumyō] / 132
94. [Împărăteasa cîntînd din lăută] / 133
95. Lucruri care te scot din sărite / 134
96. Lucruri de ruşine / 135
97. Sperieturi / 136
98. Lucruri întristătoare / 136
99. [Plimbare cu trăsura, la ascultatul cucilor] / 137
100. [Privesc în inimă luna de toamnă] / 144
101. [Sei vrea să fie prima în inimile oamenilor] / 144
102. [Evantaiul lui Takaie] / 145
103. [Sei discută cu Nobutsune] / 146
104. [Venirea prinţesei Shigeisa la palatul prinţului moştenitor] / 147
105. [Veni un sol de la palat] / 153
106. [Sei scrie un poem despre fulgii de nea] / 153
107. Lucruri care sînt departe de soroc / 155
108. [Vai, toată lumea rîde de Masahiro!] / 155
109. Lucruri urîte la vedere / 157
110. Lucruri greu de spus / 157
111. Bariere / 158
112. Codri / 158

113. Cîmpii / 158
114. [Cu trăsura pe bac] / 158
115. Lucruri care par altfel ca de obicei / 159
116. Lucruri care pictate își pierd din farmec / 159
117. Lucruri care par mai frumoase pictate / 159
118. [Iarna – vara] / 159
119. Lucruri înduioșătoare / 160
120. [O retragere la templu] / 161
121. Lucruri nesuferite / 165
122. Lucruri dezolante / 166
123. Lucruri călduroase / 166
124. Lucruri de rușine / 167
125. Lucruri care și-au pierdut rostul / 168
126. Rugăciuni / 169
127. Stînjeneli / 169
128. [Întoarcerea împăratului de la Yawata] / 169
129. [Înălțimea sa *kampaku* sosește dinspre Poarta Neagră] / 170
130. [Grădina în zori] / 172
131. [„Iarba surdă"] / 172
132. [În luna a doua se petrece ceva] / 173
133. [Yukinari trimite turte de orez] / 173
134. [Pălăvrăgeală între doamne] / 175
135. [Slujbe în amintirea răposatului *kampaku* – Tadanobu devine *insistent*] / 176
136. [Schimb de scrisori cu Yukinari] / 177
137. [Bățul de bambus de Kure] / 179
138. [Doamna Tōzammi] / 181
139. Plictisuri / 183
140. Lucruri care alungă plictisul / 183
141. Lucruri fără rost / 183
142. Lucruri cu osebire strălucite / 184
143. [Sei o părăsește pe împărătească] / 186
144. [Piersicul cel tînăr] / 190
145. [Joc de table] / 191
146. [Joc de *go*] / 191
147. Lucruri de spaimă / 191
148. Lucruri care par curate / 192
149. Lucruri vulgare / 192
150. Lucruri care te umplu de neliniște / 192
151. Lucruri drăgălașe / 193
152. Cei care se prea-ntrec / 194

153. Lucruri cu nume înfricoşătoare / 194
154. Lucruri care nu se arată a fi prea grozave, dar cînd le scrii cu semne chinezeşti par minunate / 195
155. Lucruri care par soioase / 195
156. Prilejuri în care lucrurile netrebnice capătă însemnătate / 196
157. Oameni chinuiţi / 197
158. Oameni de invidiat / 197
159. Lucruri care te fac curios / 199
160. Neràbdări / 199
161. [La sala prînzurilor. Sàrbàtoarea Ţesàtoarei. Rivalitate între Nobukata şi Tadanobu] / 200
162. [Sei îşi bate joc de Nobukata] / 206
163. Lucruri netrebuincioase, care-ţi aduc însă aminte de vremuri trecute / 208
164. Pe ce nu te poţi bizui / 208
165. Citirea Cărţilor Sfinte / 208
166. Lucruri apropriate, şi totuşi depàrtate / 209
167. Lucruri depàrtate, şi totuşi apropiate / 209
168. Puţuri şi izvoare / 209
169. Cîmpii / 209
177. [Locuinţa fostului şambelan] / 210
178. [Casa femeii singure] / 210
179. [La ţară] / 211
180. [Despàrţire în zori] / 212
181. [Frumoasă e ninsoàrea subţire] / 213
182. [Pe vremea împàratului Murakami] / 214
183. [Pàpuşile doamnei Miare no Seji] / 214
184. [La început, cînd am intrat în slujba Màriei sale] / 215
185. Oameni fàloşi / 220
186. [Rangurile înalte] / 220
187. Oameni plini de importanţă / 221
188. Boli / 222
189. [Copila cu durere de dinţi] / 222
190. [Doamna bolnavă de piept] / 222
191. [Un tînàr se-ntoarce acasă în zori] / 223
192. [E zàpuşeală mare la ora prînzului] / 224
193. [Sub streaşina dinspre miazàzi] / 224
194. [Cum trece călătorul în lumina lunii pală] / 225
195. Lucruri care dezamàgesc îndată / 225
196. [Nu-mi plac deloc bàrbaţii care obişnuiesc să mànînce în odaia unei doamne] / 226

197. Despre vînt / 227
198. [Îmi place vîntul toamna] / 227
199. [Pe la sfîrşitul lunii a noua] / 227
200. [Grădina după ploaie] / 227
201. Lucruri fermecătoare / 228
202. [Parfumul lui Tadanobu] / 230
203. [Un bărbat de lume] / 230
204. Insule / 231
205. Ţărmuri / 231
206. Golfuri / 231
207. Codri / 231
208. Temple / 231
209. Sutre / 232
210. Zeităţi budiste / 232
211. Scrieri / 232
212. Povestiri / 232
213. Rugăciuni / 233
214. Muzici / 233
215. Jocuri / 233
216. Dansuri / 233
217. Instrumente de cîntat / 234
218. Fluiere / 234
219. De văzut / 235
220. [Sărbătoarea specială de la Kamo] / 235
221. [Sărbători, alaiuri] / 236
222. [Întoarcerea de la sărbătoare] / 237
223. [La ţară, în luna a cincea] / 239
224. [Seară de vară] / 239
225. [În ajunul sărbătorii irişilor] / 240
226. [Femeile în lanul de orez] / 240
227. [Secerişul] / 241
228. [Sei se trezeşte noaptea-ntr-o colibă] / 241
229. [În drum spre Kiyomizu] / 242
230. [Stînjenii din luna a cincea] / 242
231. [Am parfumat o rochie] / 242
232. [Trecînd prin vad cu trăsura] / 242
233. Lucruri cărora le stă bine să fie mari / 242
234. Lucruri care se cade să fie scurte / 243
235. Lucruri de trebuinţă într-o gospodărie / 243
236. [Am întîlnit odată pe cale] / 243
237. [Trăsurile, la ceremonii] / 244

238. [Astăzi, la crăpatul zorilor, prin coridor umbla un bărbat] / 245
239. [Schimb de bilețele cu împărăteasa] / 246
240. [Evantaiul dăruit de împărătească doicii] / 247
241. [Sei primește o scrisoare de la Măria sa] / 247
242. Poște / 248
243. Lăcașuri sfinte / 248
244. [Zeul de la Aridōshi] / 248
245. [Împăratul cîntă din fluier] / 251
246. Oameni care se schimbă dintr-o dată, de zici că sînt picați din altă lume / 252
247. [Tablou de iarnă] / 252
248. [Curtenii se întorc de la băile împăratului] / 253
249. Dealuri / 253
250. Ce cade din cer / 253
251. [Frumos e omătul gros] / 253
252. Soarele / 254
253. Luna / 254
254. Stelele / 254
255. Norii / 254
256. Lucruri gălăgioase / 254
257. Lucruri delăsate / 255
258. Oameni care vorbesc cum nu se cade / 255
259. Deștepți / 255
260. Lucruri care nu fac decît să treacă / 256
261. Lucruri pe care nu le bagi în seamă / 256
262. [Despre scrisori] / 256
263. Lucruri murdare / 258
264. Lucruri de spaimă / 258
265. Lucruri liniștitoare / 258
266. [Ginerele ușuratic] / 258
267. [Simțămîntul că te urăște cineva] / 259
268. [Bărbații au uneori niște toane] / 259
269. [Compătimirea e un lucru de preț] / 260
270. [E stupid să te înfurii din cauza unei bîrfe] / 261
271. [Despre chipurile oamenilor] / 261
272. [Bărbații de modă veche] / 261
273. [Doamnele ies noaptea în grădină] / 262
274. [Căpitanul Narinobu] / 262
275. [Auzul ascuțit al lui Masamitsu] / 262
276. Bucurii / 263
277. [Ce o consolează pe Sei] / 265

278. [Pregătiri pentru Jertfele Cărților Sfinte. Sărbătoarea] / 267
279. Lucruri preacuvioase / 283
280. Cîntece / 283
281. Şalvari / 283
282. Straie de vînătoare / 283
283. Straie fără căptuşeală / 284
284. Straie de purtat pe dedesubt / 284
285. Rame pentru evantaie / 284
286. Evantaie din lemn de chiparos / 284
287. Zeităţile altarelor / 285
288. Promotorii / 285
289. Case / 285
290. Orele / 286
291. [La palat] / 286
292. [Căpitanul Narinobu] / 286
293. [Un prieten care-mi scria mereu] / 290
294. [Înmînarea unei scrisori] / 290
295. Lucruri preastrălucite / 291
296. [Gărzile tunetului] / 292
297. [Paravane zugrăvite] / 292
298. [Întoarcerea după drum lung] / 292
299. [Zăpada de pe muntele Kōro] / 293
300. [Ucenicii vracilor] / 293
301. [Bordeiul cu salcie] / 294
302. [Noaptea în trăsură] / 295
303. [Casa pe care şi-o doreşte Sei] / 296
304. Cine maimuţăreşte pe alţii / 296
305. Cînd trebuie să fii cu ochii-n patru / 297
306. [Plimbare în barcă] / 297
307. [Ofiţerul care şi-a ucis părinţii] / 298
308. [Mama domnului Ohara] / 299
309. [Mama căpitanului Narihira] / 300
310. [Slujnica citeşte în caietul doamnei Sei] / 300
311. [Laudele slugilor] / 300
312. [Căpitanii din straja palatului] / 300
313. [Korechika îl ţine pe împărat treaz pînă-n zori] / 301
314. [Omul căruia i-a ars coliba] / 302
315. [Subiect de roman] / 304
316. [Fiul guvernatorului din Tōtomi] / 304
317. [Odată, mă aflam împreună cu un bărbat] / 305
318. [E adevărat că pleci la Ibuki?] / 305

Anexe
1. Lucruri care par mai frumoase noaptea / 306
2. Lucruri care se urîţesc la lumina focului / 306
3. Lucruri supàràtoare la ureche / 306
4. Lucruri care scrise cu semne chinezeşti sînt greu de priceput / 306
5. Lucruri care aratà bine, dar sînt proaste / 307
6. Mantiile doamnelor / 307
7. Jachete chinezeşti / 307
8. Poale de ceremonie / 307
9. Jachete lungi / 307
10. Ţesàturi / 308
11. Desene / 308
12. Hîrtii subţiri / 308
13. Cutii pentru piatra de tuş / 308
14. Peneluri / 308
15. Pietre de tuş / 308
16. Scoici / 308
17. Cutii pentru piepteni / 309
18. Oglinzi / 309
19. Desene làcuite, cu aur şi argint / 309
20. Vase pentru cărbuni / 309
21. Rogojini / 309
22. [Trăsurile împodobite] / 309
23. [Descîntece de duhuri rele] / 309
24. [E plăcut să ai în slujbă copii de casă] / 311
25. Locuri în care poţi sluji ca doamnă de onoare / 311
26. [O casă părăsită] / 312
27. [Ce frumos e heleşteul] / 312
28. [În templul din Hase] / 312
29. [Doamna care împrumută trăsura] / 313

319. [Însemnările acestea] / 314

PREFAȚĂ

Timp de aproape un mileniu, cartea *Însemnări de căpătîi* a doamnei Sei Shōnagon a fost una dintre operele cele mai citite și mai intens comentate din literatura japoneză. Pînă astăzi numele autoarei e pomenit alături de cel al doamnei Murasaki, creatoarea capodoperei necontestate a prozei clasice, *Genji monogatari*, iar textul *Însemnărilor*, model de stil și de limbă curată, aproape lipsită de sinisme, este locul clasic al multor imagini poetice încorporate de-a lungul secolelor în tradiție, canonizate de estetica *haiku*-urilor, rămase vii pînă astăzi.

Cititorului de pe alt meridian, străin de lumea închisă a literelor japoneze, îi scapă această perspectivă, aura de asociații se pierde pentru el, dar cartea, chiar luată izolat, i se dezvăluie ca o operă singulară, plină de insolit, uimitoare la tot pasul, o proză pe alocuri neașteptat de modernă, pe alocuri desuetă, plină de stîlciri și inepții, de prețiozitate și naturalețe, de manierism și prospețime. Lectura ei permite o confruntare directă cu universul unei civilizații rafinate, puțin cunoscute la noi. Nefiind operă de ficțiune propriu-zisă (se apropie mult de genul memorialistic, pe de o parte și de eseu, pe de alta), *Însemnări de căpătîi* reconstituie într-un amalgam pestriț de fragmente autobiografice, de enumerări și liste de „obiecte", de scenete realiste, poeme în proză, evocări de atmosferă etc. o lume delimitată, bine definită istoric și social: cea a curții imperiale de la Heiankyō, capitala Japoniei între anii 794 și 1183.

Cartea e scrisă către sfîrșitul secolului al X-lea, într-o perioadă în care literatura japoneză începuse să se cristalizeze în

forme proprii, să-şi definească identitatea după secole întregi de imitaţie a formelor chineze.

Influenţa civilizaţiei şi culturii chineze devenise covîrşitoare încă din secolul al VII-lea, o dată cu „reforma" împărătească, menită să transforme ţara dintr-un stat cu organizare simplă într-o monarhie absolutistă, după modelul Chinei din epoca Tang. În timpul secolelor următoare, Japonia a împrumutat într-un proces abrupt întreaga structură politică şi administrativă a statului chinez, copiind sistematic formele unei civilizaţii superioare şi mult mai vechi decît a sa, de la organizarea curţii pînă la universitatea imperială, de la proprietatea asupra pămîntului pînă la calendar, arhitectură, sistem poştal şi articole vestimentare. Împăratul devenea prin „reformă" stăpînul absolut asupra pămîntului şi locuitorilor. Foarte curînd însă puterea politică a trecut în mîinile unui clan aristocratic, Fujiwara, ai cărui şefi, fără pretenţii la tron, se mulţumeau să conducă efectiv treburile statului, manipulînd suveranii după bunul lor plac, printr-o consecventă politică de încuscrire: timp de sute de ani împăraţii-copii au fost căsătoriţi cu fiice ale familiei Fujiwara, dominaţi în timpul minoratului lor de regenţi din aceeaşi familie, apoi siliţi să abdice în tinereţe şi să îmbrace haina monahală. Triunghiul împărat-împărătească Fujiwara-regent Fujiwara (tatăl împărătesei) ajunge şablon şi se repetă aproape invariabil pînă către sfîrşitul secolului al XII-lea.

Ichijō, al şaizeci şi şaselea suveran al Japoniei, sub a cărui domnie au fost scrise, alături de altele, *Însemnări de căpătîi* şi *Genji*, şi care apare ca personaj în paginile cărţii de faţă, nu face nici el excepţie de la regulă: născut în 980, urcă pe tron la vîrsta de şase ani, cînd „acceptă" abdicarea tînărului împărat Kazan. La zece ani, Ichijō este căsătorit cu verişoara sa, prinţesa Sadako, fiica lui Fujiwara no Michitaka, care avea doar cincisprezece ani. Michitaka ajunge, firește, regent *(sesshō)*, apoi cancelar *(kampaku)*. După moartea lui, în 995, istoria se repetă întocmai: puterea trece în mîinile fratelui său Michinaga, iar Ichijō aduce la palat, în chip de a doua împărătească, pe fiica acestuia, Akiko

(care va fi stăpîna doamnei Murasaki). Sadako, deşi înaintată formal la rangul cel mai înalt, de împărăteasă principală, cade în dizgraţie din pricina intrigilor unchiului şi moare în anul 1000. Ichijō mai domneşte pînă la 31 de ani, cînd e silit să abdice, se călugăreşte şi moare după cîteva săptămîni (de boală). Se înţelege că aceste evenimente sînt trecute sub tăcere de Sei Shōnagon, doamnă de onoare din anturajul împărătesei Sadako, care se mulţumeşte cu vagi aluzii la soarta stăpînei.

După moartea lui Ichijō, temutul Michinaga ţine în continuare cîrma statului (formal nu rîvnise nici măcar la poziţiile de regent şi cancelar), ajungînd la performanţa unică de a fi fost socrul a doi împăraţi, bunic al unui al treilea, bunic şi străbunic al celui de-al patrulea, bunic şi socru al unui al cincilea împărat! În tot acest timp, consiliul administrativ al casei Fujiwara emitea hotărîrile, care de multă vreme uzurpaseră autoritatea decretelor imperiale. În asemenea condiţii, complicatul aparat al curţii împărăteşti, supraîncărcat cu funcţii şi posturi, dar deposedat de putere, devenise ineficient, fantomatic, o faţadă goală a unei puteri monarhice inexistente. Aceasta este societatea care populează cartea doamnei Shōnagon: o aristocraţie leneşă, strînsă în jurul unui împărat-copil care se joacă mereu cu mîţa şi cîntă noaptea din fluier, o nobilime care în lipsa contactului cu treburile de stat se îndeletniceşte cu jocul, poezia şi artele. Este un univers închis, mărginit în spaţiu de zidurile curţilor împărăteşti (în afara lor, viaţa pare să-şi piardă sensul!) şi izolat social [toată lumea din afară e trecută în tagma prostimii, a oamenilor de rînd, *tadabito,* nedemni de atenţie, ciudaţi *(ayashi),* spre deosebire de „lumea bună" *(yoki hito)*].

Heiankyō, în traducere „capitala liniştii şi a păcii", actualul Kyoto, fusese construit încă de la sfîrşitul secolului al VIII-lea, ca o copie de dimensiuni reduse a Chiangan-ului, oraşul de scaun al Chinei în epoca Tang: un oraş dreptunghiular, încercuit de un val de pămînt, cu străzi largi, paralele, îndreptate unele de la nord spre sud, celelalte de la est spre vest (aleile pe care, de sărbători, se mişcau agale şirurile nesfîrşite de

trăsuri împodobite, trase de cîte un bou). În dreptunghiul mare al orașului, pe latura nordică, în centru, un dreptunghi mai mic închidea între zidurile lui, întrerupte de numeroase porți, complexul curții imperiale: în centru – palatele împăratului (din nou într-un dreptunghi mai mic, delimitat de ziduri și porți), în jur – cele opt ministere, clădirile gărzilor imperiale și cele ale cancelariilor aparținînd caselor împărătesei (pomenite des în *Însemnări)* și multe alte cancelarii și birouri, unul pentru poezie, altul pentru doftoriile împărătești, altul pentru pregătirea *sake*-ului ș.a.m.d.

Palatul Seiryō, aflat în incinta dreptunghiului celui mai mic, era reședința propriu-zisă a împăratului, în el fiind admiși numai dregătorii mari, pînă la rangul al cincilea. În partea de miazănoapte, legate de palat prin coridoare, se aflau încăperile împărătesei și ale celorlalte consoarte ale suveranului.

O parte din clădiri erau construite în stil chinezesc, pe temelie de piatră, cu ziduri albe, încăperi cu dale de piatră și stîlpi lăcuiți, cu acoperișuri de țiglă colorată (pe care Sei Shōnagon le trece în rîndul lucrurilor neplăcute, căci vara prea lăsau căldura să pătrundă înăuntru). Cele mai multe palate, printre acestea și al împăratului, erau însă construite în stil autohton, de sanctuar shintōist: de dimensiuni reduse, clădite simplu din lemn, cu acoperișuri împletite, streșini joase și dușumele de scînduri, iar de jur împrejur înconjurate de o prispă îngustă, tot de lemn.

Ca împărțire, palatul împărătesc nu se deosebea de locuințele oamenilor înstăriți, unde în jurul unei clădiri principale, rezervate stăpînului și oaspeților, se înșirau pe trei laturi locuințele celorlalți membri ai casei (soția principală către nord, de unde îi provenea și denumirea de „persoana de la miazănoapte"). Acestea erau legate de casa stăpînului prin coridoare înguste. Dreptunghiul rămînea deschis pe latura sudică, spre o grădină de prundiș sau nisip, cu heleșteu, străbătută de un pîrîiaș șerpuit peste care se arcuiau punți grațioase de lemn.

În interior, clădirile aveau cîte o singură odaie centrală *(moya)*, împărțită după plac prin paravane și ecrane cu perdea.

Această încăpere întunecoasă era mărginită de jur împrejur de odăi exterioare („odăile de sub streaşină"), aşezate cu o treaptă mai jos şi care dădeau pe prispă.

Pe podeaua goală se afla ici şi colo cîte o rogojină împletită ori o perniţă rotundă. Un podeţ de lemn înconjurat de perdele ţinea loc de dormitor. În faţa acestui baldachin, numai împăratul şi împărăteasa aveau dreptul la un ornament extravagant: cei doi monştri de piatră, leul şi cîinele de Coreea, simbolici păzitori de duhuri rele. În rest, mobilierul se reducea la cîte un dulăpior, un cufăr în care stăteau una peste alta veşminte parfumate cu tămîie, cîte o măsuţă de *go*, un opaiţ cu picior înalt şi vasul rotund sau dreptunghiular în care ardeau cărbunii. Cea mai de seamă piesă din încăpere era ecranul, un schelet de lemn în formă de T, de ale cărui braţe atîrnau perdelele ce le ascundeau de priviri indiscrete pe doamnele casei. De o parte şi de alta a acestui ecran se purtau conversaţiile galante. Către exterior, clădirile lipsite de ziduri, deschise vara spre grădină din toate părţile, erau înconjurate de zăbrele şi storuri de bambus, aşa încît iarna în odaie era aproape mereu penumbră. Vara se ridicau storurile, se îndepărtau obloanele zăbrelite şi de afară se putea privi pînă-n capătul odăilor.

Ierarhia la curte era cît se poate de complicată. Dintre cele zece ranguri conferite de împărat (care împreună cu subdiviziunile lor făceau cu totul vreo treizeci de cinuri), primele trei erau rezervate aristocraţiei de sînge, iar în următoarele două, pînă la al cincilea, intrau curtenii admişi în prezenţa împăratului. În rîndul dregătoriilor, cea dintîi era a marelui ministru, care îi avea în subordine pe ministrul de dreapta şi pe cel de stînga, urmînd în ordine ierarhică funcţiile de *dainagon*, *chūnagon* şi *shōnagon* (grade de sfetnici, *shōnagon* însemnînd „sfetnic mic").

Dintre *dainagoni* apare în *Însemnări* un personaj interesant, care a jucat un rol de seamă în istoria luptelor intestine în clanul Fujiwara: Korechika, fiu al lui Michitaka, frate al împărătesei Sadako – un tînăr fermecător, care era foarte simpatizat la curte (cîteva scene din *Însemnări* ni-l arată sensibil, plin de spirit, sigur de sine şi nu lipsit de umor). După moartea tatălui

său, Korechika aspiră, firește, la posturile cele mai înalte și devine astfel rivalul teribilului său unchi, Michinaga. Dușmănia lor împarte pentru cîțiva ani curtea împărătească în tabere adverse, aducînd după sine, printre altele, și dizgrația împărătesei asupra lui Michinaga, aceasta ținînd partea lui Korechika. Michinaga reușește să-l îndepărteze, și prințul e exilat, sub învinuiri grave: de a fi recurs la vrăji și blesteme, oficiind și slujbe permise numai împăratului, și de a fi tras cu arcul în fostul împărat Kazan, pe cînd acesta, călugăr, se afla în vizită la o doamnă.

În gărzile palatului și în gărzile de corp ale împăratului, gradele de *taishō, chūjō și shōshō* (asemănătoare cu maior, căpitan, locotenent) erau de obicei rezervate tinerilor de neam. Mult mai puțin rîvnit era postul de guvernator în provincie, care era considerat un exil din capitală (Korechika, de pildă, trimis drept pedeapsă ca guvernator provizoriu în Kyūshū, evadează îndată și se întoarce pe ascuns în Heiankyō, dar e descoperit de Michinaga și trimis îndărăt cu sila). Altfel, postul se delega unui subaltern, titularul rămînînd în orașul de scaun.

Funcțiile de regent *(sesshō)* și de cancelar *(kampaku)* erau în afara ierarhiei; ele fuseseră instituite recent și erau rezervate numai clanului Fujiwara.

Deși majoritatea posturilor nu confereau putere politică, erau pe de o parte, legate de donații de pămînt (suprafața lanurilor de orez fiind direct proporțională cu rangul și stabilită prin decret imperial), iar, pe de altă parte, hotărau poziția socială a deținătorului (căruia îi erau prescrise, de asemenea, prin decret împărătesc, înălțimea porții, culoarea mantiei de curte, numărul de paji și servitori și, printre multe altele, numărul de pliuri ale evantaiului). Slujbele nu presupuneau muncă efectivă, drept care întreaga atenție a demnitarilor se putea îndrepta spre viața de societate, cu jocurile, ceremoniile și ritualurile ei din ce în ce mai rafinate.

Neobișnuită e importanța pe care societatea aceasta o acorda literaturii. Antologiile de versuri, clasicul *Manyōshū (Culegere de versuri vechi și noi),* compilat în veacul al VIII-lea, *Kokinshū,* compilat în anul 905 din poruncă împărătească,

alături de numeroase alte cărţi de versuri, erau bine cunoscute de toată lumea, citite şi citate cu fiecare prilej. Majoritatea poeziilor, exceptînd prima parte din *Manyōshū*, sînt scrise în forma *tanka:* cinci versuri, împărţite în două strofe (3, 2) cu un număr fix de silabe pentru fiecare vers: 5-7-5, 7-7 (poezia japoneză nu cunoaşte ritmul şi rima.)

Remarcabilă e uniformitatea culturii poetice în cercurile de la curte, care a dus în cele din urmă la o dezvoltare aproape monstruoasă a aluziei literare, degenerate într-un joc facil şi preţios. Pasiunea doamnei Shōnagon pentru aluziile sofisticate nu lasă dubii în această privinţă, cum – de altfel – nu lasă nici calitatea poeziilor ei, scrise mai toate în chip de şaradă, cu accentul pe calambur, pe jocul de cuvinte, chiar şi gratuit. Poezia se practica de toată lumea, ajunsese un vehicul al comunicării zilnice de la un palat la altul şi o etapă obligatorie în orice intrigă amoroasă. După o noapte de intimitate, întîrzierea versurilor „de dimineaţă" ar fi fost o insultă, la fel cum stîngăcia în compunerea versurilor putea să strice o reputaţie şi să discrediteze o persoană în ochii lumii. În plus, caligrafia fusese ridicată la rangul de artă şi cîntărea şi ea greu în aprecierea poeziilor (spaima doamnelor de la curte era să nu aştearnă pe hîrtie semne firave „ca urmele labelor de găină").

Oricît de preţioase ni s-ar părea astăzi schimburile acestea de scrisori cu poeziile lor artificioase, încărcate de aluzii prea evidente, nu încape îndoială că ele imprimau stil şi ţinută celor mai banale evenimente din viaţa de toate zilele.

Nu mai puţin apreciate decît versurile erau în cercurile mondene istorisirile, *monogatari,* care cunoscuseră în secolul al X-lea o mare înflorire, ca urmare a introducerii scrierii silabice, *kana.* Fiindcă bărbaţii continuau să scrie cu predilecţie în chineză (limba actelor oficiale), semnele *kana* sînt folosite mai cu seamă de femei, iar proza vremii e predominant feminină.

Povestirile, influenţate de nuvelistica epocii Tang, ajung încă din veacul al X-lea la un nivel literar remarcabil. De la povestirile fantastice, cu caracter de basm *(Taketori monogatari,* de

pildă), pînă la cele ţesute în jurul unor poezii *(Ise monogatari, Yamato monogatari, Heichū monogatari)*, acest gen de proză surprinde de la început prin realismul puternic şi prin limba aleasă. Din proza acestei epoci s-a păstrat foarte puţin: astfel, din cele unsprezece titluri de povestiri, citate de Sei Shōnagon, o singură carte a rămas pînă astăzi. Un manuscris medieval al *Însemnărilor de căpătîi* cuprinde următorul fragment (probabil apocrif): „Îmi place că fetele tinere adună şi aştern pe hîrtie tot felul de versuri şi istorii, pe care le citesc cu evlavie. Cinstitele jupînese ale dregătorilor (dînşii sînt ziua şi noaptea înghesuiţi de treburi) şi nevestele coapte ale guvernatorilor (care sînt mereu plecaţi de acasă) n-ar lăsa o clipă cartea din mînă, oricît ar avea de lucru. Ba şi domnişoarele din familiile de vază trebuie să-şi alunge cumva urîtul, căci fac din noapte zi şi apoi le apucă iarăşi seara cu cărţile. Şi cum istoriile şi poemele sînt îndeobşte cunoscute, doamnele îşi citesc una alteia bucăţile mai grele, apoi le laudă şi le găsesc cusururi – minunat!"

Cu aceeaşi pasiune se cultiva în cercurile aristocratice şi muzica. De la împărat pînă la curtenii cei mai mărunţi, de la împărăteasă pînă la ultima ei doamnă de onoare, fiecare se pricepea să cînte cel puţin la un instrument. Muzica de curte – *gagaku* („muzică elegantă") – era în mare parte de origine continentală, chinezească sau coreeană, ca, de altfel, majoritatea instrumentelor. Sei Shōnagon oferă o listă cuprinzătoare de instrumente de suflat şi cu coarde folosite în vremea ei: *yokobue*, un fluier cu şapte găuri, *komabue*, fluierul coreean, *hichiriki*, cel asemănător cu flageoletul, *shō*, un fel de nai cu nouăsprezece tuburi, apoi *biwa*, o lăută cu patru coarde, *wagon*, o ţiteră japoneză cu şase coarde şi *kin*, ţitera chinezească cu şapte coarde. Instrumentele, frumos împodobite cu picturi şi incrustaţii, se colecţionau, aveau chiar fiecare cîte un nume (de pildă, lăuta Mumyō), spre amuzamentul doamnei Sei Shōnagon, şi erau mult preţuite la curte.

Concertele se improvizau la orice oră din zi sau din noapte, cînd împăratul intona, împreună cu o mînă de demnitari şi

curteni iscusiţi într-ale muzicii, cîntecele satirice pe seama unui şambelan, de pildă, iar împărăteasa ciupea delicat corzile lăutei în singurătatea iatacului ei. Doamna Sei Shōnagon e în stare să sară din aşternut la miezul nopţii cînd aude muzică undeva în palat.

Pe de altă parte, muzica instrumentală era nelipsită de la ceremonii şi petreceri, unde însoţea cîntecul şi dansul. Pantomimele *kagura* – „dansurile zeilor", des pomenite în *Însemnări* – sînt inspirate din mitologia shintōistă, evocînd jocul deocheat cu care zeiţa Ama no Uzume a reuşit s-o momească pe Amaterasu, zeiţa soarelui, să iasă din peştera în care aceasta se închisese de supărare. Legenda spune că la hohotele de rîs ale cohortelor de zei adunaţi în jurul peşterii, în timp ce priveau dansul, Amaterasu ar fi ieşit îmboldită de curiozitate. Pantomima era însoţită de cîntece acompaniate de instrumente ţărăneşti simple, muzica fiind aici autohtonă, apropiată de modelele folclorice. În rest, la curte se dansa după moda chinezească şi coreeană, ba chiar unele dansuri de inspiraţie budistă păstrau mare asemănare cu originalul indian.

Alături de dansatorii profesionişti, la marile ceremonii luau parte curteni şi dregători aleşi anume, ca de pildă „trimişii împăratului" la serbările de la Iwashimizu sau fetele de familie şi cîte o fiică de guvernator la dansurile *gosechi* dintr-a unsprezecea lună.

Ceremoniile erau la curtea din Heiankyō spectacole somptuoase şi complicate, care se desfăşurau după un ritual precis, într-o succesiune prescrisă cu exactitate. Datele sărbătorilor şi ale ceremoniilor se socoteau după calendarul chinezesc bazat pe categoriile cosmologice de trunchiuri (ale pămîntului) şi ramuri (cereşti). Trunchiurile, în număr de zece, rezultau din subîmpărţirea celor „cinci elemente" (lemn, foc, pămînt, metal, apă) în cîte un „frate mai mare" şi un „frate mai mic", iar ramurile corespundeau semnelor zodiacului chinezesc: şobolan, taur, tigru, iepure, dragon, şarpe, cal, berbec, maimuţă, pasăre, cîine, mistreţ. Din suprapunerea celor două serii rezultau cicluri

de cîte şaizeci de zile (fiecare zi cu denumirea ei dublă, de pildă „frate mai mare al lemnului-şobolan"). Anul nou cădea între mijlocul lui ianuarie şi februarie, marcînd şi începutul primăverii. Celor douăsprezece luni dintr-un an obişnuit (care ţineau fiecare de la o lună plină la alta) li se adăuga de şapte ori în 19 ani cîte o a treisprezecea, spre corelare cu anul solar. Ziua era divizată în douăsprezece ore duble, şase de zi şi şase de noapte, aşa încît numai la echinocţiu orele de noapte erau egale cu cele de zi. Orele se notau după aceleaşi semne ale zodiacului: ceasul şobolanului, de pildă, cădea cam între orele 11 şi 1 din noapte.

Luna întîi era cea mai bogată în sărbători şi ceremonii: se urmărea îmbunarea zeilor pentru anul cel nou. După urările ce se aduceau împăratului în ziua întîi, urmau ceremoniile din ziua a şaptea: se culegeau „ierburile noi" şi era urmărită procesiunea „cailor albaştri" a căror vedere se credea că dă puteri şi sănătate; ziua a opta era rezervată prinţeselor, cărora li se aduceau daruri, şi doamnelor avînd slujbă la palat, în rîndul cărora se făceau promovări; apoi, în prima zi a iepurelui, se aduceau împăratului bastonaşe purtătoare de noroc, spre alungarea duhurilor rele. A cincisprezecea zi era marcată de sărbătoarea „fierturii lunii pline", iar într-a şaptesprezecea se asista la trageri cu arcul.

În data de 3 a lunii a treia cădea sărbătoarea păpuşilor, cînd în toate casele se înşirau, pe rafturi suprapuse, păpuşile, reprezentînd ierarhia curţii: împărat, împărăteasă, curteni şi doamne de onoare. La începutul lunii a patra se lepădau în cadrul unei ceremonii straiele de iarnă, iar în a doua zi a păsării din aceeaşi lună avea loc sărbătoarea cea mare de la Kamo, la care prinţesa-preoteasă trecea într-o procesiune fastuoasă de la templul „de jos" către templul „de sus" din Kamo (templu shintōist aproape de Heiankyō), urmată de alaiuri somptuoase. A cincea lună era dominată de sărbătoarea irişilor, la care împodobirea acoperişurilor şi a interioarelor cu tulpini de iris urmărea să îndepărteze bolile şi relele din case. Luna a şaptea includea o sărbătoare inspirată de o legendă chinezească: într-a şaptea noapte se-ntîlneau în Calea Lactee stelele îndrăgostiţilor (Păstorul şi Ţesătoarea), sortite să fie despărţite tot timpul

anului. În noaptea aceasta a ţesătoarei *(Tanabata)* se stătea pe prispă privind la cer şi compunînd poezii, recitate apoi în cursul conversaţiilor lungi ce se purtau de o parte şi de alta a storurilor între doamne şi curteni.

Sărbătoarea crizantemelor domina luna a noua, cu bogăţia ei de flori udate de rouă, răspîndite în toate încăperile, cu banchetul cel mare de la palăt şi cu compunerea poeziilor pe teme de toamnă. Luna a unsprezecea aducea cu sine mult îndrăgitele dansuri *gosechi*, la care participau fete din familii aristocratice şi cîte o fiică de guvernator, iar în ultima zi din an avea loc alungarea duhurilor rele în cadrul unor ceremonii festive.

Acestor sărbători li se adăugau o serie de slujbe budiste, dintre care Sei Shōnagon pomeneşte în repetate rînduri două: cele „opt învăţături" şi „înşirarea numelor lui Buddha", apoi sărbătorile shintōiste cu pelerinaje la altare etc. Fiindcă în epoca Heian accentul cade pe ceremonie şi fast, chiar şi sărbătorile religioase aveau un pronunţat caracter laic, sub care semnificaţia primară e greu de descifrat.

Sincretismul religiilor e caracteristic pentru Japonia, în care din secolul al VI-lea, cînd s-a introdus de pe continent doctrina budistă, au coexistat într-o paşnică alăturare shintōismul autohton, diferite secte ale budismului, amestecate cu superstiţii şi magii de cele mai diferite origini. Amalgamul religios era chiar instituţionalizat: împăratul, „descendent al zeiţei Amaterasu" şi mare preot shintōist, devenea după abdicare călugăr budist! În acelaşi timp, în organizarea curţii intra, alături de cancelaria pentru budism, un birou special al divinaţiei (în care se calculau zilele „faste" şi cele „nefaste" după sistemul chinezesc). Budismul, adus din China prin intermediul coreenilor, devenise religie de stat, cucerind primatul asupra credinţei autohtone shintōiste (bazată pe cultul primitiv al strămoşilor şi pe o mitologie cu nenumăraţi zei), fără să o elimine pe aceasta. În secolul al X-lea sectele budiste Tendai şi Shingon, cu numeroasele lor temple presărate pe munţii dimprejurul capitalei, atrăgeau o mulţime de spectatori la ceremoniile pline de fast şi strălucire. Sei Shōnagon

comentează ironic pe marginea unor slujbe care pentru bărbaţi erau prilej de întîlnire cu prietenii vechi, ocazii pentru înfiripărea aventurilor amoroase, iar pentru femei – ieşiri binevenite în lume, dintr-o claustrare aproape neîntreruptă. O trăsură ponosită era o crimă, omul nesociabil, venit singur la slujbă, era nesuferit. Ceasurile lungi de aşteptare în trăsura închisă, în căldurile cele mari, erau răsplătite de poezia primită de la cîte un curtean sau de o întoarcere de la templu în compania trăsurii unui necunoscut care la răscruce recita: „Ajunşi în vîrf, la despărţire..."

Retragerile la templu aveau şi ele farmecul lor, cînd vremea nu e petrecută în pioasă reculegere, ci în conversaţii plăcute cu prieteni. Spre deosebire de contemporana ei, doamna Murasaki, autoarea *Însemnărilor* păstrează o atitudine permanent ironică faţă de problemele religioase, are gînduri păcătoase la vederea unui bonz cu obrazul plăcut, observă privirile piezişe ale preoţilor către trăsurile doamnelor etc.

Textul *Însemnărilor de căpătîi* acordă un spaţiu neobişnuit de mare descrierilor vestimentare, care sînt minuţioase şi exacte, uneori greu de urmărit pentru cititorul nefamiliarizat cu îmbrăcămintea japoneză din epoca Heian. Seriozitatea şi perseverenţa cu care mai toţi autorii vremii se opresc la enumerarea veşmintelor şi notarea exactă a culorilor (doamna Murasaki, de pildă, trece în revistă pe pagini întregi rochiile doamnelor de onoare, în *Jurnalul* ei) sugerează locul înalt pe care îl avea eleganţa vestimentară în opinia cercurilor de la curte. Combinaţia culorilor ajunsese la rafinamentul unei arte şi o greşeală cît de mică în potriveala cămăşilor şi a rochiilor purtate una peste alta putea ruina reputaţia unei doamne, în acel veac în care gustul ales era supremul criteriu de valoare.

Costumul de ceremonie la bărbaţi era cît se poate de greoi şi de incomod, potrivit cu traiul lor trîndav. Hainele de toate zilele se deosebeau puţin de cele de ceremonie, iar, în escapadele nocturne, bărbaţii aveau un costum ceva mai simplu, numit „haină de vînătoare" *(kariginu)*.

Doamnele îmbrăcau în ocazii ceremonioase jachetele chinezeşti *(karaginu)*, largi şi scurte, şi poalele lungi de ceremonie

(mo) care acopereau numai spatele. Dedesubt se purtau o serie de straie suprapuse, potrivite una peste alta ca foile de ceapă, unele căptuşite, altele simple, necăptuşite.

Imaginea de ansamblu e cu totul deosebită de cea a chimonourilor moderne (deşi croiala de bază e asemănătoare). Şezînd, curtenii şi doamnele arătau probabil ca nişte flori exotice sau ca nişte fluturi uriaşi, cu veşmintele largi înfoiate, răspîndite în jurul lor pe podele. De vreme ce femeile rămîneau mereu ascunse după perdelele ecranelor sau după storuri, găsiseră un mod rafinat de a-şi arăta deschizătura mînecilor largi şi poalele suprapuse, lăsîndu-le să se reverse pe sub ecrane. La fel ieşeau de sub perdelele trăsurilor straie frumos potrivite, ceea ce avea chiar o denumire specială: *idashi-guruma* („trăsură cu ieşituri", dacă ar fi să traducem ad litteram).

Mătăsurile şi brocarturile cu desene complicate, ţesute în fel şi chip, demonstrează un mare rafinament al artei textile. La fel, diferitele forme de vopsire a ţesăturilor, cu desene imprimate ori în nuanţe în degrade spre poale, apoi ţesăturile vopsite în suluri gata legate, ceea ce dădea intensităţi diferite culorii etc. Surprinde multitudinea nuanţelor, verde ca salcia, albastru-cenuşiu, apoi culoarea aripii de greier, a scorţişoarei, a florii de prun şi numeroasele nuanţe de violet sau tonuri de roşu. Tot atîta rafinament se punea în amestecarea parfumurilor, îndeletnicire predilectă la curte, unde se organizau pînă şi întreceri la care se premiau cele mai reuşite combinaţii.

*

Despre viaţa autoarei *Însemnărilor de căpătîi* se cunosc puţine date. Certă e descendenţa ei dintr-o familie cu bogate tradiţii literare, începînd de la un strămoş îndepărtat, prinţul Toneri, fiu al împăratului Temmu, care la începutul secolului al VIII-lea a compilat prima istorie oficială a ţării, *Nikongi (Cronicile Japoniei)*.

Tatăl doamnei Shōnagon, Kiyowara no Motosuke (908-990) a ajuns în ierarhia civilă la gradul de guvernator, iar

în ordine literară este trecut în rîndul celor „treizeci şi şase de poeţi de seamă" *(sanjūrokkasen)* ai epocii. Motosuke e unul dintre compilatorii culegerii de versuri *Gozenshū*, alcătuită la porunca împăratului şi concepută ca o continuare a mai vechii *Kohinshū*. Kiyowara no Motosuke e reprezentat în culegere printr-un număr de 106 poezii.

Sei Shōnagon e conştientă de descendenţa ei ilustră şi ştie să tragă foloase din respectul arătat strămoşilor ei. Astfel, după o zi neinspirată, în care nu reuşise să compună poezia cerută de împărăteasă, cere într-un acces de orgoliu libertatea de a scrie numai în momente de inspiraţie, pretinzînd că altfel şi-ar face de ruşine înaintaşii. Într-adevăr, curînd după aceea face uz de îngăduinţa primită şi rămîne mîndră deoparte în timpul unui concurs de poezie, spre stupoarea şi necazul lui Korechika.

Dacă e într-adevăr fiica lui Motosuke (ceea ce nu e demonstrat), Sei Shōnagon e un copil făcut la bătrîneţe, căci la data naşterii ei (964, 966 sau 968), poetul avea în jur de şaizeci de ani.

Se presupune că şi-a petrecut copilăria în provincia unde tatăl ei era guvernator, întorcîndu-se împreună cu el în capitală la vîrsta de treisprezece ani. Curînd după aceea ar fi fost căsătorită cu Tachibana no Norimitsu (acelaşi Norimitsu din *Însemnări* căruia nu-i plac poeziile şi care nu e în stare să priceapă cea mai simplă aluzie). Se presupune că ar fi avut un copil la vîrsta de şaptesprezece ani. Cert e că la cîtăva vreme după moartea lui Motosuke, Sei Shōnagon intră în slujbă la palat, ca doamnă de onoare în anturajul împărătesei Sadako (probabil în 993). Aici primeşte numele de Shōnagon („sfetnic mic"), care ar trebui să se refere la funcţia unei rude apropiate, de obicei tată sau frate, dacă nu cumva e o simplă poreclă.

La data intrării în slujba împărătesei, Sei Shōnagon se apropia de treizeci de ani, în timp ce stăpîna ei Sadako avea abia optsprezece, iar împăratul nu trecuse de treisprezece. Despre relaţiile ce se vor fi înfiripat între blînda stăpînă şi capricioasa doamnă Shōnagon, orgolioasă şi plină de ambiţie, numai din *Însemnări* se poate afla cîte ceva. Portretul împărătesei e

convenţional, superlativele cu care e amintită pot fi simple figuri de stil, totuşi se pare că împărăteasa a protejat-o. Mai tîrziu, cînd intrigile temutului Michinaga au reuşit s-o izoleze de împărătească, cînd Sadako s-a retras în cele din urmă într-o casă modestă, singuratică, unde îi creşteau ierburi sălbatice pînă sub prispă, în perioada aceea Sei Shōnagon a părăsit-o şi s-a dus să stea „la ţară". Gurile rele de la curte şuşoteau că s-ar fi dat de partea lui Michinaga, şi cuvintele admirative pe care le găseşte Sei Shōnagon pentru acesta par să îndreptăţească bănuiala. Împărăteasa a murit în acelaşi an în timpul unei naşteri, cînd împlinise doar 25 de ani. Din perioada aceea datează şi ultimele însemnări ale doamnei Shōnagon şi, chiar dacă şi-a scris sau rescris cartea ulterior, evenimentele se opresc aici. Despre viaţa ei după moartea împărătesei nu mai există date certe. Tradiţia şi legendele de mai tîrziu spun că s-ar fi retras în singurătate, undeva la periferia capitalei sau în provincie, ori că s-ar fi călugărit, spre ispăşirea păcatelor din tinereţe. Într-o anecdotă medievală, Sei Shōnagon apare în chip de babă ştirbă, ieşind la portiţa casei ei dărăpănate ce să-şi întrebe vizitatorii dacă umblă cumva să cumpere oase.

Singurul document cu valoare de autenticitate e un paragraf din *Jurnalul* contemporanei ei mai tinere, doamna Murasaki (*Jurnalul* e scris între anii 1008-1010):

„Sei Shōnagon e o persoană îngîmfată – o fiinţă îngrozitoare. Se crede deşteaptă nevoie mare şi împrăştie prin tot locul mîzgălelile ei, care, dacă te uiţi mai bine, lasă mult de dorit. O fiinţă ca ea, care prea se străduieşte să pară deosebită, va culege numai dispreţ, iar soarta îi va fi amarnică. Cine străluceşte prea tare şi face caz de simţămintele sale chiar în clipa cînd ar trebui să tacă, cine umblă mereu după senzaţii, acela îşi strică singur sufletul, căci devine uşuratic. Şi cum o să sfîrşească oare o persoană uşuratică?"

Stabilirea textului „autentic" al *Însemnărilor de căpătîi* a fost pentru generaţii întregi de exegeţi (începînd din secolul al XVII-lea) problema cea mai grea, căci între manuscrisele

medievale, copiate şi recopiate de-a lungul veacurilor, există diferenţe mari, mai ales în ceea ce priveşte numerotarea capitolelor, în aranjarea materialului şi lungimea textului unor părţi. Patru manuscrise vechi stau la baza textelor, foarte diferite, care s-au păstrat pînă în ziua de astăzi: unul copiat de un bonz, în secolul al XI-lea, un al doilea, în trei volume, din 1228, al treilea (cu textul ordonat pe materii) din 1286 şi al patrulea (clasificat şi acesta pe materii) din 1580. În afara adăugirilor apocrife, a omisiunilor şi a rearanjărilor ulterioare, există între aceste versiuni nepotriveli care sugerează existenţa mai multor versiuni originale deosebite. Se pare că Sei Shōnagon şi-a scris cartea pe etape, a remaniat-o şi a pus-o în circulaţie de cîteva ori, între 995 şi 1012. Traducerea de faţă se bazează pe textul stabilit de Ikeda Kikan, *Makura no sōshi,* în *Nihon Koten Bungaku Taikei,* volumul XIX, Editura Iwanami, 1959.

Titlul, *Makura no soshi* (ad litteram „Caiete de pernă") a prilejuit, de asemenea, lungi comentarii şi supoziţii diverse din partea criticilor şi istoricilor literari japonezi. S-au emis o serie de ipoteze: unele îl pun în legătură cu o frază din epilog („Eu aş face din ele căpătîi", spune Sei Shōnagon văzînd teancul de hîrtii aduse de Korechika împărătesei), altele îl leagă de termenul *makura-kotoba,* denumire pentru un anume gen de metaforă, purtătoare de aluzii; în fine, o altă ipoteză atrage atenţia asupra asemănării între *makura* – „pernă, căpătîi" şi *makkura* – „întuneric beznă", de unde sugestia unui fond pesimist al cărţii. Imaginaţia speculativă a făcut întotdeauna tradiţie în critica literară japoneză. Oricum, titlul e postum, apocrif, la început manuscrisele circulînd doar sub denumirea de Sei Shōnagon, după cum se vede din exemplarele mai vechi.

În ediţiile moderne, *Însemnările de căpătîi* cuprind în jur de 300 de paragrafe de diferite lungimi, înşirate liber, unele cu titlu, altele fără. Fiecare paragraf care conţine enumerări are un nume semnificativ. Procedeul alcătuirii de „liste" e chinezesc, dar frapează fantezia şi spontaneitatea cu care Sei Shōnagon îşi clasifică şi înşiră „lucrurile" (în japoneză *mono*

înseamnă „lucru, persoană, fiinţă"). În carte enumerările sînt pline de neprevăzut: printre „lucrurile pe care nu le bagi în seamă", îi vin în minte zilele de rău augur şi îmbătrînirea mamei; printre cele de trebuinţă în gospodărie înşiră sec: paravane cu trei picioare, slujnice voinice şi fete drăgălaşe; pletele femeilor de rînd şi vorba unei fiice se cade să fie scurte; corbii care ciugulesc pomana de la praznice şi pelerinii ce se întîlnesc la templul Kiyomizu au ceva în comun: sînt gălăgioşi.

În enumerarea denumirilor geografice (munţi, lacuri, rîuri etc.) şi a numelor de plante şi animale, Sei Shōnagon se amuză căutînd etimologii fanteziste. Nici procedeul acesta nu e original, etimologiile populare se găsesc în *Fudoki* – descrierile topografice alcătuite de funcţionari provinciali (în secolele al VIII-lea şi al IX-lea) la poruncă împărătească. Succesiunea enumerărilor e uneori ordonată, după anumite criterii, de exemplu: munţi, tîrguri, piscuri, cîmpii, alteori urmează capricii ale memoriei sau fanteziei: după cai, boi, mîţe, autoarea aminteşte brusc de vizitii, copii de casă etc. De altfel, perseverenţa în înşirări nu ţine niciodată mult, căci seria e întreruptă de cîte o descriere, o evocare de atmosferă, de cîte o anecdotă („Cele de mai sus nu sînt înduioşătoare, doar că veni vorba de muntele Mitake...", ţine Sei Shōnagon să precizeze la un moment dat în paragraful 119). Succesiunea paragrafelor pare întîmplătoare, dar pe parcursul cărţii se formează uneori nuclee de interes, în paragrafe scrise probabil de la început în această ordine: în partea centrală o preocupă, de pildă, mai intens Tadanobu şi apar frecvent amintiri legate de el. Astfel, personajul apare în paragrafele 82, 83, 84, 135, 143, 161. Întîmplările au o oarecare continuitate, deşi nu cronologică. Spre sfîrşitul cărţii domină, la un moment dat, imaginile auditive (succesiuni de mici scene descriptive, alcătuite aproape numai din sunete, ca în paragraful 201) ori senzaţiile olfactive: „Un fir de pelinariţă strivită sub trăsură s-a prins în roată şi se-nvîrte mereu. De cîte ori ajunge sus, îi simt mirosul." (223) Ori: „În clipele acelea mă izbeşte mirosul hăţurilor – ciudat, neobişnuit, plăcut. Sînt smintită!"

Apoi: „Într-o noapte întunecoasă, fără lună, a ajuns pînă-n trăsura mea mireasma torţelor de pin aprinse..." (224) Urmează alte amintiri: mirosul vreascurilor puse pe foc, al stînjeneilor uscaţi rămaşi de anul trecut, rochia veche parfumată cu tămîie, scoasă din ladă.

Colorate sînt scenele vieţii de la curte, cărora observaţia foarte exactă, expresia concisă, laconică şi tonul direct le dau multă vioiciune. Sei Shōnagon povesteşte foarte succint, fără preocupare pentru caractere, notează numai cîte un amănunt plastic, cîte un gest, o mimică, folosind o tehnică impresionistă chiar şi în fragmentele satirice.

Ceea ce distanţează această carte de proza contemporanilor ei este lipsa sentimentalismului romantic. Sei Shōnagon are un spirit treaz, o judecată limpede, plină de spontaneitate; nimic nu-i este mai străin decît efuziunile lirice întîlnite la Izumi Shikibu, de pildă, sau melancolia penetrantă din *Genji*.

Despre stilul *Însemnărilor*, pe alocuri elegant şi ornamentat, în genere însă laconic, eliptic, abrupt, şi în special despre limba aleasă, traducerea de faţă poate da doar o idee foarte incompletă; în plus, manuscrisele vechi, cu caligrafia lor fină, scrierea silabică punctată de rare semne chinezeşti, în curgerea lor elegantă, netulburată de semne de punctuaţie, vor fi dat cititorului din vechime plăceri necunoscute nouă. Ediţiile moderne, cu punctuaţie stabilită de comentatori, cu explicaţii *in extenso* ale pasajelor greu inteligibile etc., arată puţin altfel.

Traducerea nu poate reda nici simplitatea caracteristică a vocabularului folosit de Sei Shōnagon, cu repetiţiile obsedante ale unor cuvinte vagi, precum *ito*, adică „foarte", sau *okashi*, care înseamnă „interesant, plăcut, nostim, amuzant, minunat", în funcţie de context şi dispoziţie, apoi cu adjectivele ambivalente (*nikushi* e şi „încîntător", dar şi „nesuferit"!). Acestea, împreună cu absenţa subiectelor în frază, cu verbele încărcate de particule aglutinante, cu subtilele diferenţieri ale expresiilor de politeţe şi cu echivocul conjuncţiilor, creează senzaţia de imprecizie, care e una din calităţile originalului. Stilul laconic extrem,

posibil în japoneză, ar întuneca înţelesul textului în traducere. Un pasaj, ales la întîmplare din paragraful 76, ar suna astfel:

„Zgomot de încălţări, noaptea, toată noaptea se-aude, se opresc, cu un singur deget bate. El e, e plăcut să-ţi dai seama îndată. Bate îndelung, nici un zgomot, s-o fi gîndind supărat că doarme. Dar (ea) se mişcă puţintel, parcă e mătase. Aşa, care va să zică, gîndeşte (el)."

Sei Shōnagon stă trează în aşternut, după ecranul ei, în coridorul îngust care leagă încăperile împărătesei de palatul Seiryō, şi ascultă noaptea zgomotele din casă: la altă doamnă de onoare a venit un oaspete, îl va primi, nu-l va primi?

STANCA CIONCA

1.

Primăvara – ceasul zorilor: cerul pălind încet, zarea munţilor abia luminată, norii subţiri, vineţii, zăcînd deasupra...

Vara – nopţile. Luna plină, firește, dar şi întunericul în care zburătăcesc de-a valma licuricii ori pîlpîie slab cîte-o luminiţă-două, ici şi colo. Frumoase sînt şi nopţile cu ploaie.

Toamna – amurgurile. Sub razele piezişe parcă se-apropie munţii. Corbii care îşi cată cuiburile, zburînd repeziţi, cîte doi, cîte trei, cîte patru, şi iar cîte doi... Mă cuprinde dorul... Şi-apoi cîrdurile de gîşte sălbatice înşirate pe cer, atît de mărunte! După asfinţit rămîne doar şuierul vîntului şi-un ţîrîit de gîze.

Iarna – dis-de-dimineaţă. Îmi plac nespus ninsorile, dar şi chiciura albă ori cîte un ger straşnic. Să se-aprindă în grabă focurile, să fie aduşi cărbunii încinşi prin odăi, aşa cum se cuvine la vreme de iarnă. Mai încolo, către amiază, se moaie frigul şi focul moare jalnic sub cenuşa albicioasă.

2. Despre vremile anului[1]

Mă-ncîntă luna întîi, luna a treia, a patra, a cincea. Lunile a şaptea, a opta şi-a noua îmi plac şi ele – fiecare cu rostul ei. Tot anul e frumos.

---

[1] În lunile numite aveau loc principalele sărbători. Calendarul japonez era lunar (de cîte 12 luni şi, cam la trei ani, de 13 luni). Anul Nou era decalat faţă de cel european cu o lună-o lună şi jumătate.

3.

De Anul Nou, cînd cerul limpede se-acoperă de ceţuri gingaşe şi ies oamenii gătiţi cu mare grijă să aducă urări stăpînului şi celor de-o seamă – zău că e frumos!

În ziua a şaptea, ieşim la cules de ierburi noi[1], printre peticele de zăpadă. Ce bucurie, ce veselă foială printre doamne cînd le găsesc, verzi şi proaspete, atît de aproape de casele împărăteşti, unde nici nu te-ai fi aşteptat!

În ziua aceea se-ndreaptă către palat lume multă în trăsuri frumos împodobite[2], la privitul cailor albaştri[3]. Iar cînd trec pragul Porţii de Mijloc, îi hurducă zdravăn şi doamnele din trăsură se ciocnesc cap în cap, de le cad pieptenii din păr, ba îi mai şi calcă în picioare dacă nu iau seama. Atunci să te ţii zarvă şi rîsete!

Odată, nişte curteni adunaţi pe lîngă straja de stînga a palatului au smuls arcurile din mîna slugilor din alai, ca să sperie cu ele caii. Nu-i vedeam prea bine din trăsura mea; ţin minte că erau în curtea palatului nişte gărduleţe de bambus şi printre ele se foiau slujnice şi jupînese de-ale împărătesei. Mă gîndeam la fiinţele acelea alese care sînt atît de deprinse cu viaţa de la curte[4]!

---

[1] Obicei chinezesc la începutul primăverii (primăvara începe cu luna întîi) se culeg cele „şapte soiuri" de plante tămăduitoare care, conform superstiţiei, feresc de boli şi duhuri rele.

[2] Trăsurile închise cu storuri şi perdele erau toate trase de boi, calul fiind un animal nobil şi rar.

[3] Sărbătoare de origine chineză: se plimbă prin faţa împăratului, în procesiune, 21 de cai albi (la început se alegeau suri, de unde numele de „albaştri"). Calul, fiind întruchiparea principiului masculin, (Yang), privitul lui se credea că dă putere şi sănătate. În plus, „caii albaştri" sînt semn că a venit primăvara.

[4] La acea dată, doamna Shōnagon nu intrase încă în slujbă la palat. Şi totul era nou şi neobişnuit pentru ea.

Oamenii care ţineau caii de căpăstru treceau prin faţa mea atît de aproape, încît le vedeam desluşit pielea obrajilor, cu dresul alb scurs pe alocuri, pete-pete, ca grădinile la topitul zăpezii. Jalnică privelişte! Dar cum caii începuseră să se frămînte speriaţi, m-am tras îndărăt în fundul trăsurii, aşa că n-am mai văzut nimic.

În ziua a opta, îmi place să trag cu urechea la huruitul caretelor care gonesc fără-ncetare pe străzi[1].

A cincisprezecea zi e sărbătoarea fierturii de orez[2]. Prin case stau doamnele la pîndă, ţinînd ascuns la spate cîte-un băţ din cele de amestecat orezul, şi bagă de seamă să nu le-atingă cineva. Dar nu ştiu cum se face că tot o păţeşte cîte una şi atunci să vezi hărmălaie! Numai cea atinsă e îmbufnată; cred că are dreptate.

Aşa aşteaptă ele să plece mirele la slujbă[3]. Se strîng în odaie („am s-o fac eu", îşi spune fiecare în gînd), apoi trag cu coada ochiului, aşteptînd, murind de nerăbdare. Dacă intră alta pe uşă, o apucă rîsul cînd le vede; atunci, toate îi fac semn să tacă. Numai mireasa şade liniştită pe locul ei şi nu ştie de nimic.

– Pot să iau lucruşorul cela de lîngă domnia ta? zice o doamnă şi, trecînd repede pe lîngă dînsa, îi arde una cu băţul.

Toată lumea rîde. Chiar şi mirele zîmbeşte fără supărare, iar mireasa, dacă nu se sperie prea tare, tot se face roşie la faţă. E foarte nostimă.

În jocurile doamnelor se-ntîmplă să se mai amestece uneori cîte un bărbat. Ce e atunci în inima celei atinse cu băţul! Se-mbufnează, varsă lacrimi de ciudă, blestemă şi-l vorbeşte de rău pe unde poate. Mai mare hazul.

În ziua aceea domneşte neorînduiala în palat: toate sînt cu dosu-n sus, nici înalţii demnitari nu mai ştiu de buna-cuviinţă.

---

[1] Zi de promovări pentru doamnele de la palat.

[2] Fiertură tradiţională numită şi „fiertura lunii pline". Femeia atinsă peste coapse cu băţul cu care se amestecase în fiertură avea să nască un băiat, conform superstiţiei.

[3] Tinerii căsătoriţi nu locuiau de obicei împreună, iar soţul îşi vizita mireasa de cele mai multe ori noaptea.

E frumos la palat în vremea numirii guvernatorilor. Poate să ningă ori să dea înghețul, că doritorii de slujbe se vîntură de colo-colo cu tăbliţele[1] pe umăr. Demnitarii cei tineri de-al patrulea ori de-al cincilea rang sînt veseli şi încrezători. Dar cei cu tîmplele albite prin slujbe umblă cu rugăminţi pînă şi prin cămările doamnelor de onoare, unde-şi laudă cu multă vorbărie vrednicia. N-au cum să ştie că, după ce pleacă, doamnele cele tinere îi maimuţăresc: „Binevoiţi să aduceţi la cunoştinţă Luminăţiei sale..." „Îndurați-vă de-i spuneţi împărătesei"... Dacă pînă la urmă capătă postul dorit, e bine de ei. Dar milă mi-e de cel rămas pe dinafară!

4.

În trei ale lunii a treia – cer limpede şi calm. Îmbobocesc piersicii, iar sălciile sînt fermecătoare cu mîţişorii lor închişi – ca nişte coconi de fluturi de mătase. Mai încolo, cînd le dau frunzele, se urîţesc şi sălciile.

O ramură lungă de cireş gingaş înflorită, într-un vas înalt – alături, un oaspete, în mantie de curte, roşie ca floarea de cireş, pe sub care ies la iveală mătăsurile cămăşilor lungi – un prinţ împărătesc, care se-aşază aproape şi-ţi vorbeşte... E prea frumos...

5.

Mă-ncîntă luna a patra, la vremea sărbătorii[2].

---

[1] Din nouă pînă în unsprezece ale lunii întîi erau numiţi funcţionarii trimişi în provincie ca guvernatori, prefecţi etc. Candidaţii pentru posturi îşi purtau petiţiile la palat, înscrise pe tăbliţe.

[2] Sărbătoarea cea mare de la templul din Kamo, numită şi sărbătoarea nalbelor de la mijlocul lunii a patra. Ţine trei zile, marcate de pelerinaje la templu, procesiuni fastuoase, dansuri şi cîntece.

Înalţii demnitari şi curtenii de rînd poartă toţi, fără deosebire, sub mantiile groase sau subţiri, veşmîntul alb de sărbătoare, răcoros şi proaspăt. Copacii au frunzişul rar, un verde-crud îi învăluie gingaş. Pe cer – nici brumă, nici ceţuri, îţi vine aşa, din senin, să te bucuri. Către seară se-nnorează puţin, iar noaptea îţi ajunge la ureche cîntecul unui cuc[1] ascuns undeva departe. E slab de tot – nici nu ştii dacă l-ai auzit sau nu. Fermecător...

Înaintea sărbătorii e un du-te-vino neîncetat de slugi care aduc ţesături, din cele de culoarea frunzei veştede ori în cele două nuanţe vineţii[2], frumos netezite şi împăturite uşurel în suluri de hîrtie. Pînzeturile care se-ntunecă spre poale, şi cele bălţate, şi cele vopsite în suluri – toate sînt parcă mai frumoase în zilele acelea. Copilele alese pentru alai şi-au spălat şi pieptănat părul din vreme, dar încă poartă hainele de toate zilele, decolorate, mototolite şi descusute pe la poale. Se răstesc la slujnice să le lege sandalele, să le tălpuiască încălţările de sărbătoare, se foiesc de nerăbdare, mai mare hazul să le vezi! Apoi, o dată ce-au îmbrăcat straiele de ceremonie, aceleaşi fete, care pînă atunci ţopăiau prin odăi cu mişcări caraghioase, încep să umble agale, de parcă ar fi bonzul din fruntea alaiului, nu alta. Dar cum să nu se bucure şi ele?

Îmi place să mă uit la mamele, mătuşile şi surorile lor mai mari, gătite toate, cum se-nghesuie în jurul copilelor şi le potrivesc mereu îmbrăcămintea.

---

[1] Cucul *hototogisu (cuculus policephalus)* nu e identic cu cel european. În Japonia era ţinut la mare cinste şi i se închinau nenumărate poezii.

[2] Tehnica vopsirii ţesăturilor ajunsese în epoca Heian la un înalt grad de perfecţiune. Sei Shōnagon foloseşte termeni specifici pentru fiecare mod de vopsire.

Cei care-au rîvnit în zadar la rangul de şambelan sosesc în mantii verzui la sărbătoare[1], nădăjduind că nu vor fi puşi să le dezbrace. E rău de ei dacă n-au straie colorate.

6. Lucruri care sînt de-un fel, dar la ureche sună deosebit

Limba preoţilor.

Vorbirea bărbaţilor şi a femeilor[2].

Vorbele oamenilor de rînd sînt totdeauna mai lungi decît trebuie.

7.

Jalnic e să-ţi dai fiul iubit la preoţie. Mi-e milă de bonzi, căci în ochii lumii nu preţuiesc nici cît o aşchie de lemn. Se mulţumesc cu hrana săracă de post, iar cît despre dormit!... Apoi, cît sînt tineri, mai rîvnesc şi ei la cele lumeşti – şi de ce n-ar arunca măcar o privire către femei? Chiar dacă faţa lor se umple atunci de dezgust, lumea tot le-o ia în *nume de rău*.

Soarta vracilor[3] e şi mai jalnică. Atunci cînd pică de osteneală şi aţipesc lîngă bolnav, gura lumii le scoate vorbe că nu ştiu decît să tragă la aghioase. S-or fi simţind năpăstuiţi, sărmanii.

E drept că aşa era pe vremuri. Căci în zilele noastre li s-a mai uşurat soarta.

---

[1] Numai şambelanilor le era îngăduit să poarte culoarea imperială, galben-verzui.

[2] Femeile aveau un vocabular deosebit de al bărbaţilor, cu mai multe formule de politeţe.

[3] *Genja*, vraci care prin descîntece şi rugăciuni alungau, după credinţa vremii, duhurile rele din trupurile bolnavilor.

8.

Cînd a mas împărăteasa[1] la casele domniei sale *daijin* Narimasa[2] a pus dînsul de s-a ridicat Poarta dinspre Răsărit pe patru stîlpi înalţi, să treacă printre ei carul Măriei sale. Trăsurile doamnelor urmau să intre pe Poarta de Miazănoapte, unde, după ştiinţa noastră, nici străjă nu se afla. Aşa gîndind, nu ne-am mai potrivit părul, şi cele care s-au nimerit să fie ciufulite aşa au rămas, că doar la coborît nu erau să ne vadă decît slugile de rînd. Dar iată că poarta se dovedi prea strîmtă, şi trăsura noastră acoperită cu frunze de palmier se înţepeni în ea.

Ni s-au aşternut rogojini în cale, după obicei, şi, de voie, de nevoie, am coborît. Eram închiudate, dar n-aveam încotro. Unde mai pui că în jurul străjii s-au strîns curteni şi slujitori de rînd, de ne-au privit cu toţii în voie! Nu mai puteam de necaz.

Cînd ne-am înfăţişat Măriei sale şi i-am povestit cele întîmplate, împărăteasa zîmbi:

– Oare-aţi crezut că pe-aici nu sînt oameni să vă vadă? De ce umblaţi aşa lălîi?

– Nu trebuia să ne vadă decît oamenii noştri, şi aceia s-ar fi minunat să ne zărească deodată prea gătite. Şi-apoi, dacă o casă ca asta are o poartă prin care nici trăsura nu poate trece! Ei bine, am să rîd niţel de stăpînul casei cînd l-oi vedea.

N-am apucat să termin vorba, că dumnealui Narimasa a şi apărut, împingînd pe podea, pe sub perdele, nişte unelte de scris:

– Binevoiţi să le înmînaţi Măriei sale.

---

[1] Împărăteasa Sadako (975-1000), fiică a lui Fujiwara no Michitaka, căsătorită în anul 990 cu împăratul Ichijō care era cu cinci ani mai tînăr decît ea (la nuntă avusese 11 ani, ea 16). Episodul de faţă se referă la anul 999.

[2] Al treilea rang în administraţia caselor împărăteşti. Narimasa este unchi al împărătesei pe linie maternă.

– Păi, rău îţi mai merge domniei tale! Cum poţi să ai la casă o poartă strîmtă ca asta?

– Coliba mea e pe măsura stăpînului, mi-a zîmbit dînsul.

– Aşa o fi, dar eu ştiu pe unul care şi-a făcut totuşi o poartă cît toate zilele!

Narimasa se minună:

– Vai de mine! Acela nu e altul decît U Teikoku[1]! Credeam că numai înţelepţii bătrîni au auzit de povestea lui. Eu însumi n-aş fi priceput, dacă nu m-aş încumeta din cînd în cînd pe cărările învăţăturii...

– Aşa? Nu sînt prea grozave cărările domniei tale. Cînd ne-ai aşternut azi rogojinile drept cărare, era cît pe ce să ne împiedicăm toate. A fost o hărmălaie!

– Aşa va fi fost, dacă a şi plouat... Aşa e... Dar ştiu că îmi cauţi pricină, aşa că cer voie să mă retrag.

După ce plecă, împărăteasa mă iscodi:

– Ce i-ai spus? Părea plouat, sărmanul.

– Nu i-am spus nimic. I-am amintit numai că n-am putut intra pe poartă.

Şi, zicînd acestea, m-am dus în camera doamnelor.

Stăteam într-o odaie împreună cu cîteva doamne mai tinere. Şi, fiind noi somnoroase în seara aceea, n-am mai vrut să ştim de nimic şi am adormit îndată. Camera noastră, aşezată în aripa de răsărit a caselor, avea spre miazănoapte o uşă către sala cea mare care se întindea pînă la cerdacul de apus. Nici măcar nu băgasem de seamă că uşa aceea nu era zăvorîtă. Dar gazda noastră pesemne ştia, căci veni noaptea de-o deschise. Şi numai ce aud în toiul nopţii un glas prefăcut şi dogit:

– Pot să intru niţel? Pot să intru?

Mie-mi pierise somnul. Mă uit eu într-acolo şi-l zăresc pe Narimasa în lumina lămpii de după ecran[2]. Trăsese uşa în lături

---

[1] Nume japonizat al lui Yu Ting-kuo, despre care o legendă chineză povesteşte că şi-a făcut la casă o poartă uriaşă, ca să poată trece prin ea echipajele pe care le visa pentru fiul său.

[2] Ecranul *(kichō)* era format dintr-o ramă de lemn în formă de T, înaltă de 3-5 picioare, de care atîrna o perdea.

cam de-o palmă. Era de toată minunea! Omul acesta, care nici în vis n-ar fi făcut asemenea năzdrăvănie, şi-a luat-o în cap numai fiindcă împărăteasa binevoise să tragă la casa lui. Avea haz, zău aşa.

Mă întorc eu spre doamna de lîngă mine şi-o trezesc:

– Ia priveşte la dumnealui. Că aşa ceva n-ai mai văzut. Ridică ea capul, se uită şi pufneşte în rîs:

– Cine-i acolo? Să se-arate la faţă!

Dar Narimasa, de colo:

– Nu-i nimeni. Voiam să-i spun cîteva vorbe celei care e mai mare peste jupînese.

Eu îi răspund:

– Am avut noi azi o vorbă despre o poartă, dar n-am spus că poţi deschide şi uşa de la cămara noastră.

– Tocmai despre poartă vreau să spun ceva. Pot să intru niţel? Pot să intru?

Doamnele nu-şi mai puteau ţine rîsul:

– Auzi grozăvie! Cum să intre?

– Aoleo, mai sînt şi jupînişe tinere pe-aici! strigă Narimasa, şi, trăgînd îndată uşa după el, dus a fost!

Ce rîsete după plecarea lui! Dacă avea de gînd să intre, să fi intrat măcar. Dar el stă să-ntrebe! Păi cine era să-i răspundă că e bine? N-avea decît să poftească înăuntru! Zău că avea haz!

A doua zi, i-am povestit totul, de-a fir a păr, împărătesei.

– N-am mai auzit despre dînsul asemenea lucruri. Poate l-ai zăpăcit cu vorbele tale de aseară. Mi-e milă de el, că prea ai fost răutăcioasă, mă dojeni Măria sa zîmbind.

Într-o zi, se vorbea despre hainele ce se cuvine să le poarte copilele din alaiul micii prinţese[1]. Narimasa se amestecă şi el:

– Mă-ntreb ce culoare să aibă tunica pe care o poartă peste cămaşă?

S-a făcut de rîs cu vorba asta şi pe drept cuvînt. Apoi, într-altă dată:

---

[1] Prinţesa Nagako, fiica împăratului şi a împărătesei Sadako, născută în 996. Fragmentul de faţă se referă la întîmplări din anul 999.

– Ar fi necuviincios s-o slujim la masă din blide de rînd. O farfurie micuţă şi-o olcuţă ne-ar face trebuinţă.

Iar eu:

– Aşa e! Şi nişte copilite gătite cu tunici[1] care să stea în jurul ei.

Împărăteasa mă dojeni:

– Nu mai rîde de dînsul. Numai oamenii de rînd se poartă aşa. E un om tare cumsecade.

Îmi plăceau şi dojenile cînd veneau de la Măria sa.

Într-o zi, pe cînd eram prinsă în treburile slujbei, mă vesti o slujnică cum că *daijin* Narimasa are a-mi vorbi.

– Oare ce-o fi avînd a-ţi spune? Iar se face de rîs! grăi Măria sa, spre marea mea veselie. Du-te de-l întreabă!

Ieşii atunci într-adins dindărătul paravanului, iar Narimasa începu:

– Am adus la cunoştinţa domniei sale *chūnagon*[2] cuvintele ce mi le-ai spus în seara aceea. I-au plăcut şi cată cu tot dinadinsul prilej să-ţi vorbească. Aşa mi-a dat a înţelege.

Atît îmi spuse Narimasa. Mie-mi bătea inima de teamă că va pomeni de cele petrecute într-o anume noapte. Dar el mai adăugă doar că o să mai treacă pe la mine, să mai stăm de vorbă. Îşi luă rămas-bun.

M-am întors în preajma Măriei sale, care vru să ştie ce-a fost. I-am povestit întocmai.

– Ce nevoie avea să mă ia de la datorie pentru atîta lucru? N-avea decît să mă caute în odaia mea, am rîs eu.

– S-o fi gîndit că îţi vor fi plăcute laudele unui om pe care el îl ţine la mare cinste. Şi-atunci s-a grăbit să ţi le împărtăşească, mi-o întoarse împărăteasa.

Era nespus de frumoasă cînd îmi vorbea astfel.

---

[1] Narimasa folosise termeni improprii. Autoarea acordă mare atenţie termenilor vestimentari. Precizia ei se pierde în traducere, din dificultatea de a circumscrie noţiuni fără echivalent în limba română.

[2] Funcţie înaltă, aproximativ subsecretar de stat. Aici, un frate al lui Narimasa.

9.

Slăvita Mîță a curții avea titlu de noblețe și se chema Myōbu no Otodoto. Era frumoasă tare și Măria sa[1] o iubea mult. Odată, mîța s-a lungit afară pe prispă, iar doica ei[2], Myōbu, a strigat-o:

– Nu-ți îngădui! Vino îndărăt în casă!

Dar mîța se întinse la soare și ațipi. Ca s-o sperie, doica strigă după cîine:

– Okinamaro, unde ești? Hai și mușc-o pe Myōbu!

Acela o luă de bună și se repezi la ea, nătîngul, iar mîța, de spaimă, o zbughi îndărătul paravanului.

Măria sa se afla tocmai în sala de ospețe și, cînd o zări, se sperie foarte tare, o luă în brațe și-o ascunse în sîn. Apoi își chemă de îndată copiii de casă. Se înfățișară șambelanii Tadataka și Narinaka, iar împăratul porunci:

– Să-l ciomăgiți și să-l alungați pe netrebnicul de Okinamaro. În Insula cîinilor cu el! Acum, pe loc!

Așa grăi Măria sa, iar șambelanii se îmbulziră cu mare grabă și hărmălaie pe urmele cîinelui. Iară pe doica Myōbu o ocărî Măria sa straşnic și-i spuse:

– De azi înainte nu mai ești doică. Nu mă pot bizui deloc pe tine.

Ea atinse pămîntul cu fruntea și de atunci nu se mai arătă în fața împăratului.

Pe cîine îl fugăriră curtenii, iar străjile îl alungară din palat. Numai noi, doamnele împărătesei, îl căinam:

---

[1] Împăratul Ichijō, născut în 980, domnește între 986-1011.

[2] Mîța avea rangul de doamnă de onoare și o „doică" specială care o îngrijea. De observat identitatea numelor „mîță" și „doică".

– Vai, nenorocitul! Ce mîndru şi legănat îi era umbletul! Şi cum îl mai plimba *tō no ben*[1] la sărbătoarea din luna a treia, împodobit cu crengi de salcie, încununat cu flori de piersic şi cu crenguţe de cireş în jurul coapselor! Cine-ar fi gîndit că o să ajungă aici! El, care era nelipsit de la ospeţele noastre! Ce jale!

Trecură trei sau patru zile, cînd, într-o zi, cam pe la amiază, ne ajunse la urechi un chelălăit. Ce potaie să latre aşa, fără ostoi? Toţi cîinii din împrejurimi alergau într-acolo. O măturătoare veni în fugă să ne spună că e ceva groaznic: doi şambelani ciomăgesc o biată potaie şi o s-o omoare. O bat fiindcă s-a întors după ce-au alungat-o. Vai de javra aceea! Cine altul putea fi decît Okinamaro? Cică dumnealor Tadataka şi Sanefusa au sărit cu ciomegele pe el. Dar cînd să trimit o slujnică să-i oprească, lătratul conteni deodată. Femeia se întoarse, zicînd că l-au omorît şi l-au zvîrlit pe poartă afară.

Către seară, pe cînd îl jeluiam iar pe bietul cîine, se apropie de noi o javră prăpădită, ca vai de ea, umflată şi tremurînd toată. Să fie Okinamaro? Cine-a mai văzut o potaie ca asta pe-aici?

Îl chemarăm, dar parcă nu ne auzea. Ne-am tot sfădit atunci, ba că e, ba că nu-i el, pînă ce împărăteasa grăi:

– Ukon[2] îl cunoaşte. Chemaţi-o pe dînsa!

Doamna Ukon fu adusă şi întrebată.

– De semănat, seamănă, dar prea e prăpădit, răspunse ea. Şi-apoi, cînd îl chemam pe Okinamaro, venea gudurîndu-se. Ăsta, dacă-l chemi, nici nu se urneşte. Nu-i al nostru. Pe Okinamaro l-au omorît cu ciomegele şi i-au aruncat hoitul. Cum să nu-l omoare, că doar săriseră doi pe el!

---

[1] Al doilea subsecretar de stat care cumula şi funcţia de subşef în serviciul şambelanilor.

[2] Ukon no Naishi, doamnă în suita împăratului.

Aşa grăi Ukon, iar Măria sa se întristă.

Seara, tîrziu, îi dădurăm de mîncare, dar nu se atinse de ea, aşa că, în cele din urmă, hotărîrăm că nu-i el. A doua zi, dimineaţa, la gătitul împărătesei, se aduse apa de spălat pe mîini, iar Măria sa porunci să-i înfăţişez oglinda. Pe cînd o slujeam, dădui cu ochii de cîine: era lungit lîngă un stîlp de lemn; îmi veni iar în minte Okinamaro.

– Vai de bietul cîine, cum l-au mai ciomăgit! Oare ce-o să fie în viaţa ce va să vie? De bună seamă că l-au răpus, nenorocitul!

Dar potaia aceea prinse atunci să tremure şi să chelălăie, iar din ochi îi curgeau lacrimi şi iar lacrimi, de ne înduioşarăm toate. Care va să zică, tot Okinamaro era, numai că în seara dinainte nu îndrăznise să ni se descopere. Mare ne fu bucuria! Am lăsat deoparte oglinda şi l-am chemat. Iar el s-a lungit la picioarele mele cu un chelălăit lung. Împărăteasa surîdea mişcată.

O chemarăm din nou pe Ukon şi Măria sa îi povesti cele petrecute, pe cînd doamnele sporovăiau cu veselie mare. Vestea ajunse pînă la urechile împăratului, care spuse zîmbind:

– E lucru mare, să aibă potaia atîta suflet!

Jupînesele din alaiul împăratului auziră şi ele şi alergară toate încoace. De data asta, cîinele răspunse la chemare, se sculă şi se mişcă oleacă din loc. Dar botul îi era încă umflat. Să-i fi dat poate ceva de mîncare. Noi ne veseleam: vasăzică tot s-a trădat pînă la urmă!

Auzi şi dumnealui Tadataka şi apăru degrabă de la cuhnii.

– Oare chiar el să fie? Ia să-l văd şi eu!

Numai că noi i-o întoarserăm:

– Vai, ce necaz! Ăsta nu-i cîinele nostru...

– Oricum, tot am să-l văd eu, grăi Tadataka. De mine nu-l veţi putea ascunde.

Dar curînd împăratul îl iertă şi cîinele se întoarse la traiul de dinainte.

Chiar şi-acum, cînd îmi aduc aminte cum a venit la noi chelălăind şi tremurînd din tot trupul, mă cuprinde o înduioşare fără seamăn. Să plîngă el aşa, ca omul, cînd a auzit că-l pomenim!

10.

De Anul Nou şi în trei ale lunii a treia[1] – cer limpede, fără nor.

În cinci ale lunii a cincea – vreme închisă, mohorîtă.

În şapte ale lunii a şaptea – se-mprăştie norii spre seară, de iese luna cu lumină mare şi se-arată puzderie de stele.

În nouă ale lunii a noua – ploaia scurtă de dimineaţă lasă rouă multă pe petalele crizantemelor şi înmoaie pînza ce le acoperă, pătrunzînd-o cu miresme alese. Chiar dacă ploaia conteneşte în zori şi norii rămîn tot adunaţi, ca o ameninţare, vremea încă are farmec.

11.

Mult îmi place să-i văd pe demnitarii proaspăt ridicaţi în rang cum se-adună să se-nchine Măriei sale spre mulţămire şi îşi tîrăsc coada veşmintelor după dînşii. Se-ntorc cu toţii spre împărat şi fac mereu la temenele, îmbulzindu-se cu foială mare.

12.

Aripa dinspre răsărit a palatului de-acum[2] se cheamă „straja de miazănoapte". Acolo se înalţă un stejar atît de înalt, de-ţi vine

[1] Enumerarea zilelor principale de sărbătoare: Anul Nou, sărbătoarea păpuşilor, sărbătoarea irişilor, a Ţesătoarei cereşti (stea), a crizantemelor.

[2] În 999, în luna a şasea, a ars palatul împăratului şi Ichijō şi-a mutat reşedinţa pentru un an (pînă la reconstruire) în casele de pe aleea întîi, care aici sînt numite „palatul de-acum".

să te-ntrebi mereu cîţi stînjeni o fi avînd. Dumnealui Narinobu[1] a spus odată:

– Ar trebui să-l retezăm din rădăcini şi-apoi să-l facem evantai pentru Sfinţia sa Jōchō.

Acum, se întîmplă să ajungă acel Jōchō mai-marele templului Yamashina. Cînd se arătă la palat să se-nchine înaintea împăratului, Narinobu era şi dînsul de faţă, ca un ofiţer în garda împărătească ce se afla. Sfinţia sa purta în ziua aceea nişte încălţări cu talpă groasă, aşa că era înalt ceva de speriat. După ce plecă, m-am întors către domnia sa Narinobu:

– Cum se face că nu i-ai dat Sfinţiei sale evantaiul?

Dînsul rîse:

– Nimic nu-ţi scapă dumitale!

Umblă o vorbă năstruşnică: cică Sfinţia sa Jōchō n-ar avea sutană pe măsură, iar urmaşul lui[2] n-o să aibă scurteică.

13. Munţi

Muntele Ogura. Kase. Mikasa. Konokure. Iritachi. Wasurezu. Suenomatsu. Katasari[3]... mă-ntreb de ce-i zice aşa. Nostim. Itsuwata. Kaeru. Nochise. Asakura – mă înveseleşte gîndul că îndrăgostiţii s-au întîlnit într-altă parte[4]. Şi muntele Ōhire îmi place. Mă poartă gîndul la trimişii împărăteşti la sărbătoarea specială.[5]

---

[1] Minamoto Narinobu, prieten intim al doamnei Shōnagon.

[2] În text: „avatarul lui".

[3] „Cel sfielnic".

[4] Aluzie la o poezie din *Kokinshū (Culegere de versuri vechi şi noi)*, compilată din poruncă împărătească la începutul secolului al X-lea. Sei dă etimologia populară a numelor pe care le înşiră.

[5] Sărbătoarea „specială" de la Iwashimizu avea loc în luna a treia. La acea sărbătoare se cînta un cîntec numit *Ōhire*.

Miwa e un munte frumos. Tamuke. Machikane. Tama-saka. Miminashi.

14. Tîrguri

Tatsu. Sato. Tîrgul din Tsuba. Dintre toate tîrgurile, aici poposesc pelerinii în drum spre templul din Hase. Poate are vreo legătură cu zeiţa Kannon[1]. Ar fi bine de ştiut. Tîrgul Ofusa. Shikama. Asuka.

15. Piscuri

Yuzuruwa, Amida, Iyataka.

16. Şesuri

Mika. Ashita. Sono.

17. Genuni

Kashikofuchi – ce suflet adînc va fi avut cel de i-a spus aşa! Nairiso, adică „nu intra", cui i-o fi zicînd aşa? Genunea Verde – Aoíro – ai putea face din ea veşminte pentru şambelani. Kakure. Ina.

18. Mări

Mizuumi. Yosa. Kawafuchi.

---

[1] Zeitate budistă, reprezentată de cele mai multe ori ca femeie cu şase braţe, cu unsprezece capete sau cu cap de cal. Zeiţa îndurării lui Amida.

19. Locuri de veci ale împăraților

Mormintele de la Uguisu, Kashiwaghi, Ame.

20. Vaduri[1]

Cel de la Shikasuga. Korizuma. Vadul de la Mizuwashi.

21. Sâbii

Tamatsukuri.

22. Clădiri

Slăvita poartă a străjii împărăteşti. Casele împăratului de pe aleea a doua. Cele de pe aleea întîi sînt şi ele frumoase.

Palatul Somedono. Sega. Sugawara. Renzei. Kan. Suzaku. Castelul Ono. Kōbai, Agata-no-ido Take, Sanjō. Castelul cel mic de pe aleea a şasea. Castelul cel mic de pe prima alee.

23.

În colțul dinspre nord-est al palatului Seiryō se află un paravan ce desparte sala de pridvorul dinspre miazănoapte. E acoperit cu zugrăveli care înfățişează oceanul dezlănțuit cu

[1] Sau bacuri, pe care se încărcau trăsuri, care etc.

jivinele lui fioroase, cele cu braţe şi picioare încolăcite. De cîte ori se află deschisă uşa spre sălile împăratului, noi, doamnele, nu ne mai dezlipim privirile de zugrăveala aceea şi rîdem înfiorate.

Într-o zi, am aşezat pe marginea pridvorului un vas înalt din porţelan verzui şi-am înfipt în el o mulţime de ramuri de cireş în floare, lungi de peste cinci picioare, care se revărsau peste rezemătoare. Cam pe la amiază sosi dumnealui *dainagon*[1], îmbrăcat într-o mantie de pînză moale de culoarea florii de cireş şi şalvari liliachii. Peste veşmîntul alb ce ieşea puţintel de sub poalele mantiei lucea o ţesătură de damasc cărămiziu. Cum Măria sa împăratul se afla lîngă împărăteasă, *dainagon* îngenunche pe podeaua îngustă dintre uşă şi paravan şi stătu la taifas cu Luminăţiile lor. Îndărătul paravanului şedeau doamnele, cu mantii scurte de China, roşii ca floarea de cireş, aruncate uşurel pe umeri, cu rochii din felurite mătăsuri, unele de nuanţa glicinei, altele galbene ca teişorul, lucind în cele mai mîndre culori. Pe sub storul atîrnat de-o palmă deasupra podelei li se revărsau splendid poalele bogate ale veşmintelor. Alături tropăiau paşi grăbiţi pe podele. Pesemne se aduceau mesele joase pentru prînzul Măriilor lor.

Cerul era albastru, limpede de tot.

Apoi cineva strigă „La o parte!", iar şambelanii aduseră ultimele tăvi cu bucate. Se dădu în lături uşa din mijloc şi Înălţimea sa păşi înăuntru însoţit de domnia sa *dainagon*, care se întoarse pe urmă lîngă vasul cu flori de cireş.

Împărăteasa dădu la o parte paravanul şi înaintă de-a lungul pragului înalt. Era peste poate de frumoasă şi noi uitarăm de tot şi de toate, privind-o. Iară cinstitul *dainagon* prinse să recite cu voce domoală:

Lunile trec,
Zile se schimbă una pe alta.

[1] Subsecretar de stat, viceministru. Aici, Fujiwara no Korechika, frate al împărătesei Sadako.

O, veşnicia
Slăvitului munte![1]

De încîntare, îmi doream să ţină clipa aceea o mie de ani.

Abia puseră doamnele să se strîngă mesele, că Măria sa se ridică şi trecu în cămările împărătesei. Primii poruncă să pregătesc cele trebuincioase pentru scris, iar eu, cu ochii în sus, privind întruna la slăvitul Stăpîn, frecam piatra de tuş. Împărăteasa împături o foaie albă de hîrtie şi mi-o întinse:

– Să-mi scrie fiecare cîte un vers de demult! Oricare vă vine în minte.

M-am întors către domnia sa *dainagon*, care şedea dincolo de paravan:

– Ce să mă fac acum?

Dar dumnealui grăi:

– Să scrii degrabă. Noi, bărbaţii, n-avem de ce să ne amestecăm în treburile acestea.

Şi ne împinse pe sub ecran uneltele de scris, îndemnîndu-ne iar:

– Hai, nu mai staţi pe gînduri. Scrieţi orice, fie şi *Naniwazu*[2], orice vă vine în minte.

Oare de ce m-a cuprins atunci sfiala? Am roşit la faţă şi gîndurile mi s-au învălmăşit. Două sau trei dintre doamne au aşternut cîte ceva pe hîrtie, care un cîntecel despre primăvară, care un vers despre inima florilor, apoi mi-au întins foaia:

– E rîndul domniei tale. Eu am scris:

Trec anii –
M-a ajuns bătrîneţea.
Dar încă, privind cîte-o floare,
Uit de tot şi de toate[3].

---

[1] Poezie din culegerea *Manyōshū* („A celor zece mii de file"), din secolul al VIII-lea. Poezia face trimitere la muntele Mimuro, pe care se afla un templu celebru.

[2] Versuri pe care le copiau copiii cînd învăţau să scrie.

[3] Poezie din culegerea *Kokinshū*.

Aşa suna poezia din bătrîni, dar eu am pus în loc: „privind la stăpîna mea".

Împărăteasa văzu cele scrise şi spuse:

– Am voit doar să vă cerc isteţimea.

După care, prinse a istorisi:

– Era pe vremea slăvitei domnii a împăratului Ennyû[1], cînd Măria sa a poruncit odată curtenilor să-i picteze fiecare pe-un sul de hîrtie cîte-o poezie. Ei se speriară cu toţii de-aşa însărcinare grea şi se codiră îndelung, dar împăratul nu voia s-audă. „De vă e scriitura frumoasă ori nu, totuna-i. Nu-mi pasă nici dacă versul e potrivit cu vremea". Aşa n-avură încotro. Era pe-atunci la curte un *chūjō*[2] de-al treilea rang (pe care-l ştiţi cu toţii, căci e mare *kampaku* acum). El scrise poezia:

Cum bate marea-ntruna
În ţărmul de la Izumo,
Aşa se-ntoarce gîndul meu spre tine...
Ca marea mi-e iubirea de adîncă.

Dar puse-n loc: „Aşa se-ndreaptă gîndu-mi spre Stăpînul meu". Cu aceasta îl bucură peste măsură pe împărat.

Cînd sfîrşi Măria sa de povestit, asudasem toată de tulburare. Zău că nici una dintre doamnele mai tinere nu se putea măsura în scris cu mine! Chiar şi pe cele mai iscusite în ale scrisului sfioşenia le face stîngace în astfel de încercări, de sînt în stare să-ncurce şi semne, şi cuvinte.

Împărăteasa luă apoi cărţile culegerii *Kokinshū*, le puse dinainte şi porni să citească primul vers din cîte o poezie, poftindu-ne pe noi să spunem mai departe. Erau versuri care ne sunau zi şi noapte în urechi; cum se face că aşa, deodată, nu ne

---

[1] Fostul împărat Ennyû, care abdicase de tînăr, călugărindu-se, a murit în anul 991.

[2] Grad ofiţeresc în straja împărătească, asemănător cu cel de căpitan. Aici e vorba de tatăl împărătesei, Fujiwara no Michitaka, care pe urmă ajunsese regent, apoi, în anul 993, *Kampaku* (prim-ministru), adevăratul şef al statului.

mai veneau pe buze? Chiar şi doamna Saishō[1] ştiu numai vreo zece... şi parcă nici pe-acelea nu prea le-a ştiut! Celelalte doamne – doar vreo cinci-şase. Mai bine spuneau deschis că nu-şi amintesc. Dar nu, ele se văicăreau: „Cum se face că nu sîntem în stare să răspundem mai bine la întrebările ce Măria ta binevoieşte să ni le pună?" Văicăreala lor mă înveselea. De cîte ori nu se găsea nici una să urmeze, împărăteasa citea poezia pînă la capăt. La urmă, puse semnul de carte între file.

– Vai, dar zău că le ştiam! De ce om fi fost aşa împiedicate? ziceau doamnele cu glas plîngăreţ.

Cînd ai copiat de atîtea ori *Kokinshū*, ar trebui să-ţi aminteşti fiecare vers! Măria sa ne povesti:

– Pe timpul împăratului Murakami, trăia la curte o prinţesă căreia i se spunea Slăvita Soaţă din palatul Seiryōden. Era fiica Ministrului de Stînga din palatul cel mic de pe prima alee, veţi fi auzit pesemne de dînsa. Pe cînd era încă domniţă, tatăl ei, ministrul, o sfătuia mereu: „Înainte de toate, cată să înveţi a scrie frumos; în al doilea rînd, străduieşte-te să cînţi la *koto*[2] mai bine ca oricare alta. Apoi, ia cele douăzeci de cărţi din *Kokinshū* şi ţine minte toate versurile, ca să poţi răspunde la orice întrebare". De sfaturile acestea auzi împăratul şi nu le uită. Aşa că, într-o zi de post, intră în cămările soaţei sale, aducînd pe ascuns cărţile de versuri şi, împotriva obiceiului, trase paravanul între dînsul şi împărăteasă, lucru care o uimi mult pe Doamnă. Apoi, deschise una din cărţi şi prinse s-o întrebe:

– Care-i cîntul scris de cutare, în luna cutare şi cu ce prilej?

„Aşa stau lucrurile deci", îşi zise împărăteasa, pricepînd unde bate. Era un joc, dar dacă se-ntîmpla să greşească ori să uite vreun vers? Ar fi fost lucru de ruşine, aşa că împărăteasa se simţi tare încurcată. Împăratul mai chemă vreo două-trei jupînese dintre cele mai isteţe şi le pofti să însemne cu pietre de *go*[3] greşelile ce le va face împărăteasa. Apoi porni s-o

---

[1] Doamna Saishō se pare că trecea drept model de erudiţie şi isteţime.

[2] Instrument cu şapte coarde, de origine chineză, asemănător cu ţitera.

[3] Joc chinezesc adus în Japonia în secolul al VII-lea: pe o tablă cu 361 de pătraţele se joacă cu cîte 180 de pietre albe şi negre.

descoasă şi mai vîrtos. Ce frumos trebuie să fi fost! Eu zic că şi doamnele care o slujeau erau de invidiat. Măria sa o îmboldea cu întrebările, dar n-apuca să termine bine vorba, că împărăteasa îi şi răspundea, isteaţă, spunîndu-i poezia pînă la capăt. Şi nu greşi nici măcar o singură dată. Împăratul avea de gînd s-o oprească de cum îi va scăpa cea mai mică greşeală, dar, cum nu găsea nici un prilej, îl cuprinse ciuda. Aşa trecură ei peste zece dintre cărţi. Măria sa puse semn în carte şi hotărî că n-are rost s-o iscodească mai departe. Apoi se retrase în iatacul său. Ce biruinţă demnă de laudă!

Dormi împăratul ce dormi şi cînd se deşteptă îşi spuse: „Dacă mă gîndesc bine, n-a pierdut, dar nici n-a cîştigat pînă acum. Iar dacă las pe mîine celelalte zece cărţi, are vreme să le citească peste noapte. Nu – am să mă lămuresc chiar acum!"

Puse să i se aducă un opaiţ şi o iscodi pînă tîrziu în noapte. Dar nici pînă la urmă Doamna nu se dădu bătută.

După plecarea împăratului, se găsi cineva să ducă vestea pînă la tatăl împărătesei, care, auzind, se bucură peste poate, puse să se facă slujbe prin temple, iar el însuşi se întoarnă cu faţa către palat şi se cufundă în rugăciune, mulţumind zeilor. Ce vremuri alese erau acelea!

Împăratul nostru, auzind povestea, mărturisi mişcat:

– Eu unul nici măcar n-am izbutit să citesc mai mult de trei-patru cărţi...

E drept că în vremile de demult chiar şi oamenii de rînd aveau gustul subţire. Unde se mai întîmplă azi asemenea lucruri?!

Între timp, veniră printre noi doamnele din alaiul împăratului şi stăturăm la taclale, toate laolaltă; îţi venea să-ţi uiţi de toate necazurile, zău, atît era de frumos!

24.

Cînd mă uit la femeile măritate, care nu mai au ce aştepta de la viaţă, că-şi păzesc fericirea lor de rînd, vai, cît le dispreţuiesc!

Şi cînd te gîndeşti că unele sînt de neam ales! Le-aş aduce printre noi, măcar o vreme, să le-arăt lumea, chiar ca doamne de onoare de-al treilea rang.

Cît despre bărbaţii care le bîrfesc pe doamnele de la palat, cum că ar fi uşuratice şi răutăcioase – nu-i pot suferi! Sigur, e ceva adevărat în asta, căci toată lumea le vede la faţă[1], de la Măriile lor preaslăvite, de care abia îndrăznesc a pomeni, pînă la înalţii demnitari şi la curtenii cei mari, ca să nu mai vorbesc de cei de-al patrulea ori de-al cincilea rang. Apoi, le cunosc slujnicele doamnelor şi rubedeniile venite de la ţară, mai-marile peste slugi şi măturătoarele, cele neînsemnate ca pietrele drumului. Căci doamnele nu-şi ascund obrazul în faţa nimănui. Numai faţă de curtenii cei tineri sînt şi ele mai ruşinoase, măcar că le mai şi cunoaşte cîte unul. Dar altminteri nu.

Dacă se măritã o doamnă care a fost în slujbă la palat, i se zice apoi cu respect „înaltă doamnă", dar lumea crede totuşi că şi-a pierdut din farmec. Or fi avînd şi oamenii dreptate! Dînsa se numeşte însă *uchi no naishi no suke*[2], şi-apoi, de cîte ori nu e chemată la curte! Uneori poate chiar să fie trimisa împăratului la serbările de la Kamo! Oare nu este acesta un lucru de seamă?

Cele care rămîn în casa soţului sînt neveste minunate, iar cînd îşi trimit fiicele la dansurile *gosechi*[3], dînsele nu vor fi proaste ca muierile de la ţară, ci vor şti de cele potrivite, fără să-ntrebe în dreapta şi-n stînga cum se cade să facă una şi alta. Căci vor avea purtări alese.

25. Lucruri jalnice

Lătrat de cîine în miezul zilei.
Plasa pescarului primăvara.

---

[1] O femeie care se arăta bărbaţilor se considera că şi-a pierdut farmecul.
[2] Grad în ierarhia doamnelor de onoare de la palat.
[3] Dansuri executate de cinci dansatoare la o sărbătoare din luna a unsprezecea.

În luna a treia ori a patra, veşmintele de culoarea prunului roşu.

Vizitiul care-şi omoară boii.

Pruncul mort în odaia lăuzei.

Vatra fără foc.

Un vraci învăţat, căruia nevasta-i naşte întruna fete.

Te-abaţi din cale să nu-ntîlneşti duhurile rele[1], şi iată că la casa în care vrei să tragi nu te găzduieşte nimeni. Mai rău e încă de nimereşti în postul de sfîrşit de anotimp.

O scrisoare venită de la ţară, cînd n-o însoţeşte nici un dar. Ai crede că e la fel dacă vine din oraş. Dar nu: aceea cuprinde veşti plăcute şi, fiindcă afli din ea ce se mai întîmplă în lume, tot e bine.

Trimit cuiva o scrisoare ticluită cu aleasă grijă şi aştept răspunsul. După multă vreme, se-ntoarce sluga trimisă: are în mînă aceeaşi scrisoare, făcută sul şi legată, dar e murdară, mototolită, iar pecetea de tuş e ştearsă cu totul. „Nu-i acasă", zice sluga, sau: „Ţine post şi n-a vrut s-o primească". M-apucă atunci o sfîrşeală...

Apoi iar, trimiţi trăsura înaintea unui oaspete care urmează să vină negreşit, aştepţi şi iar aştepţi, pînă ce auzi, în sfîrşit, zgomot de roţi afară. A venit! Trimiţi slugi să vadă. Dar iată că omul trage trăsura în grajd, auzi hulubele cum se trîntesc de pămînt... întrebi ce va sa zică asta, vizitiul mormăie că nu era acasă cel căutat şi că deci n-a putut veni. Pe urmă pleacă, după ce-a scos boul de la trăsură.

Apoi, iar e mare supărare cînd ginerele primit în casă şi ţinut ca un fiu, dintr-o dată nu mai vine, fiindcă-l ţine o jupîneasă cu rang mare la palat în preajma ei. E ruşinos, dar n-ai ce-i face.

Ori: doica ce-ai tocmit-o la copil iese din casă, cu făgăduială că se-ntoarce numaidecît. Trece vremea, pruncul ţipă şi nu-l

---

[1] În anumite zile, anumite direcţii erau declarate nefaste de către biroul Yin-Yang (al prezicerii) din Ministerul de Mijloc. Pentru a evita o asemenea direcţie, se făcea un ocol, se trăgea peste noapte în alt loc, de unde se pornea a doua zi mai departe către destinaţie, de data aceasta într-o direcţie îngăduită.

poate nimeni potoli, dar cînd trimiţi după ea, vine răspuns că-n seara asta nu se mai întoarce. Aşa ceva e mai mult decît dezolant: îmi vine de-a dreptul s-o urăsc.

Cu atît mai mult, ce va simţi bărbatul ce-şi aşteaptă în zadar iubita, cînd i-a trimis trăsura înainte?

Ori iarăşi: aştepţi pe cel drag, se face noapte tîrziu şi cineva bate uşurel în poartă. Ţi se zbate inima în piept să se spargă cînd trimiţi slujnica să-ntrebe cine e. Dar nu-i el! Un oaspete străin îşi spune numele. Fără-ndoială că dintre toate dezamăgirile, aceasta e cea mai grea.

Vraciul care vine la căpătîiul bolnavului să-l descînte de duhuri rele pare plin de sine: pune să i se-aducă toiagul şi mătăniile, apoi prinde a ceti cu glas piţigăiat, ca de greier. Numai că necuratul nu se-nvoieşte a pleca, iar ajutorul cerului nu se-arată deloc. Lumea strînsă în cămara bolnavului întru rugăciune începe să cîrtească. Trece vremea şi, cînd se strigă schimbarea orei, vraciul se opreşte din citit.

– *Duhul nu se-ndepărtează! Scoală! porunceşte ucenicului.*

Îi ia din mînă mătăniile şi mai bolboroseşte că-i degeaba, că tot nu se arată ajutorul zeilor. Îşi trece o mînă prin păr, de la frunte spre creştet, cască, apoi se reazemă de-un stîlp, ca să tragă un pui de somn. Tare-i ostenit, dar lumea nu vrea să ştie de asta, căci îl zgîlţîie cineva ca să-i spună cine ştie ce lucru fără rost. Grozav de supărător!

Jalnică e casa celui ce rămîne pe dinafară la numirea guvernatorilor. Umblaseră vorbe că-n anul acesta va primi fără-ndoială postul, drept care s-au strîns în jurul lui foşti slujitori, plecaţi de multă vreme şi împrăştiaţi care pe unde, au venit oameni din provincie, îmbulzindu-se pînă n-a mai rămas loc în curte de hulubele carelor, şi fiecare s-a înghesuit să-l petreacă pe stăpînul casei la templu. S-au pus pe mîncat, pe băut, vorbind măscări şi suduind. Totuşi, vin şi zorii zilei din urmă şi încă n-a bătut în poartă nici un sol[1]. Nedumeriţi, ciulesc toţi urechea, se-aud din stradă strigătele vestitorilor din fruntea cîte unui alai;

[1] Să-i aducă vestea că a fost numit guvernator.

înaltele feţe ies pesemne din palat. Slugile trimise de cu seară într-acolo după veşti se-ntorc zgribulite, tremurînd de frig, şi îşi tîrăsc picioarele atît de jalnic, de nu le mai întreabă nimeni nimic. Doar neştiutorii veniţi de la ţară mai vor să afle ce titlu are acum stăpînul casei. Li se spune că e „fost guvernator al cutărei provincii". Cine s-a bizuit pe numirea aceea rămîne cu buzele umflate. Şi, de unde veniseră buluc înainte, oamenii pleacă acum pe furiş, cîte unul, cîte doi. Numai servitorii îmbătrîniţi în casă rămîn şi, în timp ce se-nvîrt cu paşi şovăitori prin curte, socotesc pe degete provinciile ce vor fi împărţite anul viitor. Te-apucă mila!

Ai trimis cuiva nişte versuri pe care le crezi reuşite şi iată că nu-ţi răspunde. Chiar versuri de dragoste să fie, nu se cade să nu răspunzi la o scrisoare; trebuie să scrii măcar că vremea e frumoasă sau ceva asemănător.

Alta: într-o casă plină de viaţă şi zgomot, vine o scrisoare pe care a alcătuit-o vreun bătrîn prăfuit, fiindcă îi era urît, avea timp şi şi-a adus aminte de cine ştie ce lucruri trecute. Poezia lui e fără rost, nu-ţi spune nimic.

Ai nevoie de-un evantai zugrăvit frumos pentru un prilej deosebit şi îl trimiţi unui meşter să-l picteze. În ziua aşteptată, îl capeţi înapoi şi, uite, arată groaznic!

Cînd vine o slugă cu daruri în casa nou-născutului ori la cel care-şi ia rămas-bun înainte de o călătorie lungă, nu se cade să nu-i dai o răsplată solului. Acela trebuie să primească oricînd ceva în schimb, chiar dacă a adus numai o bocceluţă cu ierburi de leac ori un toiegel purtător de noroc. O răsplată neaşteptată îl va bucura întotdeauna; în schimb, cînd se-aşteaptă la un dar şi vine cu inima bătînd de nerăbdare, ce dezamăgit e cînd nu capătă nimic!

Un om şi-a luat în casă ginere, au trecut patru-cinci ani şi camera de naştere[1] n-a văzut încă neorînduiala şi gălăgia. Ce dezamăgire!

---

[1] Femeile însărcinate ocupau o căsuţă sau un pavilion separat în care îşi aduceau copilul pe lume.

Doi bătrîni, care au pesemne copii mari şi nepoţei care se tîrăsc pe podele, îşi fac nepăsători siesta. Chiar dacă nu-i văd decît nepoţii, priveliştea e jalnică şi urîtă.

Supărătoare poate fi o baie fierbinte dis-de-dimineaţă!

Ploaia care nu mai conteneşte, în ultima zi din an.

După ce-ai postit îndelung, nu te mai poţi stăpîni nici măcar o singură zi – ce jale!

26. Lucruri care rămîn neisprăvite

Îndatoririle unei zile de post.
Pregătirile pentru o zi îndepărtată.
Retragerea lungă la o mănăstire.

27. Ce dispreţuieşte lumea

Zidul de lut dărăpănat, care e gata să se prăvale.
Pe omul prea bun la inimă.

28. Lucruri nesuferite

Mă grăbesc să plec de-acasă şi tocmai îmi pică un oaspete vorbă-lungă. Dacă e un oarecare, îi spun să vină altă dată, dar, cînd mă sfiesc în faţa lui, nu-mi rămîne decît să mor de necaz în sinea mea.

Un fir de păr agăţat în piatra pe care freci bastonaşul de tuş. Ori iar, o pietricică prinsă în tuş, care face hîrşti-hîrşti pe hîrtie.

A dat boala peste o rudă şi ai nevoie de-un vraci. Îl cauţi şi nu-i acasă. Trimiţi slugi după el în toate părţile, aştepţi o veşnicie şi, pînă la urmă, în fine, se-arată. Îl primeşti cu bucurie şi-l rogi să facă descîntecele. Dar se vede că în vremea din

urmă a descîntat de prea multe duhuri rele, căci abia s-a aşezat şi i se moaie glasul de somn. Nu pot să sufăr aşa ceva.

Un om de nimic care pălăvrăgeşte întruna, cu zîmbetul pe faţă.

Un bătrîn îşi freacă dosul palmelor deasupra focului, apoi îşi întoarce mîinile pe-o parte şi pe alta, netezindu-le, să se încălzească. Unde s-a mai pomenit să facă un tînăr aşa ceva? Dar bătrînii sînt în stare să-şi ridice şi tălpile pe marginea vetrei şi să le frece, chiar aşa, în timp ce stau de vorbă. Asemenea oameni, cînd îţi vin în casă, înainte să se-aşeze îşi deschid evantaiul, ca să şteargă locul de praf, pasămite. Apoi, odată aşezaţi, nu stau locului, ci îşi potrivesc mereu poalele hainei de vînătoare ori le strîng sub genunchi. Ai crede că numai necioplţii de la ţară sînt aşa, dar nu, cunosc eu pe cîţiva de neam bun, unul e chiar *shikibu no tai*[1].

Urît mi-e iarăşi să-i văd pe bărbaţi la beţie: răcnesc, nu-şi nimeresc gura, îşi mîngîie întruna bărbiile, îşi trec cupele unul altuia – respingătoare privelişte! Pesemne că aşa se-ndeamnă între ei la băut. Pe urmă, tremură ca varga, îşi bălăbănesc capetele şi-şi schimonosesc gurile, fredonînd cîntecul copiilor: „Cînd ne-am duus... la palat". Aşa se poartă chiar oamenii de neam, după cîte am văzut cu ochii mei. Sînt dezgustători.

Urîţi îmi sînt şi invidioşii, şi plîngăreţii, cei care umblă cu vorbe şi cei care fac caz de toate nimicurile, apoi cei care-ţi poartă pică dacă nu le împărtăşeşti tot ce ştii şi te vorbesc de rău, ori alţii care prind din zbor cîte o noutate ca s-o povestească pe urmă pe unde pot, zicînd că au ştiut ei totul de la-nceput.

Asculţi ceva cu urechile ciulite şi, iată, tocmai atunci începe un plod să ţipe – groaznic!

Nesuferit mi-e şi croncănitul ciorilor.

Darmite javra care se-apucă să latre la oaspetele ce-a venit în taină!

Primeşti un bărbat peste noapte şi-l culci într-un loc cam nepotrivit, iar dînsul sforăie! Poftim!

---

[1] Al treilea funcţionar din Ministerul Ceremoniilor, care avea al cincilea rang.

Ori iarăşi vine iubitul noaptea pe ascuns: intră tiptil şi tot cu grijă să nu-l vadă cineva şi se izbeşte cu tichia lăcuită[1] de un lucru din odaie. Ce zgomot! Iar dacă dă peste un stor de Iyo, îl ridică în spate cînd iese şi-l lasă apoi să cadă, zdrong-zdrong, la loc. Storurile cu manşetă sînt mai grele, aşa că fac şi mai mult zgomot cînd le laşi să cadă. Dar e destul să le ridici cu grijă cînd intri şi nu se-aude nimic. E groaznic cînd trage cineva uşa brusc în lături. Doar e aşa uşor s-o deschizi dacă o ridici numai puţintel şi pe urmă o-mpingi în lături! Cînd te repezi, chiar şi-un perete de hîrtie face zgomot!

Te-ai culcat şi, cînd să adormi, începe un ţînţar să bîzîie; se-aşază pe faţă şi face cu aripile un zgomot mult prea mare pentru cît e el de mic. Sîcîitor mai e!

Nu-mi plac oamenii care se preumblă în cîte o trăsură care scîrţîie. Mă-ntreb cu necaz: oare să fie surzi? Dacă nimeresc eu însămi într-o trăsură neunsă, mi se face o ciudă pe stăpînul ei!

Alta: începi să istoriseşti ceva şi ţi se bagă unul în vorbă de parcă numai el ar şti totul. Nesuferiţi sînt toţi cei care fac pe grozavii, fie ei copii ori oameni mari.

Îţi intră o dată un băieţaş sau o fetiţă în odaie, îi dai nas, îl alinţi, îi dai în mînă toate celea. Apoi se-nvaţă de vine mereu şi răstoarnă, şi împrăştie toate lucrurile din odaie. Nu mai pot de ciudă.

Cînd sînt acasă la ţară ori în slujbă la curte şi mă caută un om pe care nu vreau să-l întîlnesc, mă fac că dorm. Numai că tocmai atunci ai casei se grăbesc să mă scoale, li se pare că prea sînt somnoroasă, aşa că trag de mine şi mă zgîlţîie. Mi-e o ciudă pe ei!

Iată o nou-venită: cum se mai înghesuie să le ia locul celorlalte, cum îşi mai dă aere de ştie-tot şi ne dă îndrumări, ba ne mai şi protejează, nesuferita!

Un bărbat ce mi-e foarte apropiat îmi spune cuvinte de laudă despre o doamnă cu care s-a avut bine cîndva. Chiar dacă e mult

---

[1] *Ebóshi*, tichie neagră lăcuită, prinsă sub bărbie cu o panglică de mătase violetă.

de-atunci, tot mă zgîndăre vorbele lui. Cu atît mai mult dacă povestea e proaspătă! Ce să-mi închipui atunci? Cu toate acestea, uneori se-ntîmplă să nu mă supere aşa ceva, chiar dimpotrivă.

Cine strănută în timp ce-şi face rugăciunea e nesuferit. De altfel, toţi cei care strănută zgomotos sînt nesuferiţi, în afară de stăpînul casei.

Urîţi mi-s şi puricii. Umblă şi sar pe sub veşminte, de parc-ar vrea să le salte-n sus.

Cîinii care urlă îndelung, toţi deodată, sînt groaznici.

Nu-mi plac oamenii care nu-nchid uşa după ei.

29. Lucruri la care-ţi bate inima mai tare

Rîndunelele hrănindu-şi puii.

Să treci prin faţa unei odăi în care se joacă copiii.

Să dormi singură într-o cameră îmbălsămată cu miresme de tămîie.

Într-o bună zi, găseşti că oglinda cea veche de China s-a înnorat puţin.

Trăsura unui bărbat de vază s-a oprit în faţa casei, iar dînsul trimite slugi înainte să-l vestească.

Îmi place să mă ştiu cu părul proaspăt spălat, dreasă la faţă şi-mbrăcată în haine parfumate cu miresme alese. Chiar dacă nu e nimeni să mă vadă, în fundul sufletului simt o mare mulţumire.

E noapte şi-l aştept să vină. Tresar deodată la zgomotul ploii pe care vîntul o zvîrle-n storuri.

30. Lucruri dragi de altădată

Flori de nalbă veştejite.

Lucruşoarele păpuşilor.

Un petic de mătase vînătă ori de culoarea strugurelui roşu, ce-l găsesc strivit între filele unei cărţi.

Într-o zi cu ploaie, cînd te-apasă plictisul, găseşti scrisorile celui care ţi-a fost drag cîndva.

Evantaiul de vara trecută.

31. Ce-ţi înveseleşte inima

Multe doamne desenate frumos pe hîrtie, cu glose potrivite alături.

La-ntoarcerea de la vreo sărbătoare, trăsurile pline de lume, înconjurate de-o mulţime de slujitori, cu vizitii care mînă boii în goană, cu iscusinţă.

Pe o coală albă de Michinokuni[1], un penel subţire-subţire, care parcă nici nu lasă urme, a pictat un vers.

Fire gingaşe de mătase, strînse într-o împletitură.

La zaruri, cînd îţi cade mereu dublu.

La malul rîului, un vraci preot cu vorba dulce descîntă întru curăţirea de blesteme.

Apa de-o bei cînd te trezeşti peste noapte.

La ceasul cînd te fură aleanul, îţi calcă pragul un oaspete care nu e nici prea străin, şi nici prea apropiat. Se-aşterne la vorbă şi-ţi spune de unele şi de altele, păţanii hazlii, şi triste, şi năstruşnice, întîmplări din lumea mare sau poveşti de taină. Le spune limpede şi fără ascunzişuri, cum sînt mai bune de ascultat, să te ungă la inimă.

Cînd faci un drum la templu ori la vreun altar şi pui preoţii să spună rugăciuni, cît de bine e să-i auzi pe bonzi ori pe preoţi[2]

---

[1] Hîrtie fină elegantă pentru scrisori şi poezii. Provenea din provincia Michinokuni.

[2] Sei Shōnagon face deosebirea între bonzi (budişti) şi preoţi (shintō). Religiile acestea erau acceptate simultan, fără deosebire, de majoritatea contemporanilor doamnei Sei.

cum cîntă cu glasuri limpezi şi curate, fără oprire, cum nu se poate mai frumos!

32.

Trăsurile de zile mari, acoperite cu frunze de palmier, înaintează agale, căci nu se cade să se grăbească. Doar pe cele obişnuite, cu storuri de bambus, le mînă vizitiii în goană. Cînd ies pe poartă, cîte una, n-ai vreme să le priveşti, că s-au şi făcut nevăzute. Nu mai vezi decît slugile din alai aleargînd în urmă[1] şi te-ntrebi oare a cui o fi. Îmi place aşa. Foarte neplăcut e, dimpotrivă, cînd trece cîte o trăsură zgîlţîindu-se agale şi o ai în faţa ochilor o veşnicie.

33.

Bonzul se cade să fie plăcut la înfăţişare. Cînd îţi ţii privirea aţintită la faţa lui, parcă pricepi mai bine sfinţenia cuvîntului. De altfel, dacă te uiţi mereu într-altă parte, uşor îţi zboară gîndul de la cele sfinte. Aşa se face că un preot urît la obraz te poate îndemna la păcat! Dar destul am spus! Să fiu eu tînără, aş mai spune cîte ceva, dar aşa, mi-e teamă de pedeapsa cerului.

Cunosc eu pe unele care, cum prind de veste că vreun bonz are gura sfinţită şi credinţă mare, se grăbesc să ajungă înaintea tuturor la templul unde slujeşte dînsul. Acelea însă sînt mînate de duhul păcatului şi-ar face mai bine să stea acasă. Dar poate că n-am dreptate.

Pe vremuri, cînd ieşea cineva din rîndul şambelanilor[2] nu mai călărea în fruntea alaiului împărătesc, iar în anul plecării de la curte nu-i mai vedeai nici umbra. Dar de-atunci s-au mai schimbat lucrurile. Şambelanii trecuţi în rîndul demnitarilor

---

[1] Trăsurile oamenilor de neam erau urmate de un alai de slujitori, pe jos.

[2] Funcţia de şambelan *(Kurōdo)* ţinea numai patru-cinci ani.

de-al cincilea rang tot îşi mai fac de lucru pe la palat, căci îi mînă plictiseala şi urîtul, şi în sinea lor se simt de prisos.

Atunci se-arată pe la temple şi, după ce-au venit o dată şi încă o dată, încep să asculte predicile şi-apoi se-ntorc mereu. Îi vezi în templu pînă şi în zilele de zăpuşeală, în cămăşile lor lungi, viu colorate, cu şalvari albaştri, bătînd în cenuşiu ori de culoare palid-liliachie, care-i împiedică la mers. Uneori mai zăreşti şi cîte o panglică de post[1] la vreo tichie lăcuită. Nepotrivită zi pentru a ieşi din casă, dar cum îndeletnicirea aceasta e atît de cucernică... Dumnealor intră în vorbă cu preotul care se pregăteşte să slujească şi între timp trag cu ochiul spre trăsurile doamnelor. Par curioşi să afle tot ce se-ntîmplă în jur. Iată că unul a-ntîlnit un prieten vechi şi se minunează, apoi se-aşază aproape de dînsul şi-ncep să sporovăiască amîndoi, dînd din cap. Îşi povestesc istorii curioase şi, vorbind, îşi deschid larg evantaiele, să poată rîde în voie îndărătul lor. În timp ce prefiră în mîini şirurile scumpe de mătănii, le fug ochii în stînga şi-n dreapta, mai cu seamă către trăsuri[2], pe care le cîntăresc din priviri, le laudă ori le bîrfesc. Îşi aduc aminte de slujbele ascultate în alte dăţi, de cele Opt Învăţături, de Închinarea Sutrelor[3] ţinute de cutare bonz în cutare loc, pe care le asemuie şi le judecă, fără să plece urechea cîtuşi de puţin la predica de faţă. Ce să-i faci, au ascultat atîtea, încît li s-a tocit urechea şi nu-i mai încîntă nimic.

Mai vine şi altă lume la templu. Unii intră după începutul slujbei, opresc trăsura afară şi coboară, în timp ce slugile le deschid calea prin mulţime. Sînt vreo trei-patru tineri zvelţi, gătiţi în mantii subţiri ca aripile de greier, ce le poartă peste şalvari şi peste cămăşile lungi, necăptuşite, din mătase aspră; alteori vin în straie simple de vînătoare. Înaintează prin mulţime, cu slugile după dînşii, iar oamenii veniţi de mai-nainte

[1] O fîşiuţă de hîrtie prinsă de tichia lăcuită, care arăta că acela care o purta era în „zi de retragere", în care ţinea post şi evita comunicarea cu alte persoane.

[2] Doamnele care asistau la slujbă trebuiau să rămînă în trăsuri.

[3] *Hakkō, Kyōkūyō,* slujbe budiste.

se strîng unii într-alții să le facă loc. După ce s-au așezat lîngă stîlpii din preajma preotului, încep să-și bată mătăniile și să facă închinăciuni. Preotul se umflă în sinea lui și, gîndind cum înaltele fețe vor pomeni la curte de dînsul, prinde a sluji cu și mai mare zel. Numai că domnii cei tineri n-au gătat bine plecăciunile și mătăniile, că se și pregătesc să se scoale și să plece. Aruncă ocheade doamnelor din trăsuri și își spun vorbe ca între bărbați. Au recunoscut-o pe una dintre doamne, se-ntreabă *cine-o fi necunoscuta de dincolo... N-o slăbesc din ochi și-ncearcă* să ghicească cine e. Îmi place.

Unul zice: „În cutare loc am auzit o slujbă; dincolo s-au ținut cele Opt Învățături" și negreșit îl iscodesc ceilalți: „Oare cutare doamnă era și ea de față?", iar el: „Cum să nu fie!" Așa sporovăiesc între ei, dar mie mi se pare că sînt prea din cale-afară de îndrăzneți. De ce oare nu ne e nouă îngăduit să ne arătăm în lume? Socot că sînt destule femei de rînd care pot asculta la slujbe cît poftesc. Firește că mai demult nu se îngăduia așa ceva femeilor. Apoi, cînd au început să iasă și ele, purtau neapărat veșmintele cele mai alese și-și dregeau obrazul ca pentru pelerinajele lungi la locurile sfinte. La slujbe obișnuite nu prea veneau pe jos. Să fi apucat oamenii de-atunci zilele noastre, cîte ar mai avea de cîrtit!

34.

Pe cînd mă aflam eu odată la mănăstirea Bōdai, unde se țineau cele Opt Învățături, mi s-a adus într-o zi o scrisoare: „Întoarce-te degrabă în oraș. Mă apasă tristețea și urîtul".

Am luat atunci o petală de lotus[1] și am așternut pe dosul ei:

Oricît mă chemi,
Putea-voi părăsi floarea înrourată de lotus
În schimbul lumii pline de păcat?

[1] Petale de lotus din hîrtie, întrebuințate în ceremoniile budiste.

Apoi am trimis-o în chip de răspuns.

Mă simţeam cu adevărat pătrunsă de cucernicie şi mi-aş fi dorit să rămîn acolo pentru totdeauna. Aşa va fi simţit şi Sōchū[1] cînd a uitat de cei care-l aşteptau acasă.

35.

Palatul numit Micul Shirakawa e locuit de *daishōden*[2] al Micului Palat de pe aleea întîi. Acolo au pus înalţii curteni să se ţină cele Opt Învăţături[3]. Şi au venit la acea sărbătoare de pomină o mulţime de oameni, să asculte slujbele. Ştiind că cei întîrziaţi nu vor mai găsi locuri pentru trăsurile lor, ne-am sculat de dimineaţă, la ceasul cînd se aşterne roua. Adevărat, nu mai era locşor rămas gol: trăsurile se sprijineau cu hulubele pe cele dinainte şi erau atît de înghesuite, încît puteai auzi slujba desluşit chiar şi din al treilea rînd de trăsuri.

Era pe la jumătatea lunii a şasea... zăpuşeală mare. Numai uitîndu-ne spre lacul cu lotuşi mai simţeam o urmă de răcoare.

Alături de miniştrii de stînga şi de dreapta nu lipsea nici unul din înalţii curteni. Erau toţi de faţă, gătiţi în şalvari în nuanţe liliachii, la fel cu mantiile, de sub care ieşeau poalele cămăşilor lungi, de un galben palid. Alături de dînşii stăteau nişte copilandri în şalvari albaştri, bătînd în cenuşiu, apoi alţii, în pantaloni largi, albi şi proaspeţi. Chiar dumnealui sfetnicul Sukemasa se gătise ca un fecioraş şi, deşi nu se prea potrivea îmbrăcămintea lui cu sfinţenia zilei, era totuşi nespus de chipeş.

În încăperea cea mare se ridicaseră toate storurile de bambus, iar pe podeaua lustruită şedeau înalţii demnitari,

---

[1] Aluzie la o legendă chinezească în care bătrînul Slang Ciung (în citire japoneză Sōchū), cufundat în cărţile lui, pe malul unui rîu, a uitat de familie şi n-a băgat de seamă că fluviul s-a umflat, înconjurîndu-l.

[2] Rang ofiţeresc, superior celui de căpitan.

[3] *Hakkō* e o succesiune de opt slujbe budiste în care se explică *Sutra Lotusului*. Slujbele, ţinute dimineaţa şi după-masa, durau cinci zile.

rînduri-rînduri, cu fața spre interiorul odăii. Afară, pe prispă, rămăseseră curteni mai mărunți și domnișori spilcuiți în ținută de vînătoare ori în mantii de curte elegante. Aceia nu stăteau o clipă locului, ci se foiau de colo-colo sporovăind, de era o plăcere să-i privești. Sanekata, căpitan în straja palatului, și șambelanul Chōmei, fiind de-ai casei, intrau și ieșeau întruna. Mai erau acolo cîțiva copilandri chipeși, mult plăcuți la privit.

Către prînz, pe cînd stătea soarele sus, păși înăuntru dumnealui *chūjō* de-al treilea rang (așa se numea pe-atunci slăvitul nostru *Kampaku)*. Purta o mantie ușoară de culoare vînătă, șalvari în aceeași nuanță, iar pe dedesubt încă un rînd de pantaloni purpurii ca strugurele copt și o cămașă lungă, albă ca neaua, din mătase lucioasă[1]. Printre curtenii înveșmîntați în straie ușoare, răcoroase, de vară, părea cam gros îmbrăcat – și, totuși, eleganța Domniei sale era fără cusur.

Pretutindeni luciră, în felurite culori, ramele lăcuite ale evantaielor roșii, ca un lan de garofițe înflorite.

Înainte ca bonzul să fi urcat în amvon, veniră slugi și puseră înaintea înaltelor fețe măsuțe joase cu bucate. Mă-ntreb ce bunătăți erau acolo.

Dumnealui *chūnagon* Yoshichika era mai arătos ca oricînd. În mulțimea aceea pestriță, în care nuanțele veșmintelor se îmbinau atît de gingaș, de nu știai care e mai minunată, Yoshichika purta o mantie ușoară de in, simplă, ca un veșmînt de toate zilele. Privirile îi lunecau întruna către caretele doamnelor, cărora le trimitea solii. Nu era om între toți cei de față care să nu-l găsească fermecător.

Trăsurile venite tîrziu nu mai aveau loc, așa că fură nevoite să tragă ceva mai departe, lîngă lac. Ochind una din acelea, Yoshichika se întoarse către Sanekata:

– Găsește-mi un om să-mi poarte o vorbă cum se cuvine!

---

[1] Fiindcă japonezii purtau mai multe rînduri de veșminte suprapuse, cele de deasupra aveau mînecile și poalele mereu mai scurte, așa încît ieșeau la iveală unul de sub altul.

Acela alese pe nu-ştiu-care dintre slujitorii casei, i-l trimise, iar Yoshichika îl învăţă ce avea de spus. Tare-aş fi vrut să aflu şi eu, dar numai cei de-aproape auziră ceva, eu n-am prins nimic. Omul porni către trăsura aceea cu o faţă împietrită, de ne venea să pufnim în rîs. Se apropie de capătul trăsurii şi păru că vorbeşte. Apoi rămase multă vreme acolo, parcă aştepta ceva. Ne gîndeam că doamna scrie un vers de răspuns. „Ei, Yoshichika, pregăteşte-te să i-o-ntorci!" glumea toată lumea; pînă şi înalţii demnitari cu tîmple albe cătau mereu într-acolo. Mai mare hazul! Chiar oamenii de rînd care treceau pe-aproape stăteau în loc să vadă ce se-ntîmplă.

Solul păru să asculte răspunsul şi dădu să plece, cînd, deodată, o mînă cu un evantai ieşi din trăsură şi-i făcu semn să vină îndărăt. Pesemne că doamna a-ncurcat vreun cuvînt în poezie şi-acum îl cheamă să îndrepte greşeala. După ce i-a trebuit atîta vreme, mi se pare că ar fi cazul să nu mai îndrepte nimic, zău aşa!

La întoarcere, îl opriră toţi curioşi nevoie mare să afle ce aduce ca răspuns. Dar solul nu se-nduplecă. Numai cînd îl chemă Yoshichika se înfăţişă înaintea lui şi începu să vorbească. Domnia sa *chūjō* de-al treilea rang îl tot zorea să nu se mai fandosească, să zică degrabă. Dar mai ales să nu se-ncurce! Omul începu:

– Am să vă spun întocmai, cuvînt cu cuvînt! Şi repetă ce-i spusese doamna.

Dainagon Fujiwara părea cel mai curios; îşi lungise gîtul ca să vadă mai bine şi întreba mereu:

– Ce-a zis? Cum a zis?

Chūjō de-al treilea rang îl lămuri:

– Dacă-ncerci să strîmbi o cracă dreaptă, mai curînd o rupi![1]

Şi începu să rîdă, iar cei din jur prinseră şi ei să rîdă fără să ştie de ce. Cred că i-a auzit pînă şi doamna din trăsura cu pricina.

– Ascultă! se-ntoarse Yoshichika spre sol. Ce ţi-a spus dînsa înainte de a te chema îndărăt? Şi-a îndreptat vorbele dintîi?

[1] Tot aşa e dacă trimiţi o vorbă de duh printr-un sol nătîng.

– Păi, am așteptat eu ce-am așteptat, dar dînsa nu-mi dădea răspuns, nici de-un fel, nici de altul. I-am zis: „Păi, dacă-i așa, pot să plec". Chiar am și pornit și-atunci m-a chemat înapoi.

– A cui era trăsura? Dar pe dînsa o cunoști? îl întrebă Yoshichika neîncrezător. Data viitoare am să-i trimit o poezie.

Dar tocmai veni bonzul și amuțiră cu toții, întorcîndu-și ochii spre dînsul. Între timp, trăsura doamnei necunoscute pieri fără urmă. Avea storuri noi-nouțe, parcă le-atîrnase întîia oară, iar doamna purta mai multe rînduri de veșminte necăptușite, liliachii, puse unul peste altul, o mantie ușoară purpurie, ca strugurele copt, iar dedesubt o fustă de ceremonie imprimată, care, de largă ce era, se agățase de partea dindărăt a trăsurii. Cine să fi fost? Și ce răspuns va fi dat? Se spune că e mult mai bine să păstrezi tăcere decît să dai un răspuns nătîng.

Bonzul Seihan, care ținea slujba de dimineață, era măreț și falnic în scaunul lui înalt. Dar prea era mare zăpușeala, și-apoi lăsasem acasă atîtea treburi care nu sufereau amînare! Așa că ascultarăm un timp, apoi ne gîndirăm la întoarcere. Dar trăsurile se buluciseră valuri-valuri îndărătul nostru, așa că nu era chip de ieșit. Trimiserăm vorbă celor dindărăt că voiam să trecem neapărat de cum se va sfîrși slujba de dimineață. Aceia, bucurîndu-se pesemne că vor intra în locul nostru, se grăbiră să ne facă loc. Dar se iscă zarvă multă. Demnitarii mai bătrîni găsiră cu cale să chicotească în urma noastră și să facă tot felul de glume, dar noi nu luam seama și nu răspundeam. Cu greu ne-am croit cale în strîmtoarea aceea. Yoshichika rîse (și era atît de chipeș!):

– Iacă, iacă. Bine faceți că vă luați tălpășița!

Eu n-am priceput îndată ce vrea să spună, mă moleșise căldura. Dar mai tîrziu i-am trimis vorbă:

– Tot ajungi și domnia ta printre cei cinci mii de fugari![1]

Răspunzîndu-i astfel, ne-am văzut de drum.

---

[1] Aluzie la un pasaj din *Sutra Lotusului*, în care Buddha, într-o zi în care plecaseră 5 000 de oameni de la o predică a lui, îi spune unui învățăcel rămas: „Bine au făcut închipuiții că s-au dus!"

Îmi amintesc de o trăsură care-a venit zilnic la slujbe, de la prima pînă la ultima. Dar nici un bărbat nu s-a apropiat vreodată de ea. A stat aşa locului, părăsită, ca într-un tablou. Mi se părea minunată şi plină de taină. Cine-o fi înăuntru? Cum aş putea afla? *Dainagon* din familia Fujiwara îmi spuse:

– Ce găseşti domnia ta minunat în asta? Sînt sigur că e vreo slută, n-are nici un farmec.

Vorbele lui mă înveseliră.

Îndată după douăzeci ale lunii, am aflat, vai, că *chūnagon* Yoshichika s-a călugărit. Florile cireşului se-mprăştie pe jos, că aşa le e rostul. Dar dînsul! Era departe încă de vîrsta la care poţi spune:

„Aşteaptă numai să se-aştearnă roua"...[1]

36.

E-atîta zăpuşeală în luna a şaptea, încît noaptea las toate odăile deschise. Mă sperie din somn lumina lunii şi-atunci privesc multă vreme afară. Îmi place şi întunericul adînc. Şi ce să mai spun de frumuseţea lunii palide în zori?

Aştern o rogojină nouă, aproape de podeaua lustruită a pridvorului. Apoi ridic un paravan de trei picioare, nu în fundul odăii (căci nu s-ar cădea), ci la margine, lîngă pridvor. Altfel, ar părea că am gînduri ascunse.

Din casa de alături a plecat iubitul. Doamna şi-a tras peste cap un veşmînt liliachiu[2], căptuşit cu mătase întunecată violetă (culorile sînt proaspete, luciul damascului întunecat nu s-a veştejit deloc). Doarme, îmbrăcată într-o cămaşă uşoară cărămizie, pusă peste alta necăptuşită de mătase galbenă, sub o fustă roşie ca focul. Panglicile fustei, care ies de sub veşminte, par

[1] Aluzie la o poezie: „Zorelele / Trăiesc pînă la ceasul / Cînd s-aşterne roua albă. / Mai bine-ar fi să nu le vezi deloc".

[2] Japonezii se înveleau cu haine pe care iarna le puneau una peste alta, întrebuinţîndu-le pe cele vechi şi decolorate.

dezlegate încă, iar pletele lungi se răspîndesc în valuri în jurul ei – ce lungi trebuie să fie cînd îi cad pe spate!

De undeva, cine ştie de unde, vine, învăluit în ceaţa deasă a zorilor, un tînăr. E gătit cu şalvari liliachii şi cu o haină de vînătoare de culoarea cuişoarelor, atît de palidă, încît te-ntrebi dacă e colorată ori numai pare. Peste cămaşa albă din mătase groasă are un veşmînt lucios, purpuriu.

L-a pătruns umezeala ceţii, iar părul de la tîmple îi e răvăşit, de parcă l-a strîns în grabă sub tichia lăcuită. Şi-a părăsit iubita înainte ca roua dimineţii să cadă pe petalele zorelelor şi, gîndindu-se la versul ce i-l va trimite, drumul îi pare lung. În mers, cîntă încetişor: „Mlădiţele de cîîînépă", îndreptîndu-se spre palat. Dar cum dă cu ochii de storurile ridicate de la casa doamnei, se apropie şi dă perdeaua într-o parte, uşurel. Îşi spune înveselit că şi de-aici s-a sculat un bărbat să plece, melancolic poate ca şi el în ceasul acela de rouă. În odaie, aproape de pridvor, lîngă căpătîiul doamnei, zace un evantai deschis: e din hîrtie roşie întinsă pe lemn de magnolie. Alături, răspîndite pe podea – fîşii înguste de hîrtie fină de Micinokuni: unele roşii ca florile, altele albastre-palide. Ea a simţit ceva, căci scoate capul de sub aşternut. Şi-atunci îl vede, aşezat la pragul ferestrei, privind-o cu un zîmbet pe buze. Îl recunoaşte: nu i-ar fi ruşine cu el, dar nici n-ar vrea să-l aibă prea aproape. Şi-apoi, îi e necaz că a văzut-o dormind.

– Dulce-i somnul după despărţire! zice el, intrînd cu totul după paravan.

– Îţi e necaz domniei tale că ai plecat de lîngă dînsa fără s-aştepţi măcar roua din zori?

Vorbe uşoare – poate nu merită să scriu asemenea nimicuri. Dar mă-ncîntă întîlnirile acestea.

Bărbatul se-apleacă şi se întinde după evantaiul ei, care stă uitat lîngă aşternut. E atît de aproape acum, încît dînsa îşi simte inima bătînd mai tare. Se trage puţin îndărăt. El îi ridică evantaiul şi-l priveşte, apoi spune cu necaz:

– Eşti rea cu mine.

Încet se face ziuă, pretutindeni răsună glasuri, trebuie că a răsărit şi soarele. Şi tînărul care adineauri se grăbise să-i scrie iubitei scrisoarea de dimineaţă, cît timp încă nu se-mprăştiase ceaţa! Ce repede-a uitat de toate!

Între timp, ibovnicul doamnei a aşternut un vers (te-ntrebi cînd a avut vreme) şi l-a trimis încoace, legînd de scrisoare o crenguţă de *hagi*[1], umedă toată de rouă. Dar pajul lui n-o poate înmîna, căci e cineva la dînsa. Hîrtia scrisorii e pătrunsă de miresme de tămîie.

În cele din urmă, fiind prea necuviincios să mai zăbovească, străinul se scoală şi pleacă. Mă-nveseleşte gîndul că poate în casa pe care-a părăsit-o în toiul nopţii s-au petrecut lucruri asemănătoare.

37. Despre florile arborilor

Flori de prun, închise la culoare ori palide.

O ramură de cireş plină de flori cu petalele mari şi frunzele de-un verde întunecat.

Cît sînt de frumoase glicinele, înflorite în nuanţe vii, pe ramuri mlădioase şi lungi!

Către sfîrşitul lunii a patra şi-n primele zile ale celei de-a cincea, e vremea portocalilor: au frunzişul verde-închis şi florile albe. Cînd îi vezi stropiţi de ploaia de dimineaţă, cu nimic pe lume nu-i poţi asemui. Iar dacă printre flori se-arată şi cîte-un fruct, ca un bulgăre auriu, priveliştea aceasta nu e cu nimic mai prejos de florile cireşului umezite de rouă. Mai ales că portocalii îmi amintesc de privighetori; iar despre ele, cîte n-aş putea spune!

Nimic nu e mai urît ca floarea părului, nu-i bună nici s-o legi de cel din urmă bileţel.

Cînd văd un obraz de femeie lipsit de farmec, mă gîndesc la floarea de păr. Pînă şi frunzele sînt urîte la culoare. Numai în

[1] *Lespedeza bicolor*, arbust mic cu flori roşii.

Chîna e la mare cinste, de i se închină chiar versuri. Gîndindu-mă că o avea aceasta vreo pricină, am cercetat-o mai îndeaproape. Oare să fie totuşi demnă de privit? Şi iată că mi s-a părut că văd pe marginea petalelor o umbră trandafirie, atît de gingaşă încît abia o desluşeam. Se zice că floarea de păr e ca obrazul frumoasei Yōkihi[1] cînd l-a întîmpinat înlăcrimată pe solul împărătesc: „mlădiţă de păr în floare, primăvara, muiată-n stropi de ploaie". Cînd mă gîndesc la versul acesta, îmi pare că floarea de păr e neasemuit de frumoasă.

Floarea purpurie de *kiri*[2] e arătoasă. Nu-mi prea plac frunzele ei răsfirate, dar copacul acesta nu-i asemenea celorlalţi; în el îşi face cuib pasărea măiastră a Chinei[3], de aceea mi se pare fermecător. Ba mai mult, din lemnul lui se fac ţiterele şi-atunci ies din el cele mai felurite sunete. Cum să găsesc cuvinte să cînt arborele acesta? E prea ales!

În rîndul arborilor, *ōchi*[4] e cam urîţel, dar are flori drăgălaşe. Îmi place să le privesc la sărbătoarea din cinci ale lunii a cincea, aşa uscate cum sînt.

38. Iazuri

Katsumata. Iware. Nieno. Cînd iei drumul mănăstirii Hase, treci pe lîngă lacul Nieno: păsările de baltă se ridică ţipînd deasupra apei.

Cît despre iazul Mizunashi[5], m-am întrebat de ce l-or fi poreclit aşa. Se pare că în luna a cincea seacă de tot, chiar şi în anii ploioşi. Dar iarăşi, cică sînt ani de arşiţă, cînd la începutul primăverii iazul e plin de apă. Eu zic că numele ce

[1] În chineză este *Yang Kuei-fei*, favorita unui împărat al Chinei.

[2] *Paulownia imperialis*.

[3] Phoenixul.

[4] *Media japonica;* are flori mici, violete.

[5] „Fără apă".

i s-a dat ar avea un rost, dacă ar fi tot timpul secat. Dar cum e cîteodată plin...

Lacul Sarusawa. Cînd te gîndeşti că împăratul a venit să vadă locul unde s-a înecat doamna aceea de la curte! „Părul ei răvăşit, dus de valuri...", a scris Hitomaro[1], atunci...

Iazul Omae. Cine i-o fi dat numele ăsta?[2]

Kagami. Sayama – mă poartă cu gîndul la un vers reuşit despre ciulinii de baltă.

Koinuma. Cînd aud de lacul Hara, îmi amintesc de versul: „Nu tăia ierburile mării!"

39. Sărbători

Nimic nu se-aseamănă cu sărbătoarea lunii a cincea. Miresme de stînjenei şi rozmarin plutesc în aer, amestecate. Şi-apoi, de la cele nouă împrejmuiri ale palatului pînă-n cele mai umile cocioabe, toate casele se-acoperă cu frunze de stînjenei şi crenguţe de rozmarin. Cînd mai poţi vedea asemenea mîndreţe?

În ziua aceea înnorată, cusătoresele palatului au trimis împărătesei bocceluţe cu ierburi de leac[3], de care atîrnau fire de mătase împletite în felurite culori. Le-au prins în dreapta şi-n stînga stîlpului din mijlocul odăii celei mari, lîngă paravan, aruncînd crizantemele înfăşurate în mătase, ce stătuseră acolo din luna a noua. Bocceluţele cu ierburi rămîn în loc luni întregi, pînă la sărbătoarea crizantemelor. Numai că de cîte ori îi trebuie cuiva un fir de mătase, să lege cîte ceva, îl rupe de-aici, şi curînd nu mai rămîne nimic din ele.

Vin darurile de sărbătoare, apoi fetele şi copilandrii îşi prind de veşminte stînjenei şi bileţele de post, iar de jachetele scurte

---

[1] Kakinomoto no Hitomaro, celebru poet japonez (secolele al VII-lea–al VIII-lea).

[2] „Împărătească prezenţă, Măria sa".

[3] *Mikusudama*, bocceluţe cu ierburi medicinale care, după superstiţie, urmau să alunge bolile şi duhurile rele din casă.

de China atîrnă mlădițe ori bulbi lungi de stînjenei, ce se prind cu fire împletite de culori diferite. Nu e nimic neobișnuit în asta, și totuși e frumos. Doar și cireșii înfloresc în fiecare primăvară! Și totuși, cine i-ar disprețui pentru asta?

Ies în cale fetițe cu rămurele prinse de mîneci, mîndre ca de un lucru mare: își cercetează mereu mînecile, să le asemuie cu ale altora. Tare sînt drăgălașe. Și ce nostime sînt cînd încep să țipe în gura mare că le-a hîrjonit vreun copil de casă și le-a rupt crenguțele!

Îmi plac florile de melie înfășurate în hîrtie purpurie[1], frunzele lungi de stînjenei legate în foiță verde ori, iarăși, bulbii stînjeneilor înveliți în foi albe de hîrtie. Sînt încîntători. Cînd primesc o scrisoare astfel împodobită, doamnele se sfătuiesc între ele ce să răspundă și își arată una alteia bilețelele. Ce plăcute ceasuri! Bărbații care au ales această zi să trimită cîteva rînduri, fie unei domnișoare din lumea bună, fie vreunuia sus-pus, sînt deosebit de veseli în ziua aceea.

Totul mi se pare minunat în zi de sărbătoare, iar la lăsatul serii iese cucul de-și strigă numele.

40. Despre arbori

Arțarul. Arborele de India. Pinul cu cinci ace.

Măceșul de lîngă drum are un nume cam obișnuit, dar în timp ce alți arbori își pierd devreme florile și rămîn verzi, măceșul strălucește cu frunzele lui roșii, de-l vezi de departe, pe cînd pe ceilalți nimeni nu-i mai ia în seamă. E încîntător.

Despre salbă n-am nimic de spus. Păcat că i se spune „parazit"... și încă pe nedrept. Arbustul de *sakaki*[2] e frumos la vremea

[1] Scrisorile și bilețelele erau de obicei însoțite de cîte o floare, o crenguță, un bulb de stînjenel, după anotimp și potrivit cu nuanța hîrtiei întrebuințate pentru scrisori.

[2] *Cleyera japonica*, arbore sfînt la shintoiști.

dansurilor sacre la sărbătorile speciale. Sînt atîţia arbori pe lume şi, dintre toţi, tocmai acesta e ales să se-arate zeilor.

Arborele de camfor se fereşte de îngrămădeală şi nu creşte laolaltă cu alţii. Are ramuri încîlcite şi înfricoşate; şi-apoi e zbîrlit ceva de speriat! Mă dezgustă chiar şi gîndul la el. Dar fiindcă se răsfiră într-o mie de ramuri, e dat ca pildă îndrăgostiţilor[1].

Mă-ntreb ce-o fi fost cel ce i-a numărat întîiul ramurile, de-a spus una ca asta.

Arborele de tuia nu e prea răspîndit. Dar palatele cu trei şi patru praguri sînt clădite din lemnul lui. Şi-apoi, în luna a cincea, tuia parcă îngînă ploaia, trist.

Arţarul e un arbore becisnic. Dar frunzuliţele lui tivite cu roşu, cînd ies din muguri, cresc toate într-o parte. Şi are nişte flori cam sărăcuţe, care parc-ar fi gîngănii uscate. Dar îmi plac.

Chiparosul *asuwa* se-ntîlneşte rar şi nici nu prea auzi de el. Se spune că pelerinii care se întorc de la templul din Mitake aduc ramuri de *asuwa* ca amintire. Cred că sînt aspre şi neplăcute la pipăit. Oamenii i-au spus „chiparosul de mîine"! Cu ce gînd oare, căci făgăduiala e zadarnică? Cui i-o fi trezit nădejdi numele ăsta? E hazliu că mă-ntreb asemenea lucru.

Copacul căruia-i zice *nezumochi* are o formă deosebită şi îmi plac frunzuliţele lui mărunţele şi gingaşe.

Melia. Mandarinul.

Părul sălbatic. Stejarul *shii*[2], cel cu ghinda bună de mîncat. E curios că tocmai pe el îl dau oamenii de pildă ca arbore pururi verde.

Stejarul alb creşte în locuri îndepărtate, în inima munţilor. Nu-i vezi decît frunzele, la vopsitul veşmintelor[3] pentru demnitarii de-al doilea şi de-al treilea rang. Copacul nu e din cale-afară de frumos, dar la orice vreme din an pare acoperit de nea.

---

[1] O poezie din *Kokinshū*: „Arborele de camfor / Din crîngul de la Shimoda / Se răsfiră într-o mie de ramuri / Ca gîndurile îndrăgostiţilor".

[2] *Quercus cuspidata*, soi de stejar cu frunza dinţată.

[3] Frunzele de stejar erau folosite la vopsitul ţesăturilor.

Ce versuri frumoase a scris Hitomaro[1] despre el, gîndindu-se la şederea lui Susa-no-O no Mikoto în Izumo!

De cîte ori un lucru se leagă în amintirea mea de o împrejurare anume, tristă sau veselă, lucrul acela capătă deodată însemnătate. Chiar de e numai un fir de iarbă, un copac, o pasăre sau o gîză.

Frunzele de *yuzuri*[2] sînt stufoase şi par poleite cu verde, dar au codiţa neaşteptat de roşie şi lucioasă. E ciudat, dar îmi place copacul acesta. Nimeni nu-l bagă în seamă tot timpul anului, dar în ultima zi a lunii a douăsprezecea e la mare cinste: se zice că oamenii aştern bucatele pentru răposaţi pe frunze de *yuzuri*. Dar, iarăşi, se pare că tot pe frunze de *yuzuri* se-aduc „bucatele de viaţă lungă"[3]. Oare cum e cu putinţă? Apoi, din bătrîni se pomeneşte de vremea cînd „frunzele-i vor fi roşii ca focul"[4]. Iată o făgăduială adevărată.

Stejarul dinţat e foarte arătos. Se spune că zeul frunzelor locuieşte în el. „Stejar dinţat" li se mai zice şi comandanţilor din straja palatului. Nostim.

Arborele *suro*[5] n-are o înfăţişare prea deosebită, dar chinezilor le place mult. În grădinile oamenilor de rînd nu-l prea întîlneşti.

41. Păsări

Îmi place papagalul, deşi e adus din ţări străine. Se zice că maimuţăreşte tot ce spune omul. Cucul. Cristeiul de baltă.

---

[1] O poezie a lui Hitomaro în *Manyōshū*. „Nu mai găsesc poteca / Pe muntele pe care-mi tîrăsc picioarele: / Sub stejarii cei albi / a nins".
În mitologia japoneză, Susa-no-O no Mikoto e zeul oceanului şi al furtunii.

[2] *Dephnipyllum macrotodum.*

[3] Bucate oferite la începutul anului, care asigură viaţă lungă şi sănătate celor ce le mănîncă.

[4] Poezie din *Kokinshū*: „Cînd frunzele de *yuzuri* / Vor fi roşii ca focul / În cîmpia de la Kasuga / Care dă adăpost călătorului / Atunci am să te dau uitării". Frunzele de *yuzuri* nu se înroşesc niciodată, fiind deci o făgăduială de iubire veşnică.

[5] *Trachicarpus excelsa.*

Becaţele, *Miyakodori*[1] – paserea oraşului împărătesc, cintezoiul şi muscarul.

Fazanul de munte îşi plînge soaţa, dar, dacă-i arăţi o oglindă, se mîngîie uşor. Mă-nduioşează. Ce trist e cînd îl desparte o prăpastie adîncă de soaţa lui!

Despre cocor aş spune multe (atît de multe, încît ar fi chiar plicticos). E măreţ, cînd îşi înalţă glasul pînă-n nori.

Vrabia cu capul roşu, botgrosul, pasărea dibace.

Stîrcul alb e urît de tot. Nu i te poţi uita în ochi, căci are căutătura rea. Nimic nu e plăcut în înfăţişarea lui, dar o poezie spune că „n-ar dormi singur în codrul bătut de vînt"[2].

Dintre păsările de baltă, răţoiul mandarin mă înduioşează cel mai mult: cînd e cu soaţa lui, îşi şterg unul altuia spuma albă de pe aripi.

Ploierul e tare nostim.

Cît despre privighetoare[3], o preamăresc poeţii ca pe-o pasăre măiastră. Glasul, înainte de toate, şi-apoi făptura ei întreagă sînt socotite mîndre şi frumoase. Ce păcat că nu cîntă în curţile palatului! Mi-a spus mie cineva, dar eu n-am voit să cred, şi iată că acum slujesc de zece ani la palat, şi oricît am ciulit urechea, n-am auzit-o niciodată. Adevărat grăiesc. Şi doar sînt crînguri de bambus şi livezi de prun frumoase, care-ar putea s-o ademenească!

Dar cum te depărtezi puţin de casele împărăteşti, îndată o auzi cîntînd cu foc, zău aşa, în nişte pruni prăpădiţi, lîngă o colibă care nici nu face s-o priveşti. Cînd se lasă noaptea, pasărea asta somnoroasă se opreşte din cîntat. Asta e, şi n-ai ce-i face! Vara tîrziu, mai către toamnă, îi răguşeşte glasul şi oamenii de rînd îi zic atunci „mîncătoarea de gîze", ceea ce mie

---

[1] *Miyako*, capitală, oraş imperial; *tori*, pasăre. *Miyakodori* e o pasăre din genul hematop.

[2] Poezie din *Kokinshū*: „În codrul bătut de vînturi / La Takashima / Nici stîrcul / Singur n-ar dormi / Numai eu stau noaptea / În singurătate".

[3] *Uguisu, cettia cantans* se deosebeşte de privighetoarea europeană. Nu cîntă niciodată noaptea.

mi se pare neplăcut şi de-a dreptul supărător. N-aş zice nimic să poreclească astfel vrabia ori altă pasăre din cele obişnuite. Dar tocmai privighetoarea! Ea, care primăvara îi face pe poeţi să cînte „Iată, anul se-nnoieşte..."[1] Aşa o preamăresc ei în poeme şi-n scrisori. Sigur că tare-ar fi frumos să cînte ea doar cît ţine primăvara. Şi ce dacă răguşeşte? Oare se cade să vorbeşti de rău pe cineva numai fiindcă a-mbătrînit şi-l priveşte lumea cu dispreţ? Iată, despre uliu şi despre cioară nimeni nu scoate vorbe rele, de parcă nici n-ar fi pe lume. Eu cred că despre privighetoare se spun lucruri răutăcioase numai fiindcă-i aşa frumoasă, fiindcă e o pasăre fără seamăn. Ce lucru urît!

Cînd ne-am strîns să privim întoarcerea alaiului înaltei preotese[2] de la sărbătoare, am pus să oprească trăsura înaintea templelor Uri şi Chisoku. Cîntă cucul, ascuns pe undeva pe-aproape, iar privighetoarea se luase de la o vreme după el. Îl îngîna de minune şi era o plăcere să-i auzi cum îşi amestecau glasurile în arborii cei înalţi.

Despre cuc îmi vine şi mai greu să vorbesc. Ce bucurie să-i auzi cîntecul plin de fală în luna a cincea! Poeţii spun că se aţine prin tufele de *u no hana*[3] şi-n portocali, ascunzîndu-se în frunzişul des. Atunci se cheamă că e îmbufnat.

În nopţile scurte şi ploioase din luna a cincea, mă trezesc din somn şi-aştept să-l aud înaintea tuturor. Şi deodată, din adîncurile nopţii se ridică glasul lui puternic şi duios, cu un farmec nespus. Mă-nfioară de fiecare dată, are un farmec la care nu mă pot împotrivi. Apoi, cînd se-apropie luna a şasea, cucul amuţeşte. Dar pentru asemenea lucruri minunate, cuvintele mele sînt neîndestulătoare.

---

[1] Poezie din culegerea *Shūishū:* „Iată anul se înnoieşte / Din zori am să aştept / Cîntul privighetorii".

[2] La fiecare întronare, dintre prinţesele imperiale se alegea cîte o fecioară care devenea înaltă preoteasă la templul shintō de la Kamo.

[3] *Deutezia japonica;* arbore cu flori albe.

Tot ce prinde glas noaptea îmi place, fără deosebire. În afară numai de pruncii care țipă.

42. Lucruri alese

O jachetă albă purtată peste un veșmînt liliachiu-palid. Ouăle de rață.

Șerbetul de liane amestecat cu gheață, într-un bol nou-nouț de metal.

Mătăniile tăiate din cristal.

Neaua căzută pe flori de glicină și de prun.

Un copil drăgălaș mîncînd fragi.

43. Gînganii

Greierul cu clopoței.

Greierul cu o singură aripă[1]. Fluturii. Greierul pinului, *kirigirisu*[2], greierul de cîmp, *warekara*[3]. Gîzele de-o zi. Licuricii.

Molia cu glugă[4] mă-nduioșează. Are drept tată un demon, și mama ei, de frică să nu-i semene aceluia și să crească spăimoasă ca el, a îmbrăcat-o în veșmînt ponosit și i-a spus: „Cînd vine vîntul de toamnă, am să mă-ntorc la tine. Să mă aștepți". Apoi a lăsat-o singură și s-a dus. Dar ea nu știe că-i părăsită și de cîte ori începe să bată toamna vîntul, în luna a opta, țipă speriată: *„Chichiyo, chichiyo!"* adică „Lapte, lapte!" Mi-e tare milă de ea.

Mi-e milă și de „scarabeul care dă din cap". Se spune că-n inima lui de gînganie s-a trezit credința budistă și de atunci se-nchină mereu. Uneori îl auzi pe neașteptate cum ciocăne ușurel, umblînd în cîte-un ungher întunecat. Îmi place să-l ascult.

---

[1] *Tanna japonesis.*

[2] *Gryllodes berthellus.*

[3] Crustaceu care stă pe plante marine.

[4] Insectă din familia *psychidae*, care-și poartă cuibul pe cap.

Musca ar fi trebuit s-o amintesc printre lucrurile neplăcute, căci e o gînganie nesuferită. Dar e prea mică, ca s-o poţi duşmăni. Cînd vine toamna, se-aşază pretutindeni, ţi se pune cu picioarele ei lipicioase chiar şi pe faţă. Ce necaz că pe unii oameni îi cheamă chiar Muscă[1].

Gîzele de vară sînt nostime. Cînd te-aşezi lîngă opaiţ şi te uiţi într-o carte de poveşti, zboară cîte una, uşurică, peste file.

Furnica e foarte urîtă, dar, fiind aşa uşoară, e în stare să umble pe faţa apei cu paşii ei mărunţei şi repejori. Aşa ceva mă-ncîntă.

44.

În luna a şaptea, suflă vîntul grozav şi se pornesc furtuni năprasnice. Atunci se răcoresc zilele, iar evantaiul rămîne uitat în cine ştie ce ungher. Îmi place să aţipesc după-masa, să trag pînă peste cap o haină uşoară care mai păstrează iz de sudoare.

45. Nepotriveli

Zăpada căzută peste cocioabele oamenilor de rînd. Şi mai nepotrivit e cînd pătrunde luna în colibele lor becisnice.

Trăsura fără acoperămînt, într-o noapte cu lună plină. Ori o asemenea trăsură de rînd trasă de o mîndreţe de bou bălan.

O muiere trecută care umblă cu burta la gură.

O femeie urîtă are bărbat tînăr şi îl cicăleşte rău, fiindcă se ţine cu alta.

Omul bătrîn care se trezeşte brusc din somn, speriat.

Ori, iarăşi, un moşneag bărbos spărgînd ghinda în dinţi.

O babă ştirbă morfolind la prune care se vede că sînt acre.

---

[1] *Hae*, „muscă". Aluzie probabilă la nume precum Hae no Irone sau Hae no Iroto, care apar în cronica japoneză *Kojiki*.

O femeie de rînd înţolită în haine de ceremonie roşii ca focul. În ziua de azi, toate se-mbracă astfel.

Un căpitan de arcaşi de rangul al doilea care-şi face straja de noapte în veşminte de vînătoare e cum nu se poate mai nepotrivit. D-apoi cînd se plimbă încolo şi-ncoace pe la odăile doamnelor, fălindu-se cu mantaua cea temută![1] Atunci toată lumea se uită cu dispreţ la el şi-l ia peste picior: „Bănuieşte Domnia ta pe vreunul?"

De-un paravan îmbibat cu miresme de tămîie, cineva şi-a atîrnat nădragii. Aşa ceva e cît se poate de nepotrivit.

Nu se potriveşte unui bărbat chipeş să aibă funcţia de păzitor al moralei publice. Dumnealui *chūjō* al împărătesei a avut înainte această slujbă neplăcută.

46.

Odată stăteam la taifas cu alte doamne într-un coridor al palatului. Pe lîngă noi treceau slujitori chipeşi şi copii de casă, purtînd legături cu veşminte, cu mătăsuri (dintr-unele ieşeau şireturi de şalvari), cu arcuri, săgeţi, scuturi şi altele de-acestea. Chemam pe cîte unul să-l iscodim cui le duce, iar el punea un genunchi în pămînt şi răspundea:

– Sînt ale Domniei sale cutare demnitar, după care se îndepărta cuviincios.

Dar mai dădeam şi peste unul care, întrebat, se fîstîcea (poate că se ruşina) şi răspundea că nu ştie ori chiar trecea fără să zică o vorbă, ceea ce găsesc că e o neobrăzare.

47.

Ce drăgălaşe sînt slujnicele împărătesei! Fireşte că slujba lor nu e tocmai de invidiat, şi-apoi nu sînt fete de neam. Locurile lor ar putea fi împărţite domnişoarelor de familie bună: cu atît

[1] Straja palatului avea şi funcţie de poliţie.

mai bine dacă-s tinere, plăcute la înfățișare și îmbrăcate frumos. Dar și cele trecute de-o anumită vîrstă, care știu ce se cade și nu se rușinează de toate celea, ar fi foarte potrivite în această slujbă.

Mă gîndesc ce bine-ar fi să se-aleagă fetele în casă dintre cele mai drăgălașe domnișoare, să fie îmbrăcate numai în veșminte potrivite cu vremea anului, să poarte poale de ceremonie și jachete scurte de China, după moda cea nouă.

48.

Bărbații de neam se cade să aibă mulți slujitori în alai. Fără alai, nici măcar cel mai chipeș dintre curteni nu face doi bani.

Socot că rangul de *ben*[1] e o mare cinste. Atunci de ce să poarte el mantie fără trenă și de ce să n-aibă oameni în suită? Păcat.

49.

L-am văzut odată pe Yukinari stînd de vorbă cu o anume persoană lîngă gărduleţul de bambus ridicat în partea de apus a aripei locuite de doamnele de onoare. A stat acolo multă vreme, iar cînd a plecat de lîngă ea, l-am întrebat îndată cine era doamna.

– Ben no Naishi era, mi-a răspuns dînsul.

– Și ce-ați vorbit voi doi atîta vreme? Dacă v-ar fi văzut marele cenzor, să vezi cum te mai lăsa dumneaei cu buzele umflate!

Yukinari pufni în rîs:

– Cine ți-a spus că tocmai de asta vorbeam? Chiar o rugam să nu mă părăsească.

Yukinari e cam vorbăreț și lăudăros, iar lumea îl judecă după asta. Dar eu i-am cunoscut adevărata fire și știu că e altfel. I-am spus și Măriei sale că bărbatul acesta n-are un suflet de rînd, iar dînsa crede la fel. Yukinari îmi spune adesea cînd stă de vorbă cu mine: „Femeia își drege obrazul pentru cel care-o place. După cum războinicul își dă viața pentru domnul său". Ne-am jurat unul altuia o prietenie statornică, precum salcia de pe țărmul din

[1] Al doilea subsecretar de stat, cenzor în minister.

Tōtomi[1]. Însă doamnele cele tinere tare îl mai vorbesc de rău, şi încă fără-nconjur; cică „domnul acesta ar fi tare pocit, zău aşa, şi de ce nu scrie şi el poezii cum fac alţii, de ce nu se-arată pe la petreceri, vai, ce nesuferit e" şi aşa mai departe. Numai că el nici nu le bagă în seamă şi nu vorbeşte cu nici una dintre ele.

– În ceea ce mă priveşte, mi-a spus el odată, cred că aş fi în stare să iubesc o femeie care are ochii strîmbi şi fruntea acoperită de sprîncene, ori nasul crescut de-a curmezişul obrazului, cîtă vreme are gura dulce, bărbia delicată şi glasul plăcut. Cu toate că, orice-aş zice, o femeie slută e o pacoste.

Fireşte că toate doamnele care au bărbia ascuţită şi sînt lipsite de farmec îl urăsc cu atît mai vîrtos şi-l vorbesc de rău chiar înaintea Măriei sale!

Dar el numai la mine vine de cîte ori are cîte o vorbă de trimis împărătesei, căci chiar de la-nceput pe mine m-a ales să-i duc soliile. Cînd mă aflu în încăperile doamnelor, trimite după mine ori vine el însuşi să mă caute. Apoi, de cîte ori plec la ţară, îmi trimite scrisori, ba chiar mă vizitează uneori, spunînd:

– Dacă nu te duci curînd la palat, fă bine şi trimite pe cineva să ducă solia asta Înălţimii sale!

– Uite, cutare doamnă e în slujbă azi, îi răspund eu. Roag-o pe dînsa.

Dar el nici nu vrea s-audă.

Odată, am încercat să-l sfătuiesc să ia lucrurile aşa cum sînt, să nu se încăpăţîneze atîta în toate împrejurările. Dar el mi-a spus numai că ăsta-i e felul şi nici vorbă să se schimbe.

– Atunci de ce spune înţeleptul: „Nu pregeta să te îndrepţi?" m-am minunat eu, dar dînsul a rîs.

– O să intrăm în gura lumii, că prea ne-nţelegem bine noi doi. Dar las'să vorbească. La urma urmei, chiar dacă aşa ar sta lucrurile între noi, de ce ne-am ruşina? Hai, lasă-mă măcar o dată să te văd la faţă![2]

---

[1] Poezie din *Manyōshū*: „Cade bruma / Peste salcia de lîngă rîul Ado / La Tōtomi. / De cîte ori o tai / Creşte din nou ca-nainte / Salcia de lîngă rîul Ado".

[2] În Japonia veche, doamnele vorbeau întotdeauna cu bărbaţii de după un paravan. Intrarea după acest paravan era socotită un semn de intimitate.

Dar eu:

– Mi-ai spus odată că ţi-ar fi greu să îndrăgeşti o femeie pocită şi, fiindcă obrazul meu e lipsit de farmec, ar fi mai bine să nu mă vezi la faţă.

– Oare să fie adevărat ce spui? Dacă-i aşa, n-am să te privesc niciodată.

De-atunci, chiar dacă împrejurările i-ar fi îngăduit să mă vadă, Yukinari îşi acoperea obrazul cu mîneca. A luat-o de bună, care va să zică.

Către sfîrşitul lunii a treia, cînd străjile de noapte leapădă mantiile grele de iarnă şi îmbracă numai veşmîntul de deasupra, mă mutasem împreună cu Shikibu no Omoto într-o odaie mică de sub streaşina cerdacului.

Într-o dimineaţă am dormit pînă după răsăritul soarelui, cînd, deodată, m-am pomenit că uşa din fund se dă în lături şi Înălţimile lor, împăratul şi împărăteasa, intră în camara noastră. De spaimă, nici nu îndrăzneam să ne ridicăm. Măriile lor făcură mare haz de fîstîceala noastră. Ne-am aruncat atunci în grabă pe umeri jachetele scurte de China, de-a dreptul peste îmbrăcămintea de noapte, iar Înălţimile lor au păşit peste aşternuturile noastre împrăştiate pe jos şi s-au oprit lîngă paravan, ca să privească oamenii care treceau încolo şi-ncoace pe la postul de strajă. Se apropiară de paravanul nostru curteni ca să ne spună cîte o vorbă, fără a bănui nimic. Înălţimile lor ne porunciră să nu le dăm de ştire şi făceau haz de toate.

Apoi se ridicară să plece. Împărăteasa porunci s-o urmăm amîndouă. Dar eu am cerut voie să ne dregem întîi obrazul, aşa că n-am însoţit-o.

După plecarea Măriilor lor, încă mai vorbeam între noi de cinstea neaşteptată ce ne-o făcuseră, cînd văzurăm că perdeaua e dată puţin în lături, în locul unde rama paravanului ajunge la uşă, şi că îndărătul ei, în umbră, stă un bărbat. O fi pesemne Noritaka, mi-am închipuit eu, şi nu ne-am mai uitat într-acolo, ci am pălăvrăgit nestingherite mai departe. Pînă ce-am văzut că iese de după perdea o faţă zîmbitoare. Iarăşi ne-am zis că-i Noritaka, dar cînd ne uitarăm noi mai bine, nu era el. Asta-i bună!

Am țipat și ne-am repezit să tragem paravanul la loc, rîzînd și încercînd să ne ascundem. Cînd colo, ce să vezi, după perdea era Yukinari! Ce necaz pe mine! Doar făcusem totul ca să nu mă vadă! Pe Shikibu, care stătea cu spatele către el, nici n-a văzut-o! Yukinari ieși de după perdea:

– Să știi că acum m-am uitat bine. Nimic nu mi-a scăpat.

– Și eu care credeam că-i numai Noritaka și n-am luat seama! Dar ai spus că n-ai să mă privești! Acum de ce te uiți atîta la mine?

– Mi-a spus mie cineva că femeile sînt mai drăgălașe dimineața cînd se trezesc, îmi răspunse dînsul. M-am gîndit atunci să trec printr-o odaie de-ale voastre, poate văd și eu ceva. Eram deja aici cînd au intrat Înălțimile lor. Dar Domniile voastre habar n-aveați.

Îmi pare că de-atunci a început dumnealui Yukinari să intre la mine după paravan.

50. Despre cai

Sînt unii foarte negri, alții cu pete albe din loc în loc. Unii au cîte-o stea vînătă în frunte. Caii suri. Caii cu spinarea de culoarea florii palide de prun, cu coama foarte albă. E frumos să poți spune: „coamă albă ca bumbacul".

Îmi plac și caii negri cu picioarele albe.

51. Despre boi

Sînt frumoși cei cu stea albă în fruntea îngustă, albi sub crupă, cu picioarele și coada ca neaua.

52. Mîțe

Negre pe spinare, cu burțile albe de tot.

53.

Slujitorii, precum şi pajii din alai, trebuie să fie zvelţi şi subţirei. De altfel, aşa le stă bine bărbaţilor, măcar cît sînt tineri. Graşii parcă stau mereu s-adoarmă.

54.

Copiii de casă se cade să fie mărunţei de stat, cu părul frumos pieptănat, lăsat pe umeri. Să aibă glasul plăcut şi vorba cuviincioasă. Atunci e totul cum nu se poate mai bine.

55.

Cît despre vizitii... să fie voinici, cu pletele aspre, rumeni la faţă şi iuţi la minte.

56.

Strigarea curtenilor[1] e un lucru mare. Frumos e şi cînd îi strigă pe slujitorii împăratului. Cei chemaţi aleargă de-a valma şi se-mbulzesc cu mare zgomot, tropăind pe podele.

Noi, doamnele, stăm în pridvorul de răsărit şi ciulim bine urechea. Uneori auzi din întîmplare un nume prea bine cunoscut şi îndată simţi cum îţi bate inima mai tare. Apoi vine alt nume, nu ştii al cui e, îţi închipui tot felul despre el. Doamnele se sfădesc între ele, făcînd haz: cutare a răspuns frumos, ba n-a răspuns bine, şi-apoi, cine are glasul mai plăcut şi cîte altele. E nostim.

[1] Apel zilnic al ofiţerilor din straja palatului.

La sfîrşit ies strājile din partea şambelanilor, cu paşi grei, în timp ce-şi zbîrnîie corzile arcurilor. Un şambelan se-ndreaptă cu paşi apăsaţi către colţul de nord-est al palatului, unde se-aşază lîngă parmalîc în „îngenuncherea înaltă" (cred că aşa îi zice), cu faţa către odăile împăratului. Stînd aşa, fără să se-ntoarcă, îl întreabă pe ofiţerul care stă îndărătul lui dacă cutare şi cutare din cei chemaţi sînt de faţă. Zău că e frumos!

Cei strigaţi răspund cu glasuri puternice ori mai domoale. Cîteodată lipsesc prea mulţi şi atunci nu-i mai strigă. Mai-marele străjii îl încunoştinţează pe şambelan şi-l lămureşte de ce lipsesc oamenii. Ascultînd acestea, şambelanul intră din nou în palat. Cînd îi venea rîndul lui Masahiro, el nu prea întreba şi, fiindcă ceilalţi l-au cam luat la rost pentru asta, s-a făcut foc şi pară, încît acum îi boscorodeşte pe toţi şi-i ceartă cînd lipseşte cîte unul, de pînă şi străjile au ajuns să rîdă de el.

Mi-aduc aminte că într-o zi Masahiro şi-a uitat încălţările la cuhniile împărăteşti, tocmai pe masa pe care s-aduc bucatele. A ieşit cu zarvă mare şi cu sudălmi. Slugile de la cuhnii, de mila lui, se făceau că nu ştiu nimic şi întrebau într-o doară: „Ale cui or fi încălţările astea?"Iar alţii răspundeau: „De unde să ştim noi?" Dar Masahiro a sărit îndată:

– Stai, stai, spurcăciunile astea-s ale mele!

Ce haz au mai făcut cu toţii pe seama lui!

57.

E cît se poate de nepotrivit ca un tînăr de neam să cheme o femeie de rînd pe nume, aşa, ca unul care o cunoaşte prea bine. Chiar dacă lucrurile stau astfel, nu se cade să-i spună numele întreg; mai distins e să uite, ca din întîmplare, cîte-o silabă.

Sigur că aşa ceva nu se cuvine deloc cînd vine un tînăr noaptea la cămările doamnelor. Pe acelea se cade să le chemi trimiţînd vorbă printr-o slujnică ori, dacă nu, printr-un slujitor adus anume. Altfel, oricine-l poate cunoaşte pe oaspete

după glas. Dacă însă domnul o caută pe-o slujnică de rînd ori pe vreo copilă abia intrată în slujbă, atunci n-are decît s-o strige de-a dreptul.

58.

Copilandrii şi pruncii să fie dolofani. Pîntecoşi pot fi şi guvernatorii şi alţi bărbaţi de vază, căci aşa le stă lor bine.

59.

Ce drăgălaşi sînt băieţeii cînd se joacă cu cîte-un arc cît toate zilele ori cînd ridică ditamai ciomagul deasupra capului. Cînd îi văd, îmi vine să opresc trăsura şi să-i iau în braţe.

Odată, am trecut cu trăsura prin faţa unei case dinspre care se răspîndeau miresme tari de tămîie aprinsă – o desfătare!

60.

S-a deschis poarta de mijloc a unei case mari şi-am văzut în curte o mîndreţe de trăsură de ceremonie, albă şi strălucitoare. Avea perdele vişinii foarte lucioase, iar hulubele îi erau sprijinite pe o capră de lemn. În jurul ei umblau de colo-colo slujbaşi de-al cincilea şi de-al şaselea rang, cu poalele veşmîntului de dedesubt ridicate şi vîrîte sub cingătoare, pe umeri purtau tăbliţe albe, noi-nouţe, iar în mîini evantaie. Mai erau acolo şi nişte feciori de casă îmbrăcaţi cu tot dichisul, cu tolbe ca urcioarele în spate. Ieşeau şi intrau întruna, în bună rînduială. O slujnică fercheşă ieşi să-ntrebe dacă au sosit oamenii cutărui musafir. Minunat!

61. Căderi de apă

Cascada Otonashi. La cascada Furu îmi place să mă gîndesc, căci au văzut-o ochi de împărat.

Căderile de apă Nachi se află în Kumano şi mă-ntristez cînd mă gîndesc la ele.

Ce zgomotoasă şi înfricoşată e duruitoarea Todoroki![1]

62. Rîuri

Rîul Asuka. Cît de nestatornice îi sînt bulboanele şi bancurile de nisip!

Rîul Ōi. Otonashi. Nanase. Cînd zic Mimito[2], îmi place să mă-ntreb la ce lucruri va fi tras cu urechea. Rîul Tamahoshi. Rîul Hosotani. Rîul Itsunuki.

În ce priveşte apele rîului Sawada, îmi amintesc de un cîntec vechi[3].

Rîul Natori[4]. Mi-ar plăcea să aflu ce faptă de seamă i-a adus numele acesta.

Rîul Yoshino.

Despre rîul Cerului[5], Narihira a scris: „Ţesătoarei îi voi cere adăpost"[6].

63.

Cînd se scoală de lîngă iubita lui dimineaţa, la ceasul lunii palide, curteanul n-are să-şi potrivească prea mult veşmintele şi nici să-şi lege panglicile tichiei lăcuite. Că doar cine să-i

---

[1] „Cea zgomotoasă".

[2] „Cel cu urechea ascuţită".

[3] Un cîntec vechi popular zice: „Peste rîul Sawada, / Unde apa nu-ţi ajunge pîn-la mînecă, / Curtenii din Kunii / Au ridicat un pod atît de înalt / Un pod atît de înalt!"

[4] „Cu faimă, cu renume".

[5] *Ama no Kawa*, „rîul cerului", Calea Lactee.

[6] Poezie a lui Ariwara no Narihira (825-880): „După ce voi fi vînat ziua-ntreagă / Îi voi cere Ţesătoarei adăpost / Şi iată-mă ajuns / La rîul cerului". Ţesătoarea e steaua Vega.

scoată vorbe, văzîndu-l la ceasul acela cu panglicile dezlegate şi cu veşmintele descheiate?

La ora despărţirii se cade să se-arate drăgăstos. Să se ridice de lîngă dînsa în silă, de parcă i-ar fi greu, chiar dacă ea îl zoreşte:

– Se luminează de ziuă. Hai, e peste poate să mai rămîi!

El pare îndurerat, îi e inima grea, căci noaptea nu i-a fost de-ajuns de lungă. Nu se scoală în picioare să-şi tragă şalvarii, ci se apleacă încă o dată spre dînsa, şoptindu-i la ureche vorbele dulci ce-au mai rămas nespuse. Între timp, pierdut în gînduri, şi-a prins pe nesimţite cingătoarea.

Ridică apoi storurile de bambus şi împreună păşesc în prag. Iubitul îi mai spune o dată ce lungă-i va părea ziua departe de ea, pe urmă se strecoară neauzit afară. Ea îl petrece cu privirea şi multă vreme îi va rămîne în amintire tulburarea dulce a despărţirii.

Mai sînt şi altfel de amintiri: bărbatul care sare grăbit din aşternut, se-ntinde (şalvarii legaţi în grabă foşnesc neplăcut), îşi răsfrînge mînecile caftanului ori ale costumului de vînătoare, şi mătasea iarăşi fîşîie, apoi îşi leagă strîns brîul şi stînd aşa, îşi trage coiful lăcuit, legîndu-l bine sub bărbie, cu zgomot. Apoi umblă în patru labe ca să-şi cate lucruşoarele ce le-a răspîndit seara pe podea (evantaiul şi caieţelul lui!). Dar cum e întuneric, bîjbîie şi nu dă de ele. „Unde-or fi, unde-or fi?" şi se loveşte de toate cele din odaie. În fine, dacă le-a găsit, îşi face vînt cu evantaiul şi, după ce-a-ndesat hîrtiile în brîu[1], nu găseşte altceva de zis decît:

– Ei, am plecat.

Şi-atîta.

64. Punţi

Asamutsu. Puntea Nagara. Amabiko. Hamana. Puntea Hitotsu. Podul Utatane. Puntea Sano, pe sub care trec corăbiile. Puntea Horie. Kasasagi. Yamasuge. Puntea plutitoare de la Otsu.

[1] *Futokoro gami*, hîrtii înguste lunguieţe, purtate mereu de curteni asupra lor, pentru a scrie cîte o poezie ori un bileţel de dragoste.

Puntea cea dintr-un singur arc: îmi place numele ei, *Tanabashi*, care parcă ar spune că e scurtă la minte.

65. Sate

Osaka. Satele Nagame, Izame, Hitozuma, Tanome, Yūhi. Satul Tsumadori, cel de-i zice „nevasta luată". I-o fi luat-o altul ori a luat omul nevasta altuia? Nostim.

Satul Fushimi. Satul Asagao.

66. Ierburi

Stînjenelul mirositor. Ovăzul de baltă.

Îmi place mult floarea de nalbă, pe care încă din vremea zeilor şi-au prins-o oamenii în păr la sărbătoarea de la Kamo[1]. E un obicei minunat. Nalba însăşi e foarte frumoasă.

Limbariţa are un nume nostim. Cînd te gîndeşti că e cu nasul pe sus[2]!

Brusturele de apă. Pătrunjelul rîurilor. Muşchiul verde.

Ierburile care se ivesc plăpînde din zăpadă.

Iedera. Trifoiul e mai frumos ca orice, mai ales desenat în ţesătura damascului de mătase.

„Iarba jucăuşă" creşte pe pereţi de stîncă. Primejdios!

Curechii de stîncă[3] cresc pe ziduri vremelnice. E trist, căci acelea se dărîmă mai degrabă decît stîncile. Şi cînd mă gîndesc că n-ar creşte pe-un perete dat cu var!

Îmi place să mă gîndesc la „iarba fără grijă", fiindcă ei nu-i pasă de nimic.

---

[1] Sărbătoarea „specială" de la Kamo avea loc în ultima zi a păsării din luna a unsprezecea şi era precedată de repetiţii muzicale încheiate printr-un examen, cu două zile înainte de sărbătoare.

[2] *Omodaka*, „cu faţa în sus" *(alisna plantago)*.

[3] *Itsumadegusa, sedum lineare*.

Mi-e milă de „iarba care pătimește". Iarba drumului îmi place mult. La fel și trestiile. Și pelinarița.

Rogozul de munte. Mușchiul umbros. Indigoul de munte. Crinul.

Bambusul. Lianele verzi.

Punga păstorului. Puieții.

Papura de baltă îmi place.

Frunzele plutitoare de lotus sînt cele mai frumoase ierburi.

În Sutra Lotusului, florile i le dăruiești lui Buddha, iar fructele se-nșiră pe ață, în chip de mătănii. Ca să ajungă credincioșii în rai, dacă se roagă. Chiar fără flori, frunzele roșii împrăștiate pe apa verzuie a lacului sînt minunate. E și un vers despre „roșu și verde".

Nalba de China se-ntoarce după soare, de-ai zice că nu-i o plantă ca toate celelalte.

Pelinul de cîmp. Lipicioasa.

Floarea de-o zi mi-e urîtă, căci se veștejește foarte repede.

67. Flori

Garofița sălbatică. Cea care crește în China se-nțelege că e frumoasă, dar nici a noastră nu-i mai prejos. Odoleanul. Clopoțeii. Zorelele. Floarea de trestie. Crizantemele. Viorelele.

La gențiană nu-mi place lujerul; dar, pe cînd celelalte flori sînt deja ofilite de brumă, gențianele își arată mîndre albastrul adînc al petalelor. Sînt minunate.

Moțul-curcanului nu-i prea deosebită și n-am ce lăuda la ea, dar, oricum, e drăgălașă. Nu are un nume prea frumos, dar cînd îl scrii cu semne chinezești îți amintește de venirea gîștelor sălbatice. Barba împăratului, care nu e prea închisă la culoare, seamănă de fapt bine cu floarea de glicină. E nostim că înflorește și primăvara, și toamna.

Floarea de *hagi* e purpurie colorată, iar crenguțele ei gingașe înflorite, răsfirate, se-ndoaie blînd sub stropii de rouă, dimineața. Se spune că dintre toate florile pe ea o caută cerbul. Mă-nduioșează gîndul acesta.

Teișorul de munte, cel cu opt rînduri de veșminte.

„Fața serii" se-aseamănă bine cu zoreaua și e mereu pomenită împreună cu ea. Cu toate că are floarea gingașă, face niște fructe respingătoare. De ce-o fi făcînd astfel de fructe? De-ar fi măcar ca ale păpălăului! Cu toate astea, „fața serii" are cel puțin un nume plăcut.

Floarea din Shimotsuke. Florile stufului.

Dac-aș uita să pomenesc de *susuki*[1], s-ar minuna cititorii. Căci tocmai ea face frumusețea cîmpurilor de toamnă. Spicele ei cu vîrful roșu-aprins, care unduiesc în vînt umezite de cețuri dimineața! Unde le găsești pereche? Toamna tîrziu își pierd frumusețea, iar florile colorate, răsărite grămezi-grămezi pe cîmpuri, se chircesc deodată și se scutură, de nu mai rămîne nici urmă din ele. Numai spicele rămîn în urmă, pînă trece iarna, – neștiutoare, albe-n creștet și zburlite. Le bate vîntul și ele-și leagănă capetele întruna, de parcă și-ar aminti de un lucru de demult. Ca moșnegii. Cînd mă gîndesc la asemănarea asta, vederea lor mă-nduioșează.

68. Culegeri de versuri

Vechea *Culegere a celor zece mii de file.*[2]
Culegerea celor vechi și noi.[3]

69. Subiecte pentru poezii

Capitala. Ierburile agățătoare. Brusturele de apă. Caii. Grindina.

70. Lucruri neliniștitoare

Ce-i pe maica bonzului care s-a închis pentru doisprezece ani în mănăstire!

---

[1] *Erinathus japonicus.*
[2] *Manyōshū* (secolul al VIII-lea).
[3] *Kokinshū* (905), cea dintîi dintre antologiile imperiale.

Intri într-o casă necunoscută, seara tîrziu. E întuneric, dar de sfială nu aprinzi lumina şi te-aşezi aşa, în rînd cu alţii, fără să-i cunoşti.

Ai luat în slujbă un om nou şi i-ai încredinţat, fără a-i cunoaşte cinstea, un lucru de preţ, să-l ducă pînă-ntr-o casă. Iar el întîrzie să vină îndărăt.

Iată un prunc care n-a învăţat încă să vorbească; a căzut pe spate: ţipă cît îl ţine gura şi nu se lasă luat în braţe.

71. Lucruri ce nu le poţi asemăna

Vară şi iarnă. Noapte şi zi. Ploaie şi soare. Veselie şi supărare. Bătrîneţe şi tinereţe. Albele şi negrele. Cine îţi e drag şi cine îţi e urît.

Fie şi-acelaşi om, dacă l-ai iubit odată, dar nu-ţi mai e drag, parcă nu mai e unul şi-acelaşi.

Focul şi apa. Burtosul şi uscăţivul.

Pletele lungi şi cele scurte.

72.

Noaptea, corbii croncăne în somn. S-a speriat unul şi tresar după el ceilalţi, din cracă-n cracă, croncănind. Ciudat, parcă nu mai sînt corbii cei urîţi de peste zi.

73.

Întîlnirilor tăinuite le e prielnică vara, cu nopţile ei scurte în care se crapă de ziuă înainte s-apuci să aţipeşti. Storurile sînt ridicate, e răcoare înăuntru şi de-afară poţi privi pînă-n fundul odăilor. Îndrăgostiţii mai au atîtea să-şi spună! Şuşotesc, cînd, undeva sus, deasupra lor, ţipă deodată un corb,

ridicîndu-se cu fîlfîit de aripi. Cei doi se sperie de parc-ar fi fost descoperiţi.

Iarna iarăşi, în noaptea geroasă, te-afunzi în aşternuturi, alături de cel drag, ascultînd: un dangăt de clopot pătrunde pîn-aici, slab, ca dintr-un capăt de lume. Întîiul cîntat al cocoşului e înfundat – îşi ţine ciocul ascuns în pene – şi parcă vine de departe, ca din fundul unui puţ adînc. Către ziuă, auzi cocoşii tot mai limpede, tot mai aproape.

74.

Ce bucurie cînd vine iubitul să te vadă! Dar chiar să fie numai un cunoscut, care se nimereşte din întîmplare să-ţi spună o vorbă! Îndărătul paravanului stai cu alte doamne de poveşti, iar dînsul se-aşază şi nu pare deloc grăbit. Numai feciorii care aşteaptă afară trag mereu cu ochiul, să vadă dacă mai stă mult. Unul zice:

– Pîn' ce-o putrezi coada toporului!...[1]

Li s-a urît de atîta aşteptat, cască lung şi se jeluiesc (poate cred că nu-i aude nimeni):

– Vai de lume! Ce plictiseală şi ce necaz! Parcă văd că-i trecut de miezul nopţii!

Aşa vorbesc între ei şi e tare neplăcut. Căci poate ei grăiesc numai aşa, într-o doară, dar stăpînului îi piere pofta de şezut şi nu-i mai tihneşte să stea la taifas.

Uneori, slugile nu se vaită, ci slobod numai cîte-un oftat zgomotos, de-ţi vine să te gîndeşti la apa care curge în adîncuri[2].

Apoi iar se strîng feciorii lîngă gărduleţul de bambus de-afară, zicînd că parcă stă să plouă.

---

[1] Aluzie la o legendă chinezească, în care tăietorul de lemne Wang Chi priveşte la jocul de *go* al unor demoni pînă ce, la sfîrşitul partidei, vede că între timp coada toporului său se prefăcuse în pulbere. Trecuseră veacuri.

[2] Poezie din *Kokinshū*: „Mai adîncă-i iubirea / Celui ce tace / Cînd are în inimă un clocot / de apă curgînd în adîncuri".

E tare supărător. Slugile oamenilor de neam nu se poartă astfel, iar feciorii tinerilor de vază sînt totdeauna cuviincioşi. Numai domnii cu ranguri mai mărunte au asemenea slugi.

Oricum, bărbaţii ar trebui să-şi aleagă însoţitorii cînd vin la cîte-o doamnă şi să-i ia cu dînşii numai pe cei pe care-i cunosc bine.

75. Lucruri rare

Un ginere lăudat de socru. Şi iarăşi, soacră să-şi iubească nora.

O pensetă de argint[1] care să smulgă bine firele de păr e un lucru rar.

La fel, un stăpîn pe care nu-l vorbesc slugile de rău.

Un om fără suceli, desăvîrşit la trup şi la inimă, pe care viaţa în lume nu l-a stricat deloc.

Oamenii care trăiesc multă vreme alături se-ascund unul de altul, cu o grijă neîntreruptă. Dar totuşi, rar se-ntîmplă să nu se dea în vileag pînă la urmă.

Cînd aşterni o povestire pe hîrtie ori copiezi o culegere de versuri, nu-i chip să nu faci pete de tuş pe caiet. Cîtă grijă cînd scrii cu pensula într-un caiet frumos! Şi totuşi ajungi să-l pătezi.

Prietenia juruită între un bărbat şi-o femeie ori chiar între două femei rar se-ntîmplă să nu se strice pînă la urmă.

76.

Sînt foarte plăcute cămările doamnelor la palat, mai ales cele înşirate de-a lungul coridorului îngust. Cînd jumătatea de sus a storurilor e ridicată, intră vîntul de-afară. Vara e o răcoare plăcută în odaie, iar iarna pătrund, o dată cu vîntul, fulgi de zăpadă ori boabe de grindină. Supărător e doar că intră mereu feciorii şi

[1] Argintul fiind un metal moale, nu e bun pentru pensete.

copiii de casă, şi atunci punem pretutindeni paravane să nu ne zărească. Dar ce bine că aici nu auzi, ca în alte aripi ale palatului, glasuri ridicate ori rîsete zgomotoase.

De altfel, stăm mereu cu ochii-n patru chiar şi ziua, iar cu atît mai mult nopţile. Am îndrăgit neliniştea aceasta. Cît e noaptea de lungă ascult paşi: unii se opresc şi cîte-un deget bate încetişor la o uşă – cea dinăuntru a priceput îndată cine e. Amuzant. Cîteodată, bătăile în uşă nu contenesc multă vreme, în timp ce dinăuntru nu se-aude nici un sunet. Musafirul gîndeşte poate că ea a adormit, cînd deodată îi ajunge la ureche foşnetul unui veşmînt de mătase. Aşa care va să zică!

Iarna o trădează uneori clinchetul vătraiului cu care rîcîie cu băgare de seamă în cenuşă, şi-atunci el bate mai tare, o strigă pe nume, iar dînsa se furişează pînă-n prag şi trage cu urechea.

Alteori, vin curtenii împreună, recitînd cu glas tare versuri chinezeşti şi japoneze: fără să fi bătut la vreuna din uşi, o doamnă deschide, şi ei se opresc, chiar dacă n-au avut de gînd să stea tocmai la dînsa.

Cînd n-au loc cu toţii să se-aşeze, rămîn cîte unii în picioare. E-atît de frumos cînd, pe sub perdeaua storului, lucioasă, se întrezăresc poalele veşmintelor revărsate, puse una peste alta! Tinerii de neam în straie de ceremonie, şambelanii de-al şaselea rang, gătiţi, se-apropie mîndri de uşă, dar nu intră, ci rămîn înşiraţi cu spatele la perete, cu mînecile frumos împreunate. Este o desfătare să-i priveşti.

Apoi iar e plăcut să vezi de-afară: un tînăr de neam, în şalvari cu panglici de-un violet închis, cu un caftan de curte strălucitor peste rîndurile de straie de felurite culori puse una peste alta, împinge storul de la cămara doamnei şi se-apleacă peste prag. Trage către dînsul piatra de tuş şi-ncepe să aştearnă cuvinte pe hîrtie. Ori cere doamnei oglinda ca să-şi potrivească părul la tîmple. E fermecător.

Cînd ridici în odaie paravanul înalt de trei picioare, ajunge cu partea de sus aproape pînă la storul ridicat şi totuşi între paravan şi stor rămîne o palmă de loc, tocmai la înălţimea

obrajilor celor doi, care-şi spun vorbe dulci, el de-o parte, ea de cealaltă. Ce-ar fi să fie el un lungan şi ea mărunţică de tot? Dar asta nu se prea întîmplă.

77.

Cel mai mult îmi plac repetiţiile de muzică dinaintea sărbătorii speciale de la Kamo[1]. Vin feciorii de la palat cu torţe lungi de pin, aprinse. De frig, umblă cu capul îndesat în guler, împungînd aerul cu torţele. Porneşte muzica: se-nalţă viersul fluierului trecînd pe sub cerdac, de ne farmecă pe toate. Tinerii de neam, în veşminte de curte, se opresc la ferestrele noastre să ne spună cîte o vorbă, pe cînd slugile care deschid alaiul strigă cu voce joasă: „Loc! Loc!", fiecare înaintea stăpînului său. Glasurile se amestecă cu muzicile, totul e neobişnuit şi mă farmecă.

La urmă, ridicăm storurile, aşteptîndu-i să se-ntoarcă. Vocile curtenilor se-apropie cîntînd: „Fir de orez înflorit în cîmpul sălbatic".

E mai frumos ca adineauri. Cine-o fi dumnealui care trece acum şi nu se opreşte deloc? Rîd doamnele şi strigă după dînsul:

– Stai în loc, mai zăboveşte o clipă! Încotro ţi-e aşa degrabă, de dispreţuieşti o noapte ca asta?

Poate-i necăjit, ori se sfieşte, uite-l cum o ia la goană, mai-mai să se-mpiedice, de parcă l-ar goni cineva din urmă.

78.

Era în vremea cînd Măria sa împărăteasa stătea în casele cancelariilor, unde mă fermecaseră de la început, pe neaşteptate, arborii cei bătrîni şi umbroşi şi odăile cele înalte.

Se zvonise că în odaia din mijloc hălăduieşte un demon. Drept care, ridicarăm pretutindeni stavile dinspre miazăzi ca să-l împrejmuim acolo, iar paravanul Măriei sale îl aşezarăm afară,

[1] În luna a unsprezecea.

sub acoperiş. Noi, jupînesele, ne-am strîns laolaltă sub al doilea acoperiş, în cerdac. Dinspre slăvita poartă a străjii împăratului treceau către poarta străjii de stînga a palatului înalţi demnitari şi curteni, iar înaintea lor slugile strigau „Loc-loc!" mai tare dacă era un înalt demnitar, mai încet pentru curtenii mai mărunţi. Noi ciuleam urechea într-acolo şi făceam mare haz. Ziceam: trece un „loc-loc mare" ori: un „loc-loc mic". Auziserăm adesea glasurile lor şi le cunoşteam de îndată. „E cutare, zicea una din noi, ba e altul. Ba nu-i el!" Trimiteam cîte o slujnică să vadă. Atunci cea care ghicise bine zicea: „Ce v-am spus eu!" Şi ne veseleam.

Într-o dimineaţă, la crăpatul zorilor, coborîrăm cîteva doamne în grădina înecată în ceaţă deasă. Înălţimea sa, auzindu-ne, se sculă din aşternuturi. Atunci ieşiră toate doamnele împărătesei şi stătură în grădină în timp ce se lumina încet-încet de ziuă.

Le-am spus că am să mă duc la poarta străjii de stînga, iar ele au sărit cu toatele: „Şi eu, şi eu!" Plecarăm împreună într-acolo. Deodată, auzirăm voci de curteni apropiindu-se: „Aşa şi pe dincolo... Cîntă toamna într-un glas[1]". Alergarăm degrabă îndărăt, să schimbăm o vorbă cu ei.

– Văzut-aţi luna azi? întrebă unul din ei şi potrivi pe dată cîteva versuri despre lună.

Zi şi noapte veneau curtenii pe la noi. Nici înalţii demnitari nu lăsau să le scape vreun prilej şi, dacă nu-i chema vreo treabă prea de seamă la palat, se grăbeau să vină în preajma noastră.

79. Lucruri ieşite pe dos

O doamnă şi-a dorit cu tot dinadinsul s-ajungă jupînească la palat, dar de cum a intrat în slujbă a apucat-o urîtul şi se văicărea de plictis.

Ai luat un fiu de suflet şi iată că dumnealui îţi arată mereu o faţă acră.

---

[1] Poezie de Minamoto Hideakira (?-940) în limba chineză: „E răcoare pe lac / S-a dus arşiţa verii / În pinii înalţi / Cîntă toamna într-un glas". Sei nu-şi mai aduce aminte de versul dinainte, aşa că-l înlocuieşte prin „Aşa şi pe dincolo".

Un om s-a străduit să ia de ginere un tînăr care nu se-nghesuia deloc, şi-acum tot el se plînge că nu-i acela aşa cum îl crezuse.

80. Lucruri plăcute

Urările cu care i se înfăţişează împăratului „toiagul iepurelui"[1].
Mai-marele dănţuitorilor la jocurile zeilor[2].
La jocurile sfinte, purtătorii de steaguri.
Cel care mînă caii la sărbătoarea *go-ryō-e*[3].
Nuferii din lac sub răpăiala ploii.
Conducătorul trupei de actori ambulanţi.

81.

A doua zi după sărbătoarea Numelor lui Buddha[4] i-au adus împărătesei, ca să privească, un paravan pliant pe care era zugrăvit iadul, înfricoşător şi pocit cum nu se mai poate. Măria sa mă îndemna mereu să-l privesc, dar eu i-am spus că n-am să mă uit la el deloc şi de dezgust m-am retras în odaia mea şi m-am culcat. Se lăsase o ploaie deasă şi, cum se plictisea nevoie mare, împărăteasa îşi chemase curtenii în odăile de sus, la muzică. Dumnealui Michikata cînta neîntrecut din lăută[5], dumnealui Narimasa din ţitera cu treisprezece coarde, dumnealui

---

[1] *Uzue*, „toiagul iepurelui", bastonaşe cioplite din lemn de piersic, cu fire de mătase legate la un capăt. Erau socotite purtătoare de noroc şi se înfăţişau împăratului în întîia zi a iepurelui din an.

[2] *Kagura*, dansurile zeilor, dansuri sacre executate la sărbătorile shintō – pantomime reprezentînd episoade din mitologia japoneză. Erau dansate de două ori pe an.

[3] Sărbătoare shintō închinată zeului Susa-no-O no Mikoto, în luna a şasea.

[4] Enumerarea numelor lui Buddha se făcea în luna a douăsprezecea, între 19 şi 22, şi consta într-o serie de slujbe.

[5] *Biwa*, instrument vechi cu coarde, un fel de lăută; *shō no fue* aduce cu naiul.

Yukiyoshi îi zicea bine din fluier, iar căpitanul Tsunefusa cînta din nai. Era o desfătare să-i asculţi.

Cînd conteniră din cîntat şi lăuta tăcu, *dainagon* Korechika grăi:

A tăcut lăuta!
Şi-i tîrziu,
Dar noi tot mai stăm la taifas[1].

Auzind aceasta, m-am ridicat din aşternut şi am ieşit pînă la paravan, zicînd:

– Poate păcătuiesc amarnic, dar la farmecul versurilor nu mă pot împotrivi.

Curtenii se veseliră mult la vorbele mele.

82.

Cine ştie ce bîrfe necugetate va fi ascultat Tadanobu[2] despre mine, căci s-a supărat rău de tot.

– Cum am putut să cred că-i fiinţă omenească, ba s-o mai şi laud? zicea dînsul.

Mă vorbea de rău chiar şi la palat. M-am îndurerat eu şi m-am ruşinat în sinea mea, dar faţă de ceilalţi am rîs doar, zicînd:

– Oare aşa să fie cum spune el? Are să-şi dea singur seama pînă la urmă şi-şi va schimba părerea.

Cu toate acestea, de cîte ori îmi auzea glasul, cînd trecea prin faţa Porţii Negre, Tadanobu îşi ridica mîneca să-şi ascundă obrazul şi nu mă învrednicea nici măcar c-o privire. Dar cu toată supărarea lui, lăsai timpul să treacă fără să-i spun o vorbă. Nu căutam prilej să dau ochii cu dînsul.

Către sfîrşitul lunii a doua plouase mult şi mă rodea plictisul, cînd, într-o zi, o doamnă îmi spuse că Tadanobu, care ţinea post cu împăratul, ar fi zis despre mine:

---

[1] Aluzie la o poezie chinezească de Po-Chii-i.

[2] Fujiwara no Tadanobu, unul dintre prietenii intimi ai doamnei Shōnagon.

– În cele din urmă, sînt tare amărît. Tot îmi vine să-i trimit vorbă.

Cică chiar aşa ar fi zis, îmi istorisiră doamnele. Dar eu răspunsei că nu poate fi adevărat. Şi am rămas în ziua aceea închisă în camera mea, iar pe seară, cînd m-am înfăţişat împărătesei, Măria sa era deja culcată. Doamnele se aflau adunate în odaia de jos. Trăseseră un opaiţ lîngă dînsele şi se jucau de-a ghicitul cuvintelor[1]. Văzîndu-mă, mă poftiră să m-aşez:

– Ce bine c-ai venit! Hai lîngă noi!

Mie nu-mi ardea de nimic, mă-ntrebam numai de ce am mai venit la palat. M-am aşezat lîngă cărbunii aprinşi şi celelalte se strînseră în jurul meu. Pe cînd stăteam la taifas, povestindu-ne unele şi altele, un sol îmi strigă numele afară, cu glas răsunător. Ce să fie, că doar abia plecasem din odaia mea?! Trimisei o slujnică să vadă. Cică era un slujitor de la palat şi are să-mi spună mie o vorbă între patru ochi şi fără mijlocitor.

Am ieşit şi l-am întrebat.

– Aduc o scrisoare din partea Domniei sale Tadanobu. Stăpînul meu aşteaptă răspuns fără întîrziere.

Cum ştiam cît îi sînt de nesuferită, m-am minunat că-mi mai scrie. N-aveam nici o grabă să citesc biletul acela, aşa că mă-ntorsei către sol:

– Poţi să pleci acum. Am să răspund mai încolo.

Băgai scrisoarea în sîn şi mă dusei îndărăt, să ascult mai departe istorisirile doamnelor. Dar nu trecu mult şi mă pomenii iar cu omul.

– Stăpînul meu spune că dacă-i pe-aşa, să binevoiască doamna să-mi dea scrisoarea aceea înapoi, acum, degrabă.

Năstruşnică poveste. Am cercetat scrisoarea: hîrtia era albăstruie, fină, iar trăsăturile penelului delicate. (N-avea de ce să-mi bată inima aşa!) Tadanobu scria cu semne chineze şti[2]:

---

[1] Joc venit din China: o parte a hieroglifei se acoperea cu mîna, iar ceilalţi trebuiau să ghicească hieroglifa întreagă.

[2] Bărbaţii obişnuiau să scrie în chineză, femeile întrebuinţau o scriere silabică, aproximativ fonetică. Tadanobu vrea să-i pună la-ncercare erudiţia, scriindu-i în chineză un fragment dintr-o poezie de Po-Chii-i (Po Lo-tien).

În sala Sfatului te afli,
Sub perdele de brocart.
E vremea florilor...

Apoi: „Cum e mai departe? Ştii?"

Cum era să-i scriu urmarea? Dacă ar fi fost Măria sa de faţă, să-i arăt versurile şi să-i cer sfatul!

Să-i arăt lui Tadanobu că ştiu cum vine mai departe, să-ndrăznesc? Dar, de-oi aşterne semnele chinezeşti cu mînă şovăitoare, va fi mai rău. N-aveam vreme să stau pe gînduri, omul mă tot zorea. Atunci am luat un cărbune stins din vatră şi-am scris în josul foii, cu semne japoneze:

În coliba mea de iarbă
Cine mă va căuta?[1]

I-o dădui solului, dar răspuns n-am mai primit în noaptea aceea.

A doua zi în zori, pe cînd dormeau încă toţi la palat, am coborît în odaia mea. Cînd, deodată, aud glasul căpitanului Tsunefusa răsunînd ca tunetul:

– Pe-aici e coliba de iarbă?

– Auzi vorbă! Cum să fie, dacă cea de-aici nu merită nici numele de fiinţă omenească! Întreabă mai bine de tronul împăratului din China, că mai curînd îl găseşti.

– Ei, ce noroc că te-am găsit! Aici erai, care va să zică! Şi eu care voiam să te caut la palat!

Îmi spuse că în seara dinainte se adunaseră în odaia în care-şi făcea Tsunefusa straja de noapte o mulţime de oameni de neam, de rangul al şaselea şi mai mare, şi stătuseră la taclale, povestindu-şi tot felul de întîmplări, iar Tadanobu spusese:

„Am terminat-o cu femeia aceea. Văd că aşa nu mai merge, destul am aşteptat eu să-mi vorbească ea întîi, căci văd că nici prin gînd nu-i trece. Parcă nu-s în apele mele. Acum, în seara

[1] Răspunsul ei nu e tocmai urmarea poeziei, ci doar o aluzie la versurile următoare. În plus, se adresează voalat lui Tadanobu, care o părăsise.

asta vreau să mă dumiresc de-i albă ori neagra şi să se sfîrşească odată cu îndoielile!"

– Şi-au adunat curtenii capetele laolaltă şi au făcut scrisoarea aceea, urmă Tsunefusa. Iar cînd s-a întors slujitorul zicînd că n-ai vreme s-o citeşti, l-au trimis îndărăt, cu poruncă să te ţină de mînecă, să nu se mişte din loc pînă nu va primi răspunsul şi să-l aducă. Iar dacă nu, să se-ntoarcă cu scrisoarea lor. Ploua tare cînd l-au trimis, dar el s-a întors foarte curînd. „Poftiţi răspunsul", a spus, întinzîndu-le tot hîrtia aceea. Oare să nu fi adăugat nimic? Tadanobu şi-a aruncat ochii peste hîrtie şi-a strigat: „Auzi aici! Ce-o mai fi şi asta?" Toţi s-au îmbulzit în jurul lui să vadă, iar Tadanobu a grăit: „Mare hoaţă mai e! Cum s-o părăsesc eu?!" Apoi au hotărît cu toţii să compună două versuri de început la poezia dumitale. Ei, căpitane Minamoto, pune-te pe treabă! Ne-am căznit cît era noaptea de lungă şi tot degeaba. Înainte de plecare, am hotărît că întîmplarea se cuvenea să fie spusă mai departe.

Astfel îmi povesti dumnealui Tsunefusa cele petrecute, şi încă cu ce laude!

– Acum îţi zice toată lumea „coliba de iarbă".

Tsunefusa se grăbi să plece. Mi-am spus că e un nume prea urît şi mi-ar fi necaz să-l port pînă la sfîrşitul zilelor.

Pe cînd mă gîndeam eu aşa, tocmai pică Norimitsu[1].

– Pînă la palat am fost să-ţi aduc vestea cea bună!

– Despre ce vorbeşti? N-am auzit să fie vreo împărţire de posturi! Aşa că nu văd ce slujbă nouă ai primit!

– Ascultă, vestea cea bună e că aseară ai dat un răspuns strălucit. Ardeam de nerăbdare să ţi-o spun. Abia am putut aştepta pînă-n zori. Nicicînd n-am auzit atîtea laude!

Şi-mi istorisi din nou, de la-nceput, cele spuse de Tsunefusa. Cică Tadanobu mai adăugase că se va lua după răspunsul meu şi, de va fi prost, nu se va mai sinchisi niciodată de mine.

– Cu toate acestea, cînd văzurăm că se-ntoarce solul şi nu aduce nici un fel de răspuns, mie mi s-a părut că e semn bun.

[1] Tachibana Norimitsu, unul din prietenii intimi ai autoarei, pe care toată lumea îl numea „tetea", fratele ei mai mare.

Cînd se-nturnă apoi cu hîrtia, îmi bătea inima să se spargă, nu alta. Mă întrebam ce vei fi scris. Căci, de scriai vreo prostie, avea să fie rău şi pentru mine, care doar sînt „tetea" tău. Dar nu numai că nu se întîmplă aşa, ci apucară deodată cu toţii să te laude şi să mă strige „Hai încoace, teteo! Ia ascultă la asta!" Eu mă bucuram tare în sinea mea, dar lor le-am spus: „La scrisori eu unul nu mă pricep deloc". Dar ei, cică nu-i vorbă să-mi spun părerea ori să pricep ceva. Ci să ascult numai ca să pot spune mai departe. Cam neplăcut, că doar sînt „tetea" dumitale. Au căutat apoi să lipească un început la poezie, dar n-a fost chip. „Oare trebuie neapărat să-i răspundem ceva?" s-au întrebat ei în cele din urmă şi-au hotărît că ar fi mai rău să scrie vorbe nătînge, aşa că n-au mai scris nimic. Astfel s-au sfătuit pînă după miezul nopţii. Oare să nu mă bucur împreună cu tine? Nici să mă fi numit guvernator nu m-aş fi bucurat aşa de mult.

Care va să zică, fuseseră atîţia la un loc şi eu nu ştiusem nimic. Mi-era ciudă acum şi inima-mi bătea să se spargă.

Istoria asta cu „tetea" şi „mezina" a ajuns pînă la Înălţimile lor şi toată lumea, pînă şi curtenii, îi spuneau acum lui Norimitsu „tetea".

Pe cînd stăteam noi doi de vorbă, veni poruncă de la Măria sa să mă înfăţişez fără întîrziere. Aflai apoi că voia să-mi vorbească tot despre scrisoarea aceea. Ştia de la împărat, care-i mai spusese că toţi curtenii şi-au scris pe evantaie versurile mele cu coliba de iarbă. Lucru de mirare! Cine să fi răspîndit vestea?

De atunci înainte, dumnealui Tadanobu nu se mai ascunde după mînecă dacă mă întîlneşte. Şi-a schimbat părerea despre mine.

83.

În douăzeci şi cinci ale lunii a doua din anul următor, Măria sa se mută în casele cancelariilor palatului său. Eu n-am urmat-o, ci am rămas în palatul Mumetsubo.

Nu trecu nici o zi şi veni o veste de la Tadanobu: „Aseară am sosit la Kurama, la templu, dar am de gînd să mă întorc azi pe-nserat. Numai că astăzi calea către oraş e de rău augur şi va trebui să fac un ocol. Voi căuta să ajung îndărăt pînă nu se luminează de ziuă. Vreau să-ţi vorbesc neapărat. Aşteaptă-mă şi nu mă lăsa să-ţi bat prea mult în poartă".

Dar în ziua aceea mă chemă la dînsa prinţesa Mikushige[1]:

– De ce să stai peste noapte singură în odaie? Vino să-ţi petreci noaptea la mine.

Iar eu mă dusei la dînsa.

În dimineaţa următoare, întorcîndu-mă tîrziu acasă, mă întîmpină slujnica pe care o lăsasem acolo:

– Astă-noapte a bătut cineva amarnic în poartă. Pînă la urmă m-am sculat de m-am dus să văd cine e şi un domn musafir mi-a spus să-i spun stăpînei că dînsul a venit după cum s-au înţeles. Numai că eu i-am răspuns că domnia voastră tot n-are să se scoale şi m-am culcat la loc.

Pe cînd mă gîndeam că s-a purtat cam necuviincios slujnica mea, apăru un slujbaş să mă înştiinţeze că a sosit domnia sa Tadanobu şi are a-mi spune o vorbă înainte de a pleca la palat.

– Dacă doreşte să mă vadă cu tot dinadinsul, să vină la palat, căci am acum o treabă acolo, i-am spus solului şi l-am trimis îndărăt.

Îmi bătea inima la gîndul că, dacă era să mă caute în odăile mele, ar fi intrat fără doar şi poate îndărătul paravanului. Eram tulburată.

Aşa că mă dusei la palatul Mumetsubo şi ridicai storurile în partea de miazăzi, iar cînd sosi Tadanobu îl poftii să şadă. El păşi către mine şi era mîndru ca nimeni altul, în caftanul lui roşu ca floarea de cireş, care-ţi lua ochii, căptuşit cu mătase lucitoare nespus de frumoasă. Dedesubt purta şalvari cu şireturi purpurii ca strugurii pîrguiţi, cu ramuri mari de glicină ţesute ici şi colo. Cămaşa lungă ce-o purta dedesubt lucea roşie ca focul şi mai

[1] Înalta doamnă a garderobei împărăteşti, soră a împărătesei Sadako, fiica mai mare a lui Fujiwara no Michitaka.

avea cămăşi rînduri-rînduri, puse una peste alta, unele albe, altele liliachii-palid. Fiindcă era îngustă prispa, Tadanobu se aşează într-o rînă, chiar sub storul meu. Îmi părea desprins dintr-un tablou ori ieşit dintr-o pagină de carte.

Prunii din faţa palatului, cel alb de la apus şi cel roşu dinspre răsărit, începuseră să-şi scuture floarea, dar încă erau mîndri la privit. Iar cerul era limpede cu totul şi liniştit. Să fi putut arăta cuiva acea frumuseţe!

Numai de s-ar fi aflat îndărătul paravanului o copilă tînără cu plete lungi răsfirate gingaş pe umeri, pe potriva oaspetelui! Dar după storuri şedeam eu – o femeie trecută, ofilită, cu părul căzut în neorînduială, ciufulit şi împrăştiat de parcă nu era al meu, în straie cernite, cu cămăşi cenuşii-pălite, care parcă nu fuseseră vopsite niciodată, căci îşi pierduseră de tot luciul. Şi, fiindcă Măria sa era plecată, nu purtam nici măcar poalele de ceremonie! Cu înfăţişarea mea jalnică stricam tot tabloul.

Tadanobu îmi spuse că se va duce la împărăteasă şi ar putea duce o solie din partea mea, dacă doresc. Apoi mă întrebă cînd am de gînd să trec şi eu pe-acolo.

– Ştii că m-am întors astă-noapte încă pe-ntuneric, urmă dînsul. Credeam că ai să mă aştepţi, dacă ţi-am trimis vorbă. Era lumină mare de lună cînd mă-ntorceam eu dinspre oraşul de apus şi ţi-am bătut în poartă. Cu chiu cu vai s-a arătat o slujnică buimacă de somn. Şi cu ce mojicie mi-a răspuns! Povestind, începu să rîdă. Am fost tare dezamăgit. De ce ţii asemenea slujnice?

Are dreptate, mă gîndeam eu, pe jumătate ruşinată, pe jumătate înveselită.

Cine-l va fi văzut dinspre grădină şi-a închipuit că după storuri se-ascunde cine ştie ce gingaşă făptură. Iar celor ce mă vedeau pe mine dinlăuntru nici prin gînd nu le-ar fi trecut că dincolo de storul de bambus şade aşa mîndreţe de bărbat.

La lăsatul serii, m-am înfiinţat în preajma împărătesei. Se aflau adunate în jurul Măriei sale o mulţime de doamne şi vorbeau despre cărţile de povestiri, găsindu-le părţi bune, părţi proaste şi părţi foarte proaste. Tocmai se sfădeau care-i mai

viteaz dintre cei doi eroi, Suzushi ori Nakatada[1]. Pînă şi Măria sa se amestecase în vorbă:

– Domnia ta ce zici? mă întrebară pe mine. Hai, lămureşte-ne şi pe noi. Măria sa spunea că Nakatada a fost cam sucit încă din pruncie.

– Ce să zic? E drept că se pricepea să cînte din lăută, de coborau şi îngerii din cer, dar încolo... Oare a cîştigat-o el pe fata împăratului? Nici vorbă.

Aşa am grăit, iar ele pricepură că îi ţin partea lui Nakatada.

– Ia te uită ce zice dumneaei!

Dar împărăteasa se întoarse spre mine:

– Să-l fi văzut pe Tadanobu, azi pe la amiază! Ai fi zis că-i un prinţ din basme.

– Zău aşa, se-amestecă o doamnă, parcă era mai chipeş ca oricînd, adăugară doamnele.

Iar eu:

– Să vă spun drept, am venit încoace ca să vă istorisesc o întîmplare, dar m-am luat cu vorba. Şi le-am povestit cum venise Tadanobu la mine.

– Aşa care va să zică! Bănuiam noi ceva, numai că nu dădeam de firul poveştii, răspunseră ele, rîzînd.

– Tadanobu zicea că oraşul de apus e în paragină şi se află într-o stare de plîns.

„– Dac-aţi fi fost cu mine să vedeţi ce jale e! povestise dînsul. Gardurile sînt dărăpănate, de creşte muşchiul pe ele!

La acestea, jupîneasa Saisho intrase în vorbă:

– Oare-au crescut pinii pe acoperişuri?[2]

Tadanobu, înduioşat, murmurase ca pentru sine:

Către apus am pornit
Ieşind pe poarta oraşului –
Cîte ţinuturi am cutreierat de-atunci![3]"

---

[1] Personaje din *Ochikubo monogatari*, o carte scrisă pe la 970.

[2] Aluzie la o poezie chinezească. Expresie folosită curent pentru decădere, paragină.

[3] Fragment din poezia chinezească la care făcuse aluzie doamna Saisho.

Auzind acestea, doamnele scoaseră țipete de încîntare și nu mai conteneau cu laudele.

84.

Cînd mă retrag pentru o vreme la țară, mai vin și domni pe la mine, și-atunci gazdele mele cîrtesc mereu. Eu n-am nimic de ascuns, așa că nici măcar nu mă supăr. Ce să le fac domnilor care sosesc ziua ori noaptea, după ce-au bătut atîta cale să mă vadă? Să pun slujnica să le spună că nu-s acasă? S-ar întoarce din drum rușinați și dezamăgiți. Mai ales că unii dintre musafiri nu-mi sînt prieteni prea apropiați, ba chiar mă plictisesc uneori.

Așa că de data asta, cînd am plecat din oraș, n-am spus nimănui unde mă duc. Numai dumnealui Tsunefusa și dumnealui Narimasa știau... și încă vreo cîțiva.

Nu trecu multă vreme și Norimitsu veni să mă vadă. Îmi povesti cum cu o seară mai înainte se apropiase Tadanobu de el și-l luase la rost, că nu se poate să nu știe unde se află surioara lui! Așa că să facă bine să-l lămurească îndată.

– Și mă tot înghesuia cu întrebările, povesti Norimitsu. Eu ziceam că habar n-am, pînă ce Tadanobu se făcu foc și pară. Nu mi-a fost deloc ușor să păstrez taina. Eram gata-gata să pufnesc în rîs, mai ales că dumnealui căpitanul de stînga Tsunefusa ședea lîngă mine și făcea o față nepăsătoare, de parcă n-ar fi știut nimic. Simțeam că dacă mă uit la el mă pufnește rîsul, și-atunci, de ciudă, am înșfăcat niște iarbă de mare de pe masă, am înfundat-o în gură și-am început s-o morfolesc de zor. S-or fi întrebat cei de față ce mîncare să fie aceea de-o mestec eu atîta între feluri. Și iacă așa, cu șiretlicul ăsta, am izbutit să-mi țin gura, căci dacă rîdeam, mi-ar fi fost strădaniile degeaba. Astfel, m-am bucurat că pînă la urmă Tadanobu m-a crezut pe cuvînt că nu știu nimic.

Îi răspunsei:

– Bagă de seamă, nu cumva să-i spui de-acum înainte ceva!

Trecură cîteva zile și numai ce mă pomenesc în toiul nopții cu niște bătăi grozave în poartă. Cin' să bată așa, nu vede că poarta-i

la doi pași? Ce nevoie să facă atîta zgomot? Trimit eu să-ntrebe: era un om din stradă c-o scrisoare din partea lui Norimitsu.

Toată lumea dormea. Am adus un opaiț și-am citit: „Mîine e sfîrșitul Cetirii Scripturilor Sfinte[1] și Tadanobu va fi la palat, căci împăratul are zi de post. Nu mă-ndoiesc că are să mă pisează cu întrebările: «Unde ți-e surioara? Unde ți-e surioara?» N-o să am ce face. Cum să-i mai ascund unde te afli? Să-i spun de data asta? Ce zici? Oricum, am să fac precum îmi poruncești".

N-am scris nimic de răspuns, ci am luat numai un fir de iarbă de mare și i l-am trimis lui Norimitsu înfășurat în hîrtie.

Mai tîrziu, veni dînsul la mine:

– Toată noaptea m-a înghesuit Tadanobu cu întrebările. M-a tras într-un colț, așa, pe nepusă masă și vai, ce chinuri am îndurat! Și-apoi, nici măcar nu-mi dăduseși răspuns. N-am găsit decît o prăpădită de iarbă de mare în hîrtia aceea. Ce fel de scrisoare e asta? Cine-a mai văzut să trimiți omului așa ceva? Poate-ai încurcat hîrtiile!

M-am supărat de-a binelea. Chiar nimic să nu fi înțeles? Dar nu i-am spus nici o vorbă, ci am luat o bucățică de hîrtie de lîngă călimară și-am mîzgălit pe ea:

> Ascunzătoarea pescuitoarei de perle
> În fundul apelor
> Să n-o spui nimănui.
> Nu ți-a trimis ea iarba de mare?

I-o dădui, iar dînsul:

– Nu cumva ai scris iar vreo poezie? Să știi că nici nu mă uit la ea!

Într-adevăr, împinse hîrtia la o parte cu evantaiul, se ridică îndată și ieși din odaie.

Cu toate că ne-nțelesesem atît de bine și ne ajutasem unul pe altul în orice prilej, atunci se iscă între noi, fără pricină, un soi de înstrăinare. Mai încolo, Norimitsu îmi trimise totuși o scrisoare:

---

[1] Sărbătoare budistă.

„Cu toată întîmplarea aceea fără rost, să ştii că n-am uitat de jurămintele noastre. Şi, dacă sîntem acum departe unul de altul, gîndeşte-te că mi-ai fost ca o soră."

El obişnuia să spună că cine îl iubeşte pe dînsul va şti să nu-i trimită niciodată versuri. Altfel îl va trece în rîndul neprietenilor. Iar dacă voi dori să stric vreodată prietenia cu el, n-am decît să-i trimit o poezie.

De data aceea, i-am trimis în chip de răspuns versurile:

Cînd se prăbuşesc
Munţii Imo şi Se,
Nu mai rămîne nimic
Din rîul Yoshino, ce curgea între ei[1].

Pesemne că nici nu le-a citit, căci de-atunci n-am mai primit nimic de la dînsul.

Curînd după aceea, Norimitsu primi rang de noblețe şi fu numit guvernator de-al doilea în provincia Tōtomi, aşa că certaţi am rămas.

85. Lucruri care parcă te-ntristează

Cel care fonfăie straşnic cînd abia şi-a suflat nasul.
Smulsul sprîncenelor.

86.

Nu trecu mult după plimbarea aceea la poarta străjii de stînga şi plecai la ţară. După o vreme, Măria sa îmi trimise poruncă să mă-ntorc, iar pe marginea scrisorii adăugase: „Parcă te văd şi acum cum te depărtai spre poarta străjii. Îţi vedeam

[1] *Imo* – soră, *Se* – frate. Sei Shōnagon şi Norimitsu se numeau frate şi soră, în timpul prieteniei lor. Ultimele versuri se mai pot citi datorită omonimiei: „... Nu mai rămîne nimic din legăturile dintre cei doi".

doar spatele. Cum poţi avea inima aşa nesimţitoare, să dai uitării amintirile? Credeam că te-a fermecat la fel de mult dimineaţa aceea!" Aşa îmi scrise Măria sa.

Iar eu, în răspunsul meu, o încredinţai de adîncă supunere şi mai scrisei:

„Aş putea eu oare să nu mă simt şi-acum fermecată? Cînd doar Măria ta, văzîndu-ne atunci, a binevoit să ne asemuiască cu fetele cerului!"

Răspunsul veni fără-ntîrziere:

„De ce l-ai criticat pe Nakatada, cînd ţii atît de mult la el? Lasă în seara asta totul deoparte şi vino. Dacă nu vii, am să mă supăr rău!"[1]

Aşa îmi poruncea, iar eu scrisei din nou: „Să fi fost o poruncă oarecare şi tot aş fi venit. Dar aşa, scriind «am să mă supăr rău», am să vin, chiar de-ar fi cu preţul vieţii".

Şi m-am dus la palat.

87.

Pe cînd locuia Măria sa la casele cancelariilor, s-a ţinut sub acoperişul dinspre apus „Cetirea neîntreruptă" [2]. Pretutindeni atîrnau chipuri ale lui Buddha şi nu-i nevoie să mai spun că erau de faţă o mulţime de bonzi.

În a doua zi a citirii, auzirăm deodată dincolo de pridvor un glas cam necioplit de femeie:

– Rămasu-v-a pomană de la praznic?

Cineva îi răspunse:

– Cum o să ştim de pe-acum ce-o să rămînă la urmă?

---

[1] Aluzie la discuţia despre Nakatada (vezi pagina 112 răspunsul prefăcut al doamnei Shōnagon).

[2] Sărbătoare budistă ţinută în luna a douăsprezecea, la care se citeau sutre, zile întregi, fără întrerupere, bonzii schimbîndu-se la fiecare două ore.

Oare cine-o fi cea care a întrebat? Ieşirăm în pridvor să vedem. Era o maică rătăcitoare[1], o babă în nişte haine prăpădite şi soioase, de ziceai că-i o maimuţă.

– Ascultă, tu de colo, i-am strigat, ce pofteşti?

– Sînt şi eu o biată slujitoare a lui Buddha, răspunse ea, îndulcindu-şi glasul, şi tocmai mă rugai de-o rămăşiţă din jertfe, dar Sfinţiile lor fac economie!

Vorba îi era îngrijită şi aleasă. Te apuca mila, văzînd-o cît era de prăpădită. Totuşi avea un soi de veselie şi părea pusă pe glume, aşa că i-am spus:

– Nu mănînci nimic altceva, numai pomeni sfinţite? Aşa cuviosenie zic şi eu!

Femeia se uită întîi la mine, apoi zise:

– Cum să nu mănînc şi de altele? Numai cînd n-am de ales, mă rog de-o pomană.

Am pus atunci nişte poame şi cîteva turte din cele mari într-un paner şi i le-am întins. Femeia a devenit îndată îndrăzneaţă şi a început să ne povestească o mulţime de lucruri.

Doamnele mai tinere o iscodeau care mai de care:

– Ai bărbat? Dar copii ai? Pe unde stai?

Femeia o-ntorcea numai în ghiduşii şi vorbe în doi peri. La urmă am întrebat-o:

– Dar cîntece nu ştii? Nu ne joci ceva?

Şi atunci baba se puse pe cîntat:

La noapte
Lîngă cine voi dormi?
Lîngă guvernatorul din Hitachi,
Lîngă el voi dormi.
În somn, are pielea moale...

şi aşa mai departe, un cîntec tare lung. Pe urmă mai zise unul:

Frunzele roşii de-arţar
Pe piscul Bărbatului!

[1] Călugăriţe budiste, care rătăceau prin ţară, cerînd de pomană.

Bărbat îi zice, că e roşu,
Că e roşu!

Cînta şi-şi bălăbănea întruna capul. Prea era neruşinată. Noi rîdeam dezgustate.

– Pleacă! Pleacă de-aici!

Spusei:

– Nenorocita de ea! Ar trebui să-i dăm totuşi ceva.

Măria sa ne auzi:

– De ce o faceţi de batjocură? A trebuit să-mi astup urechile, să n-o mai aud. Daţi-i numaidecît haina aceasta şi lăsaţi-o să plece!

Aşa făcurăm.

– Uite ce-a binevoit să-ţi dea Măria sa! Că prea eşti soioasă! Ia îmbracă hainele astea!

Îi aruncarăm o rochie, ea o luă cu multe plecăciuni, o puse pe umeri şi iar începu să joace. Ne era silă de ea, aşa că intrarăm înăuntru.

De-atunci încolo îşi luă obiceiul să vină tot mereu. O porecliserăm „guvernatorul din Hitachi". Purta însă tot straiele ei cele vechi şi soioase şi ne întrebam înciudate ce-o fi făcut cu rochia nouă?

Cînd veni la noi doamna Ukon, Măria sa îi povesti de cerşetoare, adăugînd:

– Se vede că au îmblînzit-o cu vorba doamnele mele. De bine ce-o duce aici, s-a învăţat să vină întruna.

Împărăteasa o puse pe Kohyōe s-o imite. Ukon pufni în rîs.

– Cum să fac s-o văd şi eu? Să mi-o arătaţi neapărat. Ştiu că e favorita voastră şi n-am să v-o fur.

Nu trecu mult şi apăru o altă maică cerşetoare, aceasta însă avea purtări alese. Ne chemă afară şi ceru de pomană. Se vedea că-i e ruşine să cerşească. Ni se făcu milă de ea şi-i dădurăm, după obicei, o haină. Mulţumi cu plecăciuni cuviincioase şi de bucurie îi dădură lacrimile. Cînd să plece, tocmai pică şi cealaltă, „guvernatorul din Hitachi". O văzu, iar de-atunci încolo nu se mai arătă multă vreme pe la noi. Dar cine s-o ia în seamă?

În zece ale lunii a douăsprezecea începu să ningă şi căzu zăpadă multă, zile de-a rîndul. Doamnele o adunau grămezi-grămezi lîngă cerdac ori o îndesau în felurite lădiţe.

– Ce-ar fi, zise una, să ridicăm un munte de zăpadă afară, în curte?

Chemarăm slujitori, spunînd că e poruncă de la Măria sa, iar ei ne crezură şi se puseră pe treabă. Veniră şi feciorii de casă, care tocmai ieşiseră să dea cu mătura, şi împreună făcură un munte cît toate zilele. Se mai strînseră şi nişte slujbaşi de la casele cancelariilor împărătesei, care stăteau prin curte şi le dădeau sfaturi; pînă la urmă, cu cei trei-patru feciori ce s-au mai găsit, se făcură vreo douăzeci de oameni. Trimiserăm după slujitorii care erau pe la casele lor, cu vorbă că cei ce vor lucra la muntele acesta vor căpăta pe urmă trei zile de odihnă. Iar celor care nu vin, nimic nu li se va da. De teamă, veniră mulţi în goană la palat, în afară de cei care stăteau prea departe şi nu-i putuserăm înştiinţa.

Cînd muntele fu gata, cîţiva slujbaşi de la cancelariile împărătesei trîntiră în cerdac două suluri mari de mătase, iar oamenii veniră pe rînd să-şi ia partea. Care cum primea bucata de mătase, făcea o plecăciune, o vîra în brîu şi-apoi se depărta. La urmă nu mai rămaseră decît cîţiva slujbaşi în straie de vînătoare.

– Ce ziceţi, cîtă vreme are să dăinuie muntele? întrebă împărăteasa.

Una răspunse că zece zile, alta că poate ţine chiar mai mult de zece, dar toată lumea părea să creadă cam la fel. Atunci mă întrebă pe mine.

– Eu zic că are să ţină pînă-n cincisprezece după Anul Nou.

Dar nici Măria sa nu credea că va ţine muntele atîta vreme. Toate doamnele erau de părere că zăpada asta n-o să apuce nici sfîrşitul anului. Vai, mă prea încumetasem! Era peste poate să dăinuie atîta vreme. Să fi spus măcar că ţine pînă la Anul Nou! Mă îndoiam eu în sinea mea, dar, o dată ce spusesem într-un fel, nu mai puteam da înapoi.

Pe la douăzeci ale lunii se puse pe ploaie. Dar iată că muntele nu se topea. Se teşise numai puţintel în vîrf.

– Zeiță Kannon a muntelui alb[1], fă să nu se topească zăpada asta! mă rugam eu din toată inima, de parcă-mi pierdusem mințile.

În ziua cînd am ridicat muntele, se nimeri să vină pe la noi dumnealui Tadataka cu o solie din partea împăratului. Îi dădurăm o perniță și-l poftirăm să șadă. Din vorbă-n vorbă spuse:

– Azi chiar că nu mai e loc în care să nu se fi ridicat cîte un munte de zăpadă. Au făcut unul și sub ferestrele împăratului. La palatul Tōgu[2] la fel, pînă și la Kokiden[3]. Ba au pus de-au ridicat o movilă și înaintea palatului Kyōgoku[4]. Astfel grăi, iar eu îi trimisei prin doamna de lîngă mine versurile:

Credeam că numai aici
E un munte atît de mîndru.
Dar iată că pretutindeni
A nins.[5]

Tadataka dădu din cap de cîteva ori, în semn de prețuire.

– De-aș căuta un răspuns, m-aș face numai de rușine. Cînd voi fi în fața paravanului altor doamne, am s-o spun mai departe.

Zicînd acestea, Tadataka se ridică să plece. Ciudată purtare, că doar mi-a dat a înțelege că-i plăcuseră versurile. I-am povestit aceasta Măriei sale.

– Va fi găsit că sînt prea bune versurile, ca să mai răspundă, grăi dînsa.

Către finele anului, muntele se împuținase cu ceva, dar încă era destul de înalt. Odată, pe la prînz, cînd ne adunaserăm o seamă de doamne în cerdac, apăru „guvernatorul din Hitachi".

O întrebarăm de ce nu s-a mai arătat pe la noi de-atîta vreme.

– Ce-are-a face? Am avut o supărare, grăi dumneaei.

– Dar ce ți s-a-ntîmplat?

– Iacă, mi s-a năzărit ceva, zise ea și începu să cînte pe nas, tărăgănînd cuvintele:

---

[1] Zeiță adorată în provincia Kaga.

[2, 3, 4] Palate în perimetrul celor „nouă curți" împărătești din Heiankyō.

[5] Ultimele versuri se pot citi: „Dar iată că pretutindeni / S-au învechit". Sei Shōnagon e mîndră de jocul acesta de cuvinte.

Cine e maica
Cea norocoasă,
Care de-atîtea daruri
Abia-şi mai poate trage piciorul?[1]

Am rîs, că era mucalită, dar n-am mai luat-o în seamă. Femeia se apropie de movila de zăpadă, se-nvîrti un timp pe-acolo, apoi îşi văzu de drum. Trimiserăm vorbă doamnei Ukon, iar dînsa răspunse:

– De ce n-aţi adus-o la mine? Ce jale să umble singură, biata de ea, în jurul movilei de zăpadă. Toată lumea rîse.

Veni Anul Nou şi muntele rămase neschimbat. În ziua de întîi căzu ninsoare multă spre seară. Mă bucuram că muntele va creşte din nou.

Dar împărăteasa, văzînd aceasta, grăi:

– Nu-mi place ninsoarea asta. Lăsaţi muntele cît a fost, dar zăpada cea nouă s-o aruncaţi de pe el!

Tocmai coboram foarte de dimineaţă în odaia mea, cînd sosi un slujitor, aducînd pe mîneca verde ca frunza de lămîi a veşmîntului de strajă de noapte o hîrtie verzuie de care era prinsă o crenguţă de pin. Tremura tot de frig. Îl întrebai din partea cui vine şi aflai că l-a trimis Înalta preoteasă cu scrisoarea către împărăteasă.

Foarte bucuroasă, am luat scrisoarea s-o duc îndată Măriei sale. Dînsa se afla încă închisă în iatac. Am încercat să ridic de una singură, cu o tăbliţă de *go*, storul de bambus dinaintea baldachinului, dar prea era greu. Abia am izbutit să-l salt puţin într-o parte, dar cu atîta zgomot încît Măria sa a sărit îndată din somn, speriată:

– Ce faci acolo?

– A venit carte de la Înalta preoteasă. Cum să nu mă grăbesc s-o aduc?

– Într-adevăr, te-ai foarte grăbit, grăi Măria sa, ridicîndu-se din aşternut.

[1] Se referă la cealaltă cerşetoare care îi luase locul.

Cînd deschise scrisoarea, află înăuntru două toiege mici purtătoare de noroc, lungi de cîte cinci picioare fiecare, puse cap la cap şi înfăşurate în hîrtie. Erau frumos împodobite cu fire de portocal sălbatic, cu brădişor şi rogoz de munte. Dar înăuntru nu se afla nici o scrisoare. Oare să nu fi scris nimic? Se uită Măria sa mai îndeaproape şi văzu că pe căpeţelul de hîrtie ce învălea toiegelele stătea scris:

Răsuna în munte
Zgomot de secure.
Dar am aflat că nu era secure,
Ci bătaia toiagului de sărbătoare.

Cît de frumoasă era Măria sa în timp ce scria răspunsul! De atunci încolo, de cîte ori îi scria Înaltei preotese, împărăteasa îşi dădea toată silinţa să scrie cît mai frumos. Mîzgălea întîi o mulţime de hîrtii. Se vedea că se străduieşte cît poate. Aducătorul fu răsplătit cu o haină necăptuşită albă şi cu una roşie ca strugurii pîrguiţi, ba parcă mai întunecată, aproape ca floarea de prun. S-a îndepărtat, cu veşmintele cele noi pe umeri, păşind prin ninsoarea de-afară. Frumos tablou. Dar rămăsei foarte dezamăgită că n-am aflat ce a răspuns Măria sa în scrisoarea aceea.

Cît despre movila noastră, parcă era muntele din Koshi, zău aşa, nu se topea deloc. Numai că se cam înnegrise zăpada de pe el şi era cam urît. Simţeam că voi cîştiga prinsoarea şi mă rugam zeilor să mai ţină pînă-n cincisprezece.

Doamnele însă tot credeau că nu va vedea nici ziua de şapte.

În fine, om vedea noi ce-o mai fi. Dar iată că, pe neaşteptate, în trei ale lunii, împărăteasa fu chemată la împărat. Ne gîndeam cu amărăciune că pînă la urmă n-o să aflăm cum se va sfîrşi prinsoarea. Doamnele găseau că fusese un joc plăcut, iar împărăteasa zicea la fel. Eu mă-ntrebam dacă nu cumva aş putea să le-arăt totuşi zăpada. Dar ce rost avea să mă mai frămînt? Pe cînd se încărcau lucrurile Măriei sale, cu mare hărmălaie şi îmbulzeală, am chemat lîngă pridvor un paznic, despre care ştiam că stă într-o cocioabă rezemată de zidul de lut al curţii, şi i-am poruncit:

– Să păzeşti cu străşnicie dîmbul acesta de zăpadă. Vezi să nu umble pe el copiii să-l împrăştie. Păzeşte-l bine să nu se strice pînă-ntr-a cincisprezecea zi. Dacă apucă dîmbul ziua aceea, Măria sa te va răsplăti cum se cuvine şi am să-ţi arăt şi eu recunoştinţă.

I-am dat pe urmă o mulţime de poame şi alte bucate din cele rămase la cuhnii pentru cerşetori, iar el mi-a zîmbit cu mulţumire:

– Asta-i treabă uşoară. Domnia voastră se poate bizui pe mine. Numai dacă urcă pe el copiii de casă...

– Să le spui că nu-i îngăduit, iar de nu vor să asculte, trimite-mi mie vorbă.

Zicînd acestea, am plecat la palat şi pînă-n ziua a şaptea am slujit-o acolo pe Măria sa. Dar chiar şi-n zilele acelea mă rodea neliniştea şi mînam mereu slujnice, măturătoare, fete în casă să-l îndemne pe paznic. Îi trimisei pomeni de la prînzul din ziua a şaptea şi slujnica se întoarse atunci rîzînd de temenelele cu care primise omul darurile.

Apoi plecai cîteva zile acasă, dar gîndul mi-era tot la muntele de zăpadă şi în fiecare dimineaţă trimiteam o slujnică să-l cerceteze.

În zece, femeia zicea că va mai ţine cinci zile şi m-am bucurat mult. Zi şi noapte mînam pe cîte cineva într-acolo să se-ncredinţeze. În seara lui treisprezece se porni o ploaie straşnică. Groaznic! Mă gîndeam că acum o să-l topească cu totul, că zăpada n-avea să mai ţină nici măcar o zi, darmite două. Stătui trează toată noaptea, jeluindu-mă. Cine m-a văzut va fi zis că nu-s în toate minţile. În zori, de cum începu lumea să se mişte prin casă, am ieşit să scol o proastă de slugă, dar ea nicidecum nu voia să se trezească. M-am mîniat foc şi-am trimis-o pe alta care era deja în picioare.

– Zăpadă mai e, mi-a spus ea, întorcîndu-se, aşa cam cît o perniţă rotundă. Omul cela o păzeşte straşnic. Nu-s copii pe-acolo s-o calce. Omul zicea că acum nu mai are decît o zi de păzit şi-apoi o să-l răsplătească Măria sa.

Ce bucurie pe mine! Mă gîndeam la versurile ce le voi scrie şi la sipetul în care voi pune zăpada s-o trimit Măriei sale şi nu mai puteam de nerăbdare.

În ziua următoare, m-am sculat de cu noapte, am luat un sipet şi-am chemat slujnica:

– Să te duci acum să strîngi zăpada, cîtă mai e albă. Zăpada murdară de deasupra s-o arunci.

Slujnica se întoarse foarte curînd, dar sipetul din mînă era gol.

– Dar repede a mai pierit toată zăpada! zise ea.

Eram zdrobită. Şi ce versuri frumoase scrisesem! Şi cum mă bucurasem că vor trece din gură-n gură! Acum nu mai aveau nici un preţ. Cum se poate una ca asta? Doar ieri mai era atîta zăpadă! Să se fi topit peste noapte? Simţeam că mă părăsesc puterile. Slujnica se repezi să-mi povestească:

– Omul spunea că pînă-n noapte mai era zăpadă destulă şi el nu se-ndoia că va primi răsplata. Îşi tot frîngea mîinile de supărare.

Apăru un sol de la palat. Împărăteasa îmi scria: „Mai e zăpadă azi?" Eram ruşinată şi amărîtă, totuşi spusei solului:

– Toţi au crezut că nu va ţine nici pînă de Anul Nou. Socot că tot eu am dat răspunsul cel mai bun, fiindcă zăpada a stat pînă-n noaptea trecută. Ar fi fost prea de tot să ţină tocmai pînă azi. Dar am eu o bănuială, că a-mprăştiat-o cineva azi-noapte, de necaz.

Apoi, în douăzeci ale lunii, mă dusei la palat. De cum am intrat, i-am vorbit Măriei sale de movila de zăpadă. I-am povestit cum s-a înapoiat slujnica de îndată, cu capacul sipetului în mînă, cîntînd ca bonzii „Aruncat-am trupul meu...", cum m-am necăjit, căci avusesem de gînd să pun zăpada în sipet, iar alături o poezie scrisă pe-o foaie albă.

Auzindu-mă, Măria sa începu să rîdă. Ba chiar toate doamnele din jurul ei rîdeau. Apoi îmi spuse:

– Amarnică pedeapsă am să ispăşesc pentru ce-am stricat, căci văd că prea ai pus-o la inimă. Să spun drept, în seara lui paisprezece am trimis slugi să ia zăpada s-o arunce. Chiar aşa.

Mi-a plăcut că ai bănuit ceva. Şi omul acela se rugase de slujitorii mei cu mîinile împreunate, dar ei i-au spus că-i poruncă şi, dacă suflă vreo vorbă, au să-i dărîme cocioaba. Zăpada au aruncat-o peste zidul dinspre straja de stînga. Cică era vîrtoasă şi destul de multă. Ar fi ţinut fără-ndoială pînă-n douăzeci. Ba poate, mai ştii, apuca întîia ninsoare din iarna viitoare. Chiar împăratul auzise de prinsoarea noastră şi zicea că nu-i lucru uşor. Ei, şi-acum, spune-ne poezia. De vreme ce ştii cum s-a-ntîmplat, prinsoarea e ca şi cîştigată.

Mă rugă Măria sa, mă rugară şi doamnele, dar prea eram dezamăgită. Cum să le mai spun versurile după ce auzisem ce-am auzit?

Înălţimea sa împăratul, care era de faţă, se întoarse către mine:

– Să spun drept, ani întregi te-am socotit o femeie ca toate celelalte, dar acum văd că eşti deosebită.

Numai că pe mine mă podideau lacrimile de-atîta amărăciune.

– Vai mie, ce nedreaptă e lumea asta! Zăpada ce-a mai căzut pe urmă a pus Măria sa de-au măturat-o, zicînd că e nepotrivită.

– Pesemne, nu voia să te lase să cîştigi prinsoarea, grăi împăratul şi începu să rîdă.

88. Lucruri pline de măreţie

Brocartul de China.

O sabie cu mînerul incrustat.

Nervurile lemnului într-o statuie a lui Buddha.

Ramuri lungi de glicină, cu flori liliachii-întunecate, împreunate cu crengi de pin.

Şambelanii de-al şaselea rang: căci dînşii poartă straie verzui, ceea ce nu e îngăduit nici măcar prinţilor. Ce mîndri sînt, cu mantia aruncată într-o doară pe umeri! Cîtă vreme au slujit la curteni de-al patrulea ori de-al cincilea rang nu se uita nimeni la ei, căci se trag din familii de rînd. Dar cît sînt de măreţi cînd

ajung şambelani! Poartă poruncile împăratului, aduc castanele dulci la ospeţe[1]. Cînd vezi cum îi cinsteşte atunci stăpînul casei, îţi vine să crezi că sînt fapturi coborîte din ceruri.

Splendidă e prinţesa ce urmează să fie împărătească, chiar dacă încă i se spune „domniţă". Cînd soseşte la dînsa cîte-un sol cu o scrisoare din partea împăratului, ea îi strecoară întîi o perniţă pe sub paravan şi-l poftеşte să şadă. Iar solul, cînd se-ntinde să primească scrisoarea, rămîne cu privirile aţintite la deschizătura superbă a mînecii domniţei, căci asemenea priveliştе nu-i e dat oricînd să vadă.

Arătoşi sînt străjerii palatului, cînd îşi potrivesc în jurul lor mînecile înfoiate şi largi. Gazda le toarnă în cupe vinul, poftindu-i să bea, dar ei par atît de mîndri!

Un şambelan poate umbla cot la cot cu tinerii din casele mari, la care înainte n-ar fi cutezat să ridice ochii. Dar, de cînd i se îngăduie să se-arate în faţa împăratului, e o persoană demnă de invidiat. Dînsul freacă bastonaşul de tuş cînd împăratul vrea să scrie ceva, dînsul ţine evantaiul Măriei sale. Nu stă în slujbă mai mult de trei-patru ani şi în timpul acela nici măcar nu se-mbracă în straie alese, cînd stă faţă-n faţă cu demnitarii cei mai de vază. Dar cînd se apropie vremea să părăsească palatul, atît e de amărît, de parc-ar fi să-şi ia rămas-bun de la viaţă, nu alta. Cum se mai repede să primească ultimele favoruri de la împărat! Pe vremuri, şambelanii începeau să se tînguiască cu un an înainte de a ieşi din slujbă, dar în ziua de astăzi se-ngrijesc dinainte de postul următor.

Nu-i nevoie să spun ce persoană aleasă e un înţelept luminat. Oricît ar fi de urît la faţă, oricît de neînsemnată i-ar fi obîrşia, dînsul e mereu în preajma Măriilor lor prea înalte, care-i cer sfatul în toate împrejurările, şi-i va fi împăratului dascăl întru ale scrisului. Iată o îndeletnicire aleasă şi demnă de invidiat.

Iar apoi, de cîte ori aşterne pe hîrtie o rugăciune pentru împărat sau un cuvînt înaintea unui poem, e mult lăudat de toată lumea. Ferice de dînsul!

---

[1] Castane dulci trimitea împăratul miniştrilor de curînd numiţi în slujbă.

Nu mai spun ce splendid e un bonz care are har.

Alaiul Măriei sale împărăteasa, cînd iese ziua din palat, e superb. La fel şi alaiul celui dintîi între oameni[1].

Apoi pelerinajul la templul din Kasuga.

Ţesăturile de culoarea strugurelui copt sînt splendide.

O grădină întinsă, sub un strat gros de ninsoare.

Florile, mătasea, hîrtia de culoare liliachie sînt splendide. Între florile liliachii, numai stînjenelul îmi displace niţel. Iar veşmintele în care-şi fac straja de noapte şambelanii de-al şaselea rang sînt frumoase fiindcă-s liliachii.

89. Lucruri gingaşe

Curteanul tinerel, subţire la mijloc şi chipeş, în veşmînt de ceremonie.

O copilă frumoasă, îmbrăcată fără căutare, într-o fustă largă simplă şi-o hăinuţă pe deasupra. La mîneci şi-a prins toiegele aducătoare de noroc şi bocceluţe cu ierburi de leac, de care atîrnă fire lungi de mătase. Şade lîngă rezemătoare, ascunzîndu-şi faţa după evantai. Un caieţel din hîrtie palidă.

Un bileţel verde, gingaş, prins de-o crenguţă de salcie cu mîţişori.

Evantaiele cu trei braţe. (Dacă au cinci, prea se-ngroaşă la mijloc.)

O casă, nici prea nouă, nici prea veche, cu acoperişul din scoarţă de tuia, împodobit frumos cu frunze lungi de stînjenei.

Sub storul de bambus verzui, o perdea lucioasă, cu desene care imită nervurile lemnului: vîntul îi flutură panglicile frumos.

Fire subţiri de mătase albă, împletite.

Manşeta storului, viu colorată.

Dincolo de storul de bambus, lîngă rezemătoarea cerdacului se plimbă o mîţă frumoasă, cu o plăcuţă albă prinsă de zgarda

[1] Regentul care, la majoratul împăratului, primea titlul de *kampaku*, un fel de prim-ministru. Aici, Fujiwara no Michitaka, tatăl împărătesei Sadako.

roşie din jurul gîtului. Umblă trăgînd după ea un cordon împletit în culori amestecate, cu ancoră la capăt. E tare gingaşă.

Ferice de şambelanii irişilor[1] la sărbătoarea din luna a cincea. Cu stînjenei în păr, cu panglici prinse pe umăr şi la brîu ca pentru postul cel mic (numai că nu sînt roşii), ele împart bocceluţe cu ierburi de leac prinţilor de sînge împărătesc şi marilor nobili, care stau înşiraţi în rînd şi, cum le primesc, le prind la brîu, apoi fac plecăciuni ceremonioase, după datină. Splendid!

O scrisoare pe hîrtie liliachie, frumos împăturită, prinsă de-o crenguţă de glicină cu ciorchini lungi.

Drăgălaşi sînt şi „domnişorii postului mic"![2]

90.

Pentru dansurile *gosechi*, împărăteasa însăşi alegea dănţuitoarele şi pe cele douăsprezece copile care le însoţeau în alai. Cineva i-a spus că ar fi nepotrivit să trimită în alai doamne de pe la alte palate, şi-atunci Măria sa a ales zece din doamnele sale şi pe deasupra încă două surori, dintre care una era în slujba împărătesei maice, iar cealaltă slujea la palatul Shigeisa...

În ajunul zilei dragonului[3], a pus împărăteasa de le-a îmbrăcat pe toate în jachete de China şi rochii lungi cu desene albastre. Nici doamnele n-au ştiut dinainte de asta, iar curtenilor cu atît mai mult li s-a ascuns cum vor fi îmbrăcate, ci numai la lăsatul serii, cînd începură cu toţii să se gătească, li s-au adus copilelor veşmintele acelea. Fetele arătau minunat, cu panglicile lor roşii

---

[1] Doamne alese din suita împărătesei, care la sărbătoarea irişilor din luna a cincea împărţeau bocceluţe cu ierburi de leac şi rădăcini de irişi curtenilor de rang înalt.

[2] Tinerii nobili aleşi pentru ceremoniile sărbătorii shintō *Nuname matsuri* din luna a unsprezecea trebuiau să ţină un post special, pentru a se curăţa de păcate, de unde numele de „domnişori ai postului mic".

[3] Japonezii numărau zilele din interiorul unei luni, slujindu-se de două serii paralele de 10, respectiv 12 termeni. A doua serie era a animalelor: şobolan, bou, tigru, iepure, dragon, şarpe, cal, berbec, maimuţă, pasăre, cîine şi mistreţ.

lungi, măiestru înnodate, cu veşmintele albe împodobite cu desene albastre, ce le purtau deasupra jachetelor de China, strălucitoare de-ţi luau ochii. Dar mai mîndre erau copilele dănţuitoare!

După ce trecu alaiul lor, pînă la ultimele slugi, curtenii şi înalţii demnitari, uimiţi de frumuseţea lor, le dădură numele de „doamnele postului mic". Iar „domnişorii postului mic" ieşiră să stea la taifas cu ele. Împărăteasa grăi:

– Dacă se strică odaia fetelor încă pe zi, cu pregătirile, le poate vedea oricine de-afară. Aşa ceva nu se cuvine. Mai bine să se lase totul aşa cum e, pînă la noapte!

Aşa făcură, iar copilele n-au mai trebuit să se sfiască. Săltară numai perdelele şi le legară şi-atunci le ieşiră la iveală dedesubt poalele veşmintelor.

Doamnei Kohyōe i se deznodase panglica roşie şi cerea să i-o lege cineva. Căpitanul Sanekata sări îndată şi, apropiindu-se de dînsa, recită cu un glas plin de înţelesuri:

E gheaţă peste apa
Izvorului de munte.
Să trag nădejde oare
Că se topeşte încă?[1]

Dumneaei poate se sfia, că era multă lume de faţă, şi nu i-a dat nici un răspuns. Cît despre celelalte doamne care şedeau alături, lăsară să le scape prilejul. Nici una nu scoase o vorbă. Atunci, un slujbaş al împărătesei, care stătea ascuns după perdea şi trăgea cu urechea, văzînd că trece vremea şi nu răspunde nimeni, intră să ne-mboldească, întrebînd în şoaptă de ce tăcem aşa. Între mine şi Kohyōe şedeau patru doamne, aşa că, chiar de mi-ar fi venit în gînd ceva, n-aveam cum să vorbesc. Mai ales că Sanekata era vestit pentru versurile lui şi poezia de adineauri nu era de dispreţuit. E tare rău să te sfieşti aşa! Un poet adevărat nu se poartă astfel, ci vorbeşte îndată, chiar dacă nu-i vine în minte un răspuns strălucit.

[1] Poezia se bazează pe două omonimii: *himo* – „gheaţă", dar şi „cordon", „panglică"; *toku* – „a se topi", dar şi „a se dezlega".

Şi-apoi mai era şi slujbaşul acela, care ne dădea cu tifla şi se tot foia în jurul nostru! Ce ruşine!

Pînă la urmă, o pusei pe Ben no Omoto să recite:

Gheaţa pe apă
E subţire ca spuma
Şi prima rază de soare
O va topi îndată.

Dar ea se pierdu cu totul, nu era în stare să scoată o vorbă. Sanekata ciuli urechea şi întrebă:

– Cum zici? Cum zici?

Dumneaei mai îngăimă ceva, îşi drese glasul şi, cînd credea c-o să recite mai frumos, i se opri vorba-n gît. Ce bine că nimeni nu băga în seamă fîstîceala mea!

Cînd a fost să le însoţim pe dănţuitoare la palat, cîteva din doamne se codiră, dar Măria sa porunci să venim toate. Nu mi-a mai plăcut ca-n alte daţi, că prea era multă lume şi îmbulzeală.

Între dănţuitoare era fiica lui Sukemasa, mai-marele grajdurilor împărăteşti, şi a celei de-a patra prinţese, sora mică a prinţului Somedono. Copila avea doisprezece ani şi era tare drăgălaşă. Chiar şi în seara din urmă rămase netulburată. Alaiul trecu dinspre Jijū prin faţa pridvorului de răsărit al palatului Seiryō, apoi se perindă, cu dănţuitoarele în frunte, pe dinaintea cămărilor doamnelor. A fost nespus de frumos.

91.

Chipeş e tînărul care trece pe drum, cu panglica lui lată ce atîrnă la mînerul sabiei încinse la brîu!

92.

E frumos la palat în vremea dansurilor *gosechi;* chiar dacă treci numai din întîmplare pe-aproape, te farmecă.

Fetele în slujba împărătesei își prind în păr panglici de mătase în toate culorile, ca în zilele de post, și sînt tare drăgălașe. Le vezi de departe cum trec peste puntea arcuită de lîngă palatul Seiryō, iar panglicile din părul lor, prinse în fel și chip, strălucesc în toate nuanțele liliachii.

Copilele palatului și slujnicele caselor de seamă se veselesc ca la sărbătorile mari și au de ce. Bărbații care-au primit de curînd ranguri înalte se preumblă (printre ele) purtînd în coșulețe de răchită indigo sălbatic și mușchi verde. Îmi place să mă uit la ei. Curtenii, cu mantia aruncată într-o doară pe-un umăr, cîntă bătînd tactul cu evantaiele ori cu ce le cade în mînă:

La numirile slujbașilor
Sosesc solii valuri-valuri.

Apoi se perindă prin fața cămărilor noastre, e minunat, căci oricît ne-am obișnuit cu dînșii, tot ne bate inima mai tare. Și tresărim speriate de cîte ori slobod cîte-un hohot de rîs toți bărbații împreună.

Mătăsurile lucioase purtate de șambelanii care conduc ceremoniile ne iau ochii mai mult ca orice. Așezăm pernițe în fața paravanelor noastre, iar dacă nici unul dintre ei nu se oprește să se-așeze, atunci vorbim despre doamnele care intră ori ies și le criticăm veșmintele. În zilele acelea nu ne stă capul decît la sărbătoare; în afară de aceasta nimic nu mai are preț.

În noaptea baldachinului[1], șambelanii maeștri de ceremonii stăteau proțap în ușă și nu lăsau pe nimeni să intre, în afară de copilele din alai și de dănțuitoare. Erau de-a dreptul urîcioși.

Curtenii se tocmeau „măcar pe mine să mă lăsați!", dar ei le-o-ntorceau scurt că s-ar supăra ceilalți și nici nu stăteau de vorbă.

În vremea aceasta, vreo douăzeci de doamne de-ale împărătesei veniră buluc, împinseră ușa la o parte și intrară cu

[1] În ultima seară dinaintea dansurilor propriu-zise avea loc repetiția în fața baldachinului împăratului.

hărmălaie înăuntru, de nu mai avură şambelanii ce le face. Să-i fi văzut cum săreau în sus, uluiţi – ce năravuri, ce lume fără obraz – dar degeaba. În urma doamnelor îşi făcea drum tot alaiul, şi şambelanii stăteau şi se uitau cu furie neputincioasă. Împăratul, care era de faţă, văzu tot şi făcu mare haz.

Noaptea aceea a dănţuitoarelor fu minunată. Obrazurile lor întoarse spre lumina opaiţelor erau atît de gingaşe!

93.

Se zvonise că împăratul se îndrepta spre odăile împărătesei, aducînd cu el lăuta ce se chema Mumyō, ca să-i încerce strunele. Dar cînd ajunserăm acolo, văzurăm că nu cînta nimeni. O doamnă îşi trecu degetele peste strune, întrebînd ce nume are lăuta aceea. Îi răspunse împărăteasa:

– E un lucru lipsit de preţ, căci nici nume n-are[1].

Era minunată stăpîna noastră.

Doamna palatului Shigeisa, aflîndu-se în vizită, pomeni dintr-una-ntr-alta că are acasă un nai de trestie fără pereche de frumos, moştenit de la răposatul tată al Domniei sale. Dar marele preot Ryūen[2] o auzi şi se rugă de dînsa:

– Dă-i-o lui Ryūen! Eu am acasă o harfă minunată, pe care am să ţi-o dau în schimb.

Dar dînsa parcă nici nu-l auzea, căci vorbi mai departe despre altele. El, gîndind că va căpăta un răspuns, o mai rugă de cîteva ori aşa, pînă cînd împărăteasa, văzînd-o că tace, grăi în locul ei:

– Cred că naiul acela se cheamă Inakaegi[3].

Bine zis. Numai că Ryūen nu pricepu nimic şi se supără. Lucrurile acestea se petreceau în vremea cînd Măria sa locuia

---

[1] *Mumyō*, „fără nume".

[2] Preot budist cu rang mare (un fel de episcop), frate al împărătesei şi al prinţesei Shigeisa.

[3] „Nu-l schimb".

în casele cancelariilor. Împăratul avea într-adevăr un nai cu numele Inakaegi.

Instrumentele împărăteşti, fie ele ţitere, fluiere ori altceva, aveau toate nume ciudate: Genjō, Bokuba, Ide, Ikyō, Mumyō şi aşa mai departe. Ţiterele se chemau Kuchime, Shiogama, Futanuki, Suirō, Kojuirō, Uda no hōshi, Kugiuchi, Hafutatsu şi cîte altele, pe care nici nu le mai ţin minte. Tadanobu a spus odată:

– Sînt demne de ţinut pe poliţa de onoare în palatul Giyō.

94.

În faţa storurilor împărătesei se strînseră odată curtenii şi cîntară toată ziua din ţiteră şi fluier. Către seară s-au adus opaiţele şi, cum storurile nu erau lăsate, iar uşile toate deschise, se vedea de-afară pînă-n fundul odăilor. Împărăteasa ţinea lăuta pe genunchi. Nu sînt cuvinte în lume să spună frumuseţea veşmîntului roşu ce-l purta peste rîndurile de cămăşi frumos netezite. Mînecile largi se revărsau peste lemnul lucios şi întunecat al lăutei. Şi, cum îşi rezema fruntea ei albă pe gîtul întunecat al lăutei, împărăteasa noastră n-avea seamăn pe lume.

M-am apropiat de o doamnă care şedea aproape de dînsa şi i-am spus:

– Cea care-şi ascundea obrazul pe jumătate n-a fost nici pe departe atît de frumoasă[1], căci era fără-ndoială o femeie de rînd.

Doamna îşi făcu loc pînă la Măria sa şi-i spuse cuvintele mele.

Împărăteasa zîmbi:

– Ştii despre ce grăieşti?

[1] Aluzie la o poezie chinezească (de Po-Chii-i), în care apare femeia cu obrazul ascuns pe jumătate de-o lăută.

Aceea se întoarse la mine să-mi spună întrebarea. Eram încîntată.

95. Lucruri care te scot din sărite

Trimit cuiva o poezie ori un bilețel de răspuns și pe urmă îmi vine-n minte că am scris greșit un cuvînt.

Ori cos ceva în grabă și mă bucur că am sfîrșit, apoi trag firul și – poftim – uitasem să-l înnod la capăt.

Sau cos o bucată de-a-ndoaselea.

Pe cînd stătea Măria sa în palatul de miazăzi, primirăm într-o zi o poruncă:

– E lucru grabnic, ni se spuse. Adunați-vă toate, să nu lipsească nici una, și coaseți veșmîntul acesta, să-l gătați pînă nu trece ceasul![1]

Ne așezarăm în șir de-a lungul laturii de miazăzi a odăii, luarăm fiecare în mînă o bucată de veșmînt și ne grăbirăm să coasem cît mai repede, fără să luăm seama una la cealaltă. Coseam fără oprire, ca apucatele. Doica Myōbu termină cea dintîi și îndată puse lucrul deoparte. Ea avusese de prins laolaltă umerii hainei; numai că în grabă pusese una din bucăți pe dos. Cînd să îmbinăm veșmîntul, iată că nu se potrivea deloc. Celelalte o îndemnară rîzînd:

– Hai, îndreaptă repede ce-ai stricat!

Dar ea:

– Cine a cusut de-a-ndoaselea? Puteți să-mi spuneți? Dacă ar fi mătase cu desen, am vedea îndată care a pus-o de-a-ndoaselea, dar fiind într-o culoare nu știe nimeni care-i fața și care dosul. Așa că cine s-o îndrepte? Ba să poftească cele care nu și-au terminat încă bucata.

Așa grăi doica și nu voi să asculte de nimeni. Doamnele Sen Shōnagon și Chūnagon n-avură încotro, luară bucata în mînă și

[1] Un ceas japonez era cam cît două europene.

începură s-o îndrepte, pe cînd doica stătea la o parte şi se uita la dînsele. Frumos le-a mai îmbrobodit!

Am sădit în grădină tufe frumoase de *hagi* şi *susuki*, dar cînd să mă uit la ele, văd un om cu o lădiţă şi un hîrleţ: omul sapă ce sapă, scoate tufele şi pleacă cu ele. Şi să nu te-nfurii cînd vezi aşa ceva! Dacă eşti prea cumsecade şi-i spui să-ţi lase florile, el răspunde obraznic că a luat numai cîteva şi-şi vede de drum. Ce ciudă mi-e!

Sau: în casa unui guvernator de provincie vine un slujitor de la o casă mare şi-şi îngăduie vorbe necuviincioase, zicînd în sinea lui: „ce dacă, ce poate face?" Tare-i nesuferit!

Am de gînd să citesc o scrisoare şi deodată vine cineva de mi-o smulge din mînă şi coboară cu ea în grădină s-o deschidă. Mă scoate din sărite. M-aş lua după el, dar trebuie să mă opresc la marginea paravanului. Şi în timp ce mă uit de-acolo, neputincioasă, simt că-mi vine să sar la el, nu alta.

96. Lucruri de ruşine

Iată o persoană care nu e în stare nici măcar să-şi acordeze lăuta, dar în schimb zdrăngăne mereu cît poate de tare.

Stau de vorbă cu un oaspete şi între timp îi aud pe-ai casei cum pălăvrăgesc netulburaţi în odaia de-alături. N-am cum să-i opresc, deşi ştiu că oaspetele aude tot.

S-a-mbătat ibovnicul şi uite cum îţi spune întruna acelaşi lucru. Darmite cînd bîrfeşti pe cineva, fără să ştii că te-aude! Chiar dacă nu-i decît o slugă, tot e ruşinos.

Cînd călătoresc, nu-mi place să se-amestece slugile mele cu ale altora.

Părinţii ce-şi răsfaţă întruna odrasla, care oricît ar fi de urîtă, pentru ei e o frumuseţe; şi cînd îţi vorbesc de prunc, stîlcesc cuvintele şi repetă tot ce zice acela.

În faţa unui om învăţat, un necioplit pomeneşte în gura mare numele înţelepţilor.

Unul care-şi spune în faţa altora versurile, crezînd că-s reuşite, şi mai pretinde că atîţia le-au lăudat!

97. Sperieturi

Pe cînd stai să cureţi un pieptene, îl agăţi de ceva şi se rupe.

Trăsura în care te afli se răstoarnă. Nici nu-ţi vine să crezi, părea atît de bine aşezată pe roţi! Acu parcă visezi. Ce sperietură urîtă!

Un lucru ce din bun-simţ se cădea să-l tăinuiască, dumnealui ţi-l spune în faţă, netam-nesam.

Ştiu că vine iubitul şi-l aştept cît e noaptea de lungă, stînd trează în aşternut. Către dimineaţă, uit o clipă şi aţipesc. Cra-craa! – croncăne deodată un corb, undeva pe-aproape. Sar din somn: s-a făcut zi. Ce groaznic!

A luat scrisoarea pe care nu trebuia s-o vadă şi-o citeşte în grădină.

O persoană care habar n-are despre ce vorbeşte, căci n-a văzut nimic din tot ce zice, pălăvrăgeşte de nu-i chip să i te împotriveşti.

98. Lucruri întristătoare

De *gosechi* ori de sărbătoarea numelor lui Buddha[1], în loc să vină zăpadă, plouă de se-ntunecă cerul.

Tocmai de sărbători se nimereşte cîte-un post la palat[2].

Pregătirile-s în toi, abia aştept să vină ziua sărbătorii şi, deodată, dintr-o pricină oarecare, petrecerea nu se mai ţine.

---

[1] În luna a unsprezecea şi a douăsprezecea (lunile japoneze erau decalate faţă de calendarul european, Anul Nou cădea prin februarie).

[2] Posturile (zilele de retragere) erau calculate de vraci şi astrologi fără a se lua în seamă sărbătorile. Se ţineau individual, la diferite date.

Ce dezamăgit e cel care-şi cheamă prietenul să cînte împreună din ţiteră ori poate să-i arate ceva frumos, iar acela nu vine.

Un grup de domni şi doamne, toţi în slujbă la palat, pornesc împreună la plimbare ori către o mănăstire. Pe sub perdelele trăsurii se zăresc poalele veşmintelor bogate. S-au spilcuit înadins – să spunem drept, chiar cam bătător la ochi, dar ce folos, că pe drum nu-s oameni să-i vadă, nici în trăsuri, nici călare. Te cuprinde jalea. Ce necaz pe ei! De-ar fi întîlnit măcar vreo slujnică mai răsărită, care să poată povesti mai departe că i-a zărit. Nu mă mir că sînt dezamăgiţi.

99.

În timpul postului din luna a cincea, Măria sa se afla în casele cancelariilor, iar odaia cea mare, din faţa magaziei, era împodobită, de arăta cu totul altfel ca de obicei.

Din întîi ale lunii avuseserăm parte tot de vreme rea, cu cer acoperit, ca de ploaie. Ne omora plictisul.

„Ce-ar fi să mergem să ascultăm cucul?" am spus eu într-o zi.

Au sărit îndată toate: „vin şi eu, vin şi eu". Căci nu departe de Kamo e un loc – nu mai ştiu cum îi zice, nu e Tanabata, are un nume urît – şi în locul acela cîntă cucul. Deşi unii spun că nu e cuc, ci sînt numai greieri. Oricum, am hotărît să mergem şi-n zorii zilei de cinci deterăm poruncă să tragă trăsura ca să ieşim pe poarta dinspre miazănoapte, unde n-o să ne bage nimeni în seamă pe-o vreme atît de ploioasă. Veni trăsura, dar cînd să urcăm, nu încăpeam decît patru. Celelalte încercară să mai cheme o trăsură, dar împărăteasa nu le îngădui, aşa că noi pornirăm fără să ne mai pese de ele. Trecurăm pe lîngă „cîmpul cailor", unde era forfotă multă.

Întrebînd, aflarăm că se-ntrec călăreţii în tragerea cu arcul.

Furăm poftite să privim şi noi la jocuri şi oprirăm trăsura. Cineva spuse:

– Căpitanii de dreapta şi de stînga sînt toţi aici.

Dar nu se vedea nici unul, erau numai niște curteni de-al șaselea rang care se foiau de colo-colo.

– Zău că nu-i nimic de văzut aici. Hai să mergem, hotărîrăm noi.

Merserăm înainte, cale lungă. Drumul era frumos și ne aducea aminte de petrecerile de la Kamo.

Prin locurile acelea, avea o casă Domnia sa Akinobu[1]. Hai să trecem pe la dînsul! Oprirăm în fața casei și ne dădurăm jos din trăsură.

Casa era simplă, ca la țară, cu cai zugrăviți pe uși, cu paravane din împletitură de bambus și storuri de trestie. Toate aminteau parcă înadins de vremuri trecute. Odăile erau sărăcăcioase, înșirate una după alta, ca niște coridoare înguste, dar totuși parcă aveau un farmec al lor. Și, într-adevăr, aici te asurzea cîntecul cucilor. Măria sa, vai, nu era de față să-l asculte! Cît despre doamnele rămase la palat, care atît și-au dorit să ne-nsoțească...

– Cînd vii într-un loc nou, se cuvine să cunoști obiceiurile oamenilor, spuse gazda.

Și puse să se-aducă ceva care se cheamă snopi de orez. Se arătară cîteva slujnice curățele și niște fete din vecini. Vreo cinci-șase dintre ele începură să bată orezul, pe cînd alte două învîrteau o mașinărie cum n-am văzut pînă atunci și cîntau tot timpul, lucrînd. Le priveam înveselite. Uitarăm să mai compunem versurile despre cîntecul cucului.

Apoi ni se aduseră bucate, pe niște măsuțe joase ca acelea zugrăvite în picturile chinezești. Văzînd că nu le prea luăm în seamă, gazda ne pofti:

– E o gustare umilă, ca la țară. Prin părțile noastre, cînd oaspetelui nu-i place, trimite gazda la cuhnie după alte bucate. Dar Domniile voastre nu fac așa.

Și iar ne îmboldi să luăm.

---

[1] Un unchi al împărătesei, pe linie maternă (ceea ce explică lipsa de respect cu care îl tratează doamnele).

– Mlădițele cele proaspete de ferigă eu le-am cules, cu mîna mea!

Noi am pufnit în rîs.

– Cum vine asta, să şedem aici în rînd cu slujnicele?

– Ei, atunci am să pun să strîngă masa. Înțeleg că Domniile voastre au altfel de obiceiuri pe la curte.

Pe cînd slugile se foiau în jurul nostru, strîngînd de pe mese, veni un om de-afară să ne spună că vine ploaia, aşa că urcarăm degrabă în trăsură, deşi eu le-am spus că ar fi timpul să ne scriem versurile despre cuc. Dar celelalte voiau să le facem pe drum, mai încolo.

Am rupt în cale ramuri lungi de *u no hana* acoperite de flori albe şi le-am înfipt pretutindeni, în împletitura storurilor şi în părți, parcă erau o mantie albă ce acoperea trăsura cu totul. Ba şi boii erau înconjurați de ramuri înflorite, înfipte de-a lungul oiştei ca nişte garduri vii. Copiii de casă ce-i aveam cu noi se apucară să înfigă crenguțe pretutindeni, pe unde mai găseau un locşor liber. Nu mai conteneau din rîs:

– Uite, aici mai lipseşte una! Şi-aici! pînă ce umplură trăsura.

Nădăjduiam că are să ne vadă multă lume, dar din păcate nu ne-au ieşit în cale decît un bonz prăpădit şi o slugă de care nici nu face să mai pomenesc. Cu părere de rău ne apropiam de palat.

– Ar fi păcat să ne întoarcem aşa, zise una din noi. Hai să ne arătăm cuiva, să poată povesti mai departe despre trăsura noastră!

Cînd ajunserăm la palatul de pe aleea întîi, puserăm să oprească şi trimiserăm o slugă să întrebe dacă-i acasă Domnia sa Kiminobu, căci venim dintr-un loc unde am ascultat cîntecul cucului şi sîntem în drum spre palat. Un fecior ieşi să ne spună că stăpînul său vine îndată. Să poftească doamnele să mai aştepte o clipă.

Kiminobu era în odaia slujbaşilor şi-şi trăgea şalvarii.

Dar noi nu voirăm nicicum să aşteptăm. Mînarăm trăsura în goană pînă aproape de poarta Tsuki şi acolo ne ajunse din urmă Domnia sa Kiminobu, strigînd după noi:

– Staţi oleacă! Staţi oleacă!

Nu ştiu cînd a avut vreme să se-mbrace, brîul şi-l legase pe drum şi-n urma lui alergau vreo patru oameni descălţaţi. Puserăm vizitiul să mîne mai repede şi ajunserăm astfel pînă-n poarta palatului. Sosi şi Kiminobu. Îşi pierduse suflarea şi gîfîia, dar cînd se uită mai bine la trăsura noastră îl pufni un rîs grozav.

– Aoleo, păi să fie asta trăsură de oameni? Ia ieşiţi, să vă văd! Hai, daţi-vă jos şi vă arătaţi la faţă!

Rîdeau cu poftă şi slujitorii lui Kiminobu, iar dînsul ne iscodi:

– Dară versurile? S-auzim versurile!

Pe cînd răspundeam că pe acelea le vom arăta întîi Măriei sale, se puse de-a binelea pe ploaie.

– Ce naiba, n-are poarta asta un acoperiş ca toate porţile? se jelui Kiminobu. Ce nenorocire, pe-o zi ca asta! Cum să mă-ntorc eu acasă? Am alergat să vă ajung din urmă şi nici nu m-am gîndit că mă vede lumea aşa. Iar acum, pas de te mai întoarce acasă. Vai de mine!

– Atunci, poftească de intră cu noi la palat.

– Cum să intru aşa, cu tichia asta pe cap?

L-am sfătuit să trimită un om după straiele de ceremonie. Dar, cum ploaia se-nteţea şi cum oamenii noştri erau descoperiţi, traseră în grabă trăsura înăuntru. Iar lui Kiminobu i se aduse de-acasă o umbrelă. Îl priveam cum se depărtează încet şi parcă în silă, întorcînd mereu capul. Ţinea în mînă o crenguţă de *u no hana*.

Apoi, cînd ne înfăţişarăm, Măria sa binevoi să-ntrebe cum a fost. Celelalte doamne ne purtau pică şi erau bosumflate. Dar cînd le povestirăm cum a alergat dumnealui Kiminobu pe drumul mare după noi, pufniră şi ele în rîs.

– Ei bine, s-auzim versurile, ne-ndemnă Măria sa.

Î-am spus că aşa şi pe dincolo, adevărul e că n-aveam nici un vers.

– Foarte rău, grăi împărăteasa. Acum, dacă vă-ntreabă curtenii, ce-o să le spuneţi, că n-aveţi nimic? În locul acela unde-aţi stat să ascultaţi cucul, se cădea să scrieţi ceva. Numai că voi aţi

făcut înadins fasoane. O să scrieţi acum, pe loc. Mi-e neplăcut să mai spun o dată.

Avea dreptate şi ne simţeam ruşinate. Dar, pe cînd ne sfătuiam noi cum să scriem, sosi o scrisoare de la Kiminobu: o hîrtie galbenă, prinsă de-o crenguţă de *u no hana*, chiar de aceeaşi crenguţă. Nu mai ţin minte versurile. Hotărîrăm să-i răspundem lui întîi. Am trimis după călimara mea, dar Măria sa îmi întinse uneltele de scris împărăteşti, puse şi-o foaie nouă în sipet şi mă-ndemnă să răspund.

– Să scrie doamna Saisho!

Dar nu, dumneaei se-ntoarse către mine. Numai că tocmai atunci se-ntunecă cerul de tot şi se porni o ploaie straşnică, cu fulgere şi tunete grozave. De spaimă, lăsarăm totul baltă şi dădurăm zor să tragem storurile zăbrelite.

Se făcuse foarte tîrziu cînd se mai potoli niţel ploaia. Era întuneric de-a binelea. Tocmai ne pregăteam să scriem răspunsul acela, cînd sosiră o mulţime de demnitari, ca să schimbe o vorbă cu noi despre furtună. Ieşirăm să-i primim în partea de apus a palatului şi, stînd la poveşti cu dînşii, uitarăm de scrisoare. Cînd ne-am întors, doamnele mi-au spus că n-are decît să răspundă cea care a primit scrisoarea şi gata. Ei bine, ziua aceea cred că n-o lăsaseră zeii pentru poezie! Aşa că am lăsat-o baltă, glumind:

– Cred că e mai bine să nu mai pomenim deloc de plimbarea noastră.

Dar Măria sa spuse supărată:

– Cum se poate, nici măcar acum nu vă vine nimic în minte?!Pesemne că v-aţi pus în gînd să tăceţi.

Îi stătea bine mîniată.

– Socot, Măria ta, că nu mai avem nici o plăcere acum, răspunsei eu.

– Oare atît de greu să fie? mai spuse Măria sa, apoi nu mai vorbirăm despre asta.

Trecură două zile de la acea întîmplare şi vorbeam iar de plimbarea noastră. Doamna Saisho îşi aminti:

– Cum a spus, că a cules chiar cu mîna lui mlădiţele de ferigă?

Împărăteasa, auzindu-ne, rîse:
– Vasăzică de asta vă aduceți aminte!
Și, luînd de pe jos o foaie rătăcită, așternu pe ea:

Își amintește cu jind
De frunza de ferigă.

Apoi porunci să le-adăugăm o strofă de început[1].
Foarte înveselită, am mîzgălit pe aceeași hîrtie:

Dar a uitat de tot
De glasul cucului,
Pentru care pornise de-acasă.

I-am întins Măriei sale versurile.
– Ei bine, asta e curată îndrăzneală! zîmbi împărăteasa. Mai și pomenești de cîntecul cucului!
Mă simțeam rușinată, dar i-am răspuns totuși:
– De ce nu, Măria ta? Eu una știu că nu mai scriu astfel de versuri. M-am gîndit la asta. De cîte ori e nevoie de cîte o poezie, mie mi se poruncește s-o scriu. Cred că așa n-am să mai pot rămîne în slujba Măriei tale. Nici măcar nu sînt în stare să număr silabele[2], dar sînt silită să fac versuri: primăvara să scriu despre iarnă, toamna, despre pruni înfloriți. Sînt urmașa unor oameni care au fost într-adevăr poeți și, cînd îmi reușește cîte un vers, lumea spune: „Dintre toate versurile de azi, ale ei sînt cele mai bune. Nu-i de mirare, cu așa strămoși!"[3] Mă-ncîntă, firește, vorbele acestea, dar eu știu că n-am har. De ce să mă-nghesui

[1] La cele două versuri ale împărătesei (în japoneză de cîte 7 silabe), doamna Sei trebuia să răspundă printr-o introducere de 3 versuri (5-7-5), pentru a obține o poezie întreagă, după schema: 5-7-5-7-7. Acest mod de a completa versurile cuiva era un joc de societate foarte răspîndit.

[2] Sei Shōnagon se referă la numărul fix de silabe pe care fiecare vers trebuia să-l aibă într-o poezie.

[3] Doamna Shōnagon este (probabil) fiica lui Kiyowara Motosuke (908-990), unul din compilatorii culegerii *Kokinshū*, descinzînd el însuși dintr-o familie de poeți.

atunci cu tot dinadinsul, să scot, mai degrabă ca alţii, vreo mîzgăleală fără preţ, despre care-mi închipui că sună a vers. Mi-aş face de ruşine înaintaşii.

Aşa am grăit eu cu bună-credinţă, iar împărăteasa mi-a zîmbit:

– Dacă-i aşa, de-acum încolo ai să faci cum pofteşti. Eu n-am să te mai îndemn să scrii versuri.

Parcă mi s-a luat o piatră de pe suflet. De-acum n-aveam să-mi mai bat capul cu versurile.

Trecu o vreme. Înălţimea sa Ministrul de Mijloc Korechika făcea pregătiri pentru „noaptea maimuţelor"[1]. Într-o seară, tîrziu, Domnia sa împărţi subiecte de poezii. Se iscă mare agitaţie şi toate doamnele se puseră pe treabă. Eu rămăsei în preajma împărătesei, vorbind despre alte lucruri. Domnia sa Korechika mă văzu şi mă luă la rost:

– De ce stai deoparte degeaba, în loc să-ţi scrii poezia? Pofteşte de-ţi ia un subiect.

– Am căpătat îngăduinţa să nu scriu versuri cînd nu-mi vine, şi-acum nu-mi mai bat capul cu poeziile.

– Auzi vorbă! Chiar aşa să fie? De ce să-ţi îngăduie împărăteasa asemenea lucru? Nemaipomenit! Mă rog, nu ştiu cum o să faci altă dată, dar azi ai să scrii!

Şi mă mai îndemnă de cîteva ori, dar eu mă făceam că nu aud.

Pe cînd se cîntăreau poemele celorlalte şi mai bune, şi mai rele, împărăteasa scrise ceva pe-un bileţel şi mi-l aruncă. Am citit:

Tocmai cea
Despre care se spune că-i urmaşa
Lui Motosuke
Să lipsească în astă-seară
La întrecerea de poezie?

[1] La fiecare şaizeci de zile se ţinea cîte o „noapte a maimuţelor" în care nu dormea nimeni, spre a nu lăsa duhurile rele să intre în casă.

Eram nespus de încîntată. Domnia sa Korechika mă auzi rîzînd şi întrebă curios: „ce e? ce e?" Eu am aşternut degrabă pe hîrtie:

Dacă n-aş fi
Tocmai urmaşa aceluia,
Eram în seara asta cea dintîi
Care-ar fi scris poemul.

Îi spusei împărătesei:

– De n-ar fi respectul ce-l datorez tatălui meu, scriam de mult o mie de poeme, chiar fără să mi se ceară.

100.

Era o noapte luminoasă pe la mijlocul celei de-a opta luni, pe cînd stătea împărăteasa la casele cancelariilor. Măria sa şedea afară în pridvor, în timp ce Ukon no Naishi ciupea corzile lăutei. Doamnele se adunaseră şi stăteau la taifas în tihnă. Din cînd în cînd le auzeam rîsetele. Eu şedeam deoparte, rezemată de-un stîlp, sub acoperişul pridvorului, tăcînd.

– De ce taci? mă-ntrebă împărăteasa. Spune-mi ceva. E atît de trist!

– Privesc luna de toamnă, am spus eu.

– Iată cel mai bun răspuns pe care-l puteai da, grăi împărăteasa.

101.

Era multă lume în jurul împărătesei – înalte feţe şi curteni o mulţime. Eu mă retrăsesem lîngă un stîlp ce mărginea odaia spre pridvor şi stăteam la poveşti cu alte doamne, cînd Măria sa îmi aruncă un bilet; îl deschisei şi înăuntru era scris: „Oare să te iubesc ori nu? Ce-i de făcut dacă nu eşti întîia între toate?" Măria

sa își amintise deci de vorbele ce le spusesem eu odată. Ziceam: „Ce rost are să fii iubită dacă nu ești întîia între toate? Mai bine să mă urască și să mă batjocorească. Să fiu a doua sau a treia în inima cuiva!"

– Decît așa, mai bine moartă. Vreau neapărat să fiu cea mai iubită.

O doamnă îmi spusese atunci:

– Păi asta-i legea carului unic![1] ceea ce le făcu pe toate să pufnească în rîs.

Primii atunci pensulă și hîrtie și-am răspuns: „între cele nouă ranguri ale Lotusului[2], mă mulțumesc cu cel din urmă loc".

– Rău faci că te dai bătută. Rămîi mai bine la spusele dintîi.

– Depinde de persoana cu care vorbesc.

– Asta chiar că-i un răspuns prost, mi-o întoarse Măria sa, spre marea mea încîntare. Cată să fii cea dintîi chiar și-n inimile celor mai puțin aleși.

102.

Într-o zi, sosi Domnia sa *chūnagon* Takaie[3] și-i arătă împărătesei un evantai, zicînd:

– Takaie a făcut rost de-un os de evantai grozav. Aș vrea să-i găsesc o hîrtie pe potrivă, căci nu pot întinde pe el o hîrtie de rînd.

Măria sa întrebă ce fel de os e acela, iar el:

– E ceva, o grozăvie! E o ramă cum n-a mai văzut lumea.

Chiar așa și este: nu s-a mai văzut așa os de evantai.

– Daca-i așa, am sărit eu, atunci nu-i os de evantai, ci de meduză!

Iar el, rîzînd:

– Tocmai asta a vrut să spună și Takaie.

---

[1] Aluzie la legea dogmei unice din scripturile budiste.

[2] Din raiul budist.

[3] Frate al împărătesei Sadako.

Povestea asta puteam s-o trec printre lucrurile care te fac să te ruşinezi[1], dar cum toată lumea îmi spune să nu las nimic pe dinafară, ce era să fac?

103.

Era în vremea ploilor, ploua şi-n ziua aceea cînd dumnealui Nobutsune se înfăţişă Măriei sale, cu o solie din partea împăratului. Ca întotdeauna, îi aşezarăm o perniţă înaintea paravanului, dar şi de data asta domnia sa o dădu la o parte şi se aşeză pe podeaua goală.

– Oare pentru cine-o fi perniţa aceea? îl întrebai eu.

Domnia sa rîse:

– Dacă îmi pun tălpile pe ea pe-o vreme ca asta, rămîn urme. La ce bun s-o murdăresc?

– Ei şi? De ce i-ar mai zice perniţă[2] dacă n-ar fi bună să-ţi aşezi tălpile pe ea?

– Nu eşti domnia ta chiar aşa de isteaţă. Dacă nu pomeneam eu de tălpi, nu ţi-ar fi venit în minte vorba asta.

Eu mă simţeam, zău, tare încîntată. I-am povestit:

– Odată, demult-demult, trăia în palatul marii împărătese o slujnică vestită care se chema Enutagi[3]. Pe vremea cînd Fujiwara no Tokigara (cel care la urmă a fost guvernator în Mino) era încă şambelan, a trecut odată prin odăile slujnicelor. „Dumneata să fii vestita Enutagi?", o luă el peste picior. „De ce nu ţi se potriveşte chipul cu numele?" Ea răspunse: „Fiindcă atunci Domnia ta ar trebui să-ţi schimbi firea după vreme"[4]. Lumea zice că aşa i-ar fi răspuns. Oricine avea de-a face cu ea se alegea cu cîte un răspuns isteţ. Pînă şi cei mai înalţi demnitari de la

---

[1] Falsă modestie. Sei Shōnagon e foarte mîndră că a dat un astfel de răspuns.

[2] *Senzoku*, „perniţă"; dar *sen* mai înseamnă şi „a spăla", iar *zoku*, „picioare". Sei Shōnagon se gîndeşte la înţelesurile din urmă.

[3] „Vărsătură de cîine".

[4] (Schimbător) „după vreme".

curte o găseau tare nostimă. Şi se pare că aşa şi era, căci poveştile despre ea au rămas pînă-n ziua de azi.

Dar Nobutsune sări:

– Păi Tokigara i-a dat răspunsul mură-n gură. Aşa şi eu, dacă-mi dai o temă, sînt în stare să compun oricîte poezii chinezeşti ori japoneze, şi încă bune!

– Oare? Atunci, hai să găsim ceva pentru domnia ta. Ai să ne scrii o poezie.

– Foarte bine, zise el. Dar de ce una singură? Am să fac o mulţime!

Împărăteasa, auzindu-l, spuse pe loc un subiect de poezie.

– Vai de mine, ce pacoste! protestă el. Eu am să mă retrag.

Şi se făcu nevăzut. Nemaipomenit!

– Are un scris oribil, spuse o doamnă, e o mîzgăleală tot ce scrie el, fie în chineză ori pe limba noastră[1], încît a ajuns de rîsul lumii. De aceea s-a făcut nevăzut.

Odată, pe cînd era mai-marele meşterilor împărăteşti, Nobutsune a desenat o unealtă oarecare şi i-a dat-o unui lucrător, scriind dedesubt: „Asta trebuie s-o faci". Dar ce scris avea! În lumea întreagă nu găseai semne ca ale lui. Cineva a adăugat dedesubt: „Dacă faci după cum e scris aici, va ieşi un lucru cu totul deosebit" şi a arătat bileţelul la curte. Ştiu că a mers din mînă-n mînă şi s-au prăpădit de rîs toţi curtenii. Iar Nobutsune s-a mîniat rău de tot.

104.

Ce minunată a fost vremea cînd s-a mutat prinţesa Shigeisa[2] la palatul prinţului moştenitor! În fiecare zi se întîmpla cîte ceva deosebit. Domnia sa veni în zece ale lunii întîi. Cu toate că pînă atunci îi scrisese adesea împărătesei, cele două surori nu se văzuseră încă. În douăzeci ale lunii a doua, primirăm vestea că

[1] Adică cu hieroglife chinezeşti ori în silabarul japonez (scriere fonetică).

[2] Fiică a lui Michitaka, soră a împărătesei Sadako, soţia prinţului moştenitor.

prințesa va veni la împărăteasă, așa că în odăile Măriei sale începură pregătirile cu mai multă rîvnă ca în alte dați. Se curăță totul lună, iar noi, doamnele, ne gătirăm cu grijă. Înalta prințesă sosi în toiul nopții (nu mai era mult pînă la ziuă). Fu condusă în odaia mare de sub acoperișul de răsărit al palatului Toka, pregătită anume pentru dînsa. Fiindcă venise tîrziu, iar a doua zi urma să rămînă acolo, noi, doamnele, stăturăm peste noapte în coridorul dinspre sala meselor.

În zori, sosiră într-o trăsură Înălțimea sa Marele Domn și înalta sa Doamnă. Toate storurile erau ridicate din vreme.

Pentru împărăteasă se așează în sala de mijloc, către miazăzi, un paravan care împărțea odaia în două, de la răsărit spre apus. Împărăteasa avea să șadă cu fața spre miazănoapte. Mai așternură o rogojină și o perniță și se aduse o vatră mică rotundă. Atît. În partea dinspre miazăzi se ațineau doamnele în număr mare, ascunse după baldachinul împărătesc.

O pieptănau, iar Măria sa mă întrebă dac-am văzut-o vreodată pe prințesă. Cînd era s-o văd? O singură dată m-am aflat în apropierea Înălțimii sale, la slujbă, la templul Sakuzen, în ziua jertfelor. Și-atunci am zărit-o o clipă din spate. Măria sa mă pofti:

– Dă-te mai încoace, așază-te în spatele meu și uită-te prin crăpătura asta dintre stîlp și paravan. Nu-i așa că-i frumoasă?

De ce mă uitam mai mult, de ce îmi părea mai frumoasă și nu mă mai săturam privind-o.

Acum o îmbrăcau pe împărăteasă: peste trei rînduri de rochii cărămizii îi puseră un veșmînt de brocart de culoarea prunului roșu și încă unul din mătase de-aceeași culoare.

– Oare se potrivește roșu-prun peste cărămiziu? întrebă Măria sa. Nu se prea împacă, știu, și nici anotimpul nu îngăduie culoarea florii de prun. Dar dacă nu-mi place deloc verdele-mazăre! Vai, totuși nu prea merge.

Oricum, era splendidă, căci nuanțele veșmintelor i se potriveau de minune cu chipul. Mă întrebam dacă prințesa va arăta la fel de bine.

Măria sa ieşi îndată de după paravan, iar eu mă lipii de perdea, ca să mă uit prin crăpătură la cele ce se petreceau dincolo.

– Ce necuviinţă! Nu mai poate de curioasă ce e! cîrteau doamnele îndărătul meu, ceea ce mă făcea să rîd.

Zăbrelele de bambus erau date la o parte, aşa că vedeam de minune.

Înalta Doamnă, mama împărătesei, purta un veşmînt alb, apoi încă două rînduri de rochii din mătase roşie ca focul, cu trenă lungă, ca poalele de ceremonie ce le poartă doamnele de onoare. Ridicîndu-şi puţintel veşmîntul, Doamna se îndreptă spre capătul odăii şi se-ntoarse cu faţa către răsărit, de nu-i vedeam decît veşmintele.

Cît despre prinţesă, aceasta şedea întoarsă pe jumătate spre miazănoapte. Avea rochii rînduri-rînduri, în toate nuanţele florilor de prun, unele închise la culoare, altele palide, iar pe deasupra purta un contăş de damasc purpuriu, unul de-un roşu luminos şi o mantie din brocart, verde-mazăre, care-o făcea să pară foarte tînără. Era întru totul minunată, cum şedea aşa cu obrazul ascuns în evantai.

Înălţimea sa Domnul se aşezase lîngă un stîlp aproape de cerdac şi-l vedeam drept din faţă. Mantia sa de ceremonie de-un liliachiu-palid, cădea peste mătasea gingaş-verde a şalvarilor şi peste o cămaşă lungă, roşie ca focul. Tocmai îşi lega panglicile mantiei, zîmbind cu mare plăcere la vederea fiicelor sale. După cum îi era obiceiul, Domnul glumea.

Prinţesa era drăgălaşă, ca desprinsă dintr-un tablou, iar frumuseţea blîndă a împărătesei, chipul ei, chipul acela luminos, care pierduse semnele copilăriei, alături de veşmintele purpurii, îmi părea că n-are seamăn pe lume.

Se-aduse apa pentru spălatul mîinilor: veniră dinspre palatul Sonyō, trecînd pe la Jōgan, şase copile (două domnişoare şi patru slujnice de rînd) purtînd apa. În galeria ce dădea în pridvorul chinezesc încăpuseră numai şase dintre doamnele de onoare ale prinţesei. Fiind locul strîmt, celelalte doamne din alai fuseseră nevoite să plece.

Copilele erau drăgălaşe în veşmintele lor cu trenă lungă, unele de culoarea florii de cireş, altele roşii ca floarea de prun ori de-un verde fraged, puse unele peste altele. Era o desfătare să le vezi cum luau urciorul cu apă din mîinile slujitoarelor şi-l înfăţişau prinţesei. Alături de dînsa şedeau doamna Chōchō, fiica mai-marelui grajdurilor împărăteşti, Sukemasa şi doamna Saisho, fiica demnitarului de-al treilea rang din Kitano, iar jachetele lor scurte de China se revărsau bogate de sub perdelele storului.

Plăcute la privit erau şi domnişoarele de la curte care aduseseră împărătesei apa, gătite şi ele cu fuste lungi în nuanţe verzi-amestecate, mai închise spre poală, cu jachete de China şi panglici prinse pe umăr. Aveau feţele foarte albe, date cu pudră. Le priveam cum iau urcioarele din mîinile slujnicelor, cum făceau totul cu rînduială, după datina chinezească.

Veni vremea să se aducă măsuţele cu bucate şi-atunci apăru o pieptănătoare să potrivească părul jupîneselor şi al doamnelor-şambelani care aveau să slujească la masă. Cineva dădu la o parte paravanul după care mă ascunsesem şi mă simţii descoperită, ca vrăjitorul pe care-l despoi de mantia fermecată. Mi-era ciudă că nu văzusem de-ajuns, aşa că m-am tras lîngă un stîlp de lemn, de unde puteam să privesc printr-o deschizătură îngustă rămasă între perdea şi baldachinul împărătesei. Dar se vede că poalele îmi ieşeau la iveală de sub perdea, căci Domnul, privind încoace dinspre cerdac, le văzu deodată şi întrebă:

– Ei, care-i acolo? Ce iese de sub perdea?

– O fi Shōnagon, spuse împărăteasa. Ea vrea mereu să vadă tot.

– Ce ruşine! Shōnagon e o cunoştinţă veche. Oare ce va zice dumneaei de fetele mele cele urîte!

Glumea, dar faţa lui strălucea de mîndrie.

În cele din urmă, se aduseră prinţesei bucatele.

– Am să crăp de ciudă, spuse iar Domnul. Acum aţi căpătat amîndouă de mîncare. Dar grăbiţi-vă măcar şi mai lăsaţi ceva pentru moşul ăsta şi pentru baba lui.

Tot aşa o ţinu, numai în glume, ziua întreagă.

Sosiră apoi domnia sa *dainagon* Korechika şi căpitanul de-al treilea rang Takaie, aducîndu-l cu ei pe pruncul Matsugimi[1], pe care Domnul, de cum îl văzu, îl luă numaidecît în braţe şi-l puse pe genunchi. Băieţelul era tare drăgălaş. În cerdacul îngust, domnii stăteau cam strîmtoraţi, iar veşmintele lor înfoiate acopereau podeaua. Korechika era cît se poate de chipeş, iar Takaie avea un farmec deosebit. Mă gîndeam, mişcată de frumuseţea lor, că dacă pentru Domn era lucru firesc să aibă asemenea fii, soţia lui însă trebuie să fi fost foarte fericită în viaţa dinainte[2].

Tinerii fură poftiţi să se aşeze pe perniţele rotunde, dar dînşii cerură voie să se retragă, fiind aşteptaţi la slujbă, şi plecară îndată.

Curînd după aceea, sosi un slujbaş de la Ministerul Ceremoniilor (nu ştiu cum îl chema), cu o înaltă solie din partea împăratului. Scoaseră pentru sol o perniţă în odaia care dădea spre sala meselor şi Măria sa împărăteasa scrise pe loc răspunsul. Nici nu apucară să strîngă perniţa după el, că se şi arătă domnia sa *shōshō*[3] Chikayori aducînd o scrisoare de la prinţul moştenitor pentru prinţesă. Cum nu mai încăpea în cerdacul strîmt, îi scoaseră o perniţă în pridvorul celălalt. El înmînă scrisoarea, pe care o citiră pe rînd Domnul, Doamna şi împărăteasa. Apoi o-ndemnară pe prinţesă să răspundă. Dar dînsa parcă nu se prea grăbea.

– Nu poţi să scrii fiindcă sîntem noi aici? grăi Domnul. Altminteri n-ai sta atîta pe gînduri.

Prinţesa se înroşise puţintel la faţă şi zîmbea – era fermecătoare. O îmboldi şi Doamna, mama Domniei sale:

– Ei hai, zău, grăbeşte-te niţel!

Atunci, prinţesa se-ntoarse cu faţa spre înăuntrul odăii şi începu să scrie. Doamna, mama ei, se apropie de dînsa s-o ajute să scrie. Prinţesa părea însă încurcată şi sfioasă.

Din partea împărătesei, solul primi ca răsplată o haină de ceremonie din mătase verde-mazăre şi o pereche de şalvari.

---

[1] Fiul lui Korechika.

[2] Credinţă budistă în legătură cu vieţile anterioare.

[3] Rang de locotenent în garda palatului.

Le înmînă căpitanul de-al treilea rang. Solul le luă cu un aer cam plouat şi se-ndepărtă.

Pruncul Matsugimi gîngăvea frumos şi toţi îl alintau. Domnul spuse:

– N-ar fi rău să-l dăm drept fiul împărătesei.

Adevărat, mă întrebam cu îngrijorare de ce nu are şi Măria sa pînă acum un fiu![1]

Mai încolo, către ceasul berbecului[2], cineva dădu de ştire că se aşterne calea de rogojini şi îndată se auzi un foşnet de veşminte şi intră chiar Măria sa împăratul. Stăpîna noastră îl întîmpină şi intrară împreună îndărătul paravanului. Doamnele se retraseră, foşnindu-şi fustele, în odaia dinspre miazăzi. Coridorul se umplu de curteni. Domnul dădu poruncă unor slujbaşi ai împărătesei să aducă poame, peşte şi vin de orez. Să se îmbete cu toţii! Şi, într-adevăr, se îmbătară toţi, de schimbau vorbe năstruşnice cu doamnele şi făceau haz unul de celălalt.

La apusul soarelui, se sculă împăratul şi pofti să i se înfăţişeze *dainagon* Yamanoi. Apoi dădu poruncă să i se-aducă veşmintele de ceremonie şi plecă la palatul său. În mantia de culoarea florii de cireş, sub care strălucea un veşmînt roşu ca soarele în asfinţit, era de-o măreţie fără seamăn – dar sfiala mă sileşte să tac.

Dainagon Yamanoi nu se-nţelegea prea bine cu înalţii săi fraţi, totuşi nu era cu nimic mai prejos decît dînşii. Ba era chiar mai chipeş decît Korechika. Păcat că lumea trăncăneşte atîtea despre dînsul.

La plecarea împăratului fură de faţă Domnul, *dainagon* Yamanoi, căpitanul de-al treilea rang, marele vistiernic şi alţi demnitari.

Mai încolo, sosi doamna Numa no Naishi s-o cheme şi pe împărăteasă la palat. Dînsa se împotrivi, spuse că nu poate chiar în seara asta. Dar tatăl Măriei sale o dojeni.

---

[1] Sadako avea să nască în anul 999 un fiu, prinţul Atsuyasu.

[2] Cam ora două după prînz.

– Asemenea purtare e foarte nepotrivită. Poftește de-ți urmează soțul, acum, de îndată!

Veneau întruna soli de la palatul Tōgu și era o foială neîntreruptă. Sosiră doamne de onoare de la împărat și de la Tōgu să le întîmpine pe Măria sa și pe prințesă. Le îndemnau mereu să se grăbească.

Împărăteasa spuse că își va petrece întîi sora, dar prințesa se împotrivea. Cum era să plece înaintea Măriei sale? Împărăteasa însă nu se lăsă:

– Ba eu am să te petrec!

Era tare nostim să le auzi. Pînă la urmă, hotărîră că aceea care are calea mai lungă să plece întîi. Așa că prințesa Shigeisa trebui să-și ia rămas-bun. Îndată după Domnia sa plecară Domnul și ceilalți demnitari. Apoi purcese și Măria sa spre palatul împăratului.

În drum, Domnul făcu atîtea glume, încît oamenii lui, de mult ce-au rîs, ar fi putut să cadă de pe pod.

105.

Veni un sol de la palat și-mi aduse o ramură de prun de pe care se scuturaseră toate florile. Voi să știe ce-aș spune de asta.

– Prea de timpuriu s-au scuturat[1], fu răspunsul meu.

Și-atunci, toți curtenii care erau adunați lîngă Poarta Neagră începură să recite într-un glas poemul întreg. Versurile ajunseră la urechile împăratului și Înălțimea sa grăi:

– E mult mai bine decît să fi compus ea însăși niște versuri despre florile de prun. Isteț răspuns!

106.

În cea din urmă zi din luna a doua, se porni un vînt strașnic, cerul se întunecă și căzură chiar cîțiva fulgi de zăpadă.

[1] Introducerea unei poezii chinezești cunoscute.

La Poarta Neagră veni un sol să-mi grăiască. Avea la dînsul un bilețel ce zicea că-i din partea sfetnicului Kintō. Îl luai. Pe o foaie de hîrtie îngustă era scris:

Îmi pare că simt
O boare de primăvară.

Adevărat, se potriveau versurile lui cu vremea din ziua aceea, dar ce puteam eu s-adaug la aceasta?[1]

Îl întrebai pe om cine se mai afla de față cînd mi-a trimis Kintō versurile. El mi-i numi pe toți. Erau o seamă de domni în fața cărora m-aș fi sfiit oricînd, dar mai ales mi-era de domnia sa Kintō, căruia nu puteam să-i trimit un răspuns oarecare. Eram singură și neajutorată. I-aș fi arătat Măriei sale scrisoarea și i-aș fi cerut sfatul, dar împăratul era la dînsa și se aflau împreună în iatac. Omul mă tot zorea. E drept că dacă mai și întîrziam cu răspunsul, m-aș fi făcut și mai rău de rușine. Fie ce-o fi, mi-am zis. Și-am început să scriu:

Din cerul înghețat
Se-mprăștie fulgii –
În chip de petale de flori.

Îmi tremurase mîna rău de tot. După ce dădui hîrtia solului, începui să mă frămînt. Ce va zice Kintō de ele? Tare-aș fi vrut să știu. Dar dacă nu i-au plăcut? Mai bine să nu aflu deloc.

Mai tîrziu mi-a povestit comandantul gărzii de stînga (care pe-atunci era căpitan), că domnia sa sfetnicul Toshikata fusese de față la citirea răspunsului și a spus:

– După aceasta merită să i se dea rangul de *naishi*[2].

---

[1] Versurile trimise de Kintō aveau cîte șapte silabe. Sei Shōnagon trebuia deci să le completeze cu o primă strofă de 5-7-5 silabe.

[2] Rang înalt în ierarhia doamnelor de onoare.

107. Lucruri care sînt departe de soroc

Ziua în care începi să răsucești un brîu pentru o haină *hanpi*[1].

Călătorul care, în drum spre Michionokuni, a ajuns abia la bariera *Ōsaka*[2]*!*

Ce mult e pînă ajunge pruncul om în toată firea!

Cel care începe să citească de unul singur *Sutra Înțelepciunii Supreme*[3].

108.

Vai, toată lumea rîde de Masahiro! Mă-ntreb cum s-or fi simțind părinții lui. Dacă se nimerește printre slujitorii lui unul mai acătării, îl iau oamenii deoparte să-l întrebe cum a ajuns la așa stăpîn și ce crede despre dînsul. Numai ca să rîdă de el pe urmă.

La o adică, Masahiro poartă numai lucruri alese, căci cămășile și hainele lui sînt toate mai de soi decît ale altora, și-apoi știe să poarte o torță aprinsă în alai. Totuși, gurile rele zic că mai bine ar sta hainele acelea pe altul!

Adevărat că Masahiro spune uneori niște lucruri cam trăsnite! Odată, a poftit să i se-aducă veșmintele pentru straja de noapte:

– Să meargă doi oameni să mi le aducă!

Sluga lui îndrăzni să spună că ajunge unul.

---

[1] Brîul pentru jacheta *hanpi* se făcea lung de trei metri.

[2] Bariera Ōsaka era foarte aproape de capitală.

[3] *Daihannyakyō*, text budist cuprinzînd 600 de fascicule.

– Ce vorbeşti? Ciudat om mai eşti! Cum o să care unul singur straiele pentru doi? Crezi că poţi turna două măsuri într-una singură?

Nimeni nu pricepu ce vrea el să zică, aşa că rîseră toţi.

Altă dată, venind la el un sol cu o scrisoare, îl tot zorea să răspundă mai degrabă. Dar Masahiro se răsti la el:

– Dar pisălog mai eşti! Ce te repezi aşa? Ţi-a turnat cineva fasole în foc?[1] Ei, care mi-ai şterpelit şi mi-ai ascuns călimara şi penelul? Să fie de mîncat ori de băut, aş mai înţelege.

Aşa vorbea şi toţi rîdeau în jurul lui.

Odată, a căzut la pat împărăteasa-maică[2], iar Masahiro fu trimis la dînsa după veşti. Cînd se-ntoarse, îl întrebară pe cine-a mai întîlnit acolo, iar el pomeni de unul şi de altul, cu totul vreo cinci. „Dar alţii nu mai erau?" „Ba da, o întoarse el, erau, dar plecaseră." Sigur că iar au rîs toţi. Şi asta, tot o trăsnaie de-a lui.

Într-o bună zi, pe cînd stăteam singură în odaie la mine, numai ce apare dumnealui Masahiro:

– Draga mea domniţă, am să-ţi spun ceva. Să vezi ce-am auzit eu azi!

Masahiro veni lîngă ecranul meu şi vru să mă cheme lîngă dînsul, dar în loc să zică „dă-te mai aproape", ca oamenii, spuse:

– Apropie-ţi cele cinci mădulare[3].

Chiar aşa a spus. Şi ce s-a mai rîs pe urmă pe seama lui!

Într-o noapte, la numirea guvernatorilor, Masahiro avea poruncă să toarne uleiul în opaiţe. Nu ştiu cum făcu, de calcă pe cîrpa întinsă sub un opaiţ, iar aceea, fiind proaspăt unsă cu ulei, i se lipi de talpă. Cînd dădu el să se-ntoarcă, numai ce răsturnă opaiţul, ba îl mai şi tîrî după el, cu un zdrăngănit de ziceai că se cutremură pămîntul.

---

[1] Boabele de fasole aruncate în foc trosnesc şi sar în sus; expresia se aplică oamenilor repeziţi.

[2] *Nyōin*, împărăteasă văduvă, intrată în rîndul călugăriţelor. „Maică" are aici ambele sensuri, fiind vorba şi de mama împăratului Ichijō.

[3] Expresie folosită de budişti; parafrază pentru „trup". „Cele cinci mădulare" erau capul, braţele şi genunchii.

Apoi altă dată, lipsind mai-marele şambelanilor, întîrziară ceilalţi cu prînzul. Masahiro, singur în odaie, puse mîna pe-un blid cu fasole şi se trase după un ecran, s-o mănînce pe ascuns. Numai că nu trecu mult şi cineva trase ecranul la o parte, de-l văzu toată lumea. Ce a fost atunci! Curtenii nu se mai puteau opri din rîs.

109. Lucruri urîte la vedere

O haină cu cusătura din spate strîmbată către umăr.

Un guler răsfrînt care atîrnă la ceafă.

Cei care-şi aduc pruncii cînd vin în vizită la oameni străini.

Bonzul ori vraciul care-şi pune tichie de hîrtie cînd descîntă de curăţirea sufletelor.

O femeie negricioasă, slută, cu perucă, iar lîngă ea un bărbat sfrijit, slăbănog, trăgînd aghioase după prînz, în miezul verii. Ce-şi închipuie ei, că-i frumos să se lungească aşa în văzul lumii? Noaptea, măcar nu le vede nimeni obrazul, şi-apoi toată lumea doarme, nu-i nevoie să stea treji de teamă să nu-i zărească cineva. Şi bine-ar face să se scoale degrabă în zori, înaintea celorlalţi. Ar fi o uşurare pentru ochii care-i privesc.

Se zice că o femeie frumoasă e şi mai atrăgătoare cînd se trezeşte din somn, într-o după-masă de vară. Dar o slută va avea faţa buhăită de somn şi lucioasă, cu trăsăturile răvăşite. Cînd dorm două slute alături şi se privesc una pe alta, abia trezite, li se face lehamite de viaţă.

Urît la vedere e slăbănogul oacheş în haine de mătase subţiri, necăptuşite.

110. Lucruri greu de spus

Într-o scrisoare, vorbele unui curtean subţire însemnate întocmai şi pe de-a-ntregul e greu să le repeţi curgător de la un cap la altul.

Anevoie găseşti un răspuns potrivit la scrisoarea ce ţi-a trimis-o un bărbat de vază.

E greu să-ţi dojeneşti fiul, care-a ajuns om în toată firea, chiar dacă a făcut un lucru nemaiauzit. Cînd îl ai în faţă, parcă nu găseşti cuvinte.

111. Bariere[1]

Ōsaka. Suma. Suzuka. Kukita. Shirakawa. Koromo. Bariera Tadagoe n-o poţi asemăna cu bariera Habakari. Yokobashiri. Kiyomi, Mirume. Bariera Yoshi-yoshi[2], cu ce gînd i-or fi dat numele ăsta, mi-ar plăcea mult să aflu. Să fie totuna cu bariera Nakoso[3]?

Ōsaka, dacă te gîndeşti bine, are un nume trist[4].

112. Codri

Codrii Ukita. Ueki. Iwase. Tachikiki.

113. Cîmpii

Ashita. Awazu. Shino. Aki. Cîmpia Sono.

114.

Către sfîrşitul lunii a patra, am purces spre templul din Hase. În drum aveam de trecut rîul Yodo şi am urcat trăsura pe bac.

---

[1] Barierele erau punct de trecere între provincii, păzite şi controlate.

[2] *Yoshi* înseamnă şi „bine", de unde etimologia doamnei Shōnagon „bine-bine".

[3] Nakoso poate fi citit „nu veni".

[4] Ōsaka (Ausaka), *au* – „a întîlni", *saka* – „bariera", deci „bariera întîlnirilor".

Stînjeneii şi ovăzul de baltă scoteau vîrfuri scurte din apă. Dar cînd să le smulgi, aveau lujerele lungi de tot. Treceau pe lîngă noi bărci încărcate cu ovăz. Era minunat, întocmai ca în versurile despre „vîrtejul din Takase"[1].

În trei ale lunii următoare, ne-ntorceam de la templu pe-o ploaie măruntă. Bărbaţi şi copii, cu pălării mici de paie şi pantalonii suflecaţi pînă sus tăiau stînjeneii de apă – un tablou încîntător, întocmai ca în picturile de pe paravane.

115. Lucruri care par altfel ca de obicei

În ziua de Anul Nou, zdrăngănitul caretelor pe drum şi ciripitul păsărilor.

O tuse în zori. Ori viersul unui fluier, dimineaţa.

116. Lucruri care pictate îşi pierd din farmec

Garofiţele. Stînjenelul şi floarea de cireş. Vitejii şi frumoasele despre care se povesteşte în cărţi.

117. Lucruri care par mai frumoase pictate

Pinii. Cîmpiile de toamnă. Un cătun de munte. Poteca peste dealuri.

118.

Iarna e tare frig. Vara – e nemaipomenit de cald.

---

[1] Poezie care se recita în timpul dansurilor sacre *kagura*.

119. Lucruri înduioşătoare

Un fiu iubitor.

Un tînăr de neam care s-a retras în schitul de pe muntele Mitake. Stă despărţit de-ai lui, cufundat în rugi cucernice, şi bate mătănii în fiecare dimineaţă. Iubita îi duce dorul şi-n fiecare dimineaţă, cînd se deşteaptă, i se pare că aude glasul lui. Nici nu cutează să-ntrebe de dînsul. Apoi, deodată, iată-l că se-ntoarce în bună pace. Ce bucurie! El e, numai tichia lăcuită i s-a pleoştit niţel. Dar se zice că oamenii aleşi îmbracă straiele cele mai ponosite cînd iau drumul schitului.

Numai Nobukata, căpitan de stînga din straja palatului, s-a împotrivit odată:

– Ce obicei fără rost! zice el. Dacă umbli pe la mănăstiri în straie ca lumea, ce rău poate fi în asta? Sînt sigur că zeul Mitake n-a dat poruncă să umblăm în zdrenţe.

Aşa zicînd, a pornit dumnealui la drum în luna a treia, gătit cu şalvari cu panglici liliachii, cu cămaşă albă dedesubt şi pe umeri cu o mantie galbenă ca teişorul, tot culori ţipătoare, şi l-a luat cu dînsul pe dumnealui Takamitsu, slujbaş la casele cancelariilor, înţolit şi-acela în mantie verde peste cămaşa roşie ca focul şi şalvari largi ca fustele, cu tot felul de desene pe ei. În drum, oamenii care mergeau şi ei spre templu ori se-ntorceau de-acolo stăteau în loc să se minuneze de arătările neobişnuite, cum nu se mai pomenise în locurile acelea de cînd lumea.

În întîi ale lunii următoare, cei doi se-ntoarseră de la templu, iar în zece ale celei de-a şasea luni, răposînd guvernatorul din Cikuzen, Nobukata fu numit în locul lui. Care va să zică, nu fuseseră cu păcat vorbele lui.

Cele de mai sus nu ţin de lucruri înduioşătoare, doar că veni vorba de muntele Mitake...

Înduioşător este să vezi băieţani şi fete tinere în straie întunecate.

Duios e ţîrîitul greierului: la sfîrşitul lunii a noua ori la începutul celei de-a zecea e-atît de stins, de nu ştii dacă-l auzi ori numai ţi se pare.

Cloşca păzindu-şi puii sub aripi.

Toamna tîrziu, boabe de rouă se-aşază pe firele de stuf în grădină şi lucesc ca nestematele.

Seara tîrziu ori la crăpatul zorilor mă trezesc şi-ascult: vîntul şuieră în trestii, uneori şi-n miez de noapte...

Cătun de munte peste care-a nins.

Îndrăgostiţii care nu pot face după pofta inimii lor, căci e lume pe-aproape.

120.

Cînd mă retrag la mănăstire, în luna întîi, îmi place să ningă mult şi să dea îngheţul. Mi-e necaz cînd trage a ploaie.

Cînd am ajuns la templul Kiyomizu, am pus să tragă careta lîngă podeţul de lemn şi n-am coborît pînă nu ni s-au pregătit locurile de rugăciune[1]. Treceau peste podeţ tineri, pe care numai după cingători îi cunoşteai că sînt preoţi, şi coborau de zor în încălţările lor înalte fără nici o teamă, şoptind cîte-o frîntură de sutră ori un verset din *Kusa no zu*[2], plăcut urechii şi potrivit cu locurile acelea. Pe scările de lemn, pe care noi aveam să le urcăm aplecîndu-ne şi ţinîndu-ne de parmalîc, cu teamă, preoţii aceia umblau în voie, de parc-ar fi fost cea mai netedă podea.

Veni o slugă să ne spună că locul de rugăciune e pregătit şi, aducîndu-ni-se încălţări, coborîrăm din caretă. Văzurăm doamne cu mînecile răsfrînte, cu poale largi de ceremonie şi jachete scurte de China în felurite culori. Umblau cu paşi tîrşîiţi pe coridoare în încălţări lăcuite ori sandale cu talpă de lemn şi păşeau frumos, într-un fel care-mi aducea aminte de palat.

---

[1] În templu se înjghebau, din ecrane şi paravane, despărţituri speciale pentru cîte o persoană, care îşi putea face rugăciunile ferită de priviri indiscrete.

[2] Prescurtare a titlului *Abidarumakusharon*, text budist.

Un băieţandru, căruia îi era îngăduit să intre peste tot în templu, şi un învăţăcel veniră să ne-arate calea, arătîndu-ne pe unde avem de urcat ori de coborît. Se-mbulzeau în urma noastră nişte oameni (cine-or fi fost, nu ştiu), mai-mai să ne-mpingă în lături. Călăuzele noastre se răsteau la ei să se dea la o parte. Cum de nu văd ei că trec pe-aici doamne alese, se poate una ca asta? Unii pricepeau şi rămîneau în urmă, alţii, parcă nici n-ar fi auzit, se înghesuiau s-ajungă ei întîi înaintea lui Buddha. Înăuntru furăm nevoite să trecem prin faţa unor oameni care şedeau în rînduri pe podele. Foarte neplăcut. Dar, cînd îmi aruncai ochii spre altar, mă simţii deodată pătrunsă de gînduri cucernice. Cum de lăsasem luni întregi să treacă fără să mă-ngrijesc de cele sfinte? Îmi creştea iar în inimă credinţa de altădată.

Templul era luminat, dar nu de torţe obişnuite, ci de candele dăruite de pelerini, care toate ardeau cu flacără mare, iar în lumina aceea scînteia şi sclipea chipul cioplit al lui Buddha. Bonzii intrară pe rînd, ţinînd în mîinile ridicate cărţile sfinte de pe care citeau apoi îngenuncheaţi înaintea altarului. Dar templul gemea de lume şi de-atîta gălăgie era peste poate să pricepi ceva din rugile lor; din cînd în cînd, mai prindeam cîte o vorbă strigată din toate puterile:

– O mie de candele aduce în dar Domnia sa...

Îmi petrecusem peste umeri panglicile poalelor de ceremonie şi, stînd în genunchi, băteam mătănii, cînd apăru lîngă mine un bonz:

– Binevoieşte să primeşti un dar! şi-mi întinse o crenguţă de anason[1], înmiresmată.

Apoi veni alt preot dinspre altar să ne spună că rugile ce-am pus să se citească s-au făcut întocmai şi voi să ştie cîte zile vom sta în locurile acestea. Să ştim că se mai afla în templu o dată cu noi cutare şi cutare oameni din lumea bună. După ce ne înştiinţă de toate acestea, bonzul se depărtă.

Ni se aduseră cărbuni aprinşi şi poame, iar apa pentru mîini ne-o turnară slugile într-o căldăruşă. Mai aveam şi un urcior

[1] Crenguţele de anason erau oferite zeilor în templele budiste.

fără toarte. Slugile noastre aveau şi ele o despărţitură pregătită pentru noapte.

Bătură clopotele pentru citirea cărţilor sfinte. Îmi părea că pentru mine bat şi le ascultam cu mare cucernicie. Alături de despărţitura noastră era un bărbat de neam care bătea mătănii în mare taină. Întîi crezui că se roagă cu gînd să-l auzim noi. Dar nu, era cufundat în rugă; în loc să se culce îşi făcea mai departe plecăciunile. Mă-nduioşa. Cînd contenea o clipă, începea să citească din sfintele cărţi, cu mare umilinţă. Avea glasul limpede, dar slab. Mi-aş fi dorit să recite mai tare, să aud din ce carte citeşte. Apoi, conteni deodată şi îşi suflă nasul tare, dar într-un fel plin de distincţie. Mă-ntrebam pentru ce se roagă cu atîta cuviosenie şi-i doream să i se-mplinească gîndul.

În vremea cît am stat la templu, dimineţile se scurgeau în linişte şi singurătate. Oamenii noştri erau împrăştiaţi prin chiliile bonzilor, iar pe noi ne omora plictisul. Undeva în apropiere răsuna deodată un corn de scoică, şi-atunci tresăream tulburate. Apoi, se-ntîmpla să vină cîte-un sol cu o scrisoare frumos răsucită, aducînd daruri pentru citirea rugăciunilor. Punea jos povara şi striga după vreun copil de casă. Glasul lui se răsfrîngea atunci deslusit în pereţii munţilor.

Cîteodată bătea clopotul mai tare, şi-atunci ne întrebam cine va fi pus să citească rugile de data asta. Auzeam strigîndu-se numele cîte unei case de seamă:

– Întru fericita naştere...

Fără să vrem, ardeam de nerăbdare să aflăm cine e doamna cu pricina şi ne rugam pentru dînsa.

Aceste toate se-ntîmplau în zilele obişnuite. După Anul Nou se iscă însă multă forfotă în templu, o mulţime de curioşi veniră să privească, şi era un du-te-vino neîntrerupt. La vremea aceea n-apuci nici să-ţi spui în pace rugăciunile.

Într-o seară, pe la asfinţit, sosiră oaspeţi noi la templu, care păreau că au să rămînă cîtăva vreme. Nişte învăţăcei sprinteni aduseră îndată nişte paravane înalte şi atît de grele de nici n-ai fi crezut că sînt în stare să le poarte în spate. Se mişcau cu îndemînare de colo-colo, aşternînd rogojini, pînă ce înjghebară o

despărțitură pentru oaspeți. Înspre altar, traseră niște storuri grele care cădeau cu zgomot mare. Băieții trebăluiau cu ușurință, păreau obișnuiți cu asemenea munci.

Apoi se auzi un foșnet de veșminte: cobora cineva. Erau mai multe doamne între două vîrste, auzeam glasuri măsurate, (care va să zică persoane de neam); pesemne se pregăteau de plecare. Cineva spunea:

– E primejdios să umbli pe-aici, fiți cu grijă la focuri!

Un băiețel de vreo șapte ani strigă după o slugă, cu o voce drăgălașă, dar poruncitoare. Era încîntător. După paravan mai era și-un prunc de vreo doi anișori, pe care cred că-l treziseră din somn, fiindcă îl auzeam tușind întruna. Nostim. Tare-aș fi voit să aflu cine sînt aceia. Dacă una din doamne ar fi chemat-o măcar pe doică pe nume, poate aflam.

Ceremoniile ținură toată noaptea, pînă-n zori, de n-am putut închide un ochi. Abia am apucat să ațipesc nițeluș după slujba de dimineață, că am și sărit din somn la citirea sutrei către zeul templului. Glasurile bonzilor erau aspre și puternice, fără afectare. Erau pesemne bonzi din cei care cutreieră țara[1] în mantalele lor de paie. Gîndindu-mă la asta, glasurile lor, care mă speriaseră în somn, mi se părură deodată înduioșătoare.

În zilele acelea, veni la templu un tînăr care nu mase peste noapte. Părea de neam și era chipeș în șalvarii lui căptușiți albaștri-cenușii, cu cămășile albe îmbrăcate una peste alta. Va fi fost fiul vreunui demnitar de seamă. În jurul lui se-nghesuiau copii de casă în straie de ceremonie și o mulțime de slugi care îngenuncheau cu umilință și se rugau. Ridicaseră pentru stăpînul lor un paravan după care Domnia sa bătea pesemne mătănii.

Cînd zăresc cîte-o față necunoscută la templu, îmi place să mă-ntreb cine e. Iar de se-ntîmplă să-l recunosc, îmi spun cu mulțumire: iată-l deci pe cutare. Tinerii se preumblă mereu pe la despărțiturile doamnelor și nu-și întorc ochii prea des către chipul lui Buddha. Cheamă pe cîte un bonz și șușotesc între ei,

[1] Bonzi rătăcitori, care cutreierau ținuturile, predicînd în diverse temple.

stînd la taifas, apoi ies degrabă din templu. Dar eu nu găsesc că sînt de dispreţuit pentru asta.

E frumos să stai la mănăstire pe la sfîrşitul lunii a doua ori la-nceputul lunii a treia, cînd dau în floare cireşii. Odată, am întîlnit vreo doi-trei domnişori chipeşi, în straie colorate, unele roşii ca floarea de cireş, altele verzi ca salcia, cu şalvari legaţi frumos sub genunchi. Păreau foarte distinşi şi aveau cu dînşii un slujitor curăţel, arătos, care ţinea în mînă o boccea cu merinde. În urma lor veneau copii de casă în straie de vînătoare, de culoarea florilor de prun ori de-un verde-fraged şi de felurite alte culori, purtînd şalvari cu desene zugrăvite pe ei. În mînă purtau crenguţe de cireş, înflorite pe care îi pusese stăpînul să le rupă. Un tînăr zvelt din alai, pesemne slujitor şi el, bătu gongul. Îi priveam pe toţi şi eram foarte încîntată. Pe unul din domni parcă-l mai văzusem undeva, îmi era cunoscut, dar dînsul n-avea cum să mă zărească, aşa că trecu neştiutor pe lîngă paravanul meu. M-am simţit dezamăgită. Dacă îi făceam totuşi un semn! Caraghios!

Cînd mă retrag astfel la mănăstire ori stau o vreme îndelungată într-un loc străin, mă plictiseşte să văd în jurul meu numai slugi. Îmi place să poftesc cu mine o prietenă-două sau chiar mai multe doamne care au aceleaşi gusturi şi gînduri ca mine, le plac şi dispreţuiesc aceleaşi lucruri. Îmi place să stăm la taclale despre toate celea. Nu-i vorbă, se găseşte şi printre slujnice cîte una care nu-i deloc nătîngă; dar prea s-au obişnuit ochii mei s-o vadă mereu. Pesemne că şi bărbaţii gîndesc la fel, de vreme ce-şi iau prietenii cu ei cînd pleacă la templu.

121. Lucruri nesuferite

La sărbători, pe la slujbe sau în alte împrejurări dintr-acestea unde se-adună lumea să privească, omul care vine singur în trăsură e nesuferit, zău aşa. Ce suflet să aibă unul ca el? Păi să-şi fi luat nişte tineri cu dînsul, chiar din cei fără stare, care totdeauna sînt doritori să afle şi să vadă tot. Dar dumnealui stă singur, ascuns în umbra storurilor, în fundul caretei

şi priveşte cu lăcomie la cele ce se petrec afară! Ce inimă becisnică, zău aşa!

Urîtă-mi e şi ploaia în ziua cînd plec la templu ori ies să privesc un alai.

Mi-e necaz cînd prind vreo slujnică şuşotind: „Pe mine nu mă ia în seamă stăpîna. Iaca, alta e acum favorita dumneaei!"

Cîte o persoană, pe care n-o pot suferi, se-apucă să bănuiască pe alţii şi să le bage vină din senin. Ce deşteaptă se crede!

122. Lucruri dezolante

În luna a şasea ori a şaptea, pe la prînz, între ora calului şi cea a berbecului, trece pe cale zdrăngănind o caretă ponosită, trasă de o pereche de boi prăpădiţi, ca vai de ei – e jalnic.

Într-o zi frumoasă – o trăsură cu coviltir de ploaie.

O femeie care cerşeşte purtîndu-şi pruncul în spate, fie că-i ger ori zăpuşeală.

Un bordei sărac cu acoperiş de scînduri, înnegrit, murdar şi ud, stînd în ploaie.

Pe-o zi ploioasă, un bărbat pe-un cal becisnic călărind în fruntea alaiului. Căciula îi e turtită, haina şi cămăşile s-au lipit una de alta, de ude ce sînt. Ce jalnic! Bine că vara nu e chiar atît de rău.

123. Lucruri călduroase

Straiele de vînătoare ale căpeteniei alaiului.

O scurtă cîrpită, petic peste petic.

Un *shōshō* la jocurile cu arcul.

Un grăsan oacheş cu o claie de păr pe cap.

Cutia ţiterei.

Un preot care săvîrşeşte ritualul în luna a şaptea. Ce cald trebuie că-i e cînd îşi face plecăciunile în miezul zilei! Darmite fierarul care topeşte arama la amiază!

124. Lucruri de ruşine

Ce-i în gîndul desfrînaţilor.

Un bonz care doarme iepureşte în straja de noapte.

Un pungaş se furişează în casă, se ghemuieşte într-un colţ şi stă la pîndă. Cin' să-l ştie că-i acolo? Dar ce să vezi?! Intră în odaie un domn şi pe-ntuneric pune mîna pe un lucruşor de-l vîră-n sîn. Ce haz pe hoţul care vede că mai au şi alţii apucături ca ale lui!

Bonzii care fac strajă peste noapte trebuie că se ruşinează mereu. Căci prin apropiere se adună doamne tinere şi stau la bîrfă despre bărbaţi, chicotind şi spunînd vorbe rele, iar el, bonzul, aude tot şi se ruşinează în sinea lui. Cîte o doamnă mai coaptă le dojeneşte pe celelalte:

– Vai, neruşinatelor, vai, gureşelor! dar ele nici n-aud, ci sporovăiesc întruna pînă adorm pe loc, fără sfială.

Numai bonzul rămîne treaz şi se ruşinează pentru ele.

Un bărbat găseşte că iubita lui e nesuferită, nu-i aşa cum crezuse, îl scoate din sărite şi nu mai e deloc pe placul lui. Dar se duce totuşi pe la dînsa, ba o şi linguşeşte înadins şi îi spune vorbe mincinoase, pe care ea le crede. Ruşinos lucru! Mai ales cînd doamna e prea încrezătoare, dînsul se poartă astfel ca ea să nu-şi dea seama ce e în inima lui. Şi nu numai atît, dar o mai vorbeşte de rău în faţa alteia şi ştiu că despre aceea îi spune ei lucruri la fel de urîte, de-şi închipuie fiecare că ea e aleasa. Ruşinoasă purtare!

De aceea, cînd o doamnă îl întîlneşte din nou pe bărbatul pe care l-a iubit cîndva, ea n-are de ce să se sfiască, chiar dacă dumnealui o crede uşuratică. Iar dacă dînsul nu se-arată cît de cît mişcat, după despărţirea care-a fost pentru ea atît de tristă, dureroasă şi grea – atunci e o ruşine, căci bărbatul acela n-are

suflet. Iată cu cîtă nepăsare îi vorbeşte despre alţii, cum îi mai bîrfeşte în faţa ei fără ruşine!

Urît se poartă bărbatul care intră în vorbă cu o biată doamnă de la curte, care n-are alt sprijin pe lume decît pe dînsul, şi-apoi, cînd doamna rămîne grea, el se face că nu ştie de nimic.

125. Lucruri care şi-au pierdut rostul

O corabie măreaţă înfiptă în nisip, cînd se retrage marea.

Copacul vînjos pe care l-a doborît vîntul de zace la pămînt cu rădăcinile în aer.

Un om de nimic, ocărîndu-şi sluga.

Urmele paşilor celui sfînt.

Doamna care, scoţîndu-şi peruca, îşi piaptănă părul scurt.

Un moşneag cu creştetul descoperit.

La *sumō*[1], spinarea învinsului.

Nevasta s-a supărat din senin şi a ieşit din casă, închipuindu-şi că el se va grăbi s-o caute. Dar el nu vine, ci îşi vede liniştit de-ale lui. Ea n-are cum să rămînă o veşnicie pe-afară şi-atunci se dă bătută şi vine îndărăt.

Dintr-un lucru de nimic, doamna s-a îmbufnat. Nu mai vrea să se culce alături de iubitul ei, ci se trage la o parte. El vine lîngă dînsa, dar degeaba. Acum i-ajunge şi lui, prea-i de tot încăpăţînată; îşi trage învelitoarea peste cap şi se culcă. Trece o vreme. E iarnă şi cămaşa de pe dînsa n-are căptuşeală. Adineauri, de supărare, nici n-a băgat de seamă cît era de frig, dar acum se face tot mai tîrziu, se zgribuleşte, toată lumea din casă doarme. S-ar scula, dar ce să facă singură prin casă? Dacă s-ar fi înduplecat mai curînd, cînd a rugat-o! Acum nu se uită spre el: stă întinsă şi se gîndeşte. Ba, peste toate, mai vine şi un zgomot ciudat din odăile din fund şi i se face frică. Atunci se furişează încetişor lîngă el şi trage

[1] Începînd din secolul al VIII-lea se organizau la palatul imperial, de obicei în luna a şaptea, lupte libere, numite *sumai* sau *sumō*.

niţeluş de învelitoare. N-a folosit la nimic toată supărarea! Acum se-ncăpăţînează el: se face că doarme, iar faţa lui e liniştită şi nepăsătoare.

126. Rugăciuni

Naragata[1]. Cînd ascult citindu-se înalta rugă Goshūgon[2] către Buddha, mă simt pătrunsă de farmec şi cucernicie.

127. Stînjeneli

Chemi pe cineva şi se înfăţişează altul, crezînd că de el e vorba. Mai cu seamă să ţi se-ntîmple una ca asta cînd îi aduci daruri!

Vorbeşti despre o persoană anume, o bîrfeşti niţel, iar un ţînc care-a tras cu urechea se duce la ea şi-i spune tot.

Cînd îmi povesteşte cineva, plîngînd, un lucru trist, îmi vine şi mie să plîng şi sînt tare întristată, dar lacrimile nu vor să-mi curgă deloc. Fac o faţă plîngăreaţă, iau un aer potrivit cu împrejurarea, dar degeaba. Ce stînjenită mă simt! În schimb mi se întîmplă să aud cîte o istorie îmbucurătoare şi mă pomenesc că-mi dau lacrimile.

128.

Cînd se-ntoarse alaiul împăratului dinspre Yawata[3], Măria sa porunci să se oprească palanchinul la cerdacul împărătesei-maici şi-i trimise o solie. Împăratul era de-o frumuseţe fără seamăn pe lume şi, privindu-l, începură să-mi curgă lacrimi,

---

[1, 2] Rugăciuni budiste.

[3] Yawata sau Iwashimizu, templu shintō, aşezat la o depărtare de douăzeci de kilometri de Heiankyō, actualul Kyōtō.

zău așa, pe obraji, încît îmi stricară tot fardul. Trebuie că arătam îngrozitor.

Solia împărătească o duse domnia sa Tadanobu, căpitan și sfetnic, care înaintă pînă sub cerdacul împărătesei-maici. Era nespus de chipeș mergînd așa, călare, cu feciori în urma sa, gătiți în straie minunate, și împrejur copii de casă zvelți, îmbrăcați în haine albe. Pe aleea a doua, cea mare, lată și netedă, Tadanobu își zorea mîndru calul. Ajunse îndată, descălecă încă de departe și păși pe jos pînă în fața storului care mărginea cerdacul într-o latură. Era măreț. Cînd primi răspunsul, făcu cale-ntoarsă pînă la palanchinul împăratului și, cu plecăciuni, îi înfățișă vorbele mamei sale. Dar cuvintele mele sînt prea netrebnice...

Apoi, Înalta mamă a împăratului privi în urma alaiului. Cu ce simțăminte? Fără îndoială, îi sălta inima în piept, văzîndu-și fiul. Ar rîde oricine de mine să știe că am plîns îndelung, gîndindu-mă la asta. Că doar și pentru oamenii de rînd e mare fericirea să-și vadă fiul ajuns la cinste. Dar să fii mamă-de-mpărat!

129.

Într-o zi, se zvonise că Înălțimea sa *kampaku*[1] sosește dinspre Poarta Neagră. Doamnele împărătesei se strînseră buluc să-l privească, de nu mai rămase locșor liber pe coridor.

– Vai de mine, ce de jupînițe adunate laolaltă! strigă dînsul, văzîndu-ne. V-ați strîns să rîdeți de moșneagul acesta? Și-și croi drum printre noi.

Cele care se aflau aproape de poartă ridicară storurile, arătîndu-și deschizăturile mînecilor largi ce străluceau în felurite culori.

Dainagon Korechika îi trase Domnului încălțările în picioare. Era gătit în straie cum nu se poate mai alese, iar trena veșmîntului ce-l purta pe dedesubt atîrna lungă în urma sa. Astfel

[1] Sei îl mai numește simplu *ōtono*, adică Domnul, în sensul de stăpîn al palatului, senior. Într-un loc îl numește „cel dintîi dintre oameni".

stătea domnia sa Korechika în coridorul cel strîmt. Fericit trebuie să fie Domnul, căruia un fiu ca acesta îi aduce încălţările.

Dainagon Yamanoi şi după dînsul o mulţime de curteni din alte case mari şedeau înşiraţi unul lîngă altul, în veşminte negre înfoiate în falduri în jurul lor, de făceau un rînd de la palatul Fujitsubo[1] şi pînă înaintea palatului Tōka[2]. Domnul stătu în picioare, zvelt şi chipeş, şi-şi potrivi sabia la brîu înainte de a trece prin faţa lor. Într-acestea, mai-marele caselor împărătesei, domnia sa Michinaga[3] rămăsese în picioare lîngă poartă. Mi-a trecut prin gînd că n-are să îngenuncheze precum ceilalţi, dar îndată ce Înaltul *kampaku* făcu cîţiva paşi, Michinaga se aşează şi el în rînd. Ce purtare fără pată trebuie că a avut Înaltul *kampaku* în vieţile trecute, de e acuma răsplătit cu atîta strălucire!

Doamna Chūnagon intrase în post şi făcea tot felul de exerciţii misterioase, de se strînsese lumea în jurul ei.

– Hai, dă-ne şi nouă niţel mătăniile, o rugau doamnele. Ţi-ai făcut socoteala că te va binecuvînta cerul şi pe domnia ta, dacă te rogi!

Aşa o necăjeau ele şi făceau haz.

Oricum, Înaltul *kampaku* e într-adevăr binecuvîntat de zei. I-am spus aceasta Măriei sale împărăteasa, care mi-a zîmbit:

– Mai presus de dînsul e înţeleptul care va deveni un Buddha.

Era atît de minunată cînd vorbea aşa!

De multe ori i-am povestit pe urmă Măriei sale cum îngenunchease domnia sa Michinaga în faţa Înaltului *kampaku,* iar dînsa rîdea mereu, zicînd că prea îl am la inimă pe cel dintîi.

De-ar fi trăit Măria sa să vadă strălucirea la care a ajuns domnia sa Michinaga, mai vîrtos mi-ar fi dat dreptate[4].

[1, 2] Fujitsubo, Tōka, palate din complexul curţilor împărăteşti.

[3] Fujiwara no Michinaga, fratele mai tînăr al lui Michitaka, care, după moartea acestuia, duce puterea clanului Fujiwara la apogeu, guvernînd ţara din umbră timp de aproape trei decenii (nu a rîvnit nici măcar la funcţia de *kampaku).*

[4] Adăugire ulterioară se pare. Împărăteasa Sadako moare în anul 1000, dată la care Michinaga, unchiul ei, preluase toată puterea în stat şi îşi ridicase fiica, pe Akiko, la rangul de împărăteasă – a doua între soţiile lui Ichijō.

130.

În luna a noua, plouase odată toată noaptea. Cînd se lumină de ziuă, conteni ploaia şi ieşi un soare orbitor. În grădină, roua picura frumos de pe tufe. De pe scîndurile gardului şi sub streaşină, atîrnau pînze de păianjen zdrenţuite, în care se prinseseră picuri de ploaie albi ca perlele înşirate pe aţă. Erau de-o frumuseţe plină de melancolie.

Îndată ce se ridică soarele, căzu roua de pe tufele de *hagi*, iar crengile uşurate începură să se mişte fără să le-atingă mînă de om. Îmi plăcea să le văd cum ţîşnesc în sus deodată şi tare-aş fi vrut să le pot arăta cuiva. Dar sînt oameni care găsesc că roua n-are nici un farmec. Curios.

131.

Pentru ziua a şaptea din an fuseseră aduse în ajun ierburile noi, pe care le împrăştiarăm cu mare forfotă prin palat.

Dădui cu ochii de o iarbă ce n-o mai văzusem şi întrebai pe un copil de casă cum îi zice. Acela nu-mi răspunse îndată, ci se-ntoarse către ceilalţi şi se sfătuiră împreună.

– Îi zice „iarba surdă", spuse unul din ei.

– Aşa care va să zică, chiar că pare nesimţitoare, am rîs eu. Un copil de casă adusese un fir de crizantemă fraged, o floare aleasă, şi mi-a venit în minte o poezie:

De-o rupi ori de-o ciupeşti
Ierbii surde nici că-i pasă.
Numai că printre-atîtea flori
Mai e şi cîte-o crizantemă care-ascultă[1].

[1] Sei Shōnagon se bazează pe jocul de cuvinte: *miminagusa* – „iarbă fără urechi, surdă" şi *kiku* – „crizantemă", dar şi „a auzi, a asculta".

Dar nu era nimeni primprejur care să-mi priceapă versurile, aşa că am tăcut.

132.

În luna a doua se petrece ceva în Sfatul cel mare ce se cheamă „inspecţie", nu prea înţeleg ce e aceea. Tot aşa şi cu adoraţia lui Confucius[1], cînd se atîrnă pe pereţi chipul său şi acelea ale celor zece înţelepţi.

Măriilor lor, împăratului şi împărătesei, li se înfăţişează în ulcele de lut nişte bucate neobişnuite ce se cheamă *sōme*, adică bucatele înţelepciunii[2].

133.

Într-o zi, sosi un slujbaş de la cancelarii şi-mi aduse un pachetel care arăta ca o pictură făcută sul, înfăşurată în hîrtie albă şi prinsă de-o crenguţă minunată de prun înflorit. Venea din partea domniei sale *tō no ben* Yukinari. Să-mi fi trimis picturi? M-am grăbit să desfac pachetelul, cînd colo, înăuntru erau două turtiţe pătrate puse una lîngă alta şi alături o scrisoare răsucită la capete, întocmită ca o petiţie oficială:

Se aduce în dar:
Una bucată legătură cu turte pătrate,
Înfăţişată după rînduială, cu plecăciune.
Preacinstitei
Domniei sale doamnei Shōnagon.

Apoi luna, ziua şi semnătura „Mimana no Nariyuki"[3], iar pe urmă:

---

[1] În luna a doua se ţinea la universitatea imperială o zi comemorativă pentru Confucius şi cei zece discipoli ai lui.

[2] Bucatele fuseseră oferite, simbolic, în ajun, lui Confucius şi învăţăceilor lui.

[3] *Nariyuki*, adică Yukinari, „cifrat".

„Sluga Domniei tale ţi-ar fi adus acestea în persoană, dar, cum e prea urît la faţă[1] ca să se-arate la lumina zilei, nu va veni." Scriitura era aleasă.

Arătai scrisoarea Măriei sale, iar dînsa binevoi să laude scriitura cea frumoasă şi gîndul năstruşnic şi chiar îmi luă scrisoarea s-o păstreze.

Acum, ce era să răspund? Se cădea să-l răsplătesc pe solul care mi-a adus-o? Dacă ar fi cine să-mi dea un sfat!

Măria sa grăi:

– Parcă aud glasul lui Korenaka. Întreabă-l pe el. Am ieşit pînă la marginea cerdacului şi-am trimis o slugă după dînsul, că am ceva a-i spune. Korenaka veni de îndată, bucuros că-l cheamă Măria sa.

– Nu e asta, l-am întîmpinat. E o treabă care mă priveşte pe mine. Uite: dacă ar veni la mine ori la doamna Ben un sol cu un pachet ca acesta, s-ar cădea să-i dăm ceva în schimb?

– Nu neapărat. Iei pachetul şi mănînci turtele. Dar de ce mă întrebi? *Ţi-a trimis cumva vreun sfetnic turtele astea?*

– Ei, cine să-mi trimită mie turte?

Pe o foaie de hîrtie subţire şi foarte roşie i-am trimis răspuns lui Yukinari:

„Sluga care n-a binevoit să-mi aducă turtele cu mîna lui nu pare deloc îndrăgostit turtă[2]. Ce spui de asta?" Am mai prins de bilet şi-o crenguţă superbă de prun roşu şi-am trimis-o.

Yukinari alergă îndată încoace:

– A venit sluga, a venit sluga!

Am ieşit să-l întîmpin, iar dînsul îmi spuse:

– Gîndeam că-mi vei răspunde printr-o poezie. Dar iată că domnia ta ai găsit ceva mai grozav. Orice femeie care se respectă şi-ar fi luat îndată aere de poetă. Dar ce bine e să ai o prietenă care nu face de-astea! În ceea ce mă priveşte, poetele mă lasă rece.

---

[1] Aluzie la o discuţie între Sei şi Yukinari.

[2] Sei Shōnagon face din nou un joc de cuvinte: asociază *heidan* – „turtă" cu *reidan* – „răceală", „inimă rece".

După aceasta, Norimitsu şi Nariyasu[1] n-au mai rîs de mine. Se vede că Yukinari a povestit întîmplarea mai departe, căci am auzit că Măria sa ar fi spus de faţă cu o mulţime de curtezani că am nimerit-o tare bine. Şi m-am bucurat, cu toate că nu e frumos să te lauzi.

134.

– De ce tăbliţele şambelanilor de-al şaselea rang se taie mereu din scîndura gardului de la casele cancelariilor, şi încă din colţul dinspre miazăzi şi răsărit? Ce-ar fi să folosească partea de apus ori de miazănoapte?

Cam aşa sporovăiau doamnele.

– Astea-s prostii. Mai ciudat e că straiele au nume sucite. De pildă, *hosonaga*[2] e-un nume potrivit pentru haina cea strîmtă şi lungă. Dar la vestă ar trebui să-i spună „coadă-lungă".

– Aşa şi jachetele de China, care tot seamănă cu cele pe care le poartă copiii de casă, mai bine s-ar numi scurteici.

– Ei, le zice aşa fiindcă vin de la oamenii din China.

– Pantalonii de tras deasupra au un nume potrivit. Cămaşa de dedesubt la fel, „mînecă largă", căci se-nţelege că deschizătura mînecii îi întrece lungimea.

– Dar pantalonilor? Prost le zice. Iar şalvarilor ar trebui să le zicem „îmbrăcăminte pentru picioare" ori, şi mai potrivit, „sac pentru picioare".

Şi aşa pălăvrăgeau doamnele îndelung despre cîte toate şi găseau mereu nod în papură. Pînă cînd, una le dojeni:

– Dar mai conteniţi cu flecăreala! Mai bine v-aţi culca.

Cînd colo, auzim deodată vocea bonzului care-şi făcea straja de noapte afară:

– Foarte rău aţi face să tăceţi. Mai bine poftiţi şi vorbiţi înainte pînă dimineaţă.

---

[1] Norimitsu nu suferea poeziile: vezi pagina 114. Nariyasu e un personaj neidentificat.

[2] „Strîmtă-lungă", denumirea unei haine de toate zilele.

Şi vorbea cu un glas de parcă l-ar fi supărat cineva. Ne speriase nițel, dar oricum era grozav de nostim.

135.

Întru amintirea răposatului *kampaku*[1], împărăteasa porunci ca în zece ale fiecărei luni să se aducă daruri zeilor, cărți sfinte şi bucate. În luna a noua, slujba se ținu la casele cancelariilor. Fură de față înalți demnitari şi o mulțime de curteni. Bonzul Seihan predică şi vorbi atît de înduioşător, încît toată lumea vărsă lacrimi.

După slujbă, se bău *sake* şi se recitară versuri. Domnia sa Tadanobu grăi:

– Luna şi toamna vin iar la întîlnire. Dar dînsul, unde e?[2]

Era superb. Cum de i-a venit în minte?

Mi-am croit drum printre doamne pînă la Măria sa, care se ridica să plece.

– Nu-i aşa că a vorbit minunat? spuse împărăteasa. Ai zice că vorbele acelea au fost scrise înadins pentru ziua de astăzi.

Iar eu:

– Am părăsit petrecerea, ca să spun Măriei tale aceasta. Acum mi se par mai minunate versurile...

– Cred că au de ce să te-nduioşeze, mai mult decît pe oricare alta, mi-o întoarse Măria sa.

Într-adevăr, Tadanobu mă chemase la dînsul cu tot dinadinsul şi, de cîte ori mă întîlnea, mă întreba:

– De ce nu te-nvoieşti să vorbim noi doi mai de-aproape? Nu mă dumiresc deloc, doar ştiu că nu ți-e urît de mine. N-o să sfîrşim astfel o prietenie atît de veche! Şi-apoi, vine vremea cînd nu voi mai putea intra atît de uşor, ziua-noaptea, în palatul împărătesei. Şi-atunci, ce amintire-am să-ți păstrez?

---

[1] Fujiwara no Michitaka a murit de boală în anul 995.

[2] Citat dintr-o elegie de Sugawara Fumitoki.

– Aşa e, nu ne-mpiedică nimic. Dar pe urmă, cînd lucrurile vor sta altfel între noi, n-am să te mai pot lăuda în faţa altora şi-ar fi păcat. Cum să-ţi mai cînt osanale în faţa Măriei sale, ca acum, de parcă asta mi-ar fi singura datorie? Închipuie-ţi că m-aş ruşina şi aş avea mereu un drăcuşor în inimă care m-ar împiedica să vorbesc.

– Ce mai e şi asta? îmi răspunse el. Ştiu eu destule doamne care-şi laudă ibovnicul în lume, mai vîrtos decît pe oricare altul.

– Aşa o fi, dacă gîndesc ele că se cade. După mine, cine-şi ridică în slăvi alesul inimii ori sare-n sus la cea mai mică vorbă ce-o spun alţii împotriva lui, găsesc că e de plîns.

– Uite după ce te iei! grăi Tadanobu, spre marea mea veselie.

136.

Odată, veni dumnealui *tō no ben* Yukinari la casele cancelariilor şi stăturăm împreună pînă după miezul nopţii. La plecare îmi spuse:

– Mîine ţine post împăratul şi trebuie să fiu la palat de dimineaţă, aşa că nu mai pot rămîne pînă la ceasul boului[1].

În zori, primii scrisoare de la dînsul, pe mai multe foi de hîrtie de Kōya, din cele folosite de şambelani:

„Mi-e inima plină de amintirea întîlnirii noastre. Aş mai fi stat să-ţi spun poveşti pînă la crăpatul zorilor, dar cîntatul cocoşului m-a grăbit." Îmi mai scria multe altele; numai lucruri plăcute.

I-am răspuns:

„Cocoşul care ţi-a cîntat în timpul nopţii, oare n-a fost aidoma cu al lui Mōsōkun[2]?"

Domnia sa îmi trimise îndărăt scrisoarea pe care adăugase:

---

[1] Aproximativ ora două noaptea.

[2] Adică un cocoş fals, o minciună. *Mōsōkun:* citire sino-japoneză a numelui unui prinţ chinez, Meng-Chang-chun, care, fugind de urmăritori, a reuşit să treacă noaptea printr-o barieră păzită: un slujitor al său cîntase ca un cocoş, iar paznicii, crezînd că se-apropie zorile, au deschis bariera.

„Cocoşul lui Mōsōkun a deschis bariera de la Kankoku, de-au putut să treacă trei mii de oameni. Dar aici e vorba de bariera Ōsaka a întîlnirilor."

I-am răspuns:

În toiul nopţii
Glasul cocoşului mincinos
Putea să înşele.
Doar că bariera Ōsaka
Nu se deschide pentru nimeni.

Şi pe urmă am mai scris: „E bine păzită".

Yukinari îmi răspunse:

La Ōsaka oricînd
Poţi trece uşor,
Căci calea-i deschisă
Şi fără să cînte cocoşul.

Acesta a fost schimbul nostru de scrisori. Mai tîrziu, Sfinţia sa Ryūen înfăţişă Măriei sale întîia scrisoare, cu o plecăciune adîncă. Apoi i le arătă pe rînd şi pe celelalte.

Cu poezia aceea despre Ōsaka mă întrecuse Yukinari, nu mai aveam ce răspunde. Destul de rău pentru mine. Yukinari mă întîlni mai tîrziu şi-mi spuse:

– Scrisorile dumitale le-au văzut toţi curtenii!

– După cîte-mi dau seama, mă bucur de preţuirea domniei tale. Ar fi şi păcat să nu arăţi altora un lucru care ţi-a plăcut. După cum ar fi trist să răspîndeşti în lume nişte vorbe prost alcătuite. Cît despre scrisorile dumitale, află că le-am ascuns bine. Aşa că, după cum vezi, am avut gînduri asemănătoare.

– Felul dumitale de-a judeca e cu totul deosebit, rîse el. Mă aşteptam să răspunzi ca orice femeie: „ce purtare nemiloasă, ce inimă nesimţitoare" şi celelalte.

– De ce? Ba, dimpotrivă, îţi foarte mulţumesc.

– Şi zici că ai ţinut ascunse poemele mele? Dar mă bucur şi eu din suflet. M-ar mîhni tare să faci altfel şi chiar mă rog de domnia ta să le ţii încuiate şi pe mai departe.

Mai tîrziu îmi povesti *chūjō* Tsunefusa:

– Grozav te mai laudă *tō no ben* Yukinari. Ştiai? Tot pomeneşte de nişte scrisori şi de ce i-ai spus pe urmă. Oricum, pentru mine e o bucurie să aud cuvinte frumoase despre cineva care mi-e drag.

Tsunefusa părea atît de sincer şi de convins! I-am spus:

– Iată două veşti plăcute dintr-o dată: întîi, aud că mă laudă dumnealui Yukinari şi-apoi că ţi-s dragă Domniei tale.

– Ei, asta-i bună, se miră Tsunefusa. De parcă numai acum ai fi aflat!

137.

Într-o noapte întunecoasă, cam prin luna a cincea, auzirăm dinspre grădină nişte glasuri:

– E vreo doamnă pe-aici?

Măria sa mă trimise să aflu cine strigă aşa, fără cuviinţă.

– Cine-i acolo? De ce faceţi atîta gălăgie?

Fără să zică o vorbă, cel de-afară ridică puţintel storul şi strecură pe dedesubt, cu un foşnet, un băţ de bambus de Kure[1]!

– Aha, *dumnealui* era![2] murmurai eu.

Cei de-afară strigară îndată:

– Auzi aici! Auzi aici! Pe-asta o s-o povestim la palat!

Şi plecară cu toţii: căpitani din strajă, curteni de-al şaselea rang şi alţii cu rang mai mare. Numai Domnia sa Yukinari rămase în urmă:

---

[1] Specie de bambus care creştea în statul Kure (Chin Wu) în China.

[2] După o legendă chinezească despre prinţul Yū, care iubea bambusul peste măsură, Fujiwara Atsushige scrisese: „Călăreţii pleacă la război, iar prinţul Yū sădeşte bambus, şi-l numeşte *dumnealui*...“

– Ce aiureală, s-o şteargă! Întîi au tăiat bambus din grădina împărătească, zicînd că au să facă versuri, pe urmă cică să treacă pe-aici, să schimbe o vorbă cu doamnele, deci au venit cu bambusul încoace. Dar fiindcă dumneata i-ai spus îndată pe nume, iaca, au şters-o cu toţii. Păcat... Dar unde-ai auzit matale poezia aceea? Că nu-i un lucru pe care să-l ştie oricine.

– Eu? Habar n-aveam că aşa îi zice la bambus! Oi fi grăit vreo necuviinţă.

– Aşa e, poate că nici n-ai ştiut.

Pe cînd stăteam noi mai bine la taifas, iată că se-ntoarseră curtenii, recitind pe drum:

> L-a sădit, şi-acum îi zice
> *Dumnealui...*

Yukinari îi întîmpină:

– De ce-aţi plecat, în loc să faceţi ce v-aţi pus în gînd? Ce suceală mai e şi asta?

– Ce era să mai spunem după vorba dumneaei? Tot nu mai găseam un răspuns potrivit. Acum am povestit totul la palat. Măria sa a fost încîntat.

Şi recitară versurile de la capăt, şi Yukinari împreună cu dînşii. Era o desfătare să-i auzi! Doamnele ieşiră pe rînd în cerdac şi stătură la taifas cu ei. Iar la plecare tot mai recitau într-un glas poezia, de le auzirăm vocile pînă ce ajunseră la poarta străjii de stînga.

A doua zi în zori, doamna Shōnagon no Myōbu, aducînd stăpînei carte de la împărat, îi istorisi cele întîmplate. Iar Măria sa trimise să mă cheme şi mă iscodi, să vadă dacă e tocmai cum se zvonea. I-am răspuns că nu ştiusem ce spun, dar pesemne dumnealui Yukinari a potrivit lucrurile spre folosul meu.

– Ei, le-o fi potrivit el! rîse împărăteasa.

De cîte ori aude vreo vorbă bună despre noi, Măria sa ne copleşeşte cu laudele.

138.

La un an după moartea împăratului Ennyū, oamenii lepădară straiele cernite. Era minunat. Toţi, de la Măria sa pînă la slugile răposatului, îşi aminteau de vorbele poetului: „veşminte ca florile"[1].

Într-o zi, pe-o ploaie mare, apăru în preajma odăii doamnei Tōzammi un băietan cu o glugă de paie, arătînd exact ca o molie cu glugă. Aducea o scrisoare de care era prinsă o crenguţă de stejar alb.

– Am poruncă s-o aduc încoace!

Slujnica doamnei Tōzammi îl iscodi:

– Dar cine te-a trimis? Că doamna are zi de post şi nu deschidem nimănui.

Apoi sălţă storul într-un colţ, luă scrisoarea pe dedesubt şi i-o aduse stăpînei. Tōzammi hotărî să n-o deschidă încă, fiind în post, aşa că o puse deoparte.

A doua zi, de cum se sculă şi-şi spălă mîinile, porunci:

– Să mi se-aducă acum foaia de rugăciuni[2] care a sosit ieri.

Şi, închinîndu-se pînă la pămînt, doamna Tōzammi desfăcu încet hîrtia – era o scrisoare groasă, pe mai multe foi de culoarea frunzei de nuc. Scriitura era fină, măruntă, ca de mîna unui bonz:

Straie vopsite cu frunză de nuc,
Atît mai păstrăm în amintirea
Celui dus dintre noi.
Dar oraşul împărătesc
A-mbrăcat deja veşmintele pestriţe.

---

[1] Expresie dintr-o poezie din *Kokinshū*.

[2] După înfăţişarea scrisorii, doamna Tōzammi a luat-o drept o listă de rugăciuni trimisă de la un templu. De aceea s-a spălat mai întîi pe mîini şi a primit-o apoi cu închinăciune.

Pe Tōzammi o cuprinse necazul şi ciuda. Cine să-i fi trimis poezia asta? Să fie Sfinţia sa, stareţul de la Niwa? Nu se poate. Ori Domnia sa *dainagon* Fujiwara? E drept că a fost în slujba răposatului împărat... se prea poate să fi fost dînsul. Tare-ar mai fi vrut doamna să împărtăşească totul împărătesei, căci ardea de nerăbdare, dar trebuia să-şi ţină postul cu străşnicie pînă la capăt, aşa că petrecu toată ziua în rugăciune.

În dimineaţa următoare alcătui un răspuns la poezie şi-l trimise la casele domniei sale *dainagon* Fujiwara, care-i scrise la rîndul său. Luînd cele două scrisori, Tōzammi fugi degrabă la palat. Împărăteasa se uită la scrisori cu nepăsare.

– Nu pare a fi mîna lui *dainagon* Fujiwara. E mai curînd scriitura unui bonz. O fi uneltirea vreunui diavol bătrîn. Măria sa nu zîmbea deloc.

– Dar cine să fie atunci? se văită doamna. Vreun curtean pus pe şotii ori un bonz? Cutare? Ori poate cutare?

Văzînd-o atît de bănuitoare şi de curioasă, împăratul zîmbi:

– Parcă am văzut undeva pe-aici o hîrtie ca asta.

Şi, scoţînd o foaie dintr-un sipet, i-o întinse.

– Vai de mine, ce-i asta? Binevoiască Măria ta să mă lămurească! Aoleo, mă doare capul! Trebuie să aflu acum îndată, neapărat.

Se văicărea şi se ruga de toţi, rîzînd mînzeşte, înciudată şi neputincioasă. Pînă ce grăi împăratul:

– Drăcuşorul care ţi-a adus-o ieri era un băiat de la cuhnii. Dar cred că de la doamna Kohyōe a pornit totul.

Împărăteasa pufni în rîs, iar Tōzammi o prinse de mînecă şi o trase uşurel:

– De ce m-ai păcălit, Măria ta? Şi eu, care n-am bănuit nimic! Ci încă m-am spălat pe mîini, înadins, şi-am bătut mătănii înainte de-a o deschide!

Tōzammi rîdea şi arunca în jur priviri înciudate, dar pline de mîndrie. Era tare drăgălaşă şi nostimă.

Ce rîsete au fost la cuhnii cînd s-a auzit de păţania ei! Iar Tōzammi, de cum a ajuns acasă, a pus să-l caute pe băiatul cu pricina şi l-a adus în faţa slujnicei. Aceea îl recunoscu îndată.

Dar cînd îl întrebară cine i-a dat scrisoarea, ştrengarul rîse şi o rupse la fugă, fără să spună nimic.

Mai încolo, află şi *dainagon* Fujiwara şi făcu mult haz, căci îi plăcuse păcăleala.

139. Plictisuri

Zilele de post petrecute departe de casă.

La jocul de table[1] – să nu poţi muta pietrele cum ai vrea.

Casa celui rămas pe dinafară la numirea guvernatorilor.

Cel mai rău e plictisul pe vreme ploioasă.

140. Lucruri care alungă plictisul

Jocul de *go*. Tablele.

Poveştile.

Un copil de vreo trei ani care vorbeşte frumos. Ori chiar şi pruncii care lălăie.

Poamele.

Cînd vine la mine un bărbat glumeţ şi bun de gură, sînt în stare să-l primesc chiar şi-ntr-o zi de post.

141. Lucruri fără rost

Omul rău la suflet care mai e şi pocit la chip.

Scrobeala lungită prea tare cu apă. Astea au să li se pară tuturor nişte nimicuri, dar de ce să nu pomenesc şi de vătraiul de la ziua morţilor[2], de pildă? Că doar nu-i un lucru de pe altă

---

[1] *Sugoroku*, joc asemănător cu tablele, în care piesele, după aruncarea cu zarul, se plasează la intersecţiile unor linii trasate pe tabla de joc.

[2] În intervalul 13-16 al lunii a şaptea se desfăşoară ceremoniile „sărbătorii sufletelor" *(Bon)*. Vătraiele cu care aţîţau focurile pentru morţi în ultima zi a sărbătorii nu mai puteau fi folosite după aceea, deci nu mai erau bune la nimic.

lume, ci ceva de toate zilele. Şi-apoi, nu m-am gîndit că au să-mi citească şi alţii însemnările, aşa ca am pomenit aici tot felul de ciudăţenii ori lucruri netrebnice, după cum mi-au trecut prin minte.

142. Lucruri cu osebire strălucite

Oare ce se poate asemui cu serbările speciale din luna a treia[1]? Chiar şi repetiţia cu muzică e minunată.

Era primăvară, cerul senin, limpede. În grădina din faţa palatului Seiryō[2] slujitorii aşternuseră rogojini, pe care trimişii împărăteşti se aşezară cu faţa spre miazănoapte, iar dănţuitorii – întorşi spre împărat. Slujbaşi de la casele şambelanilor aduseră măsuţe joase pentru înaltele feţe. Numai în grădina aceea li se îngăduia muzicanţilor să se arate înaintea împăratului.

Prinţii de sînge împărătesc şi curtenii mai mărunţi luară pe rînd cana cu vin, de-şi turnară în *scoicile de Yaku*[3], să bea. Apoi veni rîndul pomenilor. Mi-e urît şi de bărbaţi cînd se-nghesuie, dar aici se îmbulzirā pînă şi femeile să strîngă rămăşiţele de pe mese, chiar sub ochii Măriei sale. Ieşiseră buluc de la străjile focului[4] şi atît se împingeau să adune cît mai multe pomeni, de scăpau totul din mînă. Mai mult folosiră cele care înşfăcaseră doar cîte ceva în grabă. Era nostim să le vezi cu cîtă viclenie cărau prada în căsuţele străjilor, s-o dosească. Mai încolo, veniră feciorii de casă de ridicară rogojinile, şi după ei nişte slujbaşi cu mături netezirā nisipul.

Cînd ajunse muzica în dreptul palatului Jōkyō, răsuna fluierul şi se-auzea bătaia măsurii pînă la noi. Aşteptam să se-arate şi într-adevăr apăru îndată alaiul: ieşeau muzicanţii de după îngrăditura de bambus, cîntînd „Ţărmul de la Udo", în timp ce

---

[1] Sărbătoarea „specială" de la Iwashimizu, din luna a treia (spre deosebire de cea cu dată fixă ţinută în cincisprezece ale lunii a opta).

[2] Seiryōden, reşedinţa împăratului.

[3] Probabil din insula Yakushima.

[4] Posturi de strajă din care se supravegheau noaptea focurile.

ciupeau corzile ţiterelor. De-atîta încîntare, nu mai ştiam pe ce lume mă aflu.

Ieşiră întîi din rînd doi dănţuitori şi, împreunîndu-şi mînecile frumos, se-ntoarseră cu faţa către apus, pentru întîiul dans. Înaintară bătînd pasul după muzică, potrivindu-şi brîiele lungi, tichiile şi gulerele straielor bogate. Apoi porniră dansul, petrecuţi de cîntecul „pinilor mărunţi". Totul avea un farmec fără seamăn.

Urmă dansul „roţii celei mari"[1] – l-aş fi privit din zori şi pînă-n noapte, aşa că rămăsei mîhnită cînd se sfîrşi. Mă mîngîia doar gîndul că mai aveau să urmeze şi altele. Se-aduseră ţiterele şi, de data aceasta, de după gărduleţul de bambus, ieşiră dănţuitorii în pas legănat – era neasemuit de frumos. Mătăsurile cele lucioase, poalele lungi şi bogate care se desfăceau, se întîlneau, şi iar lunecau într-o parte şi-n alta! – dar, vai, cînd le scriu, toate par netrebnice şi neînsemnate.

Ştiam că după dansul acela nu mai urmează nimic şi mare-mi fu întristarea cînd se sfîrşi şi el. Rămase locul gol şi trist după ce plecară şi înalţii demnitari, unul după altul.

La serbările de la Kamo te mîngîi măcar cu gîndul că la întoarcerea alaiului mai vezi „dansurile zeilor".

Fumul se înalţa în dîre subţiri deasupra focurilor din grădină, iar dinspre locul dansurilor venea sunetul unui fluier: delicat, tremurător se ridica în aer, se stingea. Şi cîntecul acela mişcător şi trist! Eram fermecată, nu mai simţeam aerul îngheţat, gerul care pătrundea prin straiele mele de mătase bătută, nu-mi mai simţeam nici mîna care înţepenise pe evantai. Cît de mîndru şi de falnic era mai-marele muzicilor chemîndu-şi cîntăreţii!

Cînd sînt la ţară în timpul sărbătorilor, nu-mi ajunge să privesc alaiul cum trece, ci mă duc de multe ori pînă la templu ca să văd toate dansurile. Pun să tragă trăsura sub copacii cei înalţi. Fumul torţelor se tîrăşte prin aer, şi-n lumina lor blîndă brîiele lungi şi mătăsurile lucesc mai frumos decît în miezul zilei, iar pe punţile de lemn dănţuitorii bat pasul tropăind, după

[1] *Owa*, dansul roţii mari, denumit astfel pentru că dansatorii se prindeau într-un soi de horă.

cîntec. Apa pîrîului curge dedesubt şi susurul ei se amestecă cu viersul fluierului – asemenea muzică i-ar desfăta şi pe zei.

Ani de-a rîndul fusese printre dansatori un anume *tō no chūjō* chipeş şi plin de farmec. În anul acela murise şi umblau vorbe cum că duhul lui s-ar ţine pe sub puntea de lîngă templul de sus. Mă temusem că de asta n-au să-mi mai placă dansurile ca-nainte, dar, privindu-le, mă răpi frumuseţea lor într-atît încît uitai de orice gînd negru.

– Ce jale că serbările de la Iwashimizu se sfîrşesc totdeauna atît de repede! se plîngeau doamnele. Ce frumos ar fi să mai fie dansuri şi la-ntoarcere! Căci aşa e de trist să-i vezi pe oameni cum îşi iau pe rînd darurile şi pleacă de îndată.

Auzindu-ne, împăratul făgădui că va da poruncă să se mai danseze o dată în anul acela. Nu ne venea să credem şi, îmbulzindu-ne în jurul împărătesei, o rugam să mai pună o vorbă bună pentru noi.

Într-adevăr, de data aceea mai petrecurăm şi după întoarcerea de la templu, spre marea noastră bucurie. Dănţuitorii neştiutori se împrăştiaseră care încotro şi, cînd auziră că-i cheamă Măria sa din nou, se repeziră cu atîta grabă, de răsturnară totul în cale.

Şi-apoi, să le fi văzut pe doamnele care se aflau deja prin odăile lor! Fără să le mai pese că le văd slugile şi curtenii, alergară către palat cu poalele-n cap! Ce mai haz s-a făcut atunci pe seama lor!

143.

Cînd Înălţimea sa *kampaku* plecă dintre cei vii, se petrecură multe în lume şi se iscară nelinişti mari[1].

[1] După moartea lui Michitaka (995), urmează o scurtă perioadă de luptă pentru putere între fiul său Korechika şi fratele său, unchiul lui Korechika, Michinaga. Împărăteasa Sadako cade în dizgraţie.

Împărăteasa nu mai stătea la palat, ci se retrăsese în casele mici de pe aleea a doua. Eu avusesem multe necazuri (deşi mă aflam fără vreo vină), aşa că rămăsei timp îndelungat la ţară[1]. Dar tot mi-era grijă de Măria sa şi simţeam că nu mai pot sta departe de dînsa.

Cînd veni pe la mine dumnealui căpitanul de dreapta, vorbirăm de unele şi de altele, iar dînsul îmi povesti:

– Am trecut azi pe la Măria sa. M-a înduioşat ce-am văzut acolo. Doamnele sînt la fel de îngrijite ca înainte: poartă straie de ceremonie, cu poale lungi şi jachete scurte de China în culori potrivite cu anotimpul. Am zărit, printr-o crăpătură a storului, vreo şapte-opt doamne, aşezate în rînd, în jachete de China de culoarea frunzei veştede, cu poale liliachii şi în rochii lungi purpurii ori roşii ca floarea de *hagi*. Grădiniţa din faţă e năpădită de ierburi sălbăticite. Cînd le-am întrebat de ce nu le taie, mi-a răspuns dinlăuntru vocea doamnei Saishō: le lasă să crească înadins, ca să privească în zori roua care se-aşterne pe firele de iarbă. Mi-a plăcut răspunsul ei. Apoi mi-au vorbit despre domnia ta: păcat că stai departe tocmai acum, cînd împărăteasa e surghiunită în locul acela. Stăpîna ar vrea să te aibă aproape, aşa că s-ar cădea să laşi orice treabă ai pe-aici şi să vii s-o slujeşti. Doamnele mi-au vorbit mult în felul acesta, cred că voiau să-ţi spun domniei tale. Întoarce-te şi vezi! Casele acelea au totuşi un farmec deosebit. Să vezi ce frumos au crescut bujorii din faţa cerdacului!

– Ba nu vreau. Dacă dumnealor mă urăsc pe mine, să ştie că nici eu nu le pot suferi.

– Arată-te îndurătoare, mă-ndemnă dînsul, zîmbind.

Într-adevăr, mă întrebam cum vor fi stînd lucrurile pe-acolo, aşa că într-o zi m-am dus. Măria sa părea ca-ntotdeauna, dar nişte doamne adunate într-un colţ şoptiră:

– E înţeleasă cu oamenii Ministrului de Stînga[2].

---

[1] Sei Shōnagon pare să aibă simpatii pentru tabăra lui Michinaga; în orice caz se îndepărtează o vreme de împărăteasă.

[2] Fujiwara no Michinaga ajunse în luna a şaptea, din anul 996, ministru de stînga.

Dar, cînd m-am apropiat de ele, au tăcut deodată şi s-au prefăcut că-şi vede fiecare de treaba ei. Nu eram obişnuită cu asemenea primire veninoasă.

După aceea, împărăteasa mă mai chemă de cîteva ori la dînsa, dar multă vreme nu m-am mai arătat. Doamnele vor fi crezut din nou că ţin partea duşmanilor Măriei sale, căci au scos tot felul de vorbe pe seama mea.

Treceau zilele şi, împotriva obiceiului, nu mai venea nici un semn din partea Stăpînei. Mi-era inima strînsă de mîhnire. Dar iată că într-o bună zi sosi o slujnică cu o scrisoare.

– E din partea Măriei sale. Mi-a dat-o doamna Saishō, în mare taină.

Să-mi trimită scrisoare în taină, la mine acasă! Dar nu părea scrisă de mîna uneia din doamne. Îmi bătea inima tare cînd am deschis-o, grăbită: hîrtia era goală, învelea numai o petală galbenă de teişor pe care Măria sa scrisese cu mîna ei:

„Iubirea care tace."[1]

Ce mîngîiere, după toată amărăciunea zilelor trecute! Eram fericită.

Femeia mă cercetă cu privirea:

– Se minunează toată lumea de ce rămîne doamna aici, cînd stăpîna întreabă mereu de dînsa. E curios că s-a retras doamna aşa. De ce nu se-ntoarce? Apoi urmă: Eu mă duc pînă alături, cu o treabă. Mă-ntorc îndată să iau răspunsul.

După ce plecă, mă pregătii să scriu. Dar iată că nu-mi mai venea în minte începutul poeziei. Nemaipomenit. Cum să uiţi nişte versuri vechi şi cunoscute ca astea? Îmi stăteau pe limbă şi totuşi nu puteam lega două vorbe.

În clipa aceea, o fată în casă care şezuse în faţa mea grăi de după paravan:

– Apa care curge în adîncuri, aşa să scrie doamna.

Poftim, să fiu eu atît de zăpăcită! Să mă-nveţe pe mine fătuca asta! Nostim!

---

[1] Sei Shōnagon dorea să fie cea mai iubită dintre doamne.

Am trimis răspunsul şi peste cîtăva vreme m-am înfăţişat Măriei sale. Dar, neştiind cum are să mă primească, am rămas mai la o parte, ascunsă după un ecran. Împărăteasa zise:

– Domnia ta e cumva nou-venită? şi adăugă: A fost un biet vers neînsemnat, dar în ziua aceea am simţit nevoia să ţi-l trimit. Nu te văzusem de multă vreme şi eram tristă.

Măria sa nu se schimbase deloc.

I-am povestit cum m-a învăţat copila aceea ce să scriu şi dînsa a rîs cu poftă.

– Asemenea lucruri se-ntîmplă. Tocmai cu poeziile vechi şi prea bine cunoscute, la care nici nu ne mai gîndim. Îmi aduc aminte de un joc cu ghicitori[1]. În timpul pregătirilor, un curtean isteţ şi priceput în treburi de-astea spuse către grupul său: „În tabăra de stînga am să dau eu prima ghicitoare!" Tovarăşii lui primiră cu bucurie, că doar n-are să grăiască tocmai el o prostie. Îşi pregăti fiecare cîte-o ghicitoare şi le-o arătă celorlalţi, apoi le aleseră pe cele mai bune pentru întrecere. Omul nostru zicea: „Lăsaţi pe mine, ştiu eu ce să spun. Dac-am zis că am o ghicitoare, n-am să vă fac de ruşine". Îl lăsară, dar se apropia ziua întrecerii şi încercară iar să-l descoasă. „Spune-ne acum ghicitoarea! Dacă e prea neobişnuită?" Dar el se supără: „Ei bine, nu ştiu cum va fi. N-aveţi decît să nu vă încredeţi în mine". Şi nu-i lămuri deloc.

Veni şi ziua cu pricina. Jucătorii, bărbaţi şi femei, se aşezară în rînduri, cele două tabere faţă-n faţă. Omul nostru era primul în tabăra din stînga. Părea bine pregătit şi toată lumea se uita la el. Din amîndouă părţile se auziră strigăte: „Ghicitoarea! Ghicitoarea!"

În fine, grăi: „Un arc întins pe cer".

Auzind aceasta, adversarii se veseliră, iar ai lui nu-şi mai veneau în fire! Poate că ţine cu ceilalţi şi a potrivit-o înadins, ca să-i piardă pe ei.

---

[1] Joc de curte foarte îndrăgit pe vremea aceea: două tabere adverse se întreceau în ghicitori *(nazo)*. Ca variante, mai existau concursuri de poezii improvizate pe o temă dată, de evantaie, desene etc.

Adversarul din fața lui stătu întîi o clipă, apoi pufni în rîs: „Într-adevăr, prea e greu. Chiar mă tem că nu știu ce vrea să-nsemne". Și se strîmbă în bătaie de joc la omul nostru. Dar acela sări îndată: „Să-l însemne cu o greșeală!"

„Auzi aci!" se răsteau cei din dreapta. „Cine nu știe o copilărie ca asta? Ștergeți greșeala!" Dar omul, îndată: „Păi, a spus că nu știe! A pierdut și pace!" Și în toate gîlcevile care urmară, el aduse cîștigul mereu de partea sa.

Așa e, se-ntîmplă uneori să nu-ți vină pe limbă cîte un lucru, dar acela, de ce să spună că nu știe? Cei din tabăra lui mureau de necaz.

Împărăteasa sfîrși de povestit și doamnele găsiră că aveau de ce să fie supărați tovarășii aceluia, fiindcă i-a dezamăgit. Dar ce dezumflați au fost cei din tabăra de stînga în prima clipă!

Rîserăm toate. Cum să uiți un lucru atît de simplu, pe care îl știe toată lumea?

144.

Într-o zi, cam pe cincisprezece ale lunii întîi, stăteau pe cer nori negri, groși, dintre care ieșea cînd și cînd un soare orbitor. Pe-o țarină sălbăticită, lîngă coliba unor oameni de rînd, creștea un piersic tînăr. Scosese în soare mulțime de crenguțe firave cu frunze noi, pe-o parte verzi, pe cealaltă purpurii și lucioase.

Un băiețandru subțirel, cu plete frumoase pe umeri, îmbrăcat într-o haină de vînătoare cam zdrențuită se urcase în piersic, iar jos, sub pomișor, stătea un copil cu poalele cămășii vîrîte sub cingătoare, de i se vedeau pînă sus piciorușele încălțate în saboți de lemn.

– Rupe-mi și mie un băț ca să bat mingea! se ruga el.

Veniră cîteva fetițe frumos pieptănate cu poalele suflecate, cu pantaloni largi, ponosiți și cămăși lungi, frumoase.

– Aruncă-ne și nouă niște crenguțe! Să facem *uzuchi*[1]. Și vrea și domnu' să aducem cîteva.

[1] Bastonașe aducătoare de noroc.

Băiatul din pom le arunca crenguțe, iar copiii se repezeau să le înșface țipînd: „Mai vreau! mai vreau!" Erau tare drăgălași.

Mai încolo, alergă la ei un om în pantaloni murdari. Ceru și el crenguțe, dar, cînd băiatul spuse „stai puțin!", omul se apucă să zgîlțîie piersicul. De spaimă, băiatul se agățase strîns de-o cracă și țipa. Era nostim, ai fi zis că-i o maimuță.

Asemenea lucruri vezi și la culesul prunelor.

145.

Doi bărbați chipeși bat tablele toată ziulica, se-ntunecă deja și încă nu s-au săturat. Pun să li se-aprindă un opaiț pe măsuța joasă și în jurul lor se face deodată lumină mare.

Unul dintre ei ține-n mînă zarurile și, pînă să le pună în pahar, le descîntă ca să-i cadă bine. Celălalt le-așază pe-ale sale pe masă și așteaptă. Cu o mînă își răsfrînge gulerul care-i atinge obrazul, pe urmă își face vînt cu tichia lăcuită.

„De-atîta descîntat o să-ți cadă prost", pare el a zice, în timp ce-l urmărește pe celălalt cu o privire nerăbdătoare și îngîmfată.

146.

Un bărbat distins joacă *go* – și-a dezlegat brîul, culege pietrele și le așază pe tabla de joc. În fața lui, un curtean de rang mai mărunt șade plin de umilință, ceva mai departe de masă, și de cîte ori întinde o mînă să pună piatra, cu cealaltă își ține frumos mîneca largă, să nu se-atingă de masă.

147. Lucruri de spaimă

Coaja arțarului.

Locurile pustiite de foc.

Stînjenelul de apă, spinos. Castanul de baltă.
Un om păros care s-a spălat pe cap şi stă să se usuce.

148. Lucruri care par curate

Ulcica de lut.
Cănuţa nouă de metal.
Faţa rogojinii împletite din pai de ovăz.
Jocul luminii în apă, cînd o torni.

149. Lucruri vulgare

Bastonul unui *shikibu no jō*[1].
Părul negru cu firul ţeapăn.
Un paravan nou din pînză. Cînd e vechi şi înnegrit, chiar dacă-i urît, nu-l mai bagi în seamă. Dar unul nou, cu grămezi de ramuri de cireş în floare, pictate cu praf de scoică şi roşu de cinabru!
Un altar în miniatură, cu uşi glisante[2].
Bonzii graşi.
O rogojină de Izumo care vine chiar de la Izumo[3].

150. Lucruri care te umplu de nelinişte

Privitul curselor de cai.
Legatul moaţelor de hîrtie.

---

[1] Funcţionar de-al treilea rang în Ministerul Ceremoniilor. Primea un baston cînd era ridicat la rangul al cincilea. Nu era admis în prezenţa împăratului, poate de aceea e trecut printre lucrurile vulgare.
[2] Altarele se cuveneau să aibă uşi duble batante.
[3] Orice obiect venit din provincie i se pare doamnei Shōnagon vulgar.

O rudă bolnavă, care tare s-a mai schimbat la față. Mai ales cînd bîntuie boala, nu-ți mai stă capul la altceva.

Tot așa, pruncul care plînge, nu mai vrea să sugă și nu tace nici cînd îl ia doica în brațe.

Te afli într-o casă necunoscută și îți ajunge la ureche un glas cunoscut – deodată îți bate inima mai tare. Darmite cînd în odaia de dincolo cineva începe să-l bîrfească pe același om!

Mie iar îmi bate inima grozav cînd se-apropie de mine o persoană pe care n-o pot suferi.

Bărbatul care-a petrecut noaptea la mine întîrzie să-mi trimită o scrisoare în zori. Chiar dacă i se întîmplă alteia așa ceva, mi se strînge inima.

151. Lucruri drăgălașe

Un chip de copil desenat pe-un pepene.

Puiul de vrabie care vine țopăind cînd chițăi ca șoarecele.

Un prunc de vreo doi anișori umblînd în patru labe fuga-fuguța zărește deodată cu ochii lui ageri un fleac căzut pe jos și se-ntinde să-l ridice cu degețelele, ca să-l arate oamenilor mari – e atît de drăgălaș!

O fetiță tunsă scurt, ca o călugăriță: mereu îi cade părul în ochi, dar nu-l dă la o parte, ci își apleacă tare capul pe-un umăr și se uită pe dedesubt.

Drăgălaș e și pajul tinerel care umblă fălos în straie de ceremonie.

Iei în brațe un prunc și-n timp ce-l alinți, jucîndu-te cu el, ți se agață de gît și adoarme.

Lucrușoarele păpușilor.

Ridici o frunzuliță de nufăr mică de tot, care-a plutit pe lac.

Florile de nalbă mărunte. Tot ce e mic e drăgălaș. Un prunc de-un an, durduliu și alb vine spre mine, în cămășuța lui liliachie, cu poalele suflecate, cu mînecuțele răsfrînte.

Un băiețaș de vreo șapte-opt ani, citind cu glasul lui de copil dintr-o carte chinezească grea. Tare-i drăguț!

Puii de găină cu picioarele lor lungi, parcă le-ar fi rămas hainele prea scurte. Se iau după oameni, piuind strașnic. Tot așa fug și după cloșcă.

Puii de vrabie.

Urna cu moaște.

152. Cei care se prea-ntrec

Un copil care s-a-nvățat să-l răsfețe lumea deși nu-i nimic de capul lui.

Cine tușește.

Sfiosul care, cînd vrei să-l ajuți, vorbește el întîi. Un țînc de vreo patru ani din vecini, neastîmpărat, pune mîna pe toate celea în odaie, împrăștie, sparge și strică. De obicei îl oprești, nu merge după placul lui. Dar cînd e cu mamă-sa, și-o ia în cap. O trage de mînecă, o zgîlțîie: „mamăăă, vreau aia". Ea stă de vorbă și nu-l bagă în seamă. Țîncul se-apucă să răstoarne tot ca să pună mîna pe lucrul acela – și, cînd îl înșfacă, se zgîiește la el. Îngrozitor. Iar mamă-sa, în loc să i-l ia din mînă, zice că nu-i voie și-i zîmbește: „fii cuminte, vezi că ai să-l strici". Și ea e la fel de nesuferită. Dar eu trebuie să stau deoparte și să tac, în timp ce mă uit la ei cu inima strînsă.

153. Lucruri cu nume înfricoșătoare

Vîltoarea verde.

Văgăuna din prăpastie.

Îngrăditura din scînduri.

Fierul negru.

Bulgării de pămînt.

Trăsnetele sînt înfricoșătoare, nu numai după nume.

Furtuna.

Un nor de rău augur.
Steaua-halebardă[1].
Răpăitul ploii.
Ţarinile sălbăticite.
Tîlharii sînt spăimoşi, în toate felurile.
Strigătele la dansurile sacre.
Duhul unui om în viaţă.
Fragii-şarpe. Iarba-diavolului. Feriga-dracului.
Ciulinii. Lămîiul spinos. Cărbunii.
Dracul cu cap de vacă.
Ancora – are un nume de spaimă, iar înfăţişarea îi e la fel.

154. Lucruri care nu se arată a fi prea grozave, dar cînd le scrii cu semne chinezeşti par minunate[2]

Fragii. Floarea de-o zi. Nuferii spinoşi.
Păianjenii. Nuca. Doctorii în litere şi cărturarii.
Locţiitorul marelui logofăt al caselor Măriei sale împărăteasa. Mirtul roşu.
Măceşul sălbatic e culmea: se scrie cu semnele „tigru" şi „ciomag". Dar după uitătura tigrului, cred că n-ar mai avea nevoie de ciomag.

155. Lucruri care par soioase

Broderiile, pe dos.
Puii de şobolan, golaşi, ieşind de-a rostogolul din gaură.
Cusăturile pe dosul unei haine de piele fără căptuşeală.
Urechea mîţei, pe dinăuntru.

---

[1] Cometă.
[2] Sei Shōnagon descompune semnele chinezeşti şi interpretează componentele ideografic.

Un loc neîngrijit, pe-ntuneric.

O femeie lipsită de farmec care vede de-o mulțime de plozi.

Femeia care cade la pat și bolește îndelung. Dacă ibovnicul n-o iubește din toată inima, lesne i se face lehamite de ea.

156. Prilejuri în care lucrurile netrebnice capătă însemnătate

Ridichile, în luna întîi[1].

Doamnele de onoare, cînd însoțesc alaiul împărătesc.

Străjile de la porțile palatului, la sărbătoarea întronării.

Doamnele-șambelan, care la finele lunii a șasea și a douăsprezecea rup lujerul de bambus cînd iau cu el măsura împăratului[2].

Supraveghetorul ceremoniilor la citirea Cărților Sfinte[3]. E măreț, în sutana lui roșie, spunînd pe rînd numele bonzilor.

Citirea Sfintelor Cărți, în cele două anotimpuri.

Slujbașii din serviciul șambelanilor care împodobesc sălile pentru ceremonia înșirării Numelor lui Buddha.

Străjerii din garda împărătească, la serbările de la *Kasuga*[4].

Copilele care încearcă vinul împăratului în luna întîi.

Preoții ce aduc „toiegele iepurelui".

Femeile care le piaptănă pe dănțuitoare pentru repetiția în fața împăratului.

---

[1] Ridichile cu rădăcină mare făceau parte din „bucatele de viață lungă" ce se ofereau împăratului în a doua zi din an.

[2] Se luau măsurile împăratului pentru un veșmînt în care se îmbrăca un manechin ce era cufundat în apa riului, pentru a-l curăța pe împărat de păcate. Ceremonia se desfășura de două ori pe an, la datele indicate.

[3] Ceremonie budistă, ce avea loc primăvara și toamna: o sută de bonzi citeau timp de patru zile anumite sutre.

[4] Ceremonie budistă, ținută în luna a douăsprezecea, în cursul căreia se citea o listă a numelor lui Buddha (Butsumyōgyō), în chip de penitență pentru păcatele săvîrșite în timpul anului.

Domnişoarele de la curte, cînd îl servesc la masă pe împărat, la serbările palatului.

157. Oameni chinuiţi

Doica unui prunc ce ţipă noaptea...

Bărbatul cu două ibovnice geloase una pe cealaltă.

Vraciul, cînd descîntă de-un diavol îndărătnic. De-ar ajuta mai degrabă vrăjile lui! Dar chiar cînd nu ajută, el e nevoit să descînte mai departe, ca să nu ajungă de rîsul lumii.

Doamna pe care-o iubeşte cu foc un bărbat bănuitor.

Oamenii ce-l slujesc pe slăvitul Domn par mereu chinuiţi, deşi ar trebui să le meargă bine.

Cei slabi de înger.

158. Oameni de invidiat

Cînd vrei să-nveţi o sutră pe de rost şi nu ţii minte îndată, ci te-ncurci mereu, apoi o iei iar şi iar de la capăt. Cîtă vreme bonzii (la ei e de înţeles), dar şi unii dintre mireni, bărbaţi şi femei, sînt în stare să spună sutrele de la un cap la altul ca pe apă. Te-ntrebi cu invidie cînd ai să ajungi ca ei.

Cînd stau în pat şi bolesc şi mi-e rău, cum îi mai pizmuiesc pe cei sănătoşi! Îi văd cum rîd, stau de vorbă, umblă în jurul meu şi nu le pasă de nimic.

Nu ştiu ce mi-a venit odată de-am pornit pe jos către templul Inari[1]. Pe la altarul de mijloc eram deja frîntă de oboseală, dar mi-am urmat drumul, spunîndu-mi rugăciunile. Mă ajungeau din urmă oameni care plecaseră pe jos mai tîrziu şi care totuşi nu păreau deloc obosiţi. Ferice de ei. Ne aflam în ziua calului din luna a doua. Plecasem devreme, cînd se crăpa de ziuă, dar la ora şarpelui[2] eram numai la jumătatea drumului. Se făcea din ce

[1] Templu shintō aflat la sud de capitală.

[2] Cam ora 10 a.m.

în ce mai cald şi mă simţeam moleşită. Stătui puţin să mă odihnesc: îmi dădeau lacrimile de necaz. Ce mi-o fi venit să pornesc la drum pe-o zi ca asta, nu mi-am găsit şi eu o vreme mai potrivită?! Cînd, numai ce văd o femeie ca de patruzeci de ani, venind la vale de la templu, cu poalele suflecate în brîu (nu purta straie de ceremonie) şi spunînd oamenilor pe care-i întîlnea în cale:

– Eu urc azi de şapte ori la templu. Trei drumuri le-am şi făcut, aşa că îmi mai rămîn patru, o nimica toată. Pînă la ceasul berbecului trebuie să ajung jos.

Ei bine, pe femeia asta, pe care în altă împrejurare n-aş fi învrednicit-o nici c-o privire, atunci am invidiat-o.

Sînt iarăşi de invidiat oamenii care au copii de treabă, fie ei băieţi sau fete ori chiar bonzi.

La fel, femeile cu păr lung şi frumos, cu pletele gingaş revărsate pe umeri.

Apoi îi mai invidiez pe oamenii de vază, căci sînt slujiţi de toţi cu respect şi umilinţă.

Pe cele care au scriitura frumoasă, pe cele iscusite în ale poeziei, de le-alege stăpîna mereu cînd e vorba de scris versuri. Chiar dacă sînt multe doamne în jurul dînsei, de cîte ori are de trimis vreun bileţel către o înaltă persoană, cheamă pe-o doamnă anume şi o aduce chiar de-acasă pentru asta (de parcă celelalte ar avea toate scriitura ca urmele picioarelor de găină!). Dar stăpîna îi întinde aceleia piatra de tuş şi o poftеşte să scrie. Şi-atunci celelalte o pizmuiesc. Aleasa e de multă vreme în slujbă, poate nici măcar nu scrie prea frumos, dar îşi dă toată silinţa. Alteori, doamna e într-adevăr iscusită. Scrisoarea poate fi către un înalt demnitar ori o recomandare pentru o domnişoară care caută să intre în slujbă la palat – şi-atunci femeia alege cu grijă întîi hîrtia, în timp ce toate celelalte se strîng într-un colţ şi fac glume veninoase pe seama ei.

Începătorul la ţiteră ori fluier îi pizmuieşte pe muzicanţii buni şi se-ntreabă cînd va ajunge în rînd cu ei.

Doica împăratului şi cea a prinţului moştenitor sînt de invidiat.

Doamnele aflate în slujbă la palat, care le văd oricînd pe prinţesele împărăteşti.

159. Lucruri care te fac curios

Ai vrea să ştii îndată cum au ieşit ţesăturile date la vopsit: cele răsucite, cele care se-ntunecă spre poală, apoi ţesăturile vopsite după ce sînt legate ca snopii.

Cînd naşte o femeie: „ce e, fată ori băiat?" În familiile din lumea bună e de la sine înţeles, dar eu sînt curioasă şi cînd naşte o slujnică.

În dimineaţa numirii guvernatorilor, mor să aflu cine sînt, chiar dacă că n-am nici un cunoscut printre dînşii.

160. Nerăbdări

Ai trimis un veşmînt la cusut, cu grabă mare, şi-acum stai şi priveşti pe cale, cu nerăbdare, nădăjduind că vine dintr-o clipă într-alta.

Unei femei îi vine vremea să nască, dar trec zilele şi nu se-arată nici un semn.

A sosit o scrisoare de la cel drag, de departe. Cîtă nerăbdare pînă rupi pecetea, pînă o desfaci!

Am plecat prea tîrziu de-acasă: acu'-acu' trebuie să-nceapă procesiunea, aşa e, se văd de departe toiegele albe, dar pînă s-ajung cu careta mea trasă de boi, îmi vine, zău, să cobor şi să merg pe jos pîn-acolo.

Mă prefac că nu-s acasă pentru un oaspete, dar doamna de-alături îl primeşte ea şi-i aud cum stau de vorbă amîndoi.

Pruncul mult aşteptat abia ajunge sorocul celor cincizeci sau o sută de zile[1], că ai şi vrea să-l vezi mare.

---

[1] În Japonia se sărbătoreau a cincizecea şi a suta zi de la naştere.

Ai de cusut în grabă un lucru, căci se lasă seara – ei bine, pînă bagi în ac! Eu, una, caut să apuc o bucată începută, cu acul în ea, şi las pe alta să bage ața în ac. Aceea, repezindu-se, nu nimerește. Eu zic: „Las-o-ncolo, nu te mai căzni". Dar dînsa face o față de parcă ar spune: „De ce să nu pot?" şi încearcă mai departe, înciudată.

Cînd e vreun alai ori o petrecere şi ai dat careta cu împrumut (zicea că se duce pînă-ntr-un loc şi-apoi mînă vizitiul fără întîrziere îndărăt), iar acum stai şi-aştepți... Cum te mai muncește nerăbdarea! De pe drumul mare vine-un huruit de roți. „Asta e", îți zici cu bucurie. Dar careta trece prin fața casei, se duce într-altă parte... Şi-atunci, să nu-ți pierzi răbdarea!

Mai rău e cînd ieşi la privit şi afli că a trecut deja alaiul. E supărător.

Ori, iar, la femeia care tocmai a născut, întîrzie să se-arate cămaşa fătului.

Cînd ies din casă, merg la o procesiune ori fac un drum la templu cu trăsura, trec întîi pe la o doamnă s-o iau şi pe dînsa în trăsură, după cum fusese vorba. Pun să tragă la scara ei, aştept, iar dumneaei nu se grăbeşte deloc să iasă. Atunci nu mai am pace, îmi vine s-o las baltă şi să plec.

Cînd ți-e mai degrabă să faci focul, iaca, nu se-aprind cărbunii.

Vrei să scrii o poezie, ca răspuns la o scrisoare, şi nu-ți vine-n minte nici un vers. Dacă-i de la ibovnic scrisoarea, nu-i zor (cu toate că uneori...). Dar cînd scrii unei doamne, te grăbeşti şi tocmai atunci iese urît şi, de cele mai multe ori, faci greşeli.

Cînd mi se face rău în toiul nopții, mă cuprinde spaima. Cum mai aştept atunci să vină zorile!

161.

În anul de jale după Slăvitul Domn[1], în ziua din urmă dintr-a şasea lună, fiind marea Curățire a sufletelor[2], Măria sa împărăteasa

[1] Anul 996.

[2] Sărbătoare shintō a „purificării" ținută de două ori pe an, în ultima zi a lunii a şasea şi la sfîrşitul lunii a douăsprezecea.

plecă de la palat către casele cancelariilor. Dar drumul într-acolo se-arătase de rău augur şi stăpîna fu nevoită să descindă la sala prînzurilor, de la sfatul curtenilor. Ajunserăm şi noi acolo pe noapte. Era o căldură cumplită şi întuneric beznă, de nu vedeai în ce loc te afli, aşa că petrecurăm întîia noapte strînse una-ntr-alta şi speriate.

În zori, cercetarăm locurile: casa, cu acoperişul domol, din ţiglă, cu streşinile joase, avea un aer ciudat, chinezesc. Nicăieri nu erau zăbrele la ferestre[1], de jur împrejurul odăilor atîrnau doar storurile de bambus. Şi totuşi avea farmec.

Doamnele coborîră în grădină să se plimbe. În faţa casei creşteau de-a lungul gărduţului de bambus o mulţime de flori din acelea cărora le zice crini galbeni. Erau grămezi-grămezi, înfloriţi, şi se potriveau de minune cu casa aceea ceremonioasă.

Locuiam chiar lîngă foişorul orelor[2] – de-aici, bătăile gongului se-auzeau cu totul altfel. De curioase ce erau, vreo douăzeci de doamne tinere se duseră să-l vadă de-aproape. Trecură prin coridorul de lemn şi de-acolo urcară pe scara turnului. Mă uitam în sus după ele: în poalele cenuşii palide, cu jachetele scurte de China şi rochiile necăptuşite, potrivite la culoare, cu şalvarii lor roşii, mi se părură nişte arătări descinse din ceruri (cu toate că nu sînt ele tocmai îngeri). O seamă de doamne la fel de tinere, şi chiar de rang mai înalt, rămăseseră jos, căci nu se cădea să petreacă astfel. Aşa că se uitau la ele de departe, cu jind. Tabloul era minunat.

Doamnele se mai duseră o dată în plimbare pînă la poarta străjii de stînga, unde sosiră buluc, făcînd gălăgie mare. Degeaba le dojenea cîte una mai coaptă că nu se cade să se-aşeze în jilţurile curtenilor[3], nici să răstoarne scaunele înalţilor slujbaşi

[1] Ferestre propriu-zise nu existau în arhitectura japoneză. Peretele întreg era compus din zăbrele (exterioare) mobile şi îndărătul lor storuri de bambus, care se puteau ridica şi ele.

[2] La fiecare al patrulea pătrar de ceas (ceasul japonez dura cît două europene) se nota ora pe un stîlp, apoi se anunţa cu voce tare şi cu un număr anumit de bătăi de gong.

[3] La posturile de gardă curtenii şedeau pe scaune şi bănci.

cu dosu-n sus şi să facă alte stricăciuni şi neorînduială. Degeaba, că ele tot nu ascultau.

În casa aceea bătrînă era o căldură cumplită, poate unde avea acoperişul de ţiglă. Pînă şi noaptea ne culcam afară pe prispă. Toate lucrurile erau vechi, ziua cădeau gîndaci din grinzi şi se afla un cuib de viespi pe-aproape, care ne speriau rău cînd începeau să roiască.

Curtenii veneau peste zi să ne vadă, ba-şi petreceau chiar nopţile stînd la poveşti cu doamnele, pînă la crăpatul zorilor. Lumea începuse să vorbească:

– Vai, cine-ar fi crezut că sfatul curtenilor se va schimba într-o grădină a desfătărilor?

Vorba aceasta mi-a plăcut mult.

Se făcuse toamnă, dar la noi nu sufla încă „vîntul cel rece"[1], fiind locul ferit. Ascultam numai ţîrîitul gîzelor.

Într-a opta zi, Măria sa purcese îndărăt la palat. Cele două stele[2] îmi păruseră mai apropiate ca oricînd în acea ultimă noapte, în grădiniţa cea mică şi strîmtă.

Într-o seară[3], veniră pe la noi dumnealor Tadanobu, Nobukata şi Michikata. Ieşirăm să-i întîmpinăm şi petrecurăm stînd la taifas cu dînşii. Îl întrebai într-o doară pe Tadanobu ce va recita a doua zi. Domnia sa stătu niţel să se gîndească, apoi îmi răspunse fără şovăială: „Luna a patra, a oamenilor"[4]. Eram mişcată. Cum de-i venise să pomenească versul acesta vechi? (Aşa ceva numai doamnele îşi amintesc, că bărbaţii uită pînă şi de versurile făcute de ei înşişi.) Era minunat.

Dar nici doamnele de după paravan, nici curtenii de-afară nu pricepuseră nimic. Mă aşteptam de altfel la asta.

---

[1] Aluzie la o poezie japoneză din antologia *Kokinshū*.

[2] În ziua a şaptea din luna a şaptea era sărbătoarea Ţesătoarei: după o legendă chineză veche, în noaptea aceea se întîlnesc Ţesătoarea (Vega) şi Păstorul (Altair), care tot timpul anului sînt despărţite de Calea Lactee.

[3] În luna a treia, 996.

[4] Poezia îi aminteşte doamnei Shōnagon de data zilei următoare şi de moartea lui Michitaka, de la care tocmai trecuse un an.

În cea din urmă noapte din luna a treia se adunaseră în pridvorul nostru mulțime de curteni, care plecară apoi pe rînd, pînă nu mai rămaseră decît dumnealor Tadanobu, căpitanul Minamoto, Nobukata și-un curtean de-al șaselea rang. Vorbirăm despre cîte toate, spuserăm versuri chinezești și poezii japoneze, pînă cînd Tadanobu băgă de seamă că se-apropie zorile și trebuie să plece și ei. De-aceea spuse:

Această rouă-a zorilor
Din lacrimile despărțirii-a răsărit.

Căpitanul Minamoto îi ținu isonul. Dar eu m-am întors către ei:

– Mi se pare cam grăbită Țesătoarea domniilor voastre[1].

Tadanobu se supără:

– Ei bine, am vorbit și eu așa, cu gîndul la despărțirea stelelor în zori. Păcat că de față cu domnia ta nu poate să spună omul nimic, că i-o și întorci cu răutate.

Începură amîndoi să rîdă. Apoi:

– Vezi să nu povestești mai departe, că are să rîdă lumea de noi.

Și, fiindcă se făcuse ziuă, se ridicară și ei să plece, zicînd că zeul Katsuragi nu mai are ce căuta pe-aici[2].

Aveam de gînd să-i amintesc lui Tadanobu de noaptea asta, cînd îl voi vedea la sărbătoarea Țesătoarei. Numai că între timp, domnia sa fu numit sfetnic împărătesc și pesemne n-aveam să-l mai întîlnesc la sărbătoare[3]. Oare să-i scriu un bilețel, să i-l trimit printr-un slujbaș al împărătesei? Dar iată că în ziua a șaptea, tocmai de sărbătoarea Țesătoarei, apăru la noi dumnealui

---

[1] Versurile recitate de Tadanobu se refereau la despărțirea Țesătoarei de Păstor, în luna a șaptea. Sei Shōnagon găsește că în luna a treia e prea devreme să pomenești de ele.

[2] Aluzie la o legendă shintōistă despre zeul muntelui Katsuragi, care, fiind prea urît, nu ieșea la lumina zilei, ci numai noaptea.

[3] Ca sfetnic *(saishō)*, Tadanobu nu mai stătea prea des în preajma împărătesei.

sfetnicul Tadanobu în persoană! Ce bucurie! Oare va înțelege aluzia mea? Dacă-l iau pe nepregătite, parcă văd cum își înclină capul pe-un umăr și se miră. Și-atunci am să-i amintesc eu.

Numai că domnia sa îmi răspunse îndată, fără să stea pe gînduri o clipă. Nu-mi venea să cred: eu așteptasem luni de zile clipa aceasta (mi-am închipuit-o mereu), dar dînsul? Cum de-a fost în stare să țină minte tot? Celălalt, Nobukata, care se supărase și el în noaptea cu pricina, nu mai știa de nimic.

– Cum, nu mai ții minte cum ne-a mustrat ea atunci pe amîndoi? încercă Tadanobu.

– Așa-i, adevărat... zise Nobukata, cu un zîmbet nesigur.

Prost răspuns, n-am ce zice.

Tadanobu și cu mine ne făcusem un obicei de ne-nțelegeam tot în vorbe de la jocul de *go*. De pildă, despre doi care se aveau bine ziceam că „i-a lăsat mînă liberă" sau „au pus pietrele la grămadă". Mai aveam o vorbă: „El are să pună pietrele" și altele de felul acesta, de nu pricepea nimeni ce spuneam. Nobukata ne auzi într-un rînd și veni să ne iscodească:

– Cum ați spus? Cum ați spus?

Dar eu n-am voit să-l lămuresc și atunci, înciudat, se rugă de Tadanobu, care, fiindu-i prieten, îi spuse pînă la urmă. Țin minte că despre oamenii care prea ți se băgau în suflet ziceam că „sînt gata-gata să amestece pietrele" și așa mai departe.

Nobukata voi să-mi arate neapărat că pricepe limba noastră.

– Ai pe-aici o tablă de *go?* începu el. Faci un joc cu mine? Ei, ce-ar fi să-mi dai „mînă liberă"? Să știi că nu-s cu nimic mai prejos decît Tadanobu. Hai, nu mă lăsa cu mînă goală.

– La asemenea partidă ar zice lumea că încurc pietrele, i-am răspuns eu atunci.

Dînsul îi povesti mai încolo lui Tadanobu care se veseli mult că i-am răspuns întocmai după cum merita. Îmi plac oamenii care nu uită o întîmplare ca asta.

Pe cînd nu-l numise încă sfetnic, am îndrăznit odată să grăiesc înaintea împăratului:

– Domnia sa Tadanobu ştie să spună versuri ca nimeni altul. Acum, dacă pleacă dînsul, cine ne mai spune nouă: „Shō trecu pe lîngă mormîntul vechi din Kaikei...“? Ce-ar fi să mai întîrzie Măria ta cu numirea? Noi, doamnele, ne-am întrista prea tare altfel.

Măria sa rîse şi binevoi să spună că dacă ţinem noi neapărat, n-are să-l facă sfetnic, şi noi ne bucurarăm foarte.

Cu toate acestea, Tadanobu intră curînd în slujbă, iar eu am rămas nemîngîiată.

Într-o zi, veni pe la mine Nobukata. Era încredinţat că nu e cu nimic mai prejos decît Tadanobu şi îşi dădea nişte aere! Îi spusei dintr-una-ntr-alta că acela recită minunat poezia „Pragul celor treizeci de ani“[1], la care Nobukata sări:

– De ce n-aş spune-o şi eu la fel de bine, mă rog frumos? Ba mă prind că-l şi întrec. Şi-mi recită versurile.

– La urma urmei, parcă e neapărat s-o spui ca dînsul!

– Vai, ce nesuferită! Dar cum crezi că o spune dumnealui?

– Cînd ajunge la „pragul celor treizeci“ are în glas ceva care mă tulbură.

Nobukata rîse mînzeşte şi plecă.

Apoi căută să-l întîlnească pe Tadanobu, cînd avea acela strajă, şi să-i istorisească îndată, aşa şi pe dincolo, uite ce zice Shōnagon şi de ce nu l-ar învăţa şi pe el, pe Nobukata, să spună poezia aceea. Tadanobu rîse şi-l învăţă.

Eu nu ştiam nimic, cînd deodată aud în faţa odăii mele un glas întocmai ca al lui Tadanobu, ce recita versurile acelea. Tulburată, întrebai cine-i acolo. Glasul de-afară se înveseli deodată.

– Am să-ţi spun ceva: ieri, cînd a venit Tadanobu la strajă, l-am întrebat cum recită el versurile. Apoi, din prima încercare le-am spus întocmai ca el. Şi mi se pare că n-ai fost prea nemulţumită adineauri.

---

[1] Poezie de Minamoto Hideakira, în care poetul, albit înainte de vreme, se mîngîie la gîndul că alţi înţelepţi au încărunţit şi mai de timpuriu.

Aşa care va să zică, învăţase înadins! Eram încîntată. Şi, fiindcă tot era acolo, l-am primit la mine şi-am stat la taifas cu el. Nobukata zicea:

– Cînd mă gîndesc că îi datorez totul lui Tadanobu! Îmi vine să bat mătănii de mulţumire.

Cînd mă căutau oaspeţi la mine în odaie, le trimiteam adesea vorbă că sînt plecată la palat. Dar de-atunci încolo am fost mereu acasă pentru Nobukata, cînd venea recitind versul cu pricina. I-am povestit şi Măriei sale şi s-a veselit.

Într-o zi în care împăratul ţinea post, sosi un slujbaş din garda de stînga împărătească, unul Mitsu-şi-mai-nu-ştiu-cum, aducînd o scrisoare de la domnia sa Nobukata. Era scrisă pe-o hîrtie foarte frumoasă şi suna aşa:

„Aş fi vrut să trec să te văd, dar azi e post împărătesc. Cum ţi s-a părut «pragul celor treizeci»?"

I-am răspuns: „Domnia ta ai trecut pragul cu pricina, fără nici o îndoială. Cred că ai ajuns la vîrsta lui Shubaishin[1], cînd acela şi-a certat nevasta".

Nobukata s-a supărat foc, ba a mai şi povestit totul mai departe. Cînd veni împăratul la Stăpîna noastră, îi povesti cum s-a plîns Nobukata. Cică de unde ştie Shōnagon de vîrsta lui Shubaishin? Păi acela era de treizeci şi nouă de ani cînd şi-a certat nevasta. A nimerit-o bine!

Era cam trăsnit, Nobukata ăsta!

162.

Kokiden[2] îi zice domniţei împărăteşti, fiica Ministrului de Stînga din palatul Kan. În slujba Înălţimii sale e o doamnă,

[1] Personaj chinez. Era oricum trecut de patruzeci de ani cînd şi-a dojenit nevasta.

[2] După numele palatului în care locuia. Era un obicei curent ca prinţesele imperiale să fie numite după reşedinţă.

Sakyō, fiica unei femei pe nume Uchifushi[1], adică „Întinsa". Rîdea lumea că Nobukata îi cam dădea tîrcoale acelei doamne.

Odată, pe cînd împărăteasa stătea la casele cancelariilor, apăru Nobukata pe la noi:

– S-ar cuveni să fac strajă de noapte pe-aici din cînd în cînd, grăi el către împărăteasă. Dar, cum doamnele Măriei tale nu se poartă frumos cu mine, nu mă prea înghesui. Dacă mi s-ar îngădui să stau măcar în căsuţa străjii, mi-aş face datoria cu cea mai mare credinţă.

Doamnele îi dădeau dreptate, dar eu de acolo:

– Aşa e, mai bine-i cînd are omul un locşor unde să se-ntindă niţel peste noapte. Nu-i de mirare că se duce mai cu drag pe-acolo[2].

Dar Nobukata se întunecă la faţă:

– De-acum încolo nu-ţi mai spun nimic. M-am destăinuit ca unei prietene, dar văd că domnia ta vorbeşti despre toate în gura mare, de faţă cu toată lumea.

– Vai de mine, mă sperii! Am spus eu ceva? Nu cred că-mi poţi găsi vreo vină.

Şi, între timp, o trăgeam uşurel de mînecă pe doamna de lîngă mine, care pufnea în rîs:

– Chiar că n-a spus nimic rău, oare de ce te-ai supărat?

– Te-o fi învăţat dumneaei să vorbeşti aşa, zise el, mînios de-a binelea.

La care eu am mai adăugat:

– Eu una nu mă ţin de-alde astea. Nici nu ştii cît îmi sînt de nesuferiţi bîrfitorii.

Şi m-am retras îndată în odaie.

Peste cîtăva vreme, Nobukata îmi vorbi iar:

– Ai răspîndit pe seama mea tot soiul de scorneli ruşinoase, pe care le-au născocit curtenii pesemne, ca să-şi rîdă de mine.

---

[1] Poate fi citit într-adevăr „întins, lungit, culcat".

[2] Nobukata făcea strajă la palatul Kokiden, unde era în slujbă doamna Sakyō.

– Ei, vezi că n-ai de ce să-mi porți pică numai mie? i-am răspuns. Ești sucit.

Dar știu că de-atunci încolo, Nobukata n-a mai călcat pe la femeia aceea.

163. Lucruri netrebuincioase, care-ți aduc însă aminte de vremuri trecute

O rogojină înflorată, cu marginile zdrențuite.

Picturile chinezești de pe paravanul vechi, înnegrit și rupt.

Un pictor bătrîn cu privirea împăienjenită de vreme.

Părul fals, lung de șapte-opt *shaku*[1], care se-nroșește deja pe la vîrfuri.

Mătasea palidă, ce-a fost odată roșie ca strugurele copt... Chiar și cele mai frumoase culori pălesc cu vremea.

O casă frumoasă cu grădina pustiită de foc: copacii au ars, iar heleșteul a mai stat o vreme ca-nainte, apoi l-au năpădit ierburile plutitoare.

164. Pe ce nu te poți bizui

Pe ginerele cu inimă becisnică și scurtă ținere de minte, care nu mai dă pe la nevastă.

Pe-un mincinos care se-nghesuie să te-ajute și ia asupra lui o treabă grea.

Corabia cu pînzele strînse, pe-un vînt bun.

Un moșneag trecut de optzeci, care bolește vreme lungă.

165. Citirea Cărților Sfinte

Citirea neîntreruptă a sutrelor[2].

---

[1] *1 shaku* ≈ 30,3 cm.

[2] *Fundakyō*, „cetirea neîntreruptă".

166. Lucruri apropiate, şi totuşi depărtate

Sărbătorile palatului, cele mult aşteptate.
Fratele şi sora, şi rudele apropiate între ele.
Poteca şerpuită care duce la Kurama[1].
Ultima zi din an, de Anul cel Nou.

167. Lucruri depărtate, şi totuşi apropiate

Raiul.
Drumurile corăbiilor.
Ibovnicii.

168. Puţuri şi izvoare

Horikane. Tama. Hashiri. Dintre izvoare îmi place cel de la Ōsaka. Yamanoi e-o pildă pentru orice lucru sec. Oare de ce? Cît despre izvorul de la Asuka, îl cîntă versul: „Undă proaspătă şi rece".

Sengan. Shōshō. Sakura. Kisakimachi.

169. Cîmpii

Cîmpia de la Saga, fireşte. Inami. Cîmpiile Kata, Koma, Tobuki. Simeshi, Kasuga, Cîmpia Sōke e neaşteptat de frumoasă. De ce-o fi avînd numele ăsta?

Miyagi. Awazu. Ono. Murasaki.[2]

---

[1] Templu budist în apropiere de Heiankyō.

[2] Paragrafele 170-176 sînt liste de funcţii, după cum urmează: mari demnitari, curteni, guvernatori de provincie, adjuncţii guvernatorilor, demnitari de-al cincilea rang, bonzi, doamne de onoare.

177.

Cine-a fost o dată şambelan, nu e de invidiat. Cînd iese din slujbă capătă titlu de noblețe, dar i se dă un post de ajutor de guvernator pe undeva pe la țară ori poate de *taifu*[1], şi-atunci locuieşte într-o căsuță mică, cu acoperişul de bîrne, cu gard nou din lemn de chiparoasă. Careta şi-o ține alături în hambar, iar boul îl lasă să pască iarbă în tufele dese din fața casei. Dezgustător!

Curtea îi e mereu măturată şi pustie, în casă atîrnă storuri de Iyo, din trestie, legate cu cordeluşe de piele vişinie, iar uşile glisante au fețe de pînză. Peste noapte, stăpînul pune slugile să tragă zăvorul la poartă. Ce viață deşartă şi fără nici un rost!

Omul acesta ar face mai bine să se mute la părinți ori la socri (dacă nu cumva e în casă un unchi sau un frate mai mare de-ai nevestei). Ori măcar să rămînă în oraş, în locuința unui prieten plecat, a unuia trimis la țară ca guvernator! Dar, oricum, mai sînt atîtea case nelocuite, ale domnițelor împărățeşti, ale prinților, fiii împărătesei văduve! Ar avea el unde să stea pînă primeşte o slujbă mai bună.

178.

La casa în care stă o femeie singură, totul pare lăsat în paragină, zidul de lut se surpă, cresc ierburile peste heleşteu, iar grădina, dacă nu e năpădită de pelinariță, apoi o acoperă iarba răsărită smocuri-smocuri prin nisip. Un loc pustiu şi plin de melancolie.

[1] Titlu purtat de demnitarii de-al cincilea rang.

O casă curăţată lună, cu poarta bine încuiată şi toate celea ţinute cu rînduială, îmi dă o impresie neplăcută.

179.

Bine e de doamna[1] care îşi are la ţară părinţii amîndoi şi poate trage la dînşii. Căci acolo se simte ca acasă. Şi-apoi, chiar dacă-i vin mereu oaspeţi şi dacă se-aude mereu zarvă de glasuri dinspre odăile din fund, iar în curte răsună copitele cailor şi e forfotă, pe dînsa n-o ceartă nimeni şi nu-i găseşte vină. În casă străină însă, dacă vine cîte-un musafir la doamna, numai în trecere să-i spună cîte-o vorbă, „N-am ştiut că eşti plecată de la palat" sau „Cînd te-ntorci?", iar dînsa îi deschide poarta şi-l primeşte, apoi gazdei i se năzare că prea e multă forfotă în casă, că-i aproape de miezul nopţii şi aşa mai departe. Nesuferite sînt gazdele astea! Parcă-l aud pe stăpînul casei cum întreabă:

– Zăvorît-aţi bine poarta cea mare?

Iar sluga răspunde plictisită:

– Ba nu, că mai e un musafir la doamna...

– După ce-o pleca, să încui îndată. Că mişună hoţii pe-aici. Şi vezi de foc!

Ce neplăcut, cînd oaspetele e în odaia de-alături şi aude tot!

Într-acestea, feciorii musafirului rîd de slugile casei care-i pîndesc mereu, cu grijă să plece odată. Îmi închipui ce-ar fi să vadă gazda cum le maimuţăresc feciorii aceia!

Uneori, oaspetele nici măcar nu-ţi spune vorbe dulci şi nu te lasă să bănuieşti că i-ai fi dragă. Dar atunci de ce mai vine de-atîtea ori, dacă tot dă să plece îndată, zicînd că s-a făcut noapte şi-i primejdios să ţii poarta deschisă!

---

[1] Doamnă cu slujbă la palat.

Cine iubeşte stă pînă-n zori, oricît l-ai zori să plece. Chiar dacă paznicul de noapte se-nvîrte prin curte, pîndindu-l să iasă, iar spre ziuă se minunează cu glas tare:

– Vai, păcatele mele, poarta cea mare a stat toată noaptea nezăvorîtă!

Şi-apoi o-ncuie în zori, fără nici un rost. Ce urîcios!

Cînd stai la părinţi e mult mai bine. La socri te mai sfieşti, cine ştie ce-ar putea gîndi despre toate astea! Iar cu fraţii mai mari am auzit că e la fel de rău.

Îmi plac porţile nepăzite, deschise larg pînă-n zori, pe care poate intra oricînd un prinţ împărătesc, de pildă, ori un curtean distins... Atunci aş ieşi să-l întîmpin... Stau trează pînă-n zori, cu storurile ridicate, chiar şi iarna. Apoi, cînd pleacă iubitul, mă uit lung în urma lui.

Fermecătoare e despărţirea la ceasul din zori, cînd păleşte luna: iubitul a plecat cîntînd încetişor din fluier. Nu-mi vine să dorm, mai stau puţin, aş vorbi cu cineva despre dînsul, aş sta s-ascult versuri şi basme pînă mă fură somnul...

180.

Se zice că într-un loc, la o doamnă al cărei nume nu-l mai ţin minte, venea un tînăr de rang mai mărunt, dar iubeţ vestit, bărbat cu inimă aleasă.

Era într-o noapte cam prin luna a noua – înecată într-o lumină ceţoasă alburie – şi se-apropia ceasul zorilor. Iubitul îi şopti cuvinte dulci la despărţire, ca să-i rămînă doamnei amintirea dragă, iar la plecare, dînsa îl petrecu din priviri pînă departe. Ce ceas plin de farmec!

Dar tînărul se-ntoarse pe-ascuns, furişîndu-se în umbra lătetelor de bambus din grădină. Are s-o vadă iar, să-i spună că-i încă aproape. Cînd deodată îi auzi glasul: „Cît timp mai ţine-n zori lumina lunii..." murmura iubita, privind înspre grădină. Chipul şi pletele îi erau ascunse în umbră, iar lumina bătea în cerdac în faţa ei, ca un opaiţ aprins ardea luna pe cer.

Tînărul se cutremură de-atîta frumuseţe şi, fără să spună un cuvînt, se îndepărtă.

Aşa se povesteşte că ar fi fost.

181.

Frumoasă e ninsoarea subţire care abia acoperă pămîntul. Dar şi omătul gros, aşternut după ninsorile lungi: la lăsatul serii, ne-adunăm în pridvor cîteva doamne prietene şi stăm în tihnă la taifas, aşezate aproape de parmaclîc, în jurul unui vas rotund cu cărbuni aprinşi. Se-ntunecă, dar nimeni nu aprinde opaiţele în odaie, căci de-afară omătul împrăştie o lumină alburie. Pe gînduri, rîcîi cenuşa cu vătraiul, şezînd alături de celelalte, povestind istorii vesele şi de jale... E-atît de bine!

Poate-a trecut de miezul nopţii, cînd, deodată, auzim paşi pe-aproape. Ne întrebăm cine-ar putea fi, cînd colo, e un oaspe din cei rari, care se-arată tocmai cînd nu te-aştepţi.

– Mă întrebam dacă priviţi şi domniile voastre zăpada, spune el. Aş fi venit mai curînd, dar m-au ţinut treburile într-un loc pînă pe-nnoptat.

Una din noi îşi aminteşte de „cel care vine-n ziua asta“[1], apoi vorbim cu musafirul despre întîmplările zilei şi despre cîte toate. I-am întins o perniţă rotundă, dar dînsul s-a aşezat alături, într-o rînă. Un picior îi atîrnă peste marginea pridvorului.

Se-aude gongul bătînd de dimineaţă, şi noi încă am mai sta de poveşti, dar musafirul trebuie să plece, să nu-l apuce ziua. Ne mai spune versul despre neaua care acoperă cu totul muntele nu-ştiu-cum. E minunat! Să fi fost numai noi între noi, nu stăteam treze noaptea întreagă. Acum, mai flecărim şi după plecarea lui despre noaptea aceasta mai frumoasă ca oricare, despre domnul cel distins şi cu frumoase purtări.

---

[1] Veche poezie de Taira Kanemori: „În satul de munte unde-a căzut omătul greu / Nu mai e nici un drum. / Pe cel care vine-n ziua asta la mine / Am să-l primesc cu inimă duioasă“.

182.

Pe vremea împăratului Murakami[1] ninsese odată ziua întreagă şi-atunci Măria sa a poruncit să se-adune zăpadă pe-o tipsie de lemn. Curtenii înfipseră în ea o crenguţă de prun înflorit şi, cum luna strălucea cu lumină mare, împăratul pofti să-i spună doamna Hyōe o poezie.

Dînsa recită îndată versul de demult: „Cînd văd zăpada, florile şi luna..."[2], spre mare încîntare a împăratului.

– Să fi făcut dînsa nişte versuri, grăi Măria sa, n-ar fi fost mare lucru. Dar să găseşti îndată un poem atît de potrivit, aici e greul!

Într-alt rînd, se opri Măria sa în sala curtenilor, goală, unde se ridica din vatră o dîră de fum şi o pofti iar pe doamna Hyōe vă vadă ce e cu fumul acela.

Dînsa se uită şi-apoi spuse poezia:

Priveam spre mare:
Departe în larg
Pescuitoarea vîslea către casă.

Foarte nimerit! În vatră căzuse într-adevăr o broască şi ardea acolo[3].

183.

Doamna Miare no Seji meşteri odată nişte păpuşi nostime de tot, în chip de copii de casă. Erau numai de cinci şchioape

---

[1] A domnit între anii 947-967.

[2] Poem de Po-Chii-i (Po Lo-tien): „M-au părăsit prietenii şi harfa, şi poezia, şi vinul. / Cînd văd zăpada, florile şi luna, mă gîndesc la Stăpîn". Zăpada, florile şi luna sînt cei trei prieteni consacraţi ai poeţilor.

[3] Poemul poate fi citit, pe baza omonimiei, într-un al doilea mod: „Priveam în larg, / Ceea ce arde în vatră / După pescuit / E o broască".

fiecare. Le legă pletele, cu cărare la mijloc, le găti frumos în straie de ceremonie şi, punîndu-le cîte-un nume, înfăţişă păpuşile împăratului.

Măria sa arătă mare plăcere la vederea păpuşii „domnul Tomoakira".

184.

La început, cînd am intrat în slujba Măriei sale, mă sfiam la fiecare pas, din orice pricină şi întruna îmi dădeau lacrimile. În fiecare seară, cînd mă înfăţişam, rămîneam ascunsă după un ecran de trei picioare. Măria sa îmi întindea cîte un desen, dar eu nu cutezam nici să-ntind mîna să-l primesc, de fîstîcită ce eram. Împărăteasa îmi tălmăcea cu marea sa blîndeţe desenele:

– Acesta vrea să fie cutare lucru... celălalt e pictat în cutare fel...

Opaiţul aşezat pe-un picior înalt îmi părea că face o lumină orbitoare, în care desluşeam fiecare fir de păr, ca-n miezul zilei. Cu toată sfiala, mă străduiam să mă uit la desenele ce mi le arăta Măria sa.

Era ger afară, şi degetele împărătesei, care-mi întindeau foile, abia se zăreau din mînecă: aveau pielea trandafirie ca floarea de prun şi nespus de gingaşă. Mă minunam ca o proastă ce eram, venită de la ţară, cum poate trăi pe lume o fiinţă atît de aleasă. De atîta uimire şi încîntare rămăsesem cu ochii zgîiţi la mîna aceea.

Mă retrăgeam totdeauna înainte de-a se face ziuă, iar Măria sa zicea în glumă că pînă şi zeul Katsuragi cel urît ar mai sta niţel. Atunci, mă aşezam la loc, cu fruntea în pămînt şi faţa întoarsă într-o parte, ca să nu mă vadă. Zăbrelele de la ferestre rămîneau închise. Odată, intrînd o doamnă şi văzîndu-le trase, porunci unei fete în casă să le ridice. Dar Măria sa o opri, spunînd că încă nu e timpul. Cele două ieşiră din odaie, rîzînd.

Împărăteasa mă întrebă de unele, de altele şi stătu de vorbă cu mine un timp. Apoi, fiindcă se făcuse tîrziu, mă îndemnă:

– Vei fi dorind să te întorci în odaia ta. Dacă-i aşa, du-te. Dar să vii devreme diseară.

M-am retras tîrîndu-mă în genunchi[1] dinaintea Stăpînei. Cînd am ajuns în odaia noastră, am ridicat îndată toate storurile: afară fulguia. În grădina dinaintea palatului Tōka erau gărduţuri înguste de bambus, împletite, aşezate unul lîngă altul. Era minunată zăpada.

Împărăteasa *trimise de cîteva ori după mine, scriindu-mi că* norii întunecă cerul şi nu mă poate vedea nimeni la faţă. Pînă la urmă, mă dojeni şi doamna care era mai mare peste noi:

– Urît te porţi! Cîtă vreme ai de gînd să mai stai aşa, încuiată toată ziua? Dacă Măria sa, din marea sa bunăvoinţă, te-ngăduie în preajma ei, va fi avînd o pricină anume. E lucru de neiertat să te împotriveşti voinţei împărăteşti.

Aşa grăi, zorindu-mă să mă duc. De sfială, nu mai ştiam pe ce lume mă aflu. Fistîcită şi ruşinată, m-am înfăţişat Măriei sale. (Peste colibele ce aparţineau paznicilor focului se aşternuse gros omătul.)

Lîngă Măria sa se afla, ca-ntotdeauna, căldăruşa pătrată cu cărbuni încinşi, plină vîrf, dar parcă înadins nu se aşezase nimeni alături. Înalte doamne de neam ales o slujeau pe împărăteasă. Dînsa avea *înainte un căuş rotund de lemn parfumat de Jin*[2], lăcuit, în care mocneau alţi cărbuni. După un paravan şedeau în jurul unei vetre lunguiețe doamne multe, strînse una-ntr-alta, de nu mai era locşor gol între ele. Aveau pe umeri jachete scurte de China, cu gulerele răsfrînte pe ceafă. Mă uitam cu jind la ele, cum şedeau în voie, fără nici o sfială. Îşi întindeau una alteia cîte-o scrisoare, se ridicau, umblau încolo şi-ncoace, iar în mişcările lor nu era urmă de stîngăcie ori de stingherală, căci povesteau şi rîdeau în voie. Pe cînd eu! Numai gîndindu-mă că aş putea să fiu vreodată ca dînsele simţeam cum mă cuprinde sfiala.

În fundul odăii şedeau laolaltă trei sau patru doamne, uitîndu-se la nişte desene.

---

[1] Japoneza veche are un termen special, *izaru*, pentru tîrîtul în genunchi. Altceva nu se cuvenea în faţa împărătesei.

[2] Jin (chin Sheng), principat din China.

Nu trecu mult şi de-afară se-auzi glasul strigătorilor din fruntea unui alai. Cineva spuse că vine Luminăţia sa *kampaku* Michitaka şi îndată se repeziră toate să ridice de pe jos lucrurile împrăştiate prin tot locul. Nu ştiam cum să fac să mă strecor afară, dar rămăsei înţepenită locului. N-am putut decît să mă trag niţel îndărăt, cît să pot privi prin crăpătura perdelelor în odaie, căci ardeam totuşi de nerăbdare să-l văd pe acel înalt personaj.

Dar nu veni *kampaku*, ci dumnealui *dainagon* Korechika, îmbrăcat în mantie purpurie şi cu şalvari de-aceeaşi culoare, care străluceau tare din pricina zăpezii. Se aşează lîngă un stîlp de lemn şi se-ntoarse către împărăteasă:

– Am stat închis în casă două zile şi-am ţinut post. Mi-era grijă de tine, căci prea a nins mult zilele astea!

– Şi eu, care-am crezut că „drumurile-s şterse de zăpadă"[1]... răspunse Măria sa.

– Tocmai asta am şi voit, să te văd mişcată de gestul meu, rîse domnia sa Korechika.

Ce putea fi mai frumos decît să-i auzi vorbind astfel? Nu erau cu nimic mai prejos ca eroii pe care-i preamăresc cărţile.

Împărăteasa purta rochii albe pe sub mantia de damasc roşie ca focul. Cu pletele revărsate pe umeri părea desprinsă dintr-un tablou. Aievea nu văzusem niciodată atîta frumuseţe şi-mi părea că visez.

Domnia sa Korechika glumea cu doamnele, iar ele răspundeau fără sfială, ba îl mai şi necăjeau că spune minciuni. Văzîndu-le atît de îndrăzneţe, simţeam cum mi se urcă mie roşeaţa în obraji.

Se-aduseră poame; Domnia sa Korechika luă cîteva, apoi le înfăţişă împărătesei. Pesemne întrebase cine se-ascunde după perdea, căci auzii numele meu. Îl văzui că se ridică, poate avea de gînd să plece, dar nu, venea drept spre mine... apoi, deodată fu foarte aproape. Îmi spunea ceva, mă-ntreba dacă e adevărat ce se bîrfeşte despre mine. Ei bine, mă ruşinasem eu

[1] Aluzie la aceeaşi poezie de Taira Kanemori, la care se face trimitere şi în paragraful 181.

şi mai-nainte cînd îl priveam de departe, dar acum stătea în faţa mea şi, vai, îmi vorbea! Eram pierdută, parcă nimic nu era aievea.

Pînă atunci îl văzusem pe domnia sa Korechika numai în alaiul împărătesc, şi dacă aruncase cumva vreo privire spre trăsura mea, perdelele erau trase oricum, şi-apoi mă ascundeam şi după evantai. De ce-am intrat într-o slujbă ca asta, care nu se potrivea deloc cu firea mea? Groaznic, eram lac de sudoare. Ce să-i răspund?

Pînă şi evantaiul pe care, prevăzătoare, îl ţinusem deschis să-mi acopăr obrazul, pînă şi pe-acela mi-l luă din mînă. Părul îmi cădea în laţe urîte pe frunte şi cred că arătam îngrozitor.

Nădăjduiam că are să plece, dar nu, domnia sa se juca cu evantaiul şi mă-ntreba cine mi l-a pictat. Nu părea deloc zorit. Eu şedeam ţintuită locului, cu mîneca apăsată pe obraz (dresul de pe faţă mi se lipea de mătasea jachetei chinezeşti, sigur că aveau să-mi rămînă pete-pete în loc).

Văzînd că dumnealui Korechika nu mai pleacă de lîngă mine, Măriei sale i se făcu milă de chinul meu şi-l chemă la dînsa:

– Hai să-ţi arăt ceva. Să-mi spui a cui e scriitura asta.

Korechika nu voia, ceru să-i trimită hîrtia încoace şi, fiindcă împărăteasa stăruia, grăi:

– E aici cineva care mă ţine şi nu-mi dă drumul.

Era o replică plină de spirit, la modă, dar nu se potrivea deloc cu rangurile noastre atît de osebite, aşa că m-am ruşinat şi mai rău. Împărăteasa luase în mînă un caiet acoperit de semne curgătoare[1] şi se uita la el.

– Păi cine să-l fi scris? S-o întrebăm pe dumneaei, zise Korechika arătînd spre mine. Am auzit că ar cunoaşte toate scriiturile din lume.

Spunea tot vorbe în doi peri, numai ca să mă facă să vorbesc.

Atunci, ca şi cum nu mi-ar fi fost de-ajuns unul singur, mai apăru un înalt curtean, vestit de strigătorii din alai. Purta şi dînsul o mantie la fel cu a lui Korechika, ba chiar mai strălucitoare, şi tot aşa glumea cu doamnele de le făcea să rîdă. Ele sporovăiau

[1] Scriere în silabarul japonez *kana*, nu cu semne chinezeşti.

„Şi eu l-am văzut pe domnia sa cutare, pe cînd...", şi doar era vorba de cîte un înalt demnitar care mie îmi părea atît de sus-pus, încît mai că-l socoteam din lumea duhurilor ori venit din ceruri.

Totuşi, mai tîrziu, cînd m-am mai învăţat cu slujba la palat (au mai trecut multe zile pînă atunci), n-am mai văzut lucrurile cu aceiaşi ochi. Iar doamnele pe care le invidiasem atîta fuseseră şi ele odată la fel de neştiutoare ca mine, picate la palat din casa părintească. Poate că se sfiiseră la fel, dar pe urmă s-au deprins cu-ncetul cu viaţa de la curte.

Dintr-o vorbă într-alta, împărăteasa mă întrebă dacă o iubesc. Mă grăbii să răspund:

– Cum aş putea să nu...

În clipa aceea, răsună de dincolo, dinspre cuhnii, un strănutat straşnic.

– E semn rău, grăi Măria sa. Se vede că ai spus un neadevăr[1]. Ei bine, aşa să fie...

Şi se retrase îndată în cămările din fund.

Cum să fi spus eu un neadevăr? Parcă supunerea şi iubirea mea se puteau măsura în cuvinte! Afurisitul cela de nas care-a strănutat era mincinosul! De-aş şti măcar cine-mi făcuse boacăna! Totdeauna mi-au fost mie urîţi cei care strănută. Eu una mă stăpînesc cît pot, de cîte ori îmi vine. Cu atît mai ciudă îmi era de data asta, căci eram nouă la palat şi nu ştiam încă ce să spun ca să mă dezvinovăţesc.

Spre ziuă, mă-ntorsei la mine în odaie. Dar nu trecu mult şi veni o solie. Pe hîrtia minunată, fină, de-un verde palid stătea scris:

Cum aş fi putut afla
Adevărul,
Dacă n-ar fi zeul Tadasu
Care găseşte orice minciună?

Iar dedesubt mai scria: „Acesta e gîndul Măriei sale".

Mi s-au învălmăşit în inimă bucuria şi deznădejdea. Nu mai puteam de ciudă pe omul cu strănutul.

Mă-ntorsei către femeia care aştepta răspunsul:

[1] Strănutul însemna minciună, în superstiţia vremii.

Supunerea cea prefăcută
N-o poate măsura un nas.
Cu-atît mai mult iubirea mea adîncă
S-atîrne, vai, de un strănut!

Aşa să-i spui Măriei sale, dar vezi să vorbeşti mai bine decît mine! Că zeul Shiki[1] le judecă pe toate.

Dar şi după ce-am răspuns tot mă mai rodea necazul. Ce i-a trebuit lui să strănute tocmai în clipa aceea? Nenorocită potrivеală!

185. Oameni făloşi

Cel care strănută primul de Anul Nou. (Dar oamenii din lumea bună nu fac aşa ceva, ci numai neamul prost.)

Omul care-a obţinut un post de şambelan pentru fiul său, cînd fusese cu bătaie.

Cel care la numirea guvernatorilor a căpătat cea mai bună provincie din cîte s-au împărţit în anul acela. Toată lumea îl felicită („Vai, cîtă isteţime, ce reuşită!"), dar el răspunde, plin de îngîmfare: „Ei, ce mare lucru! Pentru postul ăsta prăpădit!"

Ce fălos e iarăşi ginerele ales dintre atîţia tineri care se-nghesuiau! Cine mai e ca dînsul?!

Dar cînd ajunge un guvernator[2] sfetnic împărătesc! E mult mai îngîmfat decît ceilalţi sfetnici, numiţi dintre tinerii de neam mare.

186.

Un rang înalt e cel mai strălucit lucru! Iată-l pe omul care, de la al cincilea rang (în care nu se bucurase de nici o preţuire),

[1] Un zeu invocat de obicei pentru a chema blestemul pe capul cuiva.

[2] Funcţia de guvernator în provincie era disprеţuită pentru că îl îndepărta pe cel care-o primea de viaţa din capitală. Sfetnicii erau aleşi dintre tinerii de familie mare.

se vede deodată înaintat în slujba de *chūnagon*, *dainagon*, ba chiar ministru. Atunci, măreţia lui e fără seamăn.

Fără-ndoială că şi guvernatorii sînt bărbaţi aleşi. După ce-a stăpînit o seamă de provincii, un guvernator poate ajunge mare administrator de-al doilea în Kyūshū, ba poate fi chiar înaintat în rangul al patrulea, ori al treilea, de pînă şi înalţii demnitari îl privesc cu respect.

Pentru femeie e mai greu. Se-ntîmplă, desigur, ca doica împăratului să capete titlul de doamnă de onoare ori rangul al treilea, şi-atunci e o persoană cu greutate. Dar chiar aşa, cîţi nu sînt mai mari ca dînsa! Şi, dacă stai să te gîndeşti, cîte dintre doamne ajung la asemenea cinste?

Pentru o femeie de familie bună e mare fericire dacă o ia de nevastă un guvernator, pe care va trebui să-l urmeze în provincia lui, în cine ştie ce colţ de ţară.

Dar femeia de rînd care ajunge soţia unui înalt demnitar al curţii! Ca să nu mai vorbesc de fiica demnitarului cînd se vede împărătească!

Cu toate acestea, mi se pare mai de laudă omul ridicat de tînăr, prin puterile sale, în slujbe înalte.

Cine se uită la un biet bonz, cînd trece prin curtea palatului? Şi doar citeşte sutrele cu multă pricepere şi cucernicie şi e plăcut la chip. Totuşi, doamnele de la curte se uită cu dispreţ la dînsul, săracul! Dar e destul ca acelaşi om să ajungă episcop ori mai mare, că îndată se cutremură mirenii de uimire şi supunere în faţa lui, de parcă li s-ar arăta însuşi Buddha.

187. Oameni plini de importanţă

Bărbatul doicii, zău aşa. Cînd e doică la prunc împărătesc, se-nţelege, nici nu mai vorbesc de asta. Dar tot aşa e în casa guvernatorului: bărbatul doicii mereu se află-n treabă, fiindcă îşi închipuie că aşa se cade la casă mare. Se poartă de parcă al lui ar fi pruncul. Dacă e fată, mai treacă-meargă, dar de-i băiat se ţine întruna după el şi-i poartă de grijă. Apoi, să-ndrăznească

vreo slugă să nu-i intre în voie copilului, că o dă afară îndată şi o ponegreşte rău. Nu-i mulţumit decît cînd se supune toată lumea, şi-atunci se umflă-n pene şi ţine el frîiele gospodăriei.

Dar nu-i merge nici lui prea bine cît e pruncul mic de trebuie nevasta să doarmă toate nopţile în odaia stăpînilor, pe cînd el rămîne singur acasă. Să-ndrăznească numai atunci să umble prin alte locuri, că îndată sare dumneaei la dînsul. Cînd, după multe stăruinţe, îi vine femeia acasă pentru o noapte, n-apucă să intre în aşternut, că şi soseşte o slujnică de la stăpîni, s-o cheme iar la prunc. Iar doica iese bîjbîind prin întuneric, în noaptea de iarnă. E şi ea o biată femeie necăjită.

La fel se petrec lucrurile în casele din lumea mare, dacă nu cumva e chiar mai rău acolo.

188. Boli

Boala de piept. Duhurile rele. Răul de picioare.

Se-ntîmplă cîteodată să n-aibă omul nici o durere, doar atît că-şi pierde deodată pofta de mîncare şi nu mai vrea să pună nimic în gură.

189.

O copilă drăgălaşă de vreo şaptesprezece ani, cu plete bogate şi lungi pînă la călcîie, cu obrajii rotunjiori, pielea albă ca laptele – o mîndreţe de fată – suferă de măsele. Părul îi cade pe frunte, e ud de lacrimi, dar ea nu ia seama că e ciufulită, îşi apasă numai falca înroşită în palmă. Tare-i drăgălaşă.

190.

Toamna, într-a opta lună, o doamnă s-a îmbolnăvit de piept. Zăcea în cămăşile ei albe şi noi de mătase, cu poale mîndre, iar pe umeri îi atîrna o mantăluţă frumoasă în nuanţa brînduşelor.

O mulțime de doamne prietene veneau pe rînd s-o vadă, iar în afara paravanului ei se adunau întruna curteni tineri. Cîte unul spunea, ca într-o doară:

– Ce necaz!... Oare are deja junghiuri dintr-acelea?

Iubitul ei ședea amărît între atîția străini care nu știau ce-i în inima lui. Se sfia să se-apropie prea mult, de ochii lumii, și rămăsese mai la o parte, tăcut și îndurerat.

Doamna sufla greu; își ridica întruna capul de pe pernă. Era gingașă și frumoasă, cu părul bogat strîns la ceafă.

Măria sa trimisese un bonz cu glasul blînd să-i citească din sutrele sfinte. Ridicară un paravan între dînsul și doamne, dar fiind locul strîmt și lume multă, rămaseră unele să asculte citirea de față cu bonzul, căruia mereu îi fugeau ochii către dînsele în timp ce citea. Eu zic că pentru asta avea să-l ajungă pedeapsa cerului.

191.

Un tînăr neînsurat, iubeț din fire, și-a petrecut noaptea cine știe pe unde și se-ntoarce acasă în zori. Îi e cam somn, dar nu se culcă. Trage spre dînsul uneltele de scris și se-apucă să frece tușul bine-bine. Apoi începe să scrie, dar cu straiele desfăcute, cu poalele hainei largi înfoiate în jurul lui[1]. Peste cămășile albe poartă o haină galbenă ca teișorul și alta roșie ca focul. Scriind, privirea i se oprește mereu la mînecile umezite de rouă[2]. Cînd termină, nu întinde foaia la-ntîmplare unei slugi care se află pe-aproape, ci se ridică înadins să cheme un copil de casă ori un slujitor ce-l știe vrednic de-o astfel de solie. Aceluia îi spune în șoaptă cîteva vorbe și-i înmînează scrisoarea, iar după ce-l vede plecînd, mai rămîne multă vreme cu privirea pironită în urma lui, murmurînd încetișor frînturi din sutre, potrivite cu clipa aceea.

---

[1] Îmbrăcămintea japonezilor era pe vremea aceea largă și înfoiată și, fiindcă se purtau mai multe veșminte largi unul peste altul, oamenii așezați pe călcîie pe podea erau înconjurați de faldurile mantiilor, ca niște fluturi.

[2] Mîneca umezită sugerează lacrimile provocate de tristețea despărțirii, deci tînărul se gîndește la iubita cu care tocmai a petrecut noaptea.

Un slujitor îl cheamă înăuntru: fiertura de orez e gata şi apa pentru mîini îl aşteaptă. După ce intră, se-aşază întîi lîngă o măsuţă joasă, sprijinit în cot şi se uită într-o carte, citind cu glas tare cîte-un rînd care-i place.

Apoi îşi spală mîinile, îmbracă straie de curte şi astfel gătit recită pe de rost, cucernic, părţi din Sutra Lotusului, cartea a şasea.

Dar iată că solul vine îndărăt (pesemne stă pe-aproape doamna) şi-i face semn că a adus răspuns. Stăpînul lasă îndată sfintele rugăciuni şi-şi mută gîndul la scrisoarea iubitei. Ar fi nostim să-l pedepsească zeii pentru asemenea purtare.

192.

E zăpuşeală mare la ora prînzului. Nu mai ştiu ce să mă fac, pînă şi aerul bătut de evantai e fierbinte. Îmi vine să-mi vîr mîinile în apă îngheţată. Aud un zgomot: a sosit o scrisoare.

Hîrtia e fină, de-un roşu palid, iar prinsă de ea – o garoafă de China înflorită. O iau în mînă. A scris-o el pe căldura asta! Acum ştiu că-i e dor cu adevărat.

Îndată las din mînă evantaiul... Tot nu-mi era de nici un folos.

193.

Sub streaşina dinspre miazăzi, ba nu, cea de răsărit, podeaua prispei luceşte de te poţi privi în ea. Cineva a aşternut acolo o rogojină curată, nou-nouţă. Perdeaua ecranului înalt de trei *shaku* parcă împrăştie răcoare; dacă o împingi niţel la o parte, se deschide mai larg decît ai fi crezut: înăuntru, stăpîna casei e culcată. A tras peste dînsa o mantie purpurie, veche, din care n-a ieşit culoarea încă. Poartă o cămaşă albă de mătase şi şalvari largi, roşii. Un opaiţ arde alături şi la lumina lui vezi pînă-n odaia următoare, căci storurile sînt ridicate. Acolo şed două

doamne împreună şi ceva mai la o parte s-au strîns cîteva copile de casă, rezemate de pragul înalt[1].

Lîngă stor stau întinse alte doamne.

În candelă arde tămîia cu miros subţire. E-atîta tăcere în jur! Tîrziu, după lăsatul serii, parcă se-aude o bătaie în poartă. Cea care ştie, iese să deschidă şi, cu priviri pline de înţelesuri, îl petrece pe oaspete înăuntru, în taină. E frumos să priveşti la tot ce se întîmplă noaptea.

Alături, într-o odaie, cineva cîntă frumos din ţiteră: ciupeşte corzile atît de uşor, încît muzica abia de-o auzi, cînd doamnele de alături se opresc o clipă din povestit. Fermecător.

194.

Dacă ascult bine, se-aude pe drumul mare un zgomot de roţi. Acum văd trăsura: cel dinăuntru a ridicat perdelele, ca să privească luna palidă din zori, şi recită pe drum, cu glas frumos: „Cum trece călătorul în lumina lunii, pală..."

Mă-ncîntă călăreţii la ceasul acesta. Aşa am ascultat odată o poezie, pe cînd apărătorile calului[2] băteau în crupă la fiecare pas. Tare-aş fi vrut să aflu cine e tînărul şi am lăsat atunci deoparte ce aveam în mînă, ca să ies să-l văd. Dar, vai, era un om de rînd şi-am fost foarte dezamăgită.

195. Lucruri care dezamăgesc îndată

Cel mai rău lucru e să auzi pe cineva, bărbat sau femeie, că întrebuinţează cuvintele greşit.

E ciudat, dar uneori după un singur cuvînt scris îţi poţi da seama dacă persoana e de neam ori e un oarecine. (Ceea ce nu

---

[1] Podeaua odăilor mai mari era despărţită în dreptunghiuri prin praguri înalte de lemn.

[2] Apărători din piele care atîrnau de-o parte şi de alta a crupei calului, ca să-l ferească de noroi.

vrea să însemne că aceea care scrie rîndurile de față e mai presus decît alții.) De unde să știu eu ce e bine și ce e rău? Și, de fapt, nu prea cunosc eu oamenii, ci numai simțămintele mele.

Dacă folosești cu bună știință un cuvînt sucit, nu-i nimic rău în asta. Dar să stîlcești limba fără rușine e o faptă de neiertat. Apoi, cînd moșnegii ori bărbații schimonosesc vorbele și le rostesc ca prostimea, iarăși fac rău. Apoi, cînd doamnele în toată firea vorbesc astfel, se rușinează cele tinere auzindu-le. E cît se poate de firesc.

Iarăși e rău să înghiți cîte o parte din cuvînt, așa cum ai zice: „d-apoi c-oi face" sau „m-oi duce", sau „ce-i vrea să faci?"

Ce să mai spun de persoanele care și în scris fac la fel! Cît de urîtă e o carte copiată[1] cu greșeli! Ți se face milă de cel care-a scris-o.

Sînt și oameni care spun „carul aista" în loc de „carul acesta".

Și mi se pare că în ziua de azi toată lumea zice „rugăciune" în loc de „rogaciune"[2].

196.

Nu-mi plac deloc bărbații care obișnuiesc să mănînce cînd se află în odaia unei doamne. Dar nici doamnele care-i poftesc mereu să se servească.

Dacă doamna își îndeamnă mereu oaspetele să ia, să îmbuce, dînsul, desigur, nu poate să-și astupe gura cu mîna ori să întoarcă fața, dezgustat. Așa că va fi nevoit să mănînce.

La mine, poate să vină oricît de beat și oricît de tîrziu noaptea, că nu capătă nici o boabă de orez. Iar dacă după aceasta gîndește că am inima haină și nu mă mai vizitează, apoi n-are decît.

Cînd mă aflu la țară în casa altora și vine o slugă de-i aduce musafirului meu ceva de la cuhnii, atunci e altfel, n-am ce face. Dar tot e neplăcut.

---

[1] Tiparul nu era cunoscut la vremea aceea. Cărțile se copiau toate de mînă.

[2] Sei Shōnagon preferă formele prețioase.

197. Despre vînt

Vîntul de furtună.
Boarea umedă, călduţă care suflă seara, în luna a treia.

198.

Îmi place vîntul toamna, într-a opta şi-a noua lună, cînd împrăştie stropi de ploaie. Îmi place să-l văd cum biciuieşte ploaia dintr-o parte, şi oamenii îşi pun peste cămăşile de mătase glugile căptuşite cu care umblă vara în vremea ploilor. Numai că vara ar arunca de pe ei cămăşile de pînză topită strîmte şi prea călduroase, pe cînd acum, ce repede şi neaşteptat a venit frigul!...

În zori, dacă ridici zăbrelele de la ferestre şi deschizi larg uşile-pereche[1], intră vîntul umed înăuntru şi ploaia îţi biciuieşte obrazul. E atît de plăcut!

199.

Pe la sfîrşitul lunii a noua se-ntunecă cerul de nouri şi bate vîntul cu furie, de împrăştie frunzele galbene prin tot locul. E plină de melancolii vremea aceea. Curînd se scutură frunzele ulmilor şi ale cireşilor...

În luna a zecea, mă farmecă grădinile cu arbori deşi.

200.

Pustie şi plină de farmec e grădina a doua zi după o furtună de toamnă. Gardurile scunde din zăbrele ori lătete de bambus

[1] *Tsumado*, uşă dublă (cu două aripi).

zac răsturnate şi împrăştiate pe jos. Un arbore înalt s-a prăvălit, vîntul i-a rupt ramurile şi-acum zace peste tufele de *hagi* şi odolean. Te-apucă jalea!

Printre zăbrele, vîntul trimite în odaie frunze, una cîte una, în joacă. N-ai zice că e acelaşi vînt care-a adus furtuna.

O doamnă frumoasă se strecoară pe prispă: toată noaptea n-a lăsat-o furtuna să doarmă, şi acum e abia trezită din somn. Poartă un veşmînt vînăt-purpuriu care şi-a pierdut luciul, peste el un altul de culoarea frunzei moarte şi deasupra o măntăluţă subţire. Vîntul îi împrăştie şi-i înfoaie părul lăsat lung pe umeri – e-atît de gingaşă!

Doamna îşi plimbă privirea peste grădina pustiită, şoptind:

– Adevărat, vîntul de la munte...[1]

Are sufletul delicat şi gusturi alese.

Lîngă dînsa, o fetişcană, să tot fie de vreo şaisprezece ani (copilă nu mai poţi să-i zici, dar nici femeie încă), într-o cămaşă subţire de mătase ţeapănă albastră, boţită toată pe sub straiele de noapte de-un violet lînced... Pletele ei lucioase, pieptănate cu grijă, sînt lungi pînă-n pămînt şi tăiate drept la capete, ca spicele cîmpului. Din locul unde stau îi văd poala şalvarilor ieşind niţel de sub veşmîntul lung.

În grădină, cîteva slujnice şi cîteva doamne tinere adună de pe jos florile şi crenguţele rupte de vînt, ici şi colo încearcă să mai îndrepte cîte-o tulpină. Vreo două-trei doamne stau în odaie lipite de paravan, privind cu jind la cele din grădină. Le văd din spate şi-mi par nostime.

201. Lucruri fermecătoare

De după paravan vine un glas şoptit, plăcut la ureche. Îi răspunde o voce tînără, apoi foşnesc mătăsuri, pesemne vine cineva. Dincolo, după perdele, se pune masa: zgomotul beţişoarelor

[1] Versuri dintr-o poezie din culegerea *Kokinshū*.

lovite unul de altul, al lingurilor. Apoi, clinchetul unui cînceu care s-a răsturnat.

Peste mătasea de-un luciu potolit i se revarsă pletele (nu-mi pot da seama cît sînt de lungi).

În odaia frumos rînduită se-ntunecă, dar încă nu aprinde nimeni opaiţul. Cărbunii din vatră ard viu şi umplu locul de lumină; în pîlpîirile lor lucesc panglicile ecranului şi inelele de metal ale storului cu manşetă.

În vasul lunguieţ[1] ard cărbunii, aruncînd lumini pe zugrăvelile de pe margini. Lucesc şi vătraiele încrucişate peste cărbuni – e noapte tîrziu. De-afară vin glasuri de curteni, iar într-o odaie din fund se aude zgomotul pietrelor de *go* aruncate în cutie. Alături, cineva zgîndăre focul cu vătraiul, încetişor, cu grijă. Stă şi ea trează, e bine. Mă linişteşte să ştiu că mai veghează un suflet în casă.

Mă-ntind şi eu şi ascult... În toiul nopţii, mă sperie din somn un zgomot. Cine să stea treaz la ora asta? Aud vorbe, dar nu-nţeleg ce-şi spun – apoi rîsete înfundate de bărbat. Cine-o fi? Tare-aş mai vrea să aflu.

Odată se adunaseră în jurul Măriei sale o mulţime de doamne şi înalţi demnitari de la curte, şi jupînese de neam. Stăteau cu toţii la taifas, spunîndu-şi felurite poveşti. Într-un tîrziu, se stinse opaiţul, dar în vatra lunguiaţă mai ardea focul, iar în lumina lui palidă se desluşeau ca nişte umbre formele lucrurilor din odaie.

O seamă de copile drăgălaşe intrate de curînd în slujbă la palat, care pînă atunci nu găsiseră prilej să-i întîlnească pe curteni, se arătară de data asta noaptea tîrziu: intrară foşnindu-şi poalele lungi şi se aşezară împrejurul Măriei sale. Vorbeau în şoaptă, sfioase ca nişte fetiţe: abia le auzeai glasurile mici. Doamnele şedeau în grupuri, ici şi colo, povestind. Din cînd în cînd, de după perdele venea un foşnet de mătăsuri, slab de tot, şi-atunci ele ghiceau după mişcare pe cea care umbla.

Într-o odaie de la palat s-a aşezat în faţa paravanului un musafir de seamă, pe care doamna l-a primit cu ceremonie. Dar,

[1] Cărbunii aprinşi erau aduşi în odaie în recipiente rotunde, pătrate sau dreptunghiulare.

pe cînd stau la taifas, se stinge dintr-o dată opaiţul. În lumina care vine de dincolo, de la o lampă cu picior înalt, paravanul doamnei devine străveziu, iar dînsul o poate privi. Atunci ea trage către sine un ecran de trei picioare (ziua n-ar sta atît de aproape de dînsul) şi îl întinde alături, lîngă perdea. Ştie că musafirul îi vede părul – oare e bine pieptănat? Oricum e prea tîrziu să se mai ascundă.

Un veşmînt de curtean şi-o pereche de şalvari atîrnate de-un ecran în camara doamnei!... Nu e rău cînd sînt straie verzi de şambelan. Apoi mantia lungă, făcută sul, pe care dumnealui o caută în zori, bîjbîind prin odaie – iar dacă n-o găseşte îndată se sperie şi strigă.

De cîte ori văd straie atîrnate de vreun ecran (fie vară sau iarnă), ştiu că s-a culcat cineva dincolo, şi-atunci mă uit printr-o crăpătură din perdea.

Mirosul de tămîie e fermecător.

202.

În vremea ploilor din luna a cincea, domnia sa Tadanobu veni să ne vadă la palat. După ce plecă, perdeaua de lîngă uşa cea mică rămase îmbibată de un parfum pătrunzător. N-aş putea spune ce parfum era acela, dar, amestecat cum era cu un iz de ploaie, avea un nu-ştiu-ce care mă tulbura. (Poate că nu era o mireasmă prea deosebită, dar, de vreme ce-mi place, de ce n-aş spune-o?) Pînă şi în ziua următoare perdeaua mai păstra izul acela, iar doamnele cele tinere erau încîntate. Şi cum să nu fie?

203.

Un bărbat de lume, chiar dacă nu e de neam înalt şi nu umblă mereu însoţit de oameni cu ranguri mari, se cuvine totuşi să ţină o trăsură impunătoare cu vizitiu chipeş, frumos la trup, şi cu un bou vînjos. Ce frumos e să-i vezi gonind pe cale, cu vizitiul acela care ţine hăţurile zdravăn în mînă!

Încîntători sînt feciorii zvelți, în pantaloni pestriți ori vineții, cu pletele pieptănate în felurite chipuri, cu mantale roșii pe umeri ori galbene ca floarea teișorului și încălțări lucii în picioare! Îmi place să-i privesc cum aleargă prin fața templului.

204. Insule

Yasoshima[1]. Ukishima. Tawareshima. Eshima. Matsugaurashima. Toyora. Magaki.

205. Ţărmuri

Ţărmul de la Udo. Naga. Fukiage. Uchiide. Moroyose. Mi se pare că țărmul de la Chisato e foarte lat.

206. Golfuri

Ō, Shiogama. Korizuma. Nadaka.

207. Codri

Ueki. Iwata. Kogarashi. Utatane. Iwase. Ōaraki. Tareso. Kurubeki. Tachigiki. Yokodate – ciudat, numele acesta îți rămîne în ureche. De fapt, nu e nici un codru acolo, ci doar un singur arbore. De ce îi mai zice codru?

208. Temple[2]

Tsubosaka. Kasagi. Hōrin. Ryōzen – se spune că aici și-a avut sălașul Buddha shakyamuni.

Ishiyama. Kokawa. Shiga.

---

[1] *Shima*, insulă.

[2] Temple budiste.

209. Sutre[1]

Sutra Lotusului, fireşte.
Cele zece rugăciuni ale lui Fugen.
Cartea celor o mie de mîini.
Cartea Întrebării.
Kongōhannya. Yakushi. Ninwō – cartea a doua.

210. Zeităţi budiste

Nyoirin. Buddha celor o mie de mîini. Cele şase chipuri ale zeiţei Kannon. Shakyamuni. Miroku. Monjū. Fudōson Fugen.

211. Scrieri

Monjū. Versurile din *Monzen. Shinbu.* Cronica *Shiki*, cartea despre cele cinci dinastii.[2] Rugăciunile către zei. Scrisorile de la curte, care nu-s pentru ochii orişicui.

Scrierile cărturarilor.

212. Povestiri[3]

Sumiyoshi. Utsubo. *Schimbarea palatelor. Plecarea din ţară* nu-mi place. *Copacul cu scorbură. Femeia care aşteaptă luna. Daijō Mumetsubo. Pe drumul lui Buddha. Ramura de*

---

[1] Texte budiste, traduse din limba chineză.

[2] Culegeri de poezie şi cronici din China, cu influenţă mare în literatura perioadei Heian.

[3] Povestiri, „romane", poveşti scrise în limba japoneză, în silabarul *kana*. Dintre toate titlurile enumerate de Sei Shōnagon numai *Utsubo monogatari* s-a păstrat.

pin. În *Povestirile de la Komano* îmi place partea în care eroul pleacă să caute evantaiul cel vechi, pe urmă îl ia şi se duce.

Căpitanul cel vinovat îi face un copil doamnei Saisho, iar după aceea îi mai cere şi un rînd de haine ca să plece – zău, e îngrozitor!

Căpitanul Katano.

213. Rugăciuni

Rugăciunea de dimineaţă. Seara se citesc sutrele.

214. Muzici

Muzica se face seara, cînd nu mai poţi vedea chipurile celor care ascultă[1].

215. Jocuri

Jocul cu arcul cel mic. Jocul de *go*. E interesant jocul cu mingea la picior, deşi nu-i chiar plăcut la vedere[2].

216. Dansuri

Dansul Suruga. E frumos şi cel numit „căutătorul". La „dansul păcii", săbiile dănţuitorilor mă-nfricoşează, dar totul e măreţ. Am auzit că în China l-au jucat odată două tabere duşmane.

Dansul păsărilor. La *batō*, dănţuitorii au părul vîlvoi şi ţeapăn şi privirea rea, dar muzica e foarte frumoasă.

---

[1] Ascultătorii îşi pot ascunde emoţia.

[2] La jocul cu mingea la picior – *kemari* – jucătorii se aşezau în cerc şi treceau mingea în zigzag de la unul la altul, încercînd să nu o lase să atingă pămîntul.

La *rakuson*, cei doi dănțuitori dau cu genunchii de pămînt. Dansul halebardelor din Coreea.

217. Instrumente de cîntat

Lăuta. Cît privește cîntările pentru lăută, știu *Miresmele vîntului*, *Clopotul galben*, apoi sfîrșitul cîntării *Miresmele reînviate* și *Ciripitul privighetorii*.

Țitera cu treisprezece coarde e minunată. Poți cînta la ea „dansul sfetnicului".

218. Fluiere

Fluierul are viersul duios. Îmi place să-l ascult la sărbători, cînd se-apropie alaiul, încet-încet, cîntînd tot mai tare. Apoi trece și iar se depărtează, pînă ce nu-l mai auzi. Curtenii poartă mereu un fluier la brîu, cînd umblă pe jos ori călare – e bine ascuns și nimeni nu li-l știe. Ce poate fi mai frumos?

Mult mă bucur cînd aud cîte-o melodie pe care o cunosc. Apoi îmi mai place să găsesc în zori lîngă căpătîiul meu fluierul pe care l-a uitat iubitul. Își trimite feciorul să-l ceară îndărăt și-atunci i-l dau, înfășurat frumos în hîrtie, ca o scrisoare răsucită[1].

Ce duios îmi pare viersul naiului[2], noaptea, pe lună, în mersul trăsurii! Totuși, e un instrument greu de mînuit. Și-apoi ce obraji face suflătorul! Lasă că nici la fluier nu e mai frumos!

Flageoletul[3] e asurzitor de-a binelea. Dacă-l asemeni cu gîzele de toamnă, parcă e un greier din cei cu coarne. E neplăcut să-l auzi prea de aproape.

Mai rău e cînd cîntă cineva prost.

---

[1] Scrisorile se trimiteau în două feluri: legate (pliate de mai multe ori în lungime și legate cu o panglică la mijloc) sau răsucite (pliate de-a lungul, foarte îngust, și răsucite la capete).

[2] Naiul japonez este format din tuburi de bambus.

[3] *Hichiriki*, instrument asemănător cu flageoletul. Are sunetul foarte strident.

Odată, la sărbătoarea de la Kamo, cînd încă nu ieşiseră muzicanţii de după îngrăditura de bambus, am auzit deodată un viers de fluier. Pe cînd îl ascultam, mişcată şi tulburată, s-au pornit să sufle pe la mijlocul cîntecului flageoletele. Ţiuiau atît de amarnic, încît doamnele, care se pieptănaseră cu grijă, simţeau cum li se ridică părul pe cap. Pe urmă, s-au amestecat şi ţiterele, iar alaiul a ieşit înaintea Măriei sale împăratul. Totul era mişcător.

219. De văzut[1]

Sărbătoarea specială de la Kamo.
Alaiul împăratului.
Întoarcerea alaiului de la Kamo.
Ieşirea Domnului la sărbătoare.

220.

De sărbătoarea specială de la Kamo a fost cerul înnorat şi vremea rece. Începuse chiar să ningă, fulgi rătăciţi cădeau pe părul şi straiele cu desene albastre şi îmi păreau nespus de gingaşi. Se adunau în pete albe pe cîte-o teacă de sabie, neagră şi strălucitoare. Brîiele lungi scînteiau şi de sub şalvarii înfoiaţi licărea viu mătasea bătută a cămăşilor, lucioasă ca gheaţa. Era minunat, aş fi tot stat să privesc. Dar urmară trimişii împărăteşti, care de fapt nu erau oameni prea de seamă, ci numai guvernatori sau ceva de soiul acesta, aşa că nu prea făcea să te uiţi la ei. Mi-au plăcut numai florile de glicină din părul lor. Apoi, în timp ce mă uitam după dînşii, ieşiră muzicanţii: erau bărbaţi în veşminte verzi ca salcia, cu flori de teişor în plete. Nu aveau nimic deosebit în înfăţişare,

[1] Lucruri pentru care se iese „la privit".

dar au cîntat de minune *Pinul din fața templului, la Kamo,* lovind apărătorile cailor în ritmul cîntecului.

221.

Ce se poate asemui cu un alai împărătesc? Cînd îndrăznesc să ridic ochii spre Măria sa, care trece așezat în palanchin, uit că-l slujesc zi și noapte la palat și îmi apare deodată ca un zeu. Iar oamenii din alaiul său, care de altfel sînt slugi obișnuite, doamne de onoare de-al cincilea rang de pildă, îmi par în asemenea momente făpturi alese și pline de măreție.

Căpitanii din gardă sînt mai arătoși ca oricine. De altfel, mîndri sînt toți ofițerii din strajă.

În luna a cincea e nespus de frumos (deși în zilele noastre s-au cam pierdut obiceiurile). Cînd te gîndești la poveștile din bătrîni, îți dai seama că trebuie să fi fost o minunăție sărbătorile.

În ziua a cincea[1], se zice că fiecare acoperiș se împodobea cu stînjenei și parcă toate lucrurile își părăseau înfățișarea cea de toate zilele: palatele, cerdacurile erau toate împodobite cu grămezi de stînjenei, oamenii purtau flori prinse în păr, iar doamnele numite „șambelanii irișilor", alese dintre cele mai drăgălașe, împărțeau bocceluțe cu ierburi de leac, pe care curtenii le luau cu plecăciuni și le prindeau la șold. Ce vremuri!

Străluceau panglicile tichiilor lăcuite și straiele lungi de mătase, ca desprinse dintr-un tablou.

Înaintea palanchinului împărătesc, se juca la întoarcere dansul leului și dansul cîinilor de pază. Oare poate fi aievea atîta frumusețe? Totul era neobișnuit și încîntător în vremea sărbătorii, pînă și cucii cîntau parcă anume.

Minunate sînt alaiurile și îmi place să privesc la trăsurile curtenilor, care trec în goană pe cale, încît de-abia zăresc pe sub

[1] Sărbătoarea irișilor din cinci ale lunii a cincea.

perdelele lăsate poalele veşmintelor bogate. De cîte ori se-arată o astfel de trăsură care-mprăştie mulţimea în drumul ei, simt că-mi bate inima mai tare.

222.

Întoarcerea de la sărbătoare[1] a fost superbă. În ziua dinainte, toate ceremoniile fuseseră minunate. Aleea întîi, mare, lată şi netedă era plină de soare. Pînă şi la umbră era zăpuşeală, căci bătea lumina pînă-n fundul trăsurii, de ne ascundeam faţa pe după evantaie. Stăturăm astfel, aşteptînd alaiul ceasuri lungi şi pline de chin. Ne ridicam mereu de pe locurile noastre şi-apoi ne aşezam iar în fel şi chip. În timp ce frunţile ni se acopereau de broboane de sudoare.

A doua zi, pornirăm din vreme, cu mare grabă. În faţa templelor Urin şi Chisoku stăteau şiruri de trăsuri pe care se veştejeau ghirlandele de flori de nalbă. Cerul rămase înnorat după răsăritul soarelui. Începură să cînte cucii. De cîte ori nu mă trezisem eu noaptea ca să aud un cuc! – iar acum cîntau atît de mulţi la un loc şi-atît de tare!

Deodată, se amestecă în cîntecul lor un glas răguşit de privighetoare, de-ai fi zis că vrea să-i imite. Suna fals şi foarte amuzant.

Pe cînd ne întrebam nerăbdătoare cît mai avem de aşteptat, dinspre templu apărură nişte oameni în straie roşii.

– Ce se-ntîmplă? strigarăm după ei. E deja timpul să vină alaiul?

Dar ei răspunseră că habar n-au cînd vine şi trecură mai departe. Purtau un palanchin gol; poate era al prinţesei. Auzi, să aibă dînsa în slujbă nişte oameni obraznici ca aceia!

Alaiul apăru curînd: de la evantaie şi pînă la veşmintele de culoarea frunzei moarte, tot ce vedeam era o frumuseţe. Oamenii

[1] Reîntoarcerea alaiului prinţesei de la templul din Kamo, la sărbătoarea numită şi „a nalbelor", de la mijlocul lunii a patra.

de la casa şambelanilor, cu veşmintele lor albe răsfrînte peste straiele verzi, semănau atît de bine cu un lan de *u no hana* în plină floare! Nu m-aş fi mirat să se-ascundă cucii printre ei, atît era de mare asemănarea.

Numai ieri fuseseră trăsurile pline vîrf, cu perdelele ridicate fără grijă, de sub care ieşeau de-a valma straiele obişnuite de vînătoare şi şalvarii vineţii ai curtenilor care păreau cam plictisiţi. Dar astăzi, pentru petrecerea de la palatul prinţesei, îmbrăcaseră toţi straiele bogate de ceremonie şi şedeau cu feţe solemne, fiecare în trăsura lui, avînd în spate cîte-un chipeş copil de casă.

După ce trecu alaiul, se iscă dintr-o dată o învălmăşeală mare. Toţi se înghesuiau să plece şi fiecare căta să iasă înaintea celorlalţi. Era de speriat.

Făcui semn cu evantaiul către oamenii mei şi dădui poruncă să nu se grăbească. Dar ei parcă nici nu auzeau. Aşa nu mai mergea. I-am silit să oprească trăsura într-un loc unde era drumul mai lat, iar ei îmi purtară pică.

Mă distram de minune, uitîndu-mă după trăsurile care treceau în goană pe lîngă noi. Cînd porniram, ne însoţi un timp trăsura unui curtean necunoscut – se ţinea mereu în urma noastră. Dar aşa mi se părea drumul mai puţin plicticos. La o răscruce, unde urma să ne părăsească, bărbatul din trăsura aceea recită:

Peste munţi, la despărţire...[1]

Îmi plăcu mult.

Uneori, ajung pînă-n poarta templului fără să mă obosească drumul cîtuşi de puţin.

De cealaltă parte se-ntorceau trăsurile doamnelor, pline vîrf şi gălăgioase. Drumul era ca la ţară, ai fi zis că duce la un sat de munte, de pildă. De-o parte şi de alta, îl mărgineau hăţişurile albe

[1] Aluzie la o poezie din *Kokinsu* a lui Mibu no Tadamine: „Ca norii / Ce se despart în vînt / Peste munţi / Ca norii / Ţi-e inima de nestatornică?"

de *u no hana* sălbăticite şi zburlite, care întindeau spre noi o mulţime de crengi îmbobocite, pe care nu mijiseră încă frunzele.

Am pus slugile să rupă ramuri, apoi le-am înfipt în coviltirul trăsurii, de-o parte şi de alta – erau o frumuseţe! Păcat că ghirlandele de nalbă atîrnau acum veştede şi urîţite alături. Înaintea noastră drumul se îngusta uneori de credeam că nu vom putea trece, dar cînd ajungeam în locurile acelea, vedeam mereu că potecile nu sînt chiar atît de înguste.

223.

E o plăcere să mergi în luna a cincea la ţară, să te retragi undeva în munţi. Iarba e verde şi bălţile la fel – sînt foarte verzi. Oglinda apei e năpădită de ierburi stufoase, dese ca în cîmpie. Dar dacă treci prin ele cu piciorul, ţîşneşte apa de sub ierburi la fiecare pas. Nici n-ai fi bănuit că e atîta apă dedesubt. Nu e adîncă şi e minunat cum umple îndată urma fiecărui pas.

Din dreapta şi din stînga, ramurile hăţişurilor se-agaţă de trăsură, dar cînd încerc să rup vreuna, trece atît de repede, încît îmi scapă mereu şi mi-e necaz.

Un fir de pelinariţă strivită sub trăsură s-a prins în roată şi se-nvîrte mereu. De cîte ori ajunge sus îi simt mirosul.

224.

În timpul căldurilor mari, se răcoreşte puţin numai spre seară, la ceasul cînd încep să se şteargă formele lucrurilor. Cît de mult îmi place să mă uit pe cale pe-nserat după trăsurile curtenilor înaintea cărora aleargă strigătorii de-mprăştie mulţimea! Mai trece şi cîte-un om de rînd, cu perdelele din fundul trăsurii ridicate, de se vede înăuntru (sînt unul sau doi bărbaţi) şi, cum mînă boii în goană, parcă se mai înviorează aerul în urma lor.

Şi cît de frumos e cînd se-aud dintr-o trăsură sunete de lăută ori un viers de fluier. Păcat că trece atît de repede. În clipele acelea, mă izbeşte mirosul hăţurilor – e ciudat, neobişnuit, plăcut! Sînt smintită!

Într-o noapte întunecoasă, fără lună, a ajuns pînă-n trăsura mea mireasma torţelor de pin aprinse, purtate de slujitorii din fruntea alaiului.

225.

În ajunul sărbătorii irişilor, pe-nserat, trec pe cale bărbaţi în straie roşii, purtînd pe umeri, în dreapta şi-n stînga, grămezi de lujere verzi tăiate frumos.

226.

Pe drum către Kamo, am văzut într-un lan de orez o mulţime de femei cu nişte pălării de paie, noi şi rotunde ca nişte tipsii. Cîntau tot timpul şi mergeau de-a-ndăratelea prin lan, oprindu-se la fiecare pas şi aplecîndu-se după ceva (nu ştiu ce era, căci nu vedeam aşa departe). Oare ce-or fi făcut ele acolo?

Le-am privit cu plăcere pînă mi-am dat seama că în cîntecul lor ziceau ceva necuviincios despre cuc şi eu nu sufăr asta. Ziceau aşa:

Ei, cucule, vicleanule,
Numai de cîntat îţi arde,
Iar eu trudesc în lanul de orez...[1]

Unde-am auzit eu versul „Prea cînţi tare, cucule...“? Oricum, cine e în stare să spună vreo necuviinţă despre tinereţea lui

[1] Cîntec popular japonez.

Nakatada[1] ori să pretindă că cucul e mai prejos decît privighetoarea, ei bine, acela e un nesimţit şi nu-l pot suferi.

227.

La sfîrşitul lunii a opta, ducîndu-mă în pelerinaj către templul Uzumasa, am zărit din trăsură o mulţime de bărbaţi care se foiau într-un lan de orez înspicat: era secerişul. Mi-a venit în minte versul: „Ca ieri sădirăm mlădiţele de-orez, şi-acum"...

Într-adevăr, aşa e. Nu trecuse mult de cînd, în drum spre Kamo, zărisem femeile care sădeau orezul, şi-acum... E trist cum trece vremea. Acum erau bărbaţi în lan, tăind mlădiţele încă verzi la rădăcină, cu spicul roşiatic. Nu ştiu cum făceau de prindeau tulpinile în mînă şi le tăiau tocmai de la rădăcină. Mă tot minunam ce uşor le merg mîinile la treaba asta. Pe urmă strîngeau orezul laolaltă în snopi – foarte frumos.

Şi ce colibe ciudate aveau oamenii aceia!

228.

Cam pe la douăzeci ale lunii a noua, am pornit către templul din Hase[2]. Am tras peste noapte la o colibă amărîtă, dar fiind frîntă de oboseală m-a prins somnul îndată.

M-am trezit în toiul nopţii: lumina lunii prelinsă în odaie, pe sub storurile ridicate, cădea pe straiele celor adormiţi. Era limpede şi albă, o lumină tulburătoare.

În astfel de clipe se scriu poeziile.

---

[1] Personajul principal din *Utsubo Monogatari*.

[2] Templu budist al sectei Shingon Hase (sau Hatsuse) se află în Yamato, la sud de Nara.

229.

Odată, în drum spre Kiyomizu[1], la poalele dealului pe care se afla mănăstirea, m-a ajuns un miros de vreascuri puse pe foc şi m-a cuprins tristeţea şi încîntarea.

230.

Stînjeneii din luna a cincea au rămas peste iarnă şi-acum sînt palizi şi veştezi. Dacă-i iei în palmă şi-i striveşti, împrăştie în aer miresme din anul trecut – e înduioşător.

231.

Am parfumat o rochie cu fum de tămîie arsă şi-apoi am uitat-o multă vreme într-o ladă. Cînd o scot la iveală, mireasma slabă care-a mai rămas în ea mi-e mai dragă decît orice parfum proaspăt şi tare.

232.

Trecînd prin vad cu trăsura, pe-o noapte plină de lună, e-o desfătare să priveşti cum se sparge apa sub copitele boilor, în jerbe de stropi scînteietori.

233. Lucruri cărora le stă bine să fie mari

Casele. Desagii.
Popii. Poamele.

---

[1] Templu aflat la sud-est de capitală, închinat zeiţei Kannon „cea cu o mie de braţe".

Bonzii. Pinii. Pietrele de tuş.

Ochii prea mici la bărbaţi dau un aer muieresc. Dar nişte ochi cît căuşele mă-nspăimîntă.

Vetrele rotunde. Felinarele. Floarea de teişor.

Petalele florii de cireş.

234. Lucruri care se cade să fie scurte

Aţa, cînd vrei să coşi ceva în grabă.

Pletele femeilor de rînd.

Vorba unei fiice.

Piciorul opaiţului.

235. Lucruri de trebuinţă într-o gospodărie

Un coridor de jur împrejurul casei.

Rogojini rotunde.

Paravane în trei picioare.

Slujnice voinice şi fete în casă drăgălaşe.

Odăi pentru slugi.

Tăviţe pătrate, măsuţe de ceremonie, măsuţe mijlocii.

Ecrane glisante de bambus.

Tăbliţe pentru scris. Desagi pentru bucate, frumos brodaţi.

Umbrele. Dulăpioare cu sertare, ibrice pentru *sake* şi încă alte soiuri de ibrice.

236.

Am întîlnit odată pe cale un bărbat chipeş şi zvelt, care părea foarte grăbit. Avea în mînă o scrisoare împăturită. Oare cui i-o fi dus-o?

Treceau pe lîngă mine slujnice drăgălaşe, îmbrăcate în cămăşi decolorate, fără luciu, cu saboţi lăcuiţi în picioare, plini

de noroi. Purtau pachete mari înfăşurate în hîrtie albă şi nişte caiete îndesate în capace de cutii. Eram tare curioasă să aflu ce au în mînă. Cînd ajunseră în dreptul meu, strigai după ele. Dar dumnealor trecură mai departe, urîcioasele, fără să-mi răspundă. Mi-am dat eu seama la ce soi de stăpîni slujeau acelea.

237.

Urît mi-e de bărbatul care apare la o ceremonie într-o trăsură prăpădită, cu perdelele ponosite ca vai de ele. Dacă e o slujbă la un templu, mai treacă-meargă, căci tot vine să se curăţe de păcate (deşi oricum face impresie proastă). Cu atît mai rău îi şade la sărbători. Ştiu eu oameni care în loc de perdele la trăsură atîrnă cîte-o cămaşă necăptuşită.

Dar cînd te-ai pregătit înadins pentru sărbătoare, ai pus storuri frumoase la trăsură şi ieşi pe poartă plin de mîndrie, ei bine, şi pe urmă vezi alături o trăsură şi mai strălucită, atunci te-ntrebi cu necaz de ce-a trebuit să se nimerească tocmai acolo trăsura aceea. (Şi-atunci, ce să mai zică aceia din caretele cele sărăcăcioase?)

Odată, avînd de gînd să capăt un loc bun de privit în şirurile de trăsuri, pornisem foarte devreme de-acasă şi am obosit aşteptînd. Mă tot ridicam de la locul meu şi iar mă aşezam, căci era zăpuşeală mare. În sfîrşit, apărură pe alee vreo şapte-opt trăsuri, gonind în şir, una după alta. Înăuntru şedeau curteni, funcţionari împărăteşti, cenzori, sfetnici, tot feţe înalte, care aveau să fie de faţă la petrecerea ce-o dădea Marea Preoteasă[1]. Aşadar, începea procesiunea!

E foarte plăcut să ai un loc în faţă, de unde se vede totul bine. Curtenii trimiteau porunci în dreapta şi-n stînga, apoi poftiră să se-mpartă fiertură de orez la oamenii din fruntea alaiului. Aceia se apropiau de galeria curtenilor, ducînd caii stăpînilor

[1] După întoarcerea de la Kamo, în luna a patra, prinţesa-preoteasă dădea un ospăţ la care poftea înalţi demnitari de la curte.

de căpăstru. Aceia dintre ei care aveau părinți în slujbă la palat luară din orez. Foarte frumos, dar îmi părea rău pentru oamenii de rînd pe care nimeni nu-i lua în seamă.

Cînd trecu palanchinul prințesei, storurile trăsurilor din jur fură coborîte pînă jos[1]. E nostim că îndată ce-a trecut palanchinul toată lumea le-a ridicat din nou.

O trăsură veni să se așeze tocmai în fața mea. Degeaba mă jeluiam, că slugile care-o însoțeau îmi spuseră numai:

– Și de ce să nu rămînem aici?

Și rămaseră înadins. Trimisei un bilețel către stăpînul lor. Nu era rău prilejul!...

Cu toate că trăsurile stăteau înghesuite una-ntr-alta, de nu mai era locșor între ele, tot mai soseau altele, carete ale înalților demnitari, cu slujitori mulți în jurul lor. Mă întrebam unde au să mai încapă, dar iată că strigătorii lor descălecară unul după altul și împinseră cu de-a sila în lături cîteva trăsuri așezate, care se dădură îndărăt. Cum de izbuteau să le facă loc stăpînilor lor, ba chiar căruțelor cu oamenii din escortă! Mi-era milă de cei izgoniți de pe locurile lor, care-și înjugau boii și porneau, scîrțîind din osii, să-și cate alt loc. Să fi fost persoane de rang înalt, nimeni nu s-ar fi purtat astfel cu ei.

Printre trăsurile cele falnice se mai amesteca și cîte una mai sărăcuță, de la țară, din care stăpînul striga mereu după slugi și le punea să stea de pază afară.

238.

Astăzi, la crăpatul zorilor, prin coridor umbla un bărbat care n-avea ce să caute pe-aici. A ieșit afară, ținîndu-și umbrela în dreptul obrazului – povestea una dintre doamne.

Ascultînd mai bine, îmi dădui seama că povestea asta mă privea nițel și pe mine. Cică ar fi neam prost bărbatul acela.

[1] Se coborau storurile în chip de respect.

Ei şi? E un domn foarte plăcut şi nu văd de ce nu l-aş primi la mine. Caraghios!

Pe cînd mă gîndeam eu la toate acestea, sosi o slugă cu scrisoare de la Măria sa şi cu poruncă să răspund numaidecît. Ce să fie?

Pe hîrtie era desenată o umbrelă mare de tot: din omul de sub ea nu se vedea decît o mînă care-o ţinea. Sub desen stătea scris:

De dimineaţă
Cînd se luminează
Piscul celor trei umbrele...[1]

Eu am adăugat:

„Trebuie că se află pe undeva nişte straie ude" [2].

Mai tîrziu, Măria sa a povestit acestea doamnei Ukon şi altora, care au făcut mult haz.

239.

Pe cînd stătea Măria sa la casele din aleea a treia[3], i se aduseră grămezi de stînjenei într-un palanchin şi i se înfăţişară bocceluţe cu ierburi de leac. Înalta doamnă Mikushige împreună cu alte doamne mai tinere legaseră bocceluţele şi le prindeau la mînecile prinţesei împărăteşti şi ale micului prinţ[4]. Mai sosiră şi de la alte palate bocceluţe frumos legate, ba chiar şi o turtă de grîu verde pe care am pus-o eu în capacul unei cutii de tuş, pe-o foaie de hîrtie subţire verzuie, şi am înfăţişat-o Măriei sale cu aceste cuvinte:

---

[1] Primele trei versuri (5-7-5) la care Sei Shōnagon urma să mai adauge două, pentru a completa poezia. De fapt, versul „Piscul celor trei umbrele" *(Mikasa, yama)* era doar sugerat de desen, şi împărăteasa le scrisese numai pe celelalte două.

[2] Sau: „e undeva o acuzaţie falsă".

[3] La *daijin* Narimasa, în anul 999.

[4] Prinţesa Ōsaka şi prinţul Atsuyasu, copiii împărătesei Sadako.

„A trecut peste gardul de bambus..."[1]
Împărăteasa rupse un căpeţel din hîrtie şi scrise pe el:

Azi, cînd toţi aleargă
Numai după flori şi fluturi,
Tu singură ştii
Ce e în inima mea.

Minunat mi-a răspuns împărăteasa.

240.

Preacinstita doică a Măriei sale, Taifu no Myōbu, care avea al cincilea rang, se pregătea odată să plece în provincia Hyūga. Împărăteasa îi dărui atunci cîteva evantaie, dintre care unul avea zugrăvit pe-o faţă un cătun însorit, iar pe cealaltă – oraşul împărătesc în ploaie. Cu mîna sa, împărăteasa scrise pe acel evantai:

Cînd vei avea în faţă
Soarele cel roşu,
Întoarce-te spre răsărit, să-ţi aminteşti
De oraşul împărătesc
În care plouă neîncetat.

Ce versuri triste şi pline de farmec! Cum să pleci cînd laşi în urmă o stăpînă ca a noastră?

241.

Odată, pe cînd mă aflam la mănăstirea Kiyomizu, Măria sa îmi trimise anume un sol cu o scrisoare. Pe hîrtia roşie de China scria:

---

[1] Aluzie la o poezie. Citînd versul, Sei Shōnagon vrea să spună: „A venit de departe, de-afară".

Dangătul clopotelor seara,
La templul din munți,
Îți va spune cum bate inima mea
De dragoste.
Și totuși, de cîtă vreme stai departe de mine!

Fiindcă uitasem să iau cu mine hîrtie potrivită, i-am scris răspunsul pe-o petală roșie de lotus.

242. Poște[1]

Nashiwara. Mochizuki. Despre poșta de la Yama am auzit o mulțime de povești și cred că se leagă între ele.

243. Locașuri sfinte[2]

Furu. Ikuta. Altarul de la marginea drumului. Hanafuchi. Sfîntul altar de la Sugi. Cred că e un semn al cerului acolo. Pe zeul de la Kotonomama te poți bizui, numai păcat că dă prea lesne ascultare rugilor. Cel puțin așa vorbește lumea...

244.

Zeul de la Aridōshi: se spune că armăsarul lui Tsurayuki[3] s-ar fi betegit trecînd prin fața altarului lui și că zeul acela i-ar fi trimis boala. Drept care, Tsurayuki i-ar fi închinat pe loc niște versuri, ca să-l îmbuneze. Frumos.

Numele de Aridōshi[4] vine de la o întîmplare – nu știu dacă e adevărată sau nu:

---

[1] Locuri de popas, de schimbat calul.

[2] Spre deosebire de templele budiste, acestea sînt altare shintō.

[3] Poetul Ki no Tsurayuki (883-946).

[4] *Aridōshi, ari* – „furnică"; *tōsu* – „a traversa", „a trece"; deci „trecerea furnicilor".

Trăia odată demult un împărat care nu suferea decît oameni tineri în oraşul de scaun, iar pe cei trecuţi de patruzeci de ani punea să-i omoare. De aceea, bătrînii fugiră să se ascundă în cele mai îndepărtate provincii, pînă nu mai rămase nici unul în oraş. Dar era pe-atunci la curte un căpitan vestit, bărbat de vază şi foarte înţelept. Părinţii lui trecuseră amîndoi pragul celor şaptezeci de ani. (Iar dacă pe-atunci era o nenorocire să fii de patruzeci, cu atît mai mult aveau dînşii a se teme!) Numai că fiul lor, căpitanul, îi iubea atît de mult, încît nu trecea zi să nu-i vadă şi nu le îngăduia nicidecum să plece în provincie. De aceea, săpă o groapă adîncă sub podeaua odăii lor, îi ascunse acolo şi venea ca înainte pe la dînşii. Iar la Curte, povesti că părinţii lui au dispărut într-o bună zi, fără urmă.

Dar de ce să dea împăratul asemenea poruncă, să nu mai poată sta oamenii în voie pe la casele lor? Ce vremuri nemiloase!

Tatăl căpitanului fusese pesemne un demnitar înalt (de vreme ce fiul lui ajunsese căpitan!), iar pe lîngă aceasta mai era şi foarte înţelept şi învăţat, iar băiatul moştenise de la dînsul isteţimea, pentru care împăratul îl preţuia mult şi-l ţinea la mare cinste.

În vremea aceea, împăratul Chinei se socotea cum să-l piardă pe împăratul nostru, ca să-i ia ţara, şi îl punea mereu la încercare. Într-o zi, îi trimise un lemnuş lustruit frumos, lung cam de două picioare şi incrustat de jur împrejur şi puse să-l întrebe: care din capete e vîrful şi care coada?

Nimeni nu ştia să răspundă, iar împăratul nostru se frămînta şi se chinuia degeaba. Pînă cînd căpitanul se duse la tatăl său şi-i istorisi ce şi cum.

– Să ieşi cu lemnuşul la un rîu repede şi să-l arunci în apă, de-a curmezişul. Bagă de seamă că are să se răsucească singur, iar capătul din vale va fi cel dinspre vîrf. Înseamnă-l şi-l trimite îndărăt.

Astfel îl învăţă bătrînul.

Căpitanul se duse la palat şi, prefăcîndu-se că el singur a găsit dezlegarea, porni spre rîu cu o gloată mare după dînsul. Aruncă lemnuşul în valuri, însemnă capătul din vale şi-l trimise împăratului din China. Într-adevăr, aşa era.

Dar împăratul chinez nu se potoli, ci trimise doi şerpi lungi de cîte două picioare, care semănau aidoma unul cu altul, şi întrebă: „Care din ei e şarpele şi care-i şerpoaica?"

Iarăşi nu izbuti nimeni să răspundă. Şi iarăşi se duse căpitanul la tatăl lui, iar acela îl învăţă:

– Să pui şerpii alături şi să apropii de cozile lor o nuieluşă subţire. Cel care va mişca din coadă e şerpoaica.

Căpitanul se-ntoarse de îndată la palat şi făcu după cum îl sfătuise părintele său: într-adevăr, unul din şerpi rămase nemişcat, iar celălalt dădu din coadă. Pe acela îl însemnă şi-l trimise îndărăt.

Trecu vreme lungă şi împăratul din China trimise din nou o ghicitoare: o piatră nestemată străpunsă de o gaură întortocheată de şapte ori. De data aceasta, îl pofti pe împăratul nostru să treacă prin acea nestemată un fir de aţă, trimiţîndu-i vorbă că în împărăţia sa oricine se pricepe să facă asemenea lucru.

Curtenii şi demnitarii cei înalţi, ca şi toţi cei adunaţi în jurul împăratului spuseră că nici cei mai vestiţi aurari n-au s-o poată face.

Dar căpitanul nostru se duse din nou la tatăl său şi acela îl sfătui:

– Găseşte două furnici mai mărişoare şi le leagă pe după mijloc un fir de aţă subţire, iar de acela să legi încă unul mai groscior. Apoi, aşează furnicile la un capăt al nestematei, după ce ai uns deschizătura din partea cealaltă cu miere.

Căpitanul spuse acestea împăratului. Puseră furnicile la un capăt, iar ele, cînd adulmecară mierea, trecură numaidecît prin nestemată şi scoaseră aţa pe partea cealaltă.

Cînd primi nestemata pe firul de aţă, împăratul din China recunoscu isteţimea oamenilor din Ţara Soarelui-răsare şi de-atunci încolo nu-i mai puse la nici o încercare.

Pe căpitan îl pofti împăratul să-şi aleagă orice răsplată doreşte, orice ranguri şi măriri, căci pe toate le va căpăta. Dar căpitanul grăi:

– Să nu-mi dea Măria ta nici slujbă înaltă, nici ranguri. Cer numai îngăduinţă pentru toţi bătrînii surghiuniţi să se întoarcă iar în oraşul de scaun.

Împăratul spuse că acela e lucru uşor şi le îngădui să vină îndărăt. Iar bătrînii se-ntoarseră cu bucurie mare pe la casele lor. Pe căpitan îl făcu împăratul mare ministru.

Poate că tatăl lui s-a schimbat după moarte în zeul Aridōshi, căci zeul acela s-a arătat într-o noapte unor pelerini şi le-a grăit:

Cine n-a aflat de Aridōshi
De firul trecut prin nestemata
Cea de şapte ori frîntă?

Aşa se povesteşte.

245.

Palatul de pe aleea întîi e numit Imadairi[1]. Palatul în care stă împăratul se cheamă Seiryō, iar la miazănoapte de acela e pavilionul împărătesei. În partea de răsărit şi în cea de apus, sînt între ele două galerii de la unul pînă la celalalt, una pentru împărat, iar a doua pentru împărăteasă. În faţă e o grădiniţă cu tufe şi arbuşti, împrejmuită de un gard viu – un loc întru totul desfătător.

În douăzeci ale lunii a doua, pe-o zi senină, scăldată în soare, împăratul cîntă din fluier, stînd în pridvorul din faţa galeriei de apus. Dumnealui Takatō, care ştia să zică din fluier de minune, se afla şi el acolo şi cîntară împreună cîntecul *Takasago*, de cîteva ori la rînd. Dar cuvintele mele sînt neîndestulătoare pentru lucruri atît de înalte.

Takatō îi arăta Măriei sale cum să sufle – era fermecător! Toate doamnele se strînseseră pe după storuri. Pe cînd priveam aşa, senină, mi-a venit în minte versul: „N-a cules nicicînd iarba amărăciunii..."[2]

Un anume Suketada, care ajunsese şambelan, era atît de bădăran şi de iute la mînie, încît curtenii şi doamnele îl poreclirā „fiara", ba îi făcuseră şi-un cîntec:

Era un domn fără pereche
Sămînţa proştilor din Owari...

---

[1] „Palatul de-acum."

[2] Expresie curentă pentru „n-are grijă". Se referă la întîmplarea unui îndrăgostit fără speranţă, care de necaz mînca pătrunjel sălbatic.

(Într-adevăr, mama lui Suketada era fiica unuia, Kanetoki din Owari.)

Cîntecul acesta îl zicea acum împăratul din fluier, iar Takatō îl îndemna:

– Cîntă mai cu foc, Măria ta, că tot nu ne-aude!

– Crezi? Poate că mă aude şi aşa Suketada, răspunse împăratul.

Şi cîntă mai încetişor, iar după un timp se duse în odaia de dincolo să vadă. Cînd veni îndărăt strigă:

– Nu-i aici Suketada. Acum pot sufla cît poftesc!

Şi suflă în fluier împăratul, de era o desfătare să-l asculţi.

246. Oameni care se schimbă dintr-o dată, de zici că sînt picaţi din altă lume

Femeia care, dintr-o doamnă de curte obişnuită ce era, a ajuns peste noapte doică împărătească. Nu mai poartă acum jachetă de China, ba nici poale de ceremonie nu trebuie să-şi pună în faţa Măriei sale, cînd se-ntinde alături de pruncul împărătesc ori stă cu dînsul după baldachin.

Ba mai mult, le cheamă pe doamne la sine de cîte ori poftеşte, le trimite după toate cele la ea acasă, ba să-i poarte o vorbă, ba să-i ducă o scrisoare. Ce să mai vorbesc!

Tot aşa e cînd un funcţionar mărunt e numit şambelan. Ei bine, e măreţ. Parcă nu mai e cel care anul trecut la sărbătoarea specială dintr-a unsprezecea lună umbla cu harfa în spinare. Acum se plimbă în rînd cu tinerii de neam şi, zărindu-l, îţi vine să te-ntrebi de unde-a apărut curteanul acesta strălucit.

247.

Căzuse zăpadă multă şi încă mai ningea fără oprire. Treceau pe cale bărbaţi de-al cincilea şi de-al patrulea rang, rumeni la faţă, tineri, în mantii vesel colorate, cu poalele-n brîu (se vedea urma cingătoarei pe ele). Pe dedesubt purtau straie de vînătoare, iar şalvarii lor liliachii aveau un luciu şi mai întunecat în albeaţa

zăpezii. Dintre cămăşile roşii mai ieşea de sub mantie şi cîte una de-un galben ţipător, ca floarea teişorului. Toţi aveau umbrele. Un vînt năprasnic biciuia fulgii dintr-o parte, iar bărbaţii aceia umblau aduşi de spate, în timp ce încălţările li se cufundau pînă la glezne în zăpada cea albă de tot. Frumos tablou.

248.

Într-o dimineaţă, deschiseserăm foarte devreme uşa dinspre coridorul cel lung şi văzurăm prin uşa deschisă cîţiva curteni care se întorceau de la băile împăratului şi se duceau spre straja de miazănoapte. Umblau în mantale ponosite, iar prin şalvarii lor căscaţi pe la cusături ieşeau poalele cămăşilor de felurite culori. Cînd trecură prin dreptul nostru, îşi traseră clapele tichiilor lăcuite peste obraz, ca să nu-i recunoaştem. Erau nostimi de tot.

249. Dealuri

Funaoka[1]. Kataoka. Cît despre dealul Tomooka, îmi place că pe el cresc bambuşi pitici.

Dealul Katarai. Hitomi.

250. Ce cade din cer

Ploaia. Grindina. Mi-e urîtă măzărichea, dar cînd se-amestecă cu fulgii de zăpadă îmi place.

251.

Frumos e omătul gros aşternut pe acoperişul din coajă de tuia. Şi zăpada cînd începe să se topească îmi place.

[1] *Oka*, „deal".

Apoi, iar e minunat cînd ninge subţire pe-un acoperiş de ţiglă şi intră zăpada prin crăpături – pete negre în alb.

Răpăitul ploii şi grindina care bate peste coliba de scînduri.

Bruma aşternută pe acoperişul de lemn şi peste grădină.

252. Soarele

Amurgul – după ce coboară soarele peste munţi, rămîne o lumină roşiatică. Sus pe cer se tîrăsc norii palizi, gălbui. E plin de melancolie ceasul asfinţitului.

253. Luna

În zori, cînd se zăreşte, palidă, peste zarea munţilor, la răsărit – e plină de farmec.

254. Stele

Pleiadele. Steaua păstorului, luceafărul de dimineaţă. Luceafărul de seară e şi el frumos. Dacă n-ar fi stelele căzătoare, mi-ar plăcea şi mai mult.

255. Norii

Nori albi, vineţii, îmi plac şi norii negri.

Norii de ploaie, goniţi de vînt.

Mă-ncîntă, la ceasul cînd se crapă de ziuă, norii întunecoşi care pălesc încet-încet, pînă se fac albi. Parcă ştiam un vers despre „culorile ce pleacă în zori".

Un nor subţire trece peste faţa lunii pline...

256. Lucruri gălăgioase

Focul care trosneşte şi aruncă scîntei.

Pe-un acoperiș de lemn, corbii ciugulesc din bucatele rămase de la praznicul bonzilor.

În ziua a optsprezecea, pelerinii se-ntîlnesc toți la Kiyomizu – ce gălăgie!

S-a lăsat seara, dar opaițele încă nu-s aprinse. De-afară vin oameni, se-adună laolaltă, pălăvrăgesc...

D-apoi cînd se-ntoarce stăpînul casei de la drum lung, din altă provincie, de pildă! Ori cînd se vestește că arde undeva prin apropiere! (Cu toate că pînă la urmă focul nu se-ntinde.)

257. Lucruri delăsate

Părul femeilor prins în ace.
Dosul unui brîu de piele pictat.
Purtările înțeleptului.

258. Oameni care vorbesc cum nu se cade

Cei care citesc litanii zeiței Miya no Be[1].
Străjile tunetului[2].
Luptătorii, la trînte.

259. Deștepți

Pruncii din ziua de azi, de cum au împlinit doi ani.

Femeile care se pricep la descîntat de boală. Cînd chemi o femeie de asta la un prunc bolnav, dumneaei poftește întîi tot felul de unelte, pe urmă face o mulțime de pregătiri, pune foi de hîrtie una peste alta și le taie cu un cuțit bont cu care ai fi zis că nu poți tăia nici o singură foaie, dar ea tocmai pe acela îl alege.

---

[1] În anumite zile din an, capul familiei se ruga zeiței Miya no Be, ca să-i apere casa de nenorociri. Desigur, nu recita frumos ca preoții shintō.

[2] Străjeri înarmați care în timpul furtunilor păzeau palatul de fulgere și tunete trăgînd cu arcul ca să-l sperie pe zeul furtunii.

O vezi cum se căzneşte să-şi taie hîrtiile, cu buzele strînse şi schimonosite. După ce-a făcut cîţiva ochi în teancul de foi, le împăturește pe fiecare şi le atîrnă de beţişoare de bambus tăiate anume. Apoi, după atîta ceremonie, începe să vînture beţişoarele. Grozav e de deşteaptă cînd povesteşte:

– Prinţul cutare, din palatul cutare, m-a chemat la boală şi l-am vindecat cît ai bate din palme, şi pe urmă arăta de parcă n-ar fi fost beteag în viaţa lui. Domnii au binevoit să mă răsplătească bine. Mai chemaseră înainte şi pe alţii, dar degeaba. De-atunci numai pe mine mă mai cheamă. Şi ce răsplată mi-au dat!...

Urît mi-e cînd o aud cum pălăvrăgeşte aşa.

Apoi, gospodinele de rînd care se cred deştepte! Le stă rău chiar cînd au cîte un bărbat prostănac, darmite cînd ţin predici unui om cu scaun la cap!

260. Lucruri care nu fac decît să treacă

Corabia cu pînzele sus.
Anii omului.
Primăvara şi vara, şi toamna, şi iarna.

261. Lucruri pe care nu le bagi în seamă

Zilele de rău augur.
Îmbătrînirea mamei.

262.

Nu pot suferi cînd cineva foloseşte în scrisori cuvinte necuviincioase. Şi detest persoanele care încalcă rînduielile lumii bune.

Dar scrisorile prea de tot ceremonioase sînt la fel de nepotrivite. Nu te bucuri cînd primeşti o asemenea scrisoare, dar nici cînd o vezi la altul.

Atîţia oameni vorbesc fără cuviinţă de cîte ori vor să-ţi spună ceva! E ruşinos şi e cu atît mai rău cînd se află în faţa unei persoane distinse. Numai proştilor li se îngăduie asemenea purtări. Cu stăpînul casei sau cu propriul soţ nu se cade să te porţi astfel.

Pe de altă parte, e la fel de rău cînd stăpînul zice despre o slugă a lui: „a binevoit să grăiască..." sau „binevoieşte să facă"[1] şi altele de felul acesta. Mulţi sînt de părere că un stăpîn poate spune despre sine „umila mea persoană"[2]. Dar dacă încerci să-l înveţi că nu e frumos, că n-are nici un rost să se exprime aşa, că are să-l dispreţuiască lumea bună, ei bine, atunci dumnealui îţi rîde în nas, şi prietenii lui la fel.

Socot, de asemenea, că numai un om de rînd poate spune: „prea sare în ochi la vedere"[3] şi altele de felul acesta.

Apoi, iar nu e cuviincios să le spui pe nume curtenilor sau sfetnicilor[4], fără pic de sfială.

Cînd un curtean i se adresează slujnicei unei doamne cu „cinstită jupîneasă", sau cu „Domnia ta", se-nţelege că dumneaei nu mai poate de fericire şi-l laudă pe urmă pe unde poate.

Pe domnii de la curte şi pe înalţii demnitari se cade să-i numeşti cu rangul şi titlul, chiar şi cînd nu se află Măria sa de faţă.

Dar cum poate un curtean să spună „eu" cînd îl poate auzi împăratul? Mă rog, poate că asta se numeşte bună creştere şi, dacă ar face altminteri, ar trece drept neştiutor!

[1, 2] Verbele japoneze au forme speciale de politeţe pentru persoana a II-a şi a III-a şi forme de umilinţă pentru persoana I, întrebuinţate diferenţiat în funcţie de interlocutor.

[3] Sei Shōnagon citează o expresie pleonastică.

[4] De-a lungul întregii cărţi, Sei Shōnagon se referă la curteni numindu-le funcţia, iar nu numele. În traducere, am întrebuinţat în majoritatea cazurilor numele personajelor, pentru facilitatea lecturii.

263. Lucruri murdare

Melcii.

Vîrful măturii, după ce-ai dat cu ea peste o podea plină de praf.

Blidul comun al curtenilor.

264. Lucruri de spaimă

Tunetul în puterea nopţii.

Hoţul pe care-l vezi intrînd noaptea în casa vecinului. Să intre la mine în odaie, mi-aş pierde capul de tot.

Cînd se iscă un foc prin apropiere, e de spaimă.

265. Lucruri liniştitoare

În vremea de boală, rugile şi mătăniile bonzilor.

În ceasuri de restrişte, vorbele bune de mîngîiere ce ţi le trimite un om în care te poţi încrede.

266.

După îndelungi pregătiri, un om îşi primeşte ginerele în casă, dar nu trece mult şi acela nu mai dă pe la nevastă. Într-un tîrziu, socrul îl întîlneşte în casa unei doamne. Are să-i plîngă cineva de milă?

Un tînăr a ajuns ginerele unui om de vază, dar iată, trece o lună întreagă fără să se-arate nopţile la mireasă. Acolo se iscă vorbe, doica fetei şi slugile îl blestemă întruna. Şi-apoi, după Anul Nou, se află că a fost numit şambelan!

Ce grozăvie, doar se poartă atît de urît cu socrul! Mă întreb cum se poate una ca asta.

Se face multă zarvă şi, fără-ndoială, ajung vorbele şi la urechile tînărului cu pricina. Dar cu toate acestea, în luna a şasea, cînd se-adună lumea la „Cele Opt Învăţături", proaspătul şambelan se-arată la sărbătoare spilcuit, în şalvari de mătase înflorată şi scurteică neagră, şi se opreşte tocmai lîngă trăsura miresei pe care-a părăsit-o. (E atît de aproape, încît şi-ar putea agăţa capătul brîului de osia trăsurii ei.) Oamenii din jur au băgat de seamă. Ce va fi în sufletul doamnei? Oricum, lui nu-i pasă. Oare nu-şi dă seama deloc cît de nemilos şi de crud e cu biata femeie?

267.

Cel mai greu de îndurat e simţămîntul că te urăşte cineva. Căci ar putea fi cineva atît de sucit încît să-i placă ura altora?

Totuşi, la palat şi acasă la părinţi şi fraţi, unele dintre noi sînt iubite, iar altele nu. Ştiu că stă în firea lucrurilor, dar e dureros.

Pe copiii alintaţi de părinţi îi recunoşti oriunde, nu numai în casele oamenilor de vază, ci şi în familiile de rînd. Căci pe aceia toată lumea îi răsfaţă. Dacă sînt drăgălaşi, mai treacă-meargă, atunci nici nu se poate altfel. Dar unde e cîte-un plod obişnuit, care li se pare părinţilor lui o frumuseţe, numai fiindcă-i al lor, ei bine, atunci îmi vine să le plîng de milă părinţilor acelora.

Nimic nu e mai minunat pe lume decît să te ştii iubită de toţi: de părinţi, de Stăpînă, de orice om care-ţi e aproape în viaţă.

268.

Bărbaţii au uneori nişte toane cam ciudate, zău aşa. Părăsesc de pildă pe-o femeie frumoasă ca să-şi ia de ibovnică cine ştie ce slută. Cînd doar un curtean îşi poate alege drept iubită pe cea

mai frumoasă dintre fetele de neam! Iar dacă se nimereşte să fie dînsa de rang prea înalt, se cade atunci să ofteze de dorul ei pînă la moarte.

Se-ntîmplă ca unui bărbat să i se aprindă călcîiele după o frumuseţe vestită chiar dacă n-a văzut-o niciodată la faţă[1]. Dar mă-ntreb ce-l face pe cîte unul să iubească o femeie care pînă şi-n ochii femeilor trece drept slută! În vreme ce o doamnă cu *inima aleasă, care mai e şi iscusită în ale scrisului, îi trimite* mereu versuri pline de simţire, la care dumnealui abia dacă mîzgăleşte cîte-un răspuns simandicos şi nu se oboseşte s-o viziteze măcar. Doamna cea frumoasă varsă lacrimi, pe cînd el se duce nepăsător la alta. O asemenea purtare ar scoate din sărite pe oricine, chiar străin să fie. Cu atît mai mult le îndurerează purtarea lui pe rudele doamnei. Cu toate acestea, bărbatul nu se arată cîtuşi de puţin mişcat.

269.

Compătimirea e un lucru de preţ. Nu numai la bărbaţi, dar şi în inima femeilor. Chiar fără să fii zguduit pînă-n adîncul inimii de necazul altora, faci bine cînd trimiţi cîteva vorbe de mîngîiere celui lovit de-o nenorocire, ca de pildă: „Ce tristă întîmplare..." ori „Îmi închipui ce e în inima domniei tale". Îi vor aduce mai multă alinare decît să i le spui direct. Căci, citindu-ţi bileţelul, omul acela se va gîndi mereu cum să-ţi arate *recunoştinţa pentru cuvintele bune pe care i le-ai trimis.*

Dacă e o persoană apropiată, care oricum se-aşteaptă să întrebi mereu de dînsa, n-are să găsească nimic deosebit în asta, căci atenţia i se cuvine. Dar o vorbă bună scrisă unei cunoştinţe mai îndepărtate, neîndoielnic îi va face plăcere.

---

[1] Legăturile amoroase începeau de regulă printr-un schimb de scrisori, iar faima multor curtezane se sprijinea mai curînd pe scrisul frumos, pe erudiţie şi pe bun-gust.

Ce lucru rar e să întîlnești, printre bărbați ori femei, pe cineva care să fie deopotrivă mărinimos și înțelept! Bine-ar fi să se afle cît mai mulți oameni de felul acesta pe lume.

270.

E o nerozie să te înfurii din cauza unei bîrfe. Cum vrei să oprești lumea să pălăvrăgească? Și, pe de altă parte, de ce să-ți închipui că poți vorbi despre alții și să crezi că ei n-au să-ți găsească pricină?

Totuși, cum aude cineva că se vorbește de el, se supără. Eu una găsesc că e de prost-gust.

Dar iarăși, cînd mi-e drag un om, n-am să spun niciodată nimic pe seama lui, și dacă alții îl bîrfesc, eu una rămîn tăcută. (Deși, cînd nu sînt nevoită să tac, se știe că sînt destul de slobodă la gură și lesne îi fac pe toți să rîdă.)

271.

Un chip plăcut e mereu o bucurie, oricît de des l-ai vedea. Cu picturile e altfel: dacă le vezi prea mult, nu te mai încîntă. La zugrăvelile de pe paravanul meu, de pildă, nici nu mă mai uit, deși sînt foarte frumoase. Pe cînd chipurile oamenilor mă atrag întotdeauna. Chiar și în obrazul cel mai urît descoperi cîte-o trăsătură plăcută, care-l schimbă deodată cu totul. Dar din păcate e la fel de adevărat că un singur defect poate strica uneori un chip întreg.

272.

Bărbații de modă veche au un obicei prost de a-și îmbrăca șalvarii cum nu trebuie și mereu arată șleampeți. Întîi îi trag în față pînă la brîu și se-apucă să-și suflece cămașa lungă ca s-o

îndese înăuntru. O potrivesc apoi frumos pe burtă şi îndată leagă brîul strîns. După care îşi vîră amîndouă mîinile pe sub brîu, la spate, şi se chinuie să-şi îndrepte cămăşile, îndoindu-se de şale, de parc-ar fi maimuţe cu mîinile legate. Oricît ar fi de grăbiţi, nu se cade să se-mbrace astfel.

273.

Era odată o noapte luminoasă pe la mijlocul lunii a zecea. Vreo cincisprezece doamne ieşiră în grădină să privească luna, îmbrăcate în *mantale liliachii-întunecat*, cu pletele ascunse în gulere. Numai doamna Chūnagon purta mai multe rochii de mătase roşii, cu gulerele îngrămădite la ceafă unul peste altul, – în fine, arăta jalnic. Din noaptea aceea am poreclit-o noi „căpitanul cu tolbă" şi facem mult haz pe seama ei, dar Chūnagon încă n-a aflat nimic.

274.

Căpitanul Narinobu e în stare să recunoască pe oricine după glas. Chiar cînd vorbesc mai mulţi laolaltă şi e atît de greu să-i deosebeşti cînd nu-i cunoşti bine pe toţi. Mai ales că bărbaţii, de obicei, nu prea deosebesc vocile şi nici scriiturile!

Pe cînd Narinobu, e de ajuns să audă o şoaptă şi îndată ştie cine e.

275.

Dar nimeni nu are auzul atît de ascuţit ca dumnealui Masamitsu[1], mai-marele vistieriilor. Adevărat grăiesc, domnia sa ar fi în stare să audă cum cade o geană de ţînţar pe podele.

[1] Fujiwara Masamitsu, ministru de finanţe, şeful vistieriilor împărăteşti.

Odată, pe cînd locuiam la casele cancelariilor, stăteam de poveşti în aripa de apus cu căpitanul cel nou, fiul de suflet al marelui Ministru de Stînga[1]. O doamnă de alături l-a rugat pe căpitan, în şoaptă, să-i vorbească despre picturile de pe evantaie. Eu i-am spus, tot în şoaptă, să aştepte puţin pînă ce pleacă Masamitsu. Atît de încet vorbisem, încît căpitanul plecă urechea spre mine, întrebînd: „Cum ai zis?" Dar dumnealui Masamitsu, de departe, de la locul lui, strigă:

– Auzi obrăznicie! Dacă-i pe-aşa, află că azi n-am să mă mişc de-aici.

Cum de mă auzise? Îngrozitor!

276. Bucurii

Mă bucur tare cînd dau peste o mulţime de povestiri necitite încă. Ori, după ce-am citit o parte dintr-o carte bună, cînd găsesc deodată urmarea. (Cu toate acestea, se-ntîmplă să mă dezamăgească pînă la urmă a doua parte.)

Cineva a rupt scrisoarea şi a aruncat peticele de hîrtie, dar eu le culeg de pe jos şi iată că unele se potrivesc!

Cîteodată visez tare urît şi mă sperii – oare ce să fie asta? Cum mă mai bucur atunci cînd tălmaciul de vise[2] îmi spune că nu vrea să însemne nimic.

În jurul unei persoane de vază s-au strîns o mulţime de doamne. Stăpîna istoriseşte o poveste de demult sau poate o întîmplare nouă, de care se vorbeşte în lume. Şi tot timpul se uită numai spre mine. Ce mîndră sînt!

Dintr-un loc îndepărtat sau poate din celălalt capăt al oraşului, soseşte vestea că un om care mi-e drag a căzut la pat. Cu jale şi îngrijorare mă gîndesc la boala lui şi mă frămînt. Dar ce bucurie cînd aud că s-a făcut bine!

---

[1] E vorba de Minamoto Narinobu, fiu adoptiv al lui Fujiwara Michinaga.

[2] Ghicitor care se ocupa în mod oficial cu tălmăcirea viselor *(yumeawase)*, pe baza teoriilor *yin-yang*.

Mă bucur cînd o persoană apropiată e prețuită de oameni de vază.

Ai scris cîteva versuri cu un prilej anume ori ca răspuns la o scrisoare și bagi de seamă că cei care le-au auzit le ridică-n slăvi, ba chiar le și copiază în caietele. Nu vreau să spun că mie mi s-ar fi întîmplat vreodată așa ceva, dar îmi închipui că m-aș simți minunat.

Un prieten nu prea apropiat pomenește de niște versuri necunoscute. Pe urmă, se-ntîmplă să le-auzi din gura altuia și le recunoști cu bucurie. Iar mai tîrziu le găsești într-o carte și-ți spui cu uimire: „Asta era deci...", mulțumindu-i în gînd celui care le-a pomenit întîia dată.

Mă bucur de cîte ori fac rost de hîrtie bună de Michinokuni, chiar dacă e din cea obișnuită.

Cînd îmi cere vreo persoană de vază să-i spun începutul sau sfîrșitul unei poezii, ce bucuroasă sînt dacă-mi vine în minte îndată! (Dar de cîte ori nu mi se întîmplă în astfel de momente să uit de tot lucruri bine știute!)

Caut un lucru care-mi trebuie neapărat – și deodată dau de el!

Cum să nu te bucuri cînd ieși învingător dintr-o întrecere!

Apoi, iarăși mă simt grozav de bine cînd pot încuia pe cineva care prea face pe deșteptul. Mai cu seamă dacă e un bărbat! Să-l văd cum mă pîndește, convins că am să-i răspund, cu fața aceea nepăsătoare, plictisită, care vrea să spună că nu se gîndește chiar la nimic.

O fi cu păcat, dar eu mă bucur cînd dă de belea un om pe care nu-l pot suferi.

Am dat o mătase la bătut și m-am tot frămîntat pe urmă, nu mai aveam astîmpăr s-o văd cum iese. Dar iată că vine îndărăt și e o frumusețe!

La fel mă bucur cînd dau să-mi facă un pieptene de prins în păr și iese foarte arătos. Așa mă bucur eu de toate lucrurile izbutite.

Ce bine e cînd după o boală lungă, de luni și luni de zile, te înzdrăvenești iar! Dar parcă mai mult mă bucur pentru cei dragi, decît cînd e vorba de mine însămi.

Cînd intru la împărătească, văd doamnele strînse una lîngă alta în jurul Măriei sale. Mă opresc mai la o parte lîngă un stîlp, dar iată că împărăteasa mă pofteşte îndată lîngă dînsa. Atunci celelalte îmi fac loc să trec printre ele...

277.

Într-o zi, cînd se aflau doamne multe în jurul Măriei sale, vorbind de una şi de alta, mi-am îngăduit să spun:

– Cîteodată, totul mă scoate din sărite. Mi-e urît şi nu mai vreau deloc să trăiesc. Nu ştiu atunci încotro s-o iau şi unde să m-ascund, ca să mor mai curînd. Şi totuşi, e de-ajuns să capăt în ceasul acela o foaie de hîrtie obişnuită, albă, curată, şi-o pensulă bună ori poate o filă de Michinokuni, că mă simt îndată în stare să mai zăbovesc o vreme pe lumea asta, aşa cum e ea. Ori mi-ajunge să pot întinde pe podea o rogojină verde cu împletitura delicată, să privesc la marginea ei albă cu desene negre lucioase şi nu ştiu cum se face, dar deodată nu mai vreau să mor şi viaţa îmi pare iar un lucru de preţ.

– Te mulţumeşti cu puţin, îmi spusese atunci Măria sa, zîmbind. Cine privea nemîngîiat la lună, pe muntele Obasute?[1]

Doamnele spuseră şi ele:

– Ai găsit lesne leacul împotriva duhurilor rele.

Trecu o vreme, mă aflam la ţară şi mi-era inima grea, iar în minte mi se învălmăşeau tot felul de gînduri. Pînă cînd, într-o zi mi se aduse din partea Măriei sale un teanc de douăzeci de caiete, o mîndreţe, înfăşurate frumos în hîrtie. Împărăteasa poruncea să mă înfăţişez degrabă la palat şi-mi scria:

„Trimiţîndu-ţi acestea, m-am gîndit la cele ce mi-ai spus dăunăzi. Hîrtia e proastă, n-ai să poţi copia *Sutra de viaţă lungă*[2].

---

[1] Aluzie la o poezie din *Kokinsū*: „Inima mea / Nemîngîiată! / Priveam cum bate luna / Peste muntele Obasute / În Sarashina..."

[2] Text budist.

Mare îmi era bucuria. Care va să zică își mai amintea Măria sa de niște vorbe pe care eu însămi le dădusem uitării. Chiar să fi primit darul acesta de la o doamnă oarecare, aș fi sărit în sus de bucurie. Dar cum venea din partea împărătesei! De fericire îmi pierdusem capul și nu găseam ce să răspund. Pînă la urmă scrisei:

Din mila
Zeiței ce-mi trimite darul
Simt că am să pot atinge
Vîrsta cocorilor.[1]

– Să spui Măriei sale că o-ntreb cu umilință dacă mi-e prea mare îndrăzneala, o rugai pe femeia care-mi adusese solia.

Iar în chip de răsplată, îi dădui o rochie necăptușită din mătase verde cu desene.

Apoi, începui să leg caiete din teancurile de hîrtie și într-adevăr simțeam cum mi se împrăștie toate gîndurile negre, iar sufletul mi se umplea de bucurie.

Peste două zile, veni la mine un bărbat în straie roșii, care-mi aduse o rogojină. Spuse doar „Poftim" și plecă îndată, iar slujnica mea degeaba mai strigă în urma lui:

– Ei, din partea cui vii? Poftim, ce îndrăzneală!

O întrebai cine mi-a trimis rogojina, dar ea o aduse înăuntru și-mi povesti cum plecase omul fără să zică un cuvînt.

Era o rogojină elegantă, din cele folosite de demnitari, și avea o margine lată, o frumusețe. În sinea mea îmi ziceam că nu poate fi decît de la împărătească, dar cum nu puteam fi sigură, trimisei de cîteva ori slujnica să-l caute pe solul acela. Degeaba, nu-l găsea nicăieri. Ciudată poveste. De vreme ce nu-l găsisem, n-avea rost să pomenesc de întîmplarea aceasta la palat. Dacă mi-a adus-o din greșeală? Ei, atunci are să se-ntoarcă s-o ia. Aș fi trimis o slujnică la palat, poate afla ceva de la doamnele împărătesei. Dar dacă nu fusese Măria sa? Ar fi fost neplăcut pentru mine să fac atîta caz.

---

[1] Cocorii se spunea că trăiesc o mie de ani. Sei Shōnagon își asigură stăpîna că nu va mai dori să moară de plictiseală.

Totuşi, de ce să cred că e o greşeală? Trebuie să fie de la Măria sa! Şi-atunci e minunat!

Două zile trecură şi nu primeam nici o veste. Acum eram convinsă. Trimisei vorbă doamnei Sakyō, uite, mi s-a întîmplat aşa şi-aşa, poate ai domnia ta ştire de ceva. O rugam să-mi trimită în taină răspunsul, iar dacă nu ştie, să nu afle nimeni că am iscodit-o.

Sakyō, îmi răspunse:

„A fost poruncă de taină de la Măria sa. Dar nu cumva să spui că eu ţi-am dezvăluit lucrul acesta!"

Eram încîntată că totul se potrivea cu bănuiala mea. Scrisei un bileţel pe care slujnica urma să-l lase pe ascuns pe rezemătoarea pridvorului, la palat. Dar nu ştiu cum se făcu, că fata, de fîstîcită ce era, scăpă scrisoarea din mînă, iar hîrtia căzu sub scară şi pierdută rămase.

278.

În doisprezece ale lunii a doua, Înălţimea sa *kampaku* puse să se facă jertfele Cărţilor Sfinte[1] în cinstea zeilor, la templul Shakuzen[2] de lîngă palatul Hōkō. Împărăteasa-maică avea să fie de faţă la slujbe, iar Stăpîna noastră se mută şi dînsa din întîi ale lunii în palatul de pe aleea a doua. Ajunserăm acolo pe timp de noapte şi, fiindcă picam de somn, nici nu ne mai uitarăm în jur.

În zori, mă trezi un soare orbitor. În jurul meu toate lucrurile erau albe, noi, curate şi frumos rînduite, începînd cu storurile care cred că fuseseră ridicate de cu seară.

Mă întrebam cu mirare cîtă vreme vor fi luat pregătirile, căci se aflau acolo chiar şi leul, şi cîinele de Coreea în faţa

---

[1] Se copiau toate sutrele canonului budist (5048 de fascicule) pe hîrtie albă sau albastră, cu litere (caractere) de aur sau argint, dedicîndu-se aceste cărţi lui Buddha, legii sale şi credincioşilor.

[2] Templu fondat de Michitaka în anul 990, care se afla pe aleea a doua, în Heiankyō.

baldachinului Măriei sale[1]. Înaintea pavilionului de lîngă scară creştea un cireş de vreo zece picioare înălţime, şi cireşul acela era încărcat de flori. Ce minune, să-nflorească atît de timpuriu, era doar vremea prunilor! Dar uitîndu-mă mai bine, văzui că florile erau din hîrtie. Deşi nuanţa petalelor nu era cu nimic mai prejos de culoarea florilor adevărate. Ce mîini iscusite trebuie că le-au meşterit! Mă întrista numai gîndul că o ploaie le-ar putea strica pe toate.

Palatul fusese ridicat de curînd pe un loc unde stătuseră cîteva colibe de rînd. Aşa că nu avea arbori arătoşi împrejur. Totuşi, grădina lui avea un farmec care-ţi mergea la inimă.

Kampaku sosi în zori, gătit cu şalvari albaştri cenuşii din brocart, cu mantie de ceremonie de culoarea florii de cireş şi încă trei rînduri de straie roşii ca focul, puse unul peste altul.

Doamnele, începînd cu împărăteasa, purtau straie roşii de culoarea florii de prun, unele întunecate, altele palide, apoi mătăsuri şi brocarturi grele, pline de strălucire. Pe umeri aveau jachete scurte de China, de-un verde-galben ori verde-salcie şi floare de prun.

Înălţimea sa *kampaku* se aşează alături de împărăteasă şi statură împreună la taifas. Cu cîtă gingăşie îi vorbea împărăteasa! De ce nu le e dat oamenilor de rînd să privească atîta frumuseţe măcar pentru o clipă?

Kampaku îşi plimbă privirile peste şirurile doamnelor:

– Ei, ce-şi mai poate dori Măria ta? Mai că mi-e necaz cînd mă uit la mîndreţele de jupînese aşezate una lîngă alta în jurul tău. Şi nici una din ele nu e de neam neînsemnat. Tot fete una şi una, din case mari. Ce mîndreţe! Să fii milostivă cu ele, căci de ţi-ar cunoaşte domniţele astea firea ta cea adevărată, mă-ntreb dacă s-ar mai înghesui să te slujească. Eu, unul, te-am slujit cu credinţă încă din leagăn, aşa răutăcioasă şi zgîrcită cum eşti. Căci

[1] *Shishi, komainu,* la picioarele baldachinului sub care se afla „patul" împăratului sau al împărătesei se aflau două statui de animale, menite să alunge duhurile rele.

pînă acum nu mi-ai dăruit măcar o cămaşă ponosită în schimb. Dar de ce m-aş plînge altora? Mai bine ţi-o spun în faţă.

Astfel glumea Înaltul *kampaku* cu scumpa sa fiică, şi noi făceam mare haz în jurul lui.

– Adevărat e ce spun! se răsti dînsul la noi. Nu vă e ruşine să rîdeţi de mine de parcă aş vorbi în doi peri?

Tocmai atunci sosi un om de la Ministerul Ceremoniilor cu solie de la palatul împăratului[1]. Domnia sa Korechika primi scrisoarea şi o dădu mai departe tatălui său care se apucă s-o desfacă.

– Ce mîndreţe de scrisoare! spuse *kampaku*. Dacă mi-ar fi îngăduit, aş deschide-o să văd ce scrie înăuntru.

Dar poate că i se păru prea necuviincios, căci întinse totuşi scrisoarea împărătesei şi îi zîmbi:

– Cu plecăciune, Măria ta.

Împărăteasa o luă şi rămase cu ea în mînă. O ţinea cu grijă şi parcă nu se hotăra s-o deschidă.

O doamnă strecură pe sub perdeaua ecranului o perniţă pentru sol. Alte trei doamne veniră să se aşeze lîngă baldachinul împărătesei. Domnul se ridică:

– Mă duc pînă dincolo să văd de-un dar pentru solul acesta.

După ce plecă slăvitul ei tată, Stăpîna citi scrisoarea şi răspunse îndată pe-o hîrtie roşie ca floarea de prun, potrivită întocmai cu veşmîntul pe care-l purta. Îmi părea atît de rău că nici una din doamnele de faţă nu băga de seamă potriveala aceea minunată a culorilor!

Înălţimea sa *kampaku* hotărî că e o zi deosebită şi dădu solului o răsplată frumoasă din partea sa, iar doamnelor li se împărţiră straie de ceremonie şi, pe deasupra, cîte o rochie lungă de culoarea florii de prun. Se aduse vin de orez şi solul tare-ar fi rămas să mai tragă o duşcă, dar îşi luă rămas-bun, căci mai avea treburi de seamă în ziua aceea.

---

[1] Împăratul şi împărăteasa nu se întîlneau în fiecare zi, eticheta le cerea însă să corespondeze.

Prinţesele[1] erau gătite cum nu se poate mai frumos, iar rochiile lor floare de prun nu erau cu nimic mai prejos decît ale doamnelor împărătesei. Mezina, prinţesa Mikushige, părea mai înaltă decît sora ei mijlocie, ai fi putut să-i zici „Înălţimea ta".

Sosi şi înalta Doamnă, mama împărătesei, dar se ridică îndată paravanul cel mare în urma dînsei şi nou-venitele nu putură s-o privească deloc, spre marea lor întristare.

Doamnele împărătesei se adunară să se sfătuiască între ele asupra straielor de ceremonie şi a evantaielor ce le vor purta în ziua sărbătorii[2]. Fiecare voia să fie mai gătită decît celelalte, numai una dintre ele hotărî:

– Ce să-mi mai bat capul? Eu vin aşa cum mă aflu.

I se răspunse cu ciudă că aşa se poartă dumneaei întotdeauna.

Multe plecară peste noapte la casele lor, ca să se gătească de sărbătoare, iar Măria sa nu le opri.

Înalta Doamnă, mama împărătesei, venise în fiecare zi, rămînînd chiar peste noapte. Soseau şi prinţesele, aşa că mereu era lume în jurul Măriei sale. Era foarte plăcut, mai ales că zilnic sosea şi cîte-un sol de la împărat.

Între timp, cădea rouă peste florile cireşului de lîngă scară, iar soarele le scorojea hîrtia, încît ajunseră curînd să arate jalnic. Pînă ce, după o noapte cu ploaie, în faptul zorilor nu mai rămase aproape nimic din ele.

Mă sculasem cu noaptea-n cap şi le priveam mîhnită, gîndind că arată şi mai jalnic decît chipurile îndrăgostiţilor la despărţire.

Împărăteasa mă auzi din iatacul ei şi grăi:

– Parc-a plouat în noaptea asta. Oare ce s-o fi ales de florile cireşului?

În vremea aceasta, apărură în grădină o mulţime de oameni de-ai Domnului, slujbaşi şi slugi de rînd. Se opriră toţi lîngă pomişor, îl smulseră din rădăcină, îl răsturnară şi-l luară cu ei. Îl auzii pe unul zicînd, în timp ce trăgea de cireş:

---

[1] Cele patru fiice ale lui Michinaga: Sadako, Ghenshi, Shigeisa, Mikushige.
[2] Ziua jertfelor (ziua a douăsprezecea din luna a douăsprezecea).

– Grăbiţi-vă, că stăpînul a poruncit să gătăm pînă nu se face lumină. Uite, s-a şi făcut ziuă şi-o să dăm de bucluc. Hai, daţi-i zor!

Nostimă treabă! De-ar fi fost oameni mai subţiri, i-aş fi întrebat dacă s-au gîndit la versul lui Kanezumi: „Lasă-l să zică ce-o vrea..."[1] În schimb, le-am strigat:

– Cine-i acolo? Cine fură florile? Hoţilor!

Dar ei se grăbiră şi mai tare şi o luară la fugă, tîrînd copăcelul după dînşii.

Ei bine, gîndul slăvitului Domn fusese strălucit. După ploaie, florile ar fi rămas oricum lipite pe ramuri, ude şi mototolite. Aşa că n-am spus nimănui ce văzusem şi m-am întors la mine în odaie.

Veni un slujbaş de la cancelaria mobilelor[2] şi ridică obloanele zăbrelite de la ferestre. Apoi intrară slujnicele măturătoare să cureţe în odaie. Abia după acestea se sculă împărăteasa şi bagă de seamă că a dispărut cireşul.

– Ia te uită! Unde-au plecat florile? se minună Măria sa. Te-am auzit azi-dimineaţă, parcă ziceai ceva de nişte hoţi, dar mi-am închipuit că vor rupe o creangă-două, nu mai multe. Cine-a fost hoţul? L-ai văzut?

– Nu i-am recunoscut. Era întuneric şi n-am putut vedea prea bine. Parcă umblau nişte umbre albe prin grădină şi eu am strigat, de teamă că au să ne strice florile.

Împărăteasa rîse:

– Bine, dar de ce să fure ei tot copăcelul? Sigur că Domnul i-a pus s-o facă în mare taină.

– O, nu! am strigat eu. De vină-i numai vîntul de primăvară![3]

---

[1] Minamoto Kanezumi (?–985?). Poezia la care se referă Sei Shōnagon e cuprinsă în antologia *Gozenshū*, şi atribuită bonzului Sōsei: „Paznicul muntelui / Să zică ce-o vrea! / Am să culeg şi-am să le prind în păr, / Florile de cireş de la Onoe / Din Takasago".

[2] *Kammori*, serviciu depinzînd de Ministerul Vistieriilor, care avea în grijă mobilierul palatelor imperiale şi curăţenia.

[3] Aluzie la o poezie de Ki no Tsurayuki din culegerea *Kokinshū*: „Se lucrează deja / În lanurile de pe coastă / Şi dacă florile se scutură, / Eu n-am să spun / Că e de vină vîntul".

– Vorbeşti aşa, fiindcă ai ceva de ascuns! Aşa deci, n-au fost hoţii, ci poate-a plouat prea tare...

Nu e de mirare că Măria sa a ghicit îndată, totuşi mi se părea minunat. Cum *kampaku* urma să sosească dintr-o clipă într-alta, m-am retras în odaia mea. Aveam faţa umflată de somn şi Domnului i-ar fi părut nepotrivită cu anotimpul.

De cum intră, Înălţimea sa se prefăcu că se minunează:

– Ei comedie! Au dispărut de-aici florile de cireş! Cum de-aţi lăsat să vi le fure? Păi la ce sînt bune jupînesele astea? Somnoroaselor, n-aveţi habar de nimic!

– E cineva pe-aici care ştie mai multe decît mine, răspunsei eu cu glas scăzut.

Dînsul pricepu îndată şi prinse să rîdă cu poftă:

– Bănuieşte domnia ta pe cineva, care va să zică. Alta în locul dumitale n-ar fi priceput nimic, chiar să fi văzut tot. Mă gîndeam eu că numai dumneata ori Saishō aţi putea ghici ceva.

Dar împărăteasa, cu un zîmbet drăgălaş:

– Aşa a fost deci! Iar Shōnagon zicea că vîntul e de vină.

– Minciuni, fu de părere Domnia sa *kampaku*. Apoi murmură de parcă ar fi recitat nişte versuri: Şi-acum e vremea să lucrăm cîmpul de orez, sus, pe deal...

Era o desfătare să-l asculţi.

– Mi-e necaz pe oamenii mei că au fost văzuţi. Şi doar i-am muştruluit, să fie mai cu băgare de seamă. Rău e să ai slugi nătăfleţe.

Apoi, după un timp, zise iar:

– Dar e isteaţă Shōnagon. Auzi, să zică ea că a fost vîntul de primăvară...

Şi Înălţimea sa murmură versurile cu pricina.

– Sînt vorbe obişnuite, grăi împărăteasa, şi totuşi bine alese... Mă-ntreb cum or fi arătat hoţii azi-dimineaţă. Şi zîmbi.

Micul prinţ Matsughimi strigă:

– Shōnagon a ghicit! A spus că tot le uda ploaia şi că ar fi fost urîte de tot. Aşa a spus.

Domnul avea o faţă atît de plouată! Era nostim.

În opt sau nouă ale lunii m-am gătit să plec[1]. Măria sa mă rugase să mai stau, dar m-am întors acasă totuşi.

Pe la prînz, primii o solie din partea stăpînei:

„Oare florile nu şi-au deschis încă inima? Cum zice versul?"[2]

Răspunsei:

„Mai e mult pînă la toamnă şi totuşi noaptea îmi pare că tresar de nouă ori".

În seara cînd împărăteasa plecase spre palatul din aleea a doua, doamnele se grăbiseră să urce în trăsuri şi se înghesuiseră fără nici o rînduială, fiecare încercînd să fie prima. Rămăsesem în urmă cu cîteva doamne distinse, căci ni se părea prea mare înghesuiala în trăsurile acelea, în care se-mbulzeau toate ca la întoarcerea de la Kamo. Mai mare mirarea că nu s-au răsturnat cu ele! Ce purtare de prost-gust! Ne gîndeam că, dacă-i aşa, noi n-o să ajungem în aleea a doua, nemaiavînd loc, iar împărăteasa va afla şi va trimite să ne cheme. Aşa că rămaserăm pe loc, uitîndu-ne la ele cum se-ngrămădeau. Cînd fură toate aşezate, un slujbaş veni să-ntrebe dacă a mai rămas vreuna pe dinafară. Îi strigarăm că mai sîntem cîteva, iar dînsul vru să ne afle numele.

– Ei, urîtă treabă, spuse după ce ne ascultă. Şi eu care credeam că aţi plecat toate! Dar de ce-aţi întîrziat atîta! Acum e rîndul slujnicelor. Poftim, ce încurcătură!

Dar porunci să tragă o trăsură pentru noi.

– Dacă-i aşa, spusei eu, lasă să plece slujnicele întîi, după cum e plănuit. Noi mai putem aştepta...

Dar omul se răsti la mine:

– Ce jupînese răutăcioase!

Aşa că urcarăm totuşi în trăsura aceea. Se vedea că fusese pregătită pentru slujnice, căci n-avea nici torţe cum se cuvine şi era întunecoasă. Tot rîzînd şi glumind, ajunserăm la palatul de pe aleea a doua.

---

[1] Sei Shōnagon pleacă acasă să se pregătească pentru ziua de 12, cînd avea loc sărbătoarea.

[2] Aluzie la un poem de Po-Chii-i, din care fac parte versurile: „În luna a doua vine vîntul de răsărit / Sub suflul lui / Inima florilor se deschide / Cînd mă gîndesc la stăpînul meu, vremea trece încet: / Şi-ntr-o singură zi, mă cutremur de nouă ori".

Palanchinul împărătesei sosise din vreme şi totul era pregătit după cum se cuvine. Împărăteasa dăduse poruncă să ne înfăţişăm îndată ce sosim, iar doamnele Sakyō, Kosakon şi încă vreo cîteva mai tinerele ne aşteptau de mult şi întrebau pe fiecare ce e cu noi. Celelalte, cum coborîseră, cîte patru din fiecare trăsură, erau întrebate de Măria sa:

– Cum se face că Shōnagon nu e printre voi?

Dar nici una nu ştia ce să răspundă. Cînd sosirăm în cele din urmă, doamnele au sărit la noi să ne dojenească:

– De ce veniţi atît de tîrziu? Măria sa întreabă mereu de voi!

În timp ce eram conduse spre împărăteasă, eu mă uitam mereu în jur şi mă minunam cînd avuseseră vreme să pregătească atît de desăvîrşit odăile. Arătau de parcă Măria sa ar fi stat ani întregi în ele. Eram uimită.

– Cum se face, ne întrebă împărăteasa, că nu v-aţi înfăţişat îndată? Doar am trimis de mult după voi!

Fiindcă eu tăceam, răspunse alta în loc:

– N-am avut încotro, Măria ta. Cum era să ajungem înaintea celor care-au plecat în primele trăsuri? Ba încă nu eram nici acum aici dacă nu se-ndurau slujnicele de noi, să ne lase trăsura lor. Şi ce întunecoasă a fost! Ce jale!

Aşa grăi doamna aceea şi începu să rîdă cu poftă. Iar împărăteasa:

– Mă minunez de omul care avea în grijă trăsurile. Voi de ce nu i-aţi spus nimic? Să fi fost nişte neştiutoare nou-venite, aş mai înţelege, dar aşa... Uemon, de pildă, putea să vorbească.

Doamna cu numele de Uemon răspunse:

– Aşa e, dar de ce s-au înghesuit toate ca apucatele, să ajungă cît mai în faţă?

Îmi închipuiam ce ciudă le va fi acelora pe noi, auzind-o cum vorbeşte. Împărăteasa se supără şi le dojeni într-adevăr:

– Oare credeţi că e frumos să vă îmbulziţi aşa cînd urcaţi în trăsuri? Cred că va trebui să vă împart dinainte locurile, cu rînduială.

Eu încercai s-o dreg:

– Li s-o fi urît şi lor să aştepte pînă ce ieşim noi din odaie.

Fiindcă împărăteasa avea să plece la templu în ziua următoare, mă întorsei de cu seară în aleea a doua. M-am uitat pe ascuns în odaia de miazănoapte a Palatului de miazăzi[1]: erau acolo opaiţe aprinse pe socluri înalte, iar după ecrane se adunaseră doamnele în grupuri mici. Chiar îndărătul baldachinului şedeau cîteva. Altele stăteau în mijlocul odăii, cosînd, rînduind veşmintele unele peste altele, prinzînd panglici la poalele de ceremonie ori (mai e nevoie s-o spun?) ungîndu-şi dresuri pe obraz. Unele îşi aranjau părul cu atîta grijă, încît îmi părea că niciodată n-am să mai văd pieptănături atît de frumoase.

– Se aude că Măria sa va purcede la ora tigrului[2], spuse una din doamne, văzîndu-mă. De ce n-ai venit mai curînd? Ţi s-a pregătit un evantai şi lumea întreabă de domnia ta.

Aşteptînd să plece împărăteasa, mă îmbrăcai în straiele de ceremonie. Se lumina de ziuă.

Cineva spuse că se vor trage trăsurile sub streaşina de apus şi porniram toate într-acolo. Cele nou-intrate în slujbă păreau fîstîcite de tot şi sfioase.

În aripa de apus locuia domnia sa, *kampaku,* iar împărăteasa se duse întîi la dînsul, poruncindu-ne ca în timpul acesta să urcăm în trăsuri. Îndărătul storurilor trăsurii aşteptau împărăteasa, prinţesa Shigeisa, apoi a treia şi a patra prinţesă, înalta Doamnă şi încă trei surori ale dînsei, şezînd toate într-un rînd.

Lîngă trăsura trasă, de-a stînga şi de-a dreapta se înfiinţară dumnealui *dainagon* Korechika şi al treilea căpitan din straja palatului, dumnealui Takaie: ridicau storurile, trăgeau perdelele şi ajutau doamnele la urcare.

Dacă am fi rămas toate împreună, ne-am fi sfiit mai puţin, dar dînşii ne strigau numele unul după altul, căci încăpeau numai patru în fiecare trăsură.

Cînd mi-a venit rîndul, mi-am pierdut capul cu totul de fîstîceală. Nici nu pot spune cît eram de încurcată şi de ruşinată, ştiind că mă privesc atîţia ochi de după storuri (sigur

[1] Palatul de miazăzi de pe a treia alee, reşedinţa lui Michitaka.
[2] Ora unu şi jumătate dimineaţa.

că şi Măria sa se uita la mine). Mă simţeam atît de urîtă şi nenorocită! Asudasem toată, simţeam cum mi se ridică părul în cap, degeaba m-am mai pieptănat! După ce trecui prin faţa storurilor, îi văzui pe cei doi prinţi în straiele lor strălucitoare: mă priveau amîndoi, şi zîmbeau! Nu mai ştiam pe ce lume mă aflu. Nu ştiu cum am ajuns pînă la trăsură fără să mă-mpiedic; cred că arătam foarte rău, dar ce era să fac'?

Cînd furăm toate urcate, scoaseră trăsurile pe poartă şi le lăsară în drumul cel mare, cu hulubele sprijinite de pămînt. Priveam uimită la toate trăsurile acelea aşezate în rînd, ca la sărbătorile de seamă, şi-mi bătea inima la gîndul că mulţi au să se minuneze de convoiul nostru. Se apropiară cîţiva bărbaţi, curteni de-al patrulea rang, apoi alţii de-al cincilea şi de-al şaselea rang, să ne spună cîteva cuvinte alese. Domnia sa Akinobu era cum nu se poate mai mîndru: umbla ţanţoş, cu pieptul scos înainte, de colo pînă colo.

Toţi curtenii, de la Înaltul *kampaku* pînă la cei de rang mărunt ieşiră mai întîi în întîmpinarea împărătesei-maici. Apoi aşteptarăm cu nerăbdare să se ivească Stăpîna noastră. Măria sa împăratul apăru mai curînd decît crezusem (deşi soarele se ridicase deja binişor pe cer).

Cincisprezece trăsuri se apropiau, iar cea dintîi era o trăsură de China. După ea veneau patru carete cu maici, le vedeam mătăniile de cristal, poalele de culoarea tuşului-palid şi rochiile bogate. Treceau cu storurile lăsate peste perdelele liliachii-palid, mai întunecate pe margini. Urmau apoi alte zece trăsuri cu doamne de onoare, gătite toate în jachete scurte de China, roşii ca floarea de cireş, cu poalele de ceremonie liliachii-palid, cu rochii purpurii şi mantii de culoarea cuişoarelor ori de-un vînăt-pal – toate nespus de gingaşe. Era un soare blînd, iar pe cerul verzui se tîrau ceţuri subţiri. Culorile straielor de ceremonie se-mperecheau, mai minunate încă decît feluritele mătăsuri ale jachetelor de China. Erau de-o frumuseţe neasemuită.

Înaltul *kampaku,* urmat de toţi curtenii care se aflau de faţă, se închină înaintea împărătesei-maici. Eram tulburată de toată acea

măreție. Dar cred că și curtenii se vor fi minunat de mîndrețea trăsurilor noastre, douăzeci la număr, înșirate toate pe aleea a doua.

Nerăbdătoare, așteptam să se-arate palanchinul împărătesei. Trecuse vreme lungă... Oare cum va arăta? În sfîrșit, apărură opt domnițe călare, cu hățurile cailor purtate de cîte-un copil de casă. Vîntul le înfoia poalele lungi de ceremonie, de-un albastru ce se întuneca spre margine, le unduia brîiele lungi și panglicile de pe umeri. Era printre ele una, Fuse, soața vraciului Shigemasa, care purta șalvari de culoarea viței-de-vie. Cînd o văzu, *dainagon* Yamanoi pufni în rîs:

– De cînd i se îngăduie lui Shigemasa să poarte asemenea culori?[1]

Domnițele călare se opriră deodată și în clipa aceea apăru palanchinul Măriei sale. Măreț fusese adineauri alaiul împărătesei-maici, dar nu se putea asemui cu acesta.

Soarele urcase sus pe cer, iar jos scînteiau tare florile de ceapă[2] pictate pe palanchin. Pînă și perdelele aveau culori neîntrecute. Slugile traseră de funii și palanchinul se urni din loc, clătinîndu-și maiestuos mătasea perdelelor. Doamnele, cîte l-au văzut, au spus apoi că li s-a ridicat părul pe cap și le-au trecut fiorii de uimire, și știu că nu minteau deloc. (Deși mai tîrziu se plînseră și cele care oricum fuseseră prost pieptănate.)

Eu amuțisem de uimire, mă copleșea acea măreție și mîndria că mi-e dat să slujesc o împărătească atît de luminată.

De cum se îndepărtă palanchinul, vizitiii noștri coborîră hulubele de pe sprijinitori, înjugară boii și porniră în urma alaiului împărătesei. Nu găsesc cuvinte să descriu bucuria și fala tuturor.

Cînd ajunse împărăteasa la templu, începură acorduri coreene și chinezești lîngă poarta cea mare și se juca dansul leilor și al cîinilor de Coreea[3]. Se amestecau muzicile și băteau tobele, de mă cuprinse amețeala. N-am trecut oare, fără să știu, din viața

---

[1] Nuanțele straielor trebuiau să corespundă rangului și funcției celui care le purta.

[2] Motiv ornamental stilizat după bulbii de iris.

[3] Dansuri pantomimice executate de dansatori îmbrăcați în blănuri, imitînd animalele.

pămînească pe tărîmul de dincolo? Îmi părea că mă-nalţ către ceruri o dată cu cîntările.

Intrarăm pe poartă în curtea templului. Acolo erau înşirate o seamă de pavilioane de brocart cu storuri lucioase, verzi, împrejmuite de perdele, ce toate parcă erau de pe altă lume. Trăsura noastră fu trasă pînă la galeria împărătesei. Şi din nou stătură de-a dreapta şi de-a stînga domniile lor Korechika şi Takaie, poftindu-ne să coborîm degrabă.

Mă sfiisem eu la urcarea în trăsură, dar acum, la lumina cea mare de afară în care se vedea totul, ştiam că au să sară-n ochi şuviţele de păr fals ce mi se răspîndiseră în dezordine sub jacheta de China şi am să fiu atît de urîtă! Părul acela care se-nroşea la vîrfuri, între laţele negre! Nu mă-ncumetam să cobor. O rugai pe doamna de lîngă mine să poftească dumneai întîi, dar dînsa era pe semne la fel de fîstîcită, căci se-ntoarse către *dainagon* şi-l rugă:

– Binevoieşte domnia ta să te dai niţel îndărăt. Prea multă cinste ne faci ajutîndu-ne.

Dar dînsul rîse:

– Ruşinoase mai sînteţi!

Şi se dădu îndărăt. Dar fiindcă tot ne mai îndemnam una pe alta, se apropie de mine:

– Măria sa a dorit să te păzesc la coborîre de privirile lui Munetaka; pentru asta sînt aici. Nu era greu să-ţi închipui.

Şi ne dădu jos. Apoi ne conduse la împărătească. Vasăzică Măria sa îl pusese să se-ngrijească de noi! Îi eram atît de recunoscătoare!

Apropiindu-mă, văzui vreo opt doamne care coborîseră din primele trăsuri: şedeau pe marginea galeriei ca să vadă cît mai bine. Împărăteasa era aşezată pe un prag înalt de vreo două picioare. Marele sfetnic Korechika îi dădu de ştire că ne-a adus, ferindu-ne de privirile celorlalţi, iar împărăteasa ieşi de după perdele să ne vadă. Purta aceleaşi poale de ceremonie şi aceeaşi jachetă scurtă de China şi era orbitor de frumoasă. Unde a mai văzut cineva asemenea mantie roşie? Apoi rochia de damasc de China, verde ca salcia, iar pe dedesubt cele cinci rînduri de straie de mătase, purpurii ca strugurii pîrguiţi şi totul sub jacheta roşie

chinezească; şi poalele largi, ţesute cu fir de aur şi argint, revărsate peste cămaşa de pînză topită albă, cu desene albastre! Cu nimic pe lume nu puteai asemui toate aceste culori.

– Oare cum arăt? mă întrebă împărăteasa.

Nu-mi veniră în minte decît vorbe obişnuite, fără nici un preţ:

– Măria ta e prea frumoasă.

– Am întîrziat mult. Preacinstitul meu unchi[1] m-a ţinut atîta. Zicea că dacă-l vede lumea în straiele cu care a condus-o pe împărăteasa-maică, au să iasă vorbe. Drept care a poruncit să i se coasă pe loc o cămaşă nouă şi ne-a ţinut în loc pe toţi. E tare elegant acum!

Măria sa zîmbi. Era lumină mare în galerie şi vedeam mai desluşit ca de obicei cărarea din părul împărătesei, puţin strîmbată într-o parte, spre pieptenele care-i prindea părul deasupra frunţii. Era nespus de gingaşă.

Două ecrane înalte de cîte trei picioare, îmbinate în unghi, ne despărţeau de celelalte doamne. Alături de mine, pe o rogojină întinsă de-a lungul pragului, şedeau doamna Chūnagon, fiica preacinstitului Tadagimi, căpetenia gărzii împărăteşti şi unchi al Slăvitului *kampaku*, apoi doamna Saishō, nepoata Ministrului de Dreapta din palatul Tominokōgi. Împărăteasa se-ntoarse către cele două doamne:

– Saishō, fiindcă tot eşti acolo, du-te de vezi ce se-ntîmplă în sala curtenilor.

Saishō înţelese îndată că împărăteasa voia s-o îndepărteze.

– Cred că putem şedea aici toate trei, spuse ea. O să vedem foarte bine.

Măria sa mă chemă îndată şi mă pofti alături. Văzînd aceasta, o doamnă aşezată mai la vale rîse:

– Ai zice că-i o slugă primită în iatacul împăratului.

Apoi o auzi pe alta:

– Poate vrea să glumească Măria sa.

Şi alte doamne mai spuseră că aş fi ca un fecior de casă călare pe cal[2]. Dar ce-mi păsa, de vreme ce puteam privi

[1] Fujiwara no Michinaga.

[2] Caii erau rari şi foarte scumpi. Îi călăreau numai nobilii.

petrecerea aşezată atît de aproape de împărăteasă! Dar am să par prea încrezută dacă vorbesc atîta despre mine. Şi-apoi, oamenii care ştiu tot şi judecă tot, vor socoti purtarea Stăpînei uşuratică, fiindcă arată prea multă bunătate unei femei neînsemnate ca mine. Cum aş putea să n-o spun! Căci cinstea la care mă ridica trecea cu mult de umilul meu rang.

Din locul acela vedeam galeria împărătesei-maice şi multe altele. Era grozav. Slăvitul *kampaku* se-ndreptă către împărăteasa-maică şi zăbovi acolo o vreme, apoi se-ntoarse lîngă stăpîna noastră. Sosiră şi cei doi *dainagon*[1] şi căpitanul de al treilea rang[2], care încă purta straiele de gardă cu arcul şi tolba de săgeţi pe umăr. O mulţime de curteni de al patrulea şi de al cincilea rang veniseră cu dînsul şi şedeau în rînd, unul lîngă altul.

Domnia sa *kampaku* se apropie de noi şi ne cercetă pe toate cu privirea. Doamnele purtau poale de ceremonie şi jachete scurte de China. Pînă şi prinţesa Mikushige era îmbrăcată la fel. Slăvita Doamnă[3] îmbrăcase peste poalele de ceremonie o mantie de curte cu mîneci largi.

– Parc-aţi fi desprinse dintr-un tablou, se minună Domnia sa *kampaku*. Nici împărăteasa nu e azi mai frumoasă decît voi.

Apoi porunci celei de a treia prinţese s-o dezbrace pe împărăteasă de poalele de ceremonie.

– Nu uitaţi că Măria sa vă e stăpînă. Pentru dînsa stau străjile aici înşirate. Oare asemenea cinste se cuvine oricui?

Şi, mişcat, vărsă o lacrimă. Avea de ce să fie mîndru şi toţi cei de faţă avură ochii umezi, privindu-l.

Cînd dădu cu ochii de cele cinci rînduri de straie ce le purtam eu, roşii ca floarea de cireş, Înălţimea sa grăi:

– Deunăzi a lipsit de aici un veşmînt de bonz şi ne-am minunat cu toţii. De ştiam, îţi ceream dumitale o haină de-mprumut. Poate nu-s tocmai odăjdii, dar oricum, le-ai croit din straie de preot[4].

---

[1] Korechika, Takaie.
[2] Miciyori.
[3] Soţia lui Michitaka.
[4] Veşmintele de bonz se făceau din materiale roşii, ca şi fustele de ceremonie.

Marele sfetnic Korechika, ce stătea mai la o parte, auzind acestea sări:

– Sînt sigur că vorbiţi de straiele Sfinţiei sale Sei!

Era numai o vorbă aruncată într-o doară şi totuşi, ce bine o potrivise!

Sfinţia sa, episcopul Ryūen[1], în veşmînt subţire roşu, cu sutană vineţie, vestă liliachie-palid şi şalvarii la fel, cu creştetul ras, albăstrui, arăta ca o zeitate Jizō[2] şi era nostim să-l vezi în mijlocul atîtor doamne. Cineva rîse:

– Ce necaz pe Sfinţia sa să stea între atîtea femei în loc să aibă-n jurul său pe preacinstiţii bonzi!

De la galeria lui *dainagon* Korechika îl aduseră la noi pe pruncul Matsugimi. Avea o măntăluţă de curtean de culoarea strugurilor pîrguiţi, o vestă de damasc violetă şi peste ea încă o hăinuţă, de culoarea prunului roşu. Înconjurat, ca de obicei de o mulţime de oameni de rangul al patrulea şi al cincilea, copilul fu adus între doamnele împărătesei. Dar nu ştiu ce se întîmplă atunci, că începu să plîngă şi să ţipe. Tare era drăgălaş!

Se deschise ceremonia. Sulurile sutrelor fură aşezate în lotuşi roşii, în fiecare floare cîte unul, şi fură purtate în alai de preoţi, înalţi demnitari, curteni, oameni de al şaselea rang şi alţii mai neînsemnaţi. Era un cortegiu plin de solemnitate.

Veniră preoţi, slujiră şi aprinseră tămîie. Apoi urmară dansuri. Spre seară mă dureau ochii de atîta privit. Atunci sosi un fost şambelan, demnitar de al cincilea rang, cu o solie din partea împăratului. Doamnele îi scoaseră un scăunaş în faţa cerdacului şi, cum şedea acolo aşteptînd răspunsul, era pe drept cuvînt foarte chipeş.

Seara veni dumnealui *shikibu*[3] Norimasa la noi.

– Măria sa împărăteasa e aşteptată în seara asta neîntîrziat, spuse dînsul. Am fost trimis s-o însoţesc. Poruncă de la împărat.

---

[1] Frate al împărătesei.

[2] Zeitate budistă a milostivirii, apărătorul copiilor.

[3] Funcţionar de al treilea grad în Ministerul Ceremoniilor.

Şi Norimasa nu se urni din loc, aşteptînd să pornească împărăteasa. Dar Măria sa voia să se-ntoarcă întîi în palatul de pe aleea a doua.

Mai sosi un cenzor de la serviciul şambelanilor, aducînd un cuvînt al împăratului către Slăvitul *kampaku*, care, după ce citi, îşi îndemnă fiica să urmeze porunca soţului ei. Aşa că stăpîna noastră se pregăti să plece de-a dreptul la împărat.

De la galeria împărătesei-maici veni o solie în care era vorba de cuptoarele cu sare de la Chika[1]. Treceau de colo-colo purtătorii de scrisori, ducînd bileţele de la o galerie la alta. Era minunat.

În cele din urmă, împărăteasa-maică se retrase. De data aceasta o însoţeau numai o parte din funcţionarii casei sale şi cîţiva înalţi demnitari.

Neştiind că Măria sa se duce la palatul împăratului, slujnicele noastre plecaseră toate înainte în aleea a doua. Aşteptară ele ce aşteptară, dar nici una din doamne nu se arăta. Se făcuse noapte de mult, iar noi stăteam la palatul împăratului, întrebîndu-ne cînd vin odată slujnicele acelea cu straiele de noapte. Iar ele nici vorbă să vină. Zgribuleam în rochiile de ceremonie strălucitoare, cu care nu eram învăţate, şi eram foc de supărare. Dar degeaba.

Veniră, în fine, spre dimineaţă.

– Cum se poate să fiţi atît de toante? le-am dojenit noi.

Dar, după ce le-am ascultat, a trebuit să le dăm dreptate. În ziua următoare ploua.

– Aşa se arată ce viaţă fără pată ai avut pe lumea cealaltă[2]. Nu ţi se pare? grăi Slăvitul *kampaku* către împărăteasă. Şi mare îi era mîndria!

---

[1] Expresie dintr-o poezie veche japoneză, în care se spune că deşi cuptoarele de la Chika sînt aproape, gustul sării n-ajunge pînă la oameni. La fel, împărăteasa-maică şi Sadako nu se întîlnesc şi trebuie să-şi scrie.

[2] Vremea frumoasă din timpul sărbătorii era luată drept semn că zeii îi sînt binevoitori împărătesei care în viaţa anterioară ar fi fost fără pată (credinţă budistă).

Dar oricît au fost de strălucite vremurile acelea[1], nu se pot asemui cu măreţia zilelor noastre; căci au avut amărăciunile lor. Dar toate aceste lucruri scrise sînt în cărţi.

279. Lucruri preacuvioase

Cele nouă părţi ale *Sutrei Toiegelor*[2].

Rugăciunea pentru morţi care vine după invocarea lui Buddha.

280. Cîntece

Baladele. Dintre acestea, „Poarta lîngă care creşte un copac de *sugi*".

Sînt frumoase şi cîntecele care însoţesc dansurile sfinte ale zeilor.

Cîntecele după moda cea nouă, lungi şi întortocheate.

281. Şalvari

Din mătase violetă, întunecată.

Galben-verzui.

Apoi şalvarii de vară, cei în două nuanţe vineţii.

Pe căldură mare, şalvarii uşori ca aripa de greier.

282. Straie de vînătoare

De culoarea cuişoarelor, palide. Straie albe, pe faţă şi pe dos. Straie roşii. Hainele de vînătoare de culoarea acelor de pin.

---

[1] Adăugare ulterioară sau interpolare.

[2] Titlul unui text budist.

Straie verzi ca frunza, roşii ca floarea de cireş, verde de salcie ori liliachii ca glicina.

Bărbaţii poartă orişice culoare.

283. Straie fără căptuşeală[1]

Cămăşile albe sub straiele de ceremonie; se cade să porţi cîteodată o cămaşă roşie, în zilele obişnuite. Dar tot cele albe sînt mai potrivite. Oamenii care poartă cămăşi îngălbenite şi pălite de soare mă dezgustă.

Culorile ţipătoare se poartă mult, dar mie-mi plac totuşi mai mult cămăşile albe.

284. Straie de purtat pe dedesubt[2]

Iarna, cele de culoarea bujorilor de munte, apoi cele roşii ca floarea de cireş. Rochiile din mătase lucioasă pe faţă şi pe dos. Cele albe, căptuşite cu roşu-purpuriu. Vara sînt frumoase rochiile în două nuanţe vineţii. Rochiile albe.

285. Rame pentru evantaie[3]

Albastre. Roşii. Violete-purpurii. Verzui.

286. Evantaie din lemn de chiparos

Evantaie simple, fără zugrăveli şi altele pictate după moda chinezească.

---

[1] *Hitoe*, cămăşi lungi, necăptuşite, de purtat pe dedesubt, una peste alta.

[2] *Shitagasane*, veşmîntul de dedesubt, purtat de bărbaţi.

[3] Este vorba de evantaie rotunde care nu se pliază.

287. Zeităţile altarelor[1]

Zeii de la Matsu no O[2]. Yawata [3] – cînd mă gîndesc că a fost cîndva împărat în ţara aceasta!

Ce mîndreţe e palanchinul Măriei sale în drum spre Yawata, împodobit cu zugrăveli, numite „florile cepei".

Zeii de la Oharano şi de la Kasuga[4] sînt străluciţi. Odată am văzut o încăpere goală la templul din Hirano[5] şi am întrebat la ce foloseşte. Mi s-a spus că e „odaia slăvitului palanchin" al zeului. Minunat. Gardul din jurul templului năpădit de iedera ruginie mi-a amintit de versul din Tsurayuki: „N-a îndurat răceala toamnei"[6] şi am rămas multă vreme pe loc, uitîndu-mă la frunzele acelea.

Îmi place şi zeul Mikomori.

De zeitatea de la Kamo nu mai e nevoie să spun nimic.

Zeul Inari.

288. Promotorii

Kara. Miho.

289. Case

Case acoperite de jur împrejur cu stuf.

Colibe ca în Azuma.

---

[1] Divinităţi shintō.

[2] Templu shintō aşezat la răsărit de capitală.

[3] Zeul venerat la templul din Yawata (numit şi Iwashimizu), zeu tutelar al clanului Minamoto. Este de obicei identificat cu împăratul Ogin (care după legendă ar fi domnit între 201 şi 310).

[4] În templele de la Oharano şi Kasuga sînt adoraţi zeii tutelari ai familiei Fujiwara.

[5] Templu în districtul Kadono, la nord-est de capitală.

[6] Aluzie la o poezie de Ki no Tsurayuki, inclusă în culegerea *Kokinshū*, poezie care cîntă iedera ruginie de pe zidurile unui templu.

290. Orele

Mult îmi place să ascult strigîndu-se ora. În noaptea geroasă aud boncănind încălţările străjilor. Se apropie, îşi spun numele, apoi strigă:

– Ora boului, al treilea pătrar[1].

– Ora şobolanului, ultimul pătrar[2].

Glasul se-ndepărtează, aud zgomotul sec al tăbliţei ce-o atîrnă de stîlpul orelor... e foarte frumos!

Cîte un strigător mai prostănac spune:

– Şobolanul, nouă bătăi.

Ori:

– Boul, opt bătăi.

Dar totdeauna la ultimul pătrar se atîrnă tăbliţa pe stîlpul orelor.

291.

La amiază, pe soare, apoi iar, noaptea tîrziu, pe la ora şobolanului, cînd îmi închipui că împăratul s-a retras în iatac, se-aude totuşi porunca să se strîngă copiii de casă pentru culcarea Măriei sale. E plin de farmec ceasul acela.

Minunat e iarăşi cînd în toiul nopţii împăratul cîntă din fluier.

292.

Căpitanul Narinobu e fiul Înălţimii sale prinţul împărătesc care a intrat în rîndul călugărilor. Nu numai că e foarte chipeş,

---

[1] Ora trei dimineaţa.

[2] Ora unu şi jumătate dimineaţa.

dar are şi o fire foarte plăcută. Îmi închipui ce greu i-a fost fiicei lui Kanesuke, guvernatorul din Iyo, cînd a părăsit-o Narinobu, iar dînsa a fost nevoită să-şi urmeze tatăl în provincie. Auzind că va părăsi oraşul în zori, Narinobu a mai venit o dată s-o vadă şi a stat lîngă dînsa pînă la ceasul cînd păleşte luna în zori, apoi a plecat, îndepărtîndu-se în straiele lui mîndre de curtean.

Dînsul venea cîndva adesea pe la mine. Stăteam de vorbă şi-mi spunea atîtea bîrfe despre altele!

Era pe atunci în slujbă o doamnă care ţinea toate posturile. Fusese adoptată în neamul Taira şi voia să i se zică pe numele acesta. Dar celelalte o strigau tot pe numele ei dintîi – Hyōbu – ca s-o necăjească. Femeia aceea n-avea nici un farmec. Ar fi fost greu să găseşti ceva plăcut la ea. Cu toate acestea, obişnuia să se vîre mereu printre oameni, să se amestece în toate. Pînă şi Măria sa era de părere că purtarea ei e supărătoare (dar ei nu i se spuse nimic despre asta).

Pe atunci locuiam împreună cu Shikibu no Omoto într-o odaie din palatul de pe aleea întîi. Persoane nesuferite nu primeam niciodată în odaia noastră mică şi plăcută care dădea spre poarta de răsărit şi unde stăteam noi două împreună, ziua şi noaptea. Uneori, venea chiar Măria sa pe-acolo să ne vadă.

Într-o noapte, ne poruncise stăpîna să dormim toate la palat, iar noi ne culcarăm într-o odaie sub acoperişul de miazăzi, cînd auzirăm deodată, noaptea, bătăi în uşa noastră. Hotărînd amîndouă că un oaspete ne-ar plictisi, ne prefăcurăm că dormim. Dar cel de afară mă strigă pe nume, iar împărăteasa puse atunci să mă trezească, înţelegînd că numai mă prefac.

Atunci veni Hyōbu, femeia aceea nesuferită, să mă scoale. Dar cum eu păream adînc adormită, îşi dădu seama că nu-i chip, aşa că ieşi în cerdac şi intră în vorbă cu oaspetele meu. Trecu vreme lungă, noaptea înainta, dar ei tot mai vorbeau. Fără-ndoială că oaspetele era Narinobu. Dar ce vor fi avînd să-şi spună atîta unul altuia? Noi stăteam culcate, Shikibu no Omoto şi cu mine, rîzînd şi şuşotind pe ascuns, dar cei doi habar n-aveau de aceasta. Abia în zori plecă Narinobu. Mi-era ciudă pe el şi, dacă va mai veni vreodată la mine, n-am să-l mai primesc deloc.

Ce va fi avut să pălăvrăgească cu femeia aceea pînă-n zori? Dar pe cînd rîdeam noi de necaz, intră dumneaei în odaie.

Auzindu-ne, pe Shikibu şi pe mine, vorbind în încăperea noastră de sub acoperiş, veni să ne vadă.

– Mi-e milă de bărbatul care face atîta cale pentru o doamnă, pe o ploaie ca aceea de azi-noapte, începu ea. Chiar dacă s-a arătat rece şi nesimţitor zile de-a rîndul, dînsa se cuvine să-l ierte şi să uite supărarea cînd îl vede cum îi bate-n poartă ud de ploaie.

Ce voia, mă rog, să spună cu asta? O fi avînd ea dreptate, dar eu socot că numai cel care s-ar întoarce la mine noapte de noapte, care ar fi venit ieri, alaltăieri şi în serile dinainte, numai acela m-ar înduioşa, venind azi pe ploaie, căci ar însemna că nu poate sta o zi fără să mă vadă. Dar Narinobu, care nu s-a mai arătat de atîta vreme, ci a lăsat timpul să treacă! Acum, dacă apare deodată, tocmai pe furtună, mă face să mă-ndoiesc de-a binelea de simţămintele lui. Dar fiecare gîndeşte într-alt fel despre lucrurile acestea.

Lui Narinobu îi place să stea de vorbă cu o doamnă care ştie multe, are minte ascuţită şi inimă aleasă. Dar între timp ştiu că se mai duce pe la altele, ba mai are şi o nevastă acasă, aşa că uneori nu se arată multă vreme pe la mine. Iar dacă-n cele din urmă îşi alege o noapte ploioasă ca asta să vină, are el o socoteală: cum am să mai povestesc eu la toată lumea cît e de credincios şi simţitor. Totuşi, pe de altă parte, dacă n-ar ţine deloc la mine, de ce ar mai face asemenea socoteli?

Totdeauna, pe vreme ploioasă mi-e inima grea. Într-o zi urîtă, nici nu-mi mai pot aminti că dimineaţa a fost cerul senin şi plin de soare. Totul mă plictiseşte, nu-mi mai place să stau nici în galeria îngustă de la palat. Cu atît mai rău e cînd mă aflu într-o casă care n-are nici un farmec. Atunci nu-mi mai doresc decît să stea odată ploaia.

În clipe de plictis, cînd nu mă simt nici veselă, nici tristă, iar afară e lună plină, soseşte un prieten vechi, căruia îi pierdusem urma. Şi-a amintit în noaptea asta cu lună de-ntîlnirile noastre de odinioară. Ce încîntare! Nu mai venise de zece zile, poate de douăzeci, poate de-o lună, cine ştie, de-un an întreg... de şapte sau opt ani. E minunat că şi-a adus aminte. Atunci, chiar dacă sînt într-un

loc unde, de ochii lumii, nu se cade să primesc oaspeți, tot schimb cîteva vorbe cu dînsul și-l rog să mai vină, măcar că n-avem unde să ne așezăm. Iar dacă se poate, îl opresc peste noapte la mine.

Lumina lunii îmi amintește de oameni de departe, de întîmplări de demult și îmi vin în gînd tot felul de lucruri triste, vesele ori nostime și le simt de parcă s-ar fi-ntîmplat adineauri.

Povestirile din Komano[1] nu-mi prea plac, căci au o limbă cam învechită și-apoi nu scrie mare lucru în ele. Totuși, e un loc în carte în care el își amintește, pe o noapte cu lună, de lucruri vechi și, luînd în mînă evantaiul cenușiu, mîncat de molii, recită: „A mai văzut aceste locuri roibul meu" – partea aceea mă impresionează.

Atît îmi sînt de urîte ploile, încît e destul să cadă cîțiva stropi ca să mă scoată din sărite și să-mi strice tot cheful. Petrecerile și cele mai atrăgătoare lucruri, care altă dată m-ar umple de-ncîntare, parcă-și pierd rostul dintr-o dată și nu-mi mai fac nici o plăcere. Atunci, de ce să mă topesc de fericire cînd îmi vine cîte un oaspete ud pe o astfel de ploaie?

Îmi e simpatic Ochikubo, care nu-l putea suferi pe căpitanul Katano[2]. Ochikubo a venit la doamna lui pe ploaie, ce-i drept, dar el venea oricum, în fiecare seară, ceea ce e foarte frumos. Mă dezgustă însă scena în care se spală pe picioare. Ce murdare vor fi fost de noroi!

Mă bucură cînd vine la mine un musafir într-o noapte vîntoasă, căci în acela mă pot încrede. Frumos e și cînd vine pe ninsoare. Stau și-l aștept în taină, șoptind ca pentru mine: „Poate-a uitat..."[3] E bine să fii într-un loc unde nu trebuie să te-ascunzi de ochii lumii: iubitul sosește, iar hainele lui de curtean (ori straiele de vînătoare, ori veșmîntul verzui de șambelan) sînt reci și ude de zăpadă. Cît e de plăcut!

Îmi place să văd o scurteică verzuie de șambelan umezită de zăpadă. Odinioară, șambelanii purtau chiar și noaptea straiele lor verzui și, cînd intrau pe la vreo doamnă uzi de ploaie, le

---

[1] Roman mult citit de doamnele de la curte. Textul nu s-a păstrat.

[2] Ochikubo și Katano, personaje din *Ochikubo Monogatari*, carte de povestiri bine cunoscută.

[3] Aluzie la o poezie din *Kokinshū*.

dezbrăcau ca să le stoarcă. Acum nu le mai poartă nici ziua, ci umblă numai în scurteică verde-mazăre. Ce frumoase erau pe vremuri veşmintele şambelanilor, mai cu seamă ale celor din straja palatului!

Mă-ntreb dacă citind acestea, se va mai afla vreunul printre ei care să nu iasă cu plăcere în ploaie, îmbrăcat în straiele de ceremonie.

O noapte luminoasă – în cerdac o fată ţine-n mînă o hîrtie roşie cu cîteva semne pe ea: „Deşi n-am nimic să-ţi spun..." O ating razele de lună, intrate pieziş pe sub streaşină.

Oare ar mai fi avut atîta farmec tabloul acesta pe ploaie?

293.

Un prieten care-mi scria mereu îmi spuse într-o bună zi:

– S-a sfîrşit.

Şi trecu o zi fără să primesc vreo veste de la el. Apoi veniră alte zile, dar nu-mi mai aduse nimeni scrisoarea obişnuită. Îmi spuneam, plină de amărăciune:

– Aşa e deci, e limpede!

Trecu şi seara... În dimineaţa următoare, plouă mult. Veni şi amiaza, iar de la el nici un semn. Sigur nu se mai gîndeşte la mine! Apoi din nou se făcu seară şi soarele stătea în asfinţit, cînd apăru deodată un om cu o umbrelă, purtînd în mînă o scrisoare. Am deschis-o mai grăbită ca oricînd şi-am citit: „Ploaia care umflă apele".[1]

Versul acela singur a-nsemnat pentru mine mai mult decît un teanc de poezii.

294.

Cerul de dimineaţă nu prevestea nimic rău şi totuşi se umplu deodată de nori întunecaţi şi începu pe loc să viscolească.

[1] Aluzie la o poezie neidentificată.

Cu inima grea, am ieşit în cerdac să privesc. Afară era zăpadă groasă şi ningea întruna. Pe poarta casei din vecini intră un tînăr zvelt, cu o umbrelă în mînă. Părea un fecior de casă mare. Scoase din sîn o scrisoare şi o înmînă doamnei.

Mi se păru o scrisoare legată, din hîrtie albă de Michinokuni sau poate din cele groase filigranate. Tuşul peceţii îngheţase pesemne îndată pe pensulă, căci cuvintele din josul foii erau tot mai palide. Doamna o deschise. Hîrtia era împăturită în lungime, îngust şi mai desluşeam de departe îndoiturile fine pe foaie şi scrisul negru, pe alocuri palid, în rînduri dese, mărunte ce coborau frumos, unul lîngă altul, pe ambele feţe.

Doamna citi o dată şi încă o dată. Oare ce-i scria? O cercetam din cerdacul meu, încîntată. Din cînd în cînd zîmbea şi atunci deveneam tot mai curioasă. Dar, de la locul meu, nu puteam să văd desluşit decît semnele mai întunecate, şi chiar pe acelea le ghiceam cu greu.

O femeie frumoasă, cu fruntea umbrită de plete lungi, primeşte devreme în zori un bilet. E prea nerăbdătoare ca să aprindă opaiţul; o văd cum apucă cu vătraiele din cenuşă un cărbune aprins şi încearcă să citească la lumina lui mică. E atît de drăgălaşă!

295. Lucruri preastrălucite

Mai-marele gărzii deschizînd calea pentru alaiul împăratului.

Citirea *Sutrei Păunului*[1].

Dintre zei, „Cei cinci preaslăviţi"[2].

Înaltele adunări de post.

De sărbătoarea cailor albi, un şambelan, secretar de-al treilea în Ministerul Ceremoniilor, înaintează grav pe aleea cea mare. În aceeaşi zi, se împart căpitanilor de dreapta şi de stînga veşmintele pestriţe.

---

[1] Text budist.

[2] Zei budişti reprezentaţi cu figuri încruntate, care alungă demonii.

Preaslăvita rugă a regelui învingător[1].
Citirile sfinte la palat în cele două anotimpuri[2].
Înalta rugă a celui înfloritor şi slăvit.

296.

Înfricoşate sînt gărzile tunetului cînd ies de la postul de strajă, pe furtuna cea mare. Căpitanii de dreapta şi de stînga se strîng afară în faţa zăbrelelor dimprejurul palatului, ca să-l apere de fulgere. E un spectacol măreţ. Apoi, cînd contenesc tunetele, căpitanii dau poruncă străjilor să se împrăştie.

297.

Paravanul pe care sînt zugrăvite *Cele dintîi mărturii ale Pămîntului*[3] e o frumuseţe.

Pe paravanul cu *Povestea despre Han*[4] am auzit că sînt pictate scene de vitejie.

E frumos şi paravanul cu „rînduiala lunilor anului"[5].

298.

Cînd te-ntorci acasă seara tîrziu, după un ocol lung (căci drumul drept ar fi fost de rău augur), oamenii din jurul trăsurii umblă cu capul în piept, ascuns în guler, să se apere de ger. Acasă se aduc îndată cărbunii aprinşi. Ce desfătare e un foc bine înteţit în care nici un cărbune nu rămîne negru. Cînd dai cenuşa la o parte

---

[1] Texte budiste.

[2] Slujbe ţinute în luna a doua şi a opta.

[3] Carte de geografie în limba chineză, după care se inspirau picturile de pe paravane.

[4] Lucrare chinezească de istorie, referitoare la dinastia Han.

[5] Cuprindea scene din ceremoniile ce aveau loc la palatul imperial.

cu vătraiul, vezi cum mocneşte jarul dedesubt. Apoi, stînd la taifas în jurul vetrei, nici nu bagi de seamă cînd se stinge focul. Ba ar fi chiar neplăcut să intre o slujnică cu cărbuni noi să-l aprindă iar. Îmi place cînd e vatra plină de cărbuni, pînă la margine, iar focul se aprinde de la mijloc. Dar nu pot să sufăr cînd cineva pune cărbunii noi în mijloc şi, pe deasupra lor, jarul vechi.

299.

Ninsese mult şi se-aşternuse zăpadă groasă. Împotriva obiceiului, lăsasem pînă jos zăbrelele de bambus şi stăteam pe-ntuneric, înteţind cu vătraiul focul aprins. Ne spuneam istorii şi basme, şezînd laolaltă în tihnă.

– Spune-mi, Shōnagon, cum e zăpada pe vîrful muntelui Kōro?[1]

Ca răspuns, eu pusei să se ridice zăbrelele şi storul pînă sus. Măria sa zîmbi.

Şi celelalte doamne cunoşteau versul chinezesc la care mă gîndisem şi-l recitau chiar şi în limba noastră, dar nici una, în afară de mine, nu se gîndise în clipa aceea la el.

„Adevărat, spuneau pe urmă cei care auziră întîmplarea, Shōnagon e parcă făcută să slujească o împărătească ca a noastră."

300.

Ce isteţi şi pricepuţi sînt ucenicii vracilor! Cînd vraciul citeşte rugile şi descîntecele pentru curăţarea unui suflet, iar oamenii-l ascultă cu evlavie, băiatul aleargă fuga-fuguţa de colo pînă colo, aduce vinul şi apa, fără să-i spună stăpînul o vorbă. E de mirare cum le ştie el pe toate! Şi nici măcar nu

[1] Aluzie la o poezie de Po-Chii-i: Din aşternut, dimineaţa, poetul priveşte muntele înzăpezit, după ce-a ridicat storul de bambus.

i se porunceşte ce să facă. Ce n-aş da să am şi eu asemenea slugi!

301.

Odată, într-a treia lună, m-am retras să-mi petrec zilele de post într-un loc umil, într-un bordei, departe de palat. Arborii din grădină nu erau prea deosebiţi şi, mai ales, creştea printre ei unul care mi s-a părut urît de-a binelea. Căci era un soi de salcie. Avea frunza lată şi ramurile lipsite de gingăşie. Nu credeam deloc că poate fi salcie. Dar oamenii mi-au spus că e un soi deosebit. Atunci, am făcut o poezie:

Ce mai bordei!
Sprîncenele salciei se-ntind
Peste obrazul primăverii,
Să-l pocească.

În ce locuri triste îmi petreceam eu postul! După două zile de stat în bordeiul acela, m-a apucat pe la amiază o plictiseală şi un urît de-mi venea să mă-ntorc tot într-o fugă la palat.

Dar tocmai atunci veni o solie de la Măria sa şi o primii cu bucurie mare. Pe o hîrtie galben-verzui, în scriitura delicată a doamnei Saishō[1], citii o poezie:

Cum au zburat anii
Departe, departe...
Vai, îndurat-am
Ziua de ieri, ziua de azi...

Doamna Saishō mai pusese de la sine:

Azi îmi pare că eşti plecată de-o mie de ani.
Vino, nu mai aştepta răsăritul soarelui.

[1] Împărăteasa o pusese pe doamna Saishō să scrie poezia.

Mă bucuram eu şi de vorbele ei, dar ce să mai spun de versurile ce mi le trimisese Măria sa! Am răspuns:

Ce triste-mi par zilele
În bordeiul meu umil,
Dacă cea care e mai presus de nori
Le-ndură atît de greu!

Poate am să mor în noaptea asta, am adăugat.

A doua zi, în zori, mă înfăţişai la palat.

– Răspunsul domniei tale de ieri, cu „Le-ndură atît de greu" nu mi-a plăcut deloc! grăi Măria sa. Şi doamnele l-au criticat.

Eram îndurerată, dar a trebuit să-i dau dreptate.

302.

În douăzeci şi patru ale lunii a douăsprezecea începuse citirea numelor[1] lui Buddha. În ziua dintîi, bonzul sluji pînă după miezul nopţii, apoi se împrăştiară ascultătorii.

Între timp ninsoarea care ţinuse zile întregi se opri şi începu să bată tare un vînt. Peste tot atîrnau ţurţuri de gheaţă. Pe jos apăreau petice de pămînt. Dar numai acoperişurile erau toate albe. Chiar şi cocioabele sărăcăcioase aveau farmec, cum stăteau ghemuite sub stratul de omăt. În bătaia lunii, acoperişurile lor păreau de argint, iar ţurţurii, de cristal, subţiri şi lungi atîrnau de streşini, de parcă cineva i-ar fi pus înadins acolo.

În trăsura fără perdele, cu storurile ridicate pînă sus, lumina lunii pătrundea în toate ungherele: mătase liliachie-palidă, straie albe, straie roşii ca floarea de prun, în şapte-opt rînduri, purtate unul peste altul, deasupra un veşmînt violet-închis, pe care razele lunii îl făceau să lucească. Doamna era fermecătoare. Alături, bărbatul, în şalvari de brocart în nuanţa strugurelui roşu şi rînduri-rînduri de cămăşi: albe, galbene ca floarea de teişor, roşii ca focul; dezlegat era brîul mantiei de curtean ce-i atîrna pe-un

[1] Ceremonie budistă care are loc în luna a douăsprezecea la palatul împărătesei.

umăr, descoperind splendoarea veşmintelor, revărsate-n falduri dedesubt.

Bărbatul îşi sprijinea un picior pe pragul din faţă al trăsurii.

Oricine s-ar fi minunat, întîlnindu-i în cale, de frumuseţea lor!

Doamna se trăsese îndărăt, ferindu-se de lumina prea mare a lunii, dar el o trase iar lîngă sine, şi ea, sfioasă, rămase astfel la vedere. Era nespus de gingaşă.

El recita iar şi iar versul: „Gerul tăios se-ntinde ca gheaţa"[1].

Eram mişcată. Aş fi rămas în trăsură noaptea întreagă, dar, vai, ajunsesem aproape de casă!

303.

Cînd se-adună doamnele la ţară într-o odaie şi-ncep să vorbească una către alta despre stăpîna lor, despre palat, despre curtenii de acolo, atunci gazda se aşază alături şi ascultă cu mare desfătare.

Mi-ar plăcea să stau într-o casă mare şi frumoasă, să-i am în jurul meu pe cei dragi, iar într-o odaie, pe-aproape, o prietenă, o doamnă de la curte, căreia să-i pot povesti orice, după pofta inimii. Să ne-ntîlnim, să ne spunem poveşti, să vorbim despre versuri, iar cînd soseşte o scrisoare, s-o citim amîndouă, sfătuindu-ne cum să răspundem. Iar dacă ar veni la mine un musafir plăcut, l-aş pofti în cămara frumos rînduită şi dacă ar ploua afară, l-aş ţine lîngă mine noaptea întreagă.

De cîte ori ar fi să plece prietena mea la palat, i-aş pregăti lucrurile dinainte, cu grijă, să aibă toate cele trebuincioase la dînsa.

Cît de mult mă atrage viaţa aleasă a oamenilor din lumea mare! Dar, ştiu eu, poate e şi asta o suceală de-a mea.

304. Cine maimuţăreşte pe alţii

Cel care cască după alţii.

Plozii.

[1] Aluzie la un poem chinez.

305. Cînd trebuie să fii cu ochii-n patru

Cînd ai de-a face cu şarlatani; chiar dacă uneori par mai cumsecade decît oamenii cei mai cinstiţi.

În corabie.

306.

Era un cer senin de tot, iar faţa mării se-ntindea liniştită, verde ca mătasea lucioasă. Nu se-arăta nici un semn de vreme rea. Doamnele tinere, îmbrăcate în mantale simple şi pantaloni, trăgeau la rame fără teamă şi cîntau după pofta inimii. Mi-ar fi plăcut să ne vadă astfel o persoană de neam.

Dar deodată se iscă un vînt grozav şi valurile crescură din ce în ce mai ameninţătoare. Ne pierdurăm capul de spaimă. Vîsleam spre ţărm, dar valurile parcă umblau pe sus, căci se ridicau deasupra bărcii. Nimic nu mai amintea de marea cea liniştită de adineauri.

Dacă stai să te gîndeşti, oamenii care ies în larg sînt uimitori. Chiar dacă vîslesc în apele puţin adînci, bărcile lor par atît de fragile! Darmite în marea cea cu adîncuri neştiute, poate de-o mie de stînjeni! Corabia e atît de încărcată, de ajunge pînă la un picior sub margine – iar oamenii aceia de rînd aleargă încolo şi încoace, fără să se gîndească la primejdie, cînd doar un pas greşit ar fi în stare să răstoarne întreaga corabie. Dar nu, ei mai încarcă cinci sau şase trunchiuri uriaşe de pin, care măsoară fiecare două-trei picioare. Pe acelea le trîntesc ei cu zgomot în corabie. Uimitor!

Mai sînt şi corăbii cu acoperiş. Înăuntru te simţi la adăpost. Dar dacă stai la margine, tot te apucă ameţeala. Frînghiile de care sînt prinse ramele (le zice „frînghii repezi") par atît de slabe! Oare ce se-ntîmplă dacă se rupe una din ele? Cade în apă vîslaşul şi se îneacă. Cu toate acestea, ei nu pun odgoane mai groase.

Am urcat o dată într-o astfel de corabie: înăuntru era frumoasă, cu uşi duble şi zăbrele de bambus la ferestre. Ai fi zis că nu se poate scufunda, atît de mult semăna cu o căsuţă. Dar, cînd am privit pe fereastră la celelalte bărci, m-a apucat spaima: cele de departe arătau întocmai ca nişte jucării din frunze de bambus împrăştiate pe mare.

La întoarcere, în port se aprinseră torţele în toate bărcile. Era o privelişte încîntătoare.

Devreme în zori, ieşiră în larg o mulţime de bărcuţe ce se cheamă „sampare". Le vedeam cum se depărtau încet şi în urma lor se topeau dîrele albe de spumă.[1]

Lumea bună n-ar trebui să călătorească niciodată cu corabia. Oricum, sînt destule primejdii chiar şi într-o călătorie pe uscat. Dar, orice s-ar întîmpla, măcar te poţi mîngîia cu gîndul că ai cel puţin pămîntul sub picioare.

Marea mă-nspăimîntă întotdeauna. Ce groaznică trebuie să le pară pescuitoarelor de perle! Ce-ar fi să se rupă o dată frînghia ce şi-o leagă ele în jurul şoldurilor! Aş înţelege să facă bărbaţii munca aceasta – dar femeile! Cîtă îndrăzneală! Bărbatul rămîne în barcă, coboară frînghia-n apă şi o lasă să plutească, iar el cîntă tot timpul. Cum de nu-l sperie primejdia? Cum de nu-l ajunge neliniştea? Cînd femeia vrea să urce, trage nitel de frînghie şi atunci el o-nfăşoară repede şi-o trage din apă. Cred şi eu că se grăbeşte! Numai cînd o vezi pe sărmana femeie cum se agaţă de marginea bărcii şi de-abia mai suflă – îţi dau lacrimile! Nu-mi vine să-mi cred ochilor cînd văd cîte-un bărbat umblînd nestingherit prin barcă în timp ce femeia lui a coborît în adîncuri.

307.

Un anume ofiţer din straja palatului, care descindea dintr-o familie de rînd, îşi disprefuia părinţii şi se ruşina să iasă cu dînşii

[1] Aluzie la o poezie din *Shūishū:* „Cu ce să asemăn lumea asta? / Poate cu dîrele albe de spumă / Pe care le lasă în urmă corăbiile / Care pleacă în zori".

în lume. Aşa că, întorcîndu-se odată împreună cu ei din provincia Iyo, ofiţerul îi aruncă pe amîndoi în mare.

Toată lumea se-ngrozi de fapta lui. Totuşi, nu trecu mult şi ofiţerul acela se pregăti să facă slujbă pentru morţi, de sărbătoarea sufletelor răposaţilor, în a cincisprezecea zi din luna a şaptea[1].

Aflînd acestea, bonzul Dōmei compuse o poezie bună:

Ce jale te cuprinde
să-l vezi plîngînd
de ziua morţilor!
Doar şi-a împins în valuri
Părinţii amîndoi.

308.

Cînd preacinstita mamă a domnului Ohara află că se ţin cele „Opt Învăţături" la templul Fumon, apăru în ziua următoare la palatul Ono, unde se adunase lume multă la muzică şi poezii. Domnia sa recită acolo următoarele versuri ce mie mi-au părut foarte bine potrivite:

Ieri a-ncetat tăiatul lemnelor,
Azi, coada securii
Putrezeşte deja
La Ono.[2]

Lumea va crede poate că le-am auzit de curînd acestea.

[1] *Bon*, sărbătoarea morţilor.

[2] Poezia cuprinde aluzii la un text budist şi la o legendă chineză în care un tăietor de lemne a privit la jocul de *go* al unor duhuri pînă i-a putrezit coada securii.

309.

Prințesa împărătească, mama căpitanului Narihira, i-a scris odată fiului său o scrisoare mișcătoare, în care era versul: „O, cum îmi crește dorul de tine"[1].

Cu cîtă duioșie va fi citit Narihira cuvintele mamei!

310.

Scrisesem în caiet un cîntec care îmi plăcea mult. Cînd, într-o zi, numai ce-o aud pe o proastă de slujnică cum cîntă-n gura mare tocmai cîntecul meu. Așa ceva mă poate scoate din sărite!

311.

E de ajuns să aud cîte-o slujnică lăudînd pe vreun curtean distins: „Vai, ce drăguț e domnișorul!" și îndată omul acela nu mai are nici un preț pentru mine.

Dimpotrivă, bîrfele slugilor l-ar ridica în ochii mei.

E foarte neplăcut chiar și pentru o doamnă să fie lăudată de niște slugi de rînd cu vorba lor stricată și proastă.

312.

Căpitanilor de stînga și de dreapta din straja palatului li se mai spune și „jăndari", căci bagă spaima-n oameni și sînt tare făloși.

Numai că umblă noaptea pe la doamne, intră în galeria palatului și se culcă acolo – frumos le mai șade! Și-apoi, mai au

---

[1] Vers dintr-o poezie din *Kokinshū*: „M-a ajuns bătrînețea. / Poate că despărțirea / e veșnică. / O, cum îmi crește mereu / dorul de tine!"

un obicei: să-şi atîrne şalvarii albi de cîte-un paravan şi să-şi facă mantia sul cînd se aşază într-un loc prea strîmt.

Aşa ceva nu se cade. Mai bine le stă cînd se plimbă ţanţoşi cu sabia cea mare prinsă la şold.

Cît de bine-ar fi să poarte întotdeauna straiele verzi! Cine-ar mai cînta atunci în urma lor:

„Cînd l-am zărit în zori..."[1]

313.

Veni odată dumnealui *dainagon* Korechika la palat şi-i vorbi împăratului despre scrieri chineze. Ca de obicei, trecu de miezul nopţii şi dumnealui tot mai povestea. Doamnele din suita Măriilor lor plecaseră pe furiş, cîte una, cîte două, să se culce pe după paravane. Eu singură mai stăteam trează, picotind de somn. Se strigă ora boului, al patrulea pătrar.

– Au venit zorile, spusei încet, ca pentru mine.

– Acum n-are rost să te mai duci la culcare, Măria ta, spuse Korechika.

Nesuferitul, dacă el n-avea chef să doarmă, de ce vorbea pentru alţii? Să mai fi fost cîteva doamne de faţă, m-aş fi strecurat afară pe furiş, să dorm puţin. În cele din urmă, Măria sa aţipi rezemat de-un stîlp. Korechika se-ntoarse către împărăteasă:

– Ia poftеşte de te uită la dînsul, Măria ta. Ce nevoie avea să adoarmă, acum, dimineaţa?

Dînsa pufni în rîs, dar împăratul nu auzi nimic.

Într-acestea, o slujnică prinsese un cocoş şi-l ţinea ascuns la ea în odaie ca să-l ducă acasă a doua zi. Dar nu ştiu cum s-a întîmplat că un cîine al palatului mirosi cocoşul şi se repezi după ei, iar orătania fugărită ajunse pînă la capătul galeriei împărăteşti, ţipînd cît putea.

Toată lumea sări din somn şi împăratul bîlbîi speriat:

– Ce e? Ce-i cu pasărea asta?

[1] Aluzie la o poezie neidentificată.

Iar dumnealui *dainagon* Korechika recită:

„Ţipătul care-l sperie din somn pe înălţatul rege..."[1]

Vorbise atît de frumos încît, de unde pînă atunci îmi căzuseră pleoapele de oboseală, am căscat deodată ochii mari, ascultîndu-l.

– Iată nişte vorbe spuse la timpul potrivit! grăiră Măriile lor, găsind plăcere în versurile acelea.

Lauda împărătească e un lucru de preţ.

În noaptea următoare, stăpîna se retrase în iatacul împăratului. Pe la miezul nopţii, ieşind eu în coridor să chem o slujnică, am auzit glasul domniei sale *dainagon* Korechika:

– Te duci în odaia domniei tale? Am să te-nsoţesc!

Am atîrnat de un paravan poalele de ceremonie şi jacheta scurtă de China şi am plecat cu dînsul.

În bătaia lunii, mantia lui strălucea de albeaţă. Mergînd, Korechika se-mpiedica mereu în şalvarii prea lungi. O dată mă prinse chiar de mînecă, zicîndu-mi:

– Vezi să nu cazi!

Şi în timp ce mă conducea, prinse să recite:

Tot mai umblă călătorul
În lumina lunii, pală...[2]

Îmi mergeau la inimă vorbele lui. Dar dînsul se-ntoarse deodată către mine rîzînd:

– Prea te-nduioşează asemenea lucruri!

Cum să mă lase rece?

314.

Într-o zi, pe cînd ne aflam în odăile prinţesei Mikushige împreună cu Mama, doica episcopului Ryūen, văzurăm un om

[1] Aluzie la un poem chinez.

[2] Versuri dintr-un poem chinezesc cunoscut japonezilor din culegerea *Wakan rōeishū*.

de rînd care se apropie pînă sub cerdac. Era abătut şi parcă abia îşi mai stăpînea lacrimile.

– Ce nenorocire m-a lovit! Unde să mă plîng? Dac-aş şti măcar!

Îl întrebarăm ce-a păţit.

– Am fost plecat de-acasă şi în vremea aceea mi-a luat foc coliba. De atunci mă aciuiesc ca un vierme prin casele altora. Focul a pornit de la un hambar cu fîn de la grajdurile împărăteşti şi de acolo s-a întins pînă la coliba mea. Nu era decît un gărduţ de bambus pînă la hambar. Un băiat de la grajduri dormea în coliba mea. Era cît pe ce să ardă de viu. Abia a scăpat. Nici un lucruşor nu mi-a rămas din casă.

Prinţesa Mikushige rîse cu poftă, auzind povestea omului. Luai atunci o foaie de hîrtie şi scrisei:

Cînd arde fînul împărătesc
În soarele de primăvară,
Cum să rămînă întreagă
O cocioabă?[1]

Aruncînd hîrtia doicii, spusei să i-o dea omului.

Doica Mama rîse cu poftă, apoi îi întinse omului hîrtia:

– Uite ce-a binevoit să-ţi deie doamna. I s-a făcut milă cînd a auzit cum ţi-a ars cocioaba.

Acela desfăcu foaia:

– Rogu-vă, ce zice-n hîrtiuţa asta? Am să capăt ceva?

– Întîi trebuie s-o citeşti.

– Păi cum s-o citesc eu? Nici unul din ochi nu-i bun de aşa ceva.

– Atunci, găseşte-ţi un om învăţat să ţi-o citească. Pe noi ne-a chemat Măria sa şi ne grăbim să ajungem la palat.

O fi arătat-o cuiva? Ce furios va fi fost cînd a ajuns acasă!

---

[1] Poezia se mai poate citi, datorită omonimiei, în felul următor: „Cînd încolţeşte iarba împărătească, / Sub soarele de primăvară / Cum să rămînă neschimbată / Cîmpia din Yodo?"

Ne înfăţişarăm Măriei sale. Mama îi povesti şi iar ne prăpădirăm de rîs.

Dar împărăteasa ne dojeni zîmbind:

– Cum puteţi fi atît de nebune?

315.

Un tînăr şi-a pierdut mama[1]. Tatăl, care a rămas singur, îl iubeşte mult, dar se-nsoară din nou şi aduce-n casă o nevastă rea. Mama vitregă îl izgoneşte pe băiat din odăile lui. Numai doica mai are grijă de el ori vreo slugă de-ale mamei care-i spală hainele.

Tînărul stă într-o aripă a casei, la apus ori la răsărit, într-o cămăruţă de oaspeţi, plăcută, cu paravane şi ecrane cu zugrăveli frumoase.

La palat e îndrăgit şi însuşi împăratul îl pofteşte adesea la serile de muzică. Dar el e mereu abătut de parcă nimic în lume nu-i poate înveseli inima. Şi mai e şi iubeţ din fire.

Are o soră mezină, soaţa unui mare demnitar, pe care o iubeşte ca pe ochii din cap. Numai ei îi împărtăşeşte tînărul nostru tot ce are pe inimă, căci ea îi e singura mîngîiere.

316.

O doamnă de la palat era în vorbă cu un tînăr de neam, fiul guvernatorului din Tōtomi; dar îi ajunse la ureche zvonul că el se întîlneşte în taină cu alta care, ca şi dînsa, slujea la curte. Înciudată, ibovnica i se plînse. Dar dînsul se împotrivi:

– Pune-mă să mă jur pe tatăl meu! Tot ce ai auzit e o minciună sfruntată. Nici în vis n-am văzut-o pe femeia de care-mi vorbeşti.

Ce era să-i răspundă?

---

[1] Sei Shōnagon îşi imaginează un subiect pentru o povestire sau un roman.

Poți să te juri
Pe zeul din Tōtomi.
Crezi că eu n-am văzut
Podul de la Hamana?[1]

317.

Odată, mă aflam împreună cu un bărbat într-un loc nepotrivit pentru asemenea întîlniri. Simțind că-mi bate inima, el mă întrebă:

– De ce ți-e teamă?

Îi răspunsei pe dată:

La Ōsaka
Nu găsește pace inima mea.
Căci oricine ar putea să zărească
Apa țîșnind din izvor.

318.

– E adevărat că ai să pleci în curînd la Ibuki? mă întrebă o doamnă. Iată ce i-am răspuns:

Nu m-am gîndit deloc
La pelinarița muntelui.
Cine ți-a spus că ea crește
Tocmai la Ibuki?[2]

---

[1] Poezia se poate citi și în felul următor: „Poți să te juri / Și pe guvernatorul din Tōtomi. / Cum, n-ai văzut vîrful degetelor ei?", făcînd astfel o referire la cealaltă iubită a lui.

[2] Poezie în care Sei face o aluzie greoaie la muntele Ibuki, în împrejurimile căruia se recoltează un soi de pelinariță. Ultimele două versuri se pot citi: „Cine ți-a spus că e vorba / tocmai de Ibuki".

1. Lucruri care par mai frumoase noaptea[1]

Mătăsurile purpurii, lucioase.
Bumbacul scărmănat.
O femeie care are fruntea strîmbă, dar părul frumos.
Cîntul ţiterelor.
Omul pocit la chip, dar bun la suflet.
Cucul.
Zgomotul apelor căzătoare.

2. Lucruri care se urîţesc la lumina focului

Ţesăturile vopsite în violet.
Floarea de glicină şi tot ce-i liliachiu.
Roşul-aprins se strică în lumina lunii.

3. Lucruri supărătoare la ureche

Un om cu glas neplăcut, care vorbeşte tare şi rîde în gura mare.
O voce somnoroasă, citind rugăciuni.
Cine vorbeşte în timp ce-şi înnegreşte dinţii.
Un necioplit vorbind cu gura plină.
Unul care învaţă să cînte la flageolet.

4. Lucruri care scrise cu semne chinezeşti sînt greu de priceput [2]

Sarea. Vestele. Manşeta baldachinului. Sandalele. Săpunul pentru păr. Vasele pentru apă.

---

[1] De aici încolo, fragmentele cuprinse într-un manuscris separat sînt numerotate începînd de la 1. Am respectat ultima ediţie standard a textului.

[2] Sei Shōnagon enumeră cîteva combinaţii de semne chinezeşti complicate, din care se deduce cu greu aspectul fonetic al cuvîntului şi sensul lui.

5. Lucruri care arată bine, dar sînt proaste

Paravanele cu zugrăveli chinezeşti.
Un zid de lut, văruit.
Jertfele oferite zeilor.
Acoperişul din scoarţă de chiparos.
Femeile uşoare care se-adună pe lîngă Yodogawa.

6. Mantiile doamnelor

Roz-palid ori roşii ca strugurii copţi. Galben-verzui. Straie floarea de cireş. Roşie floare de prun şi toate culorile palide.

7. Jachete chinezeşti[1]

Roşii. Liliachii ca glicina. Vara se poartă cele vineţii în două nuanţe. Toamna îmi plac cele numite „cîmpie veştedă", galbene pe faţă, iar pe dos verzui.

8. Poale de ceremonie

Cele cu peisaje marine pe ele[2].

9. Jachete lungi[3]

Primăvara: azalee ori „floare de cireş". Vara: pe faţă verzui, cu căptuşeală de-un brun roşcat.

Apoi cele roşietice pe faţă şi galbene pe dos.

---

[1] *Karaginu*, jachetă de purtat pe deasupra, în faţă lungă cît mîneca, în spate mai scurtă. Făcea parte din costumul de ceremonie, alături de fusta cu bretele numită *mo* (în traducere, „poalele de ceremonie").

[2] Motivele marine erau folosite ca imprimeuri pentru poalele de ceremonie.

[3] *Kazami*, veşmînt lung, purtat de fetele tinere la palat, pe deasupra rochiilor.

10. Ţesături

Purpurii. Albe. Roşul de prun e frumos, dar m-am săturat de el, că se poartă prea mult.

11. Desene[1]

Floare de nalbă. Măceşul sălbatic. Boabe de grindină.

12. Hîrtii subţiri

Albe. Purpurii. Roşii. Hîrtii vopsite cu ierburi de cîmp. Îmi plac şi foile albastre.

13. Cutii pentru piatra de tuş

Pictate cu nori şi păsări.

14. Peneluri

Din părul de iarnă al animalelor.
Să scrie bine şi să fie frumoase la privit.
Din păr de iepure.

15. Pietre de tuş

Din cele rotunde.

16. Scoici

Scoicile goale.
Scoicile mărunţele în formă de floare de prun.

[1] Motive stilizate, întrebuinţate ca ornament pentru ţesăturile de damasc.

17. Cutii pentru piepteni

Cei cu desene stilizate sînt foarte frumoşi.

18. Oglinzi

Din cele mari de opt *sun* şi cinci *bun*.

19. Desene lăcuite, cu aur şi argint

Ierburile chinezeşti.

20. Vase pentru cărbuni

Roşii. Albastre. Cele albe cu zugrăveli în culori ţipătoare sînt frumoase şi ele.

21. Rogojini

Cu nori negri împletiţi pe fond alb.
Rogojinile cu margine galbenă.

22.

Trăsurile împodobite cu frunze de palmier[1] înaintează încet. Cele obişnuite trec în fugă.

23.

Împrejurul casei erau pini înalţi care se zăreau pe sub zăbrelele de bambus ridicate spre răsărit şi miazăzi. În odaie era răcoare. Pe rogojina rotundă aşezată în faţa unui ecran de patru

[1] Trăsuri de ceremonie.

picioare şedea un bonz ca de patruzeci de ani cu chip plăcut. Peste straiul cenuşiu purta un anteriu uşor de mătase – toată îmbrăcămintea lui era plină de eleganţă.

Făcîndu-şi vînt cu evantaiul roşiatic, bonzul recita fără oprire *Descîntecul celor o mie de mîini*[1], fiindcă cineva din casă se îmbolnăvise de duhuri rele.

Intră o fetişcană greoaie, îmbrăcată într-o cămaşă ţipătoare şi pantaloni lungi: trebuie că era mediul în care va trece duhul rău din trupul bolnavei. Fata se aşează lîngă ecranul care tăia odaia de-a curmezişul.

Bonzul se întoarse spre ea şi-i dădu în mînă un toiag lucios. Apoi, citi mai departe descîntecele, plecîndu-se mereu pînă la pămînt. Între timp se strîngeau pe după paravane doamnele casei să privească şi ele. Nu trecu mult şi fetişcana începu să tremure din tot trupul şi îşi pierdu cunoştinţa. Bonzul îşi urma descîntecul, iar inima luminată a lui Buddha se arăta mărinimoasă.

Mai erau de faţă un frate al fetei şi o altă rudă a ei. Toţi cei din jur păreau pătrunşi de cucernicie. Dacă fata ar fi fost în stare de trezie, mult s-ar fi ruşinat să vadă atîta lume-n jurul ei.

Deşi ştiam că nu e trupul ei cel care suferă[2], vaietele şi zvîrcolirile fetei erau greu de îndurat. Unei doamne, o prietenă a bolnavei, i se făcu milă şi se apropie de ea ca să-i potrivească straiele.

În curînd, doamna din pat se învioră puţin şi ceru apă. De la odăile dinspre miazănoapte veniră fuga-fuguţa cîteva femei tinere cu apă caldă. Aveau pe dînsele rochii necăptuşite frumoase şi poale de ceremonie liliachii-palid, noi, care le stăteau minunat.

După îndelungi descîntece, bonzul se opri din citit.

---

[1] Fragment dintr-un text budist, numit *Cartea celor o mie de mîini*.

[2] Superstiţia spunea că duhul rău trece din trupul bolnavului în trupul mediului, căzut în transă, provocîndu-i torturi aparente.

– Vai, credeam că sînt după paravan, strigă fata, trezindu-se. Am şezut aşa, în văzul tuturor? Ce-a fost aici?

Îşi trase părul peste faţă şi încercă să se strecoare înăuntru. Dar bonzul îi spuse să stea şi murmură asupra ei cîteva vorbe de descîntec, apoi îi zîmbi.

– Ţi-e mai bine acum?

Fata se fîstîci şi mai rău. Bonzul dădu să se ridice:

– Aş mai sta, dar s-a făcut tîrziu şi e vremea să plec.

Ai casei îl opriră, dar cum dînsul părea foarte grăbit, o doamnă distinsă ieşi pînă în faţa storului şi grăi:

– Venirea Sfinţiei tale ne-a adus multă alinare, căci nu găseam nici o scăpare înainte, iar acum bolnava s-a mai înviorat şi e mai bine. Primeşte toate mulţumirile noastre şi mai vino şi mîine, dacă-ţi îngăduie timpul.

– Mă tem că avem de-a face cu un duh îndărătnic şi va trebui să veghez fără odihnă asupra lui. Sînt mulţumit că am putut alina cît de puţin suferinţele bolnavei.

24.

E plăcut să ai în slujbă copii de casă cu plete lungi şi feciori voinici cărora le mijesc deja tuleiele în barbă, dar încă se poartă cu părul lung[1]. Şi pe lîngă aceştia, o mînă de zdrahoni nepieptănaţi, harnici şi de ispravă. Ce minunat e să ai atîtea slugi şi casă mare!

Asemenea strălucire mi se pare că l-ar ademeni chiar şi pe un bonz.

25. Locuri în care poţi sluji ca doamnă de onoare

Palatul împăratului. Al împărătesei. Palatul în care a crescut împărăteasa[2]. Casa prinţesei-preotese de la Kamo,

[1] Băieţii tineri purtau pletele pe umeri (spre deosebire de bărbaţi, care aveau o coadă legată în creştetul capului).

[2] De obicei, palatul regentului din familia Fujiwara. Aici, palatul de pe aleea a treia, al lui Michitaka.

chiar dacă acolo te urmăresc păcatele[1]. (Deşi în ziua de azi poate fi plăcut să slujeşti acolo.) Apoi, palatul prinţului moştenitor.

26.

O casă părăsită: în jurul ei creşte înaltă pelinariţa, prin grădină ies, tîrîndu-se, cîrtiţele, în lumina lunii care scaldă totul şi pătrunde pînă în cel din urmă ungher. Cum bate luna printre scîndurile stricate ale acoperişului pînă-n odaie!

Afară suflă un vînt domol.

27.

Ce frumos e heleşteul la vremea ploilor mari din luna a cincea! Cresc în el stînjenei şi trestii dese. Apa e verde şi tot verde e grădina întreagă.

Îţi treci timpul privind mereu alene la cerul încărcat de nori.

Oricînd şi oriunde mă farmecă grădinile cu heleşteu. În dimineţile de iarnă, oglinda apei îngheţate...

Ierburile de apă, răsărite de-a valma şi la întîmplare, cresc mai frumos decît cele puse de mînă omenească. Prin stufăriş, în ochiurile de apă, numai luna se-oglindeşte albă, albă...

Toate priveliştile sub lună sînt pline de farmec.

28.

În templul din Hase, cînd mă aşez pentru rugăciune, mă înghesuie oamenii de rînd, ba îşi întind poalele pînă la rochia mea; mi-e nesuferită purtarea lor.

---

[1] Casa unei preotese nu se potriveşte cu moravurile frivole ale doamnelor de onoare.

Aşa m-am dus odată la templu, mînată de gînduri cucernice. În vuietul rîului[1] am urcat cu multă trudă scara îngustă de lemn, arzînd de nerăbdare să ajung înaintea lui Buddha. Dar înăuntru era înghesuială mare: bonzi în straie albe şi multă prostime în mantale de paie (oamenii aceia arătau ca nişte molii cu glugă). Se ridicau, se aşezau, băteau mătănii, nici gînd să se mişte de pe locurile lor. Mă scoteau din sărite şi, zău, îmi venea să-i împing pe toţi în lături, să-i răstorn.

Pretutindeni se poartă la fel.

Cînd intră în templu oameni de rang mare, slujitorii lor fac loc în jur. Dar alde noi trebuie să suferim, să fim mereu împinse. Ştiu că n-am ce face, dar tot mă necăjesc cînd văd iar şi iar asemenea lucruri.

Aşa cum mă necăjesc cînd pieptenele pe care abia l-am curăţat îmi cade în noroi.

29.

Uneori, o doamnă e nevoită să ceară cu împrumut trăsura cuiva, pentru un drum la palat ori îndărăt spre casă. Omul pare să i-o dea cu dragă inimă, dar vizitiul lui strigă la boi mai tare ca de obicei şi-i mînă să alerge mai repede, încît doamna se simte umilită. Unde mai pui că feciorii care însoţesc trăsura mormăie şi ei:

– Mînă mai iute! Să mai ajungem şi acasă pînă nu se-ntunecă de tot!

E uşor să-ţi închipui ce le-a spus stăpînul, aşa că de la el nu mai face să ceri trăsura cu nici un preţ.

Numai domnia sa Naritō e altfel, căci poţi să-i iei trăsura la orice ceas din noapte, ba poţi s-o ţii pînă-n zori, şi nu păţeşti astfel de lucruri. Se vede că şi-a strunit bine slujitorii. Iar cînd el însuşi întîlneşte pe drum trăsura unei doamne împotmolită în

[1] Templele budiste erau aşezate de obicei în pădure, aproape de un izvor sau de un rîu.

noroi şi vede că oamenii ei se chinuie degeaba s-o scoată, atunci îşi trimite feciorii în ajutor, să bată boii.

Cu atît mai mult îşi struneşte slugile să se poarte frumos cu doamnele.

319.

Însemnările acestea (lucruri de ochii mei văzute şi simţite de inima mea) le-am adunat şi pus pe hîrtie în ceasuri de plictis, în casa mea de la ţară, unde nu venea nimeni să mă vadă. Şi, fiindcă sînt în ele prea multe vorbe care unora le-ar putea părea neplăcute şi spuse fără nici un rost, am socotit că e mai înţelept să le ţin ascunse. Dar s-a întîmplat altfel şi fără voinţa mea au ieşit la iveală.

Venise odată domnia sa Korechika la împărătească, cu un teanc de hîrtii.

– Dar ce-aş putea să scriu pe ele? întrebase Măria sa. „Istoriile"[1] chinezeşti au fost deja copiate din porunca împăratului.

Atunci am îndrăznit:

– Eu aş face din ele o carte de căpătîi[2]!

– Dacă-i aşa, ia-le, grăi împărăteasa şi binevoi să mi le dea pe toate.

Am hotărît să umplu teancul acela de hîrtii (şi, vai, multe mai erau!), însemnînd pe ele toate ciudăţeniile şi minunăţiile cîte mi-au trecut prin minte. Am ales tot ce mi-a plăcut în lume, tot ce mi-a părut mai frumos la oameni, am vorbit despre cîntece şi copaci, despre păsări şi gîze.

Gurile rele mi-ar fi putut băga vină că e mai proastă cartea decît s-au aşteptat şi că aici mi-am dat pe faţă firea. Dar eu am

---

[1] *Shiki* (în chineză *Shi ji*), carte clasică a istoriografiei chineze, scrisă de Shi Ma-chien (145-80 î.Hr.).

[2] Ad litteram: „Aş face din ele căpătîi, pernă" („pernele" japoneze erau din lemn şi susţineau gîtul).

făcut-o pentru mine, am înşirat în ea numai gînduri de-ale mele, la întîmplare şi fără nici o socoteală. Mă-ntrebam: oare poate sta cartea mea în rînd cu altele?

Dar oamenii care-au citit-o au răspuns: ba le şi ruşinează pe celelalte!

Ciudat, nu-i aşa? De fapt, e ceva în asta.

Mie-mi place tot ce alţii găsesc urît, iar ce laudă ei eu găsesc că e prost – de unde se vede ce fel de fire am.

Un lucru mă supără: că însemnările acestea au ajuns printre oameni. Odată a venit pe la mine dumnealui Tsunefusa (pe cînd era încă guvernator în Ise) şi, împingîndu-i pe sub ecran o perniţă, ca să şadă, s-a nimerit să fie pe acea perniţă tocmai însemnările acestea. Cînd am băgat de seamă, am încercat speriată să le trag îndărăt, dar dînsul le şi luase.

Nu mi le-a mai adus decît foarte tîrziu şi de-atunci a început totul.

[Aşa scrie în carte.[1]]

[1] Probabil fraza de încheiere a copistului.

„Flori de prun, închise la culoare ori palide.
O ramură de cireş plină de flori cu petalele mari şi frunzele de-un verde întunecat.
Cît sînt de frumoase glicinele, înflorite în nuanţe vii pe ramuri mlădioase şi lungi!
Către sfîrşitul lunii a patra şi-n primele zile ale celei de-a cincea, e vremea portocalilor: au frunzişul verde-închis şi florile albe. Cînd îi vezi stropiţi de ploaia de dimineaţă, cu nimic pe lume nu-i poţi asemui. Iar dacă printre flori se-arată şi cîte-un fruct, ca un bulgăre auriu, priveliştea aceasta nu e cu nimic mai prejos de florile cireşului umed de rouă. Mai ales că portocalii îmi amintesc de privighetori; iar despre ele, cîte n-aş putea spune!"

SEI SHŌNAGON,
Însemnări de căpătîi

rao
international
publishing
company

ISBN 973-576-620-5

www.raobooks.com